

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	
ÖNSÖZ	
TASAVVUF'A GİRİŞ	
NAMAZI KILIN	
SEVGİ VE KARDEŞLİĞE DAVET	
TÖVBE VE İSTİĞFAR	
YİRMİSEKİZ PEYGAMBERİN KİMLİĞİ	
İNSAN VE İMAN	
NEFSİN ARITILMASI	
BİR ZİKİR SENFONİSİ KAINAT	
ADETULLAH (SÜNNETULLAH)	
DUALARIMIZ NIÇİN KABUL OLUNMUYOR	
DUA	
KAZA VE KADER	
TEVHİD SIRLARI	
AH EDEB	
RESULULLAH'TAN BEDEVİYE CEVAPLAR	
NİYAZİ MISRİ DİVANI	
YUNUS EMRE'DEN SEÇMELER	
ABDÜLKADİR GEYLANİ HZ.'NİN VİRDİNE AİT DUA	
MUHİDDİN İBN ARABİ HAZRETLERİ'NDEN TEVHİD İŞİĞİNDA ÖĞÜTLER	
KADİRİ YOLUNUN AÇIKLAMASI	
VAHDETNAME	
SURETTEN GEL SIFATA	
NEFS MERTEBELERİ	
NEFİS ŞEYTANLA BİRDİR	
İÇERİ	
ZİKRİN GEREĞİ	
YAKARIŞ	
GEYLANİ HAZRETLERİNDEN ÖĞÜTLER	
EMİR BUHARİ HZ.'DEN YASİN SURESİ	
VAHDETİ ANLAYALIM	
BU AYETLERİ DEĞERLENDİRELİM	
ZİKİR VE DUA	
FAYDALI DUALAR	
ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI HAZRETLERİNİN HAYATI	
FATİHA, AYETEL KÜRSİ VE YASİN-i ŞERİFİN FAYDALARI	
NAMAZ BABI	
MÜSLÜMANIM DİYEN KİŞİ	
DUR SABAH NAMAZINA	
ZEKAT VEREN HRİSTİYAN	
ZİKRİN FAZİLETİ	
LA İLAHE İLLALLAH	
DOĞRU YOL	
BULUNMAZ	
HUKUK, VİCDAN VE SEVGİ SIRRI	
İYİCE BAK	
İMANIN ŞARTLARI ÜZERİNE	
HAZRETİ MUHAMMED'İN ÜNİVERSİTESİ	
SEN AHMED-İ MAHMUD-U MUHAMMEDSİN EFENDİM	
YOLLARIN AYRIMINDAKİ ZAT	

İRFAN OKULUNDA OKU

İrfan okulunun sırrı nedir?
İrfan okulunun sırrı, tevhid sırrıdır.
Tevhid sırrını aramanın yolu, ilimdir.
Gerek maddi olsun, gerekse manevi olsun, her şey ilimle olur.
İlim ise, irfan ile kaimdir.
Gerçek ilim sahibi, aynı zamanda gerçek
irfanın da sahibidir. En güzeli de budur.
Yani ilim ve irfanın bir arada olması..

İlim, ilim bilmektir.
İlim, kendin' bilmektir.
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır ?

Dört kitabın manası
Bellidir bir Elifte
Sen Elif dersin, hoca
Manası ne demektir ?

Yunus Emre

HACI AHMET KAYHAN

ÖNSÖZ

İnsanoğlu bu dünyaya gelir, belli bir süre burada yaşar, sonra göçer, gider. Uzun ya da kısa olsun, insanın yeryüzündeki ömrü kısıtlı, sınırlıdır. Hatta bu durumunu belirtmek için dilimizde "sayılı nefes" deyiimi kullanılır. Yani az ya da çok da olsa, herhangi bir insan yeryüzünde şu kadar kez nefes alıp verecektir; ne bir nefes eksik, ne bir nefes fazla. Bu sayının kaç olduğunu hiç merak ettiniz mi?

Ortalama olarak söyleyecek olursak, insanoğlu günde 24 bin defa nefes alıp verir. Yılda bu sayı, 8 milyon 760 bin soluk eder. Peki, bu nefesin, canın şükrünü eda etmek için biz ne yapıyoruz?

Yalnız alıp verdiğimiz nefeslerin karşılığını ödeyebilmek için, insanın her gün 24 bin defa Allah'a şükretmesi gerekir. Ama Yüce Yaratan, bunun yanısıra insanı dünyada, sayısız nimetler içinde yaşatır. Ya bu diğer nimetlerin şükrünü nasıl ödeyeceğiz?

Nefes almak, en büyük nimettir. Sağlıklı alınmış bir soluk üzerinde bir an bile düşünmeyiz. Oysa öyle hastalıklar vardır ki, onlardan muzdarip olanlar bir nefes için bir milyon, on milyon vermeğe çoktan razıdırlar, ama nerde? Parayla satın alınabilecek gibi değildir. Koskoca cihan padişahı, Kanuni Sultan Süleyman, hastalığı sırasında ne demişti :

*Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihanda, bir nefes sıhhat gibi.*

Yani : Halkın gözünde devlet, iktidar ve zenginlik gibi değerli birşey yoktur. Halbuki sıhhatle, sağlıkla alınıp verilmiş bir nefes kadar değerli bir devlet, dünyada yoktur. Unutmayalım ki bu sözü söyleyen, zamanının tek süper devletinin tartışılmaz hakimidir.

İki kurumuş ağacın birbirine sürtülmesinden ortaya çıkan bir kıvılcım, insanoğluna büyük bir medeniyetin yolunu açmıştır. Oysa her nefesimiz, içimizde can kıvılcımını yeniden ateşlemektedir. Hiçbir diyet ödmeden hergün 24 bin defa alıp verdiğimiz ve hayatımızın devamını sağlayan solukların karşılığı ne olmalıdır? Allah'a olan şükürümüzü nasıl ödemeliyiz?

Hepimizin, bu konu üzerinde uzun uzun düşünmesi gereklidir.

Adem ve Alem'den, Ruh ve Beden'den sonra, yeni bir kitapla karşınızdayız.

Hak'kın bahçesinden yeni güller derdik, yeni meyveler seçtik. Kitabımız bir pazardır; orada herkes, aradığı neyse onu bulur. Gül isteyen gül, sümbül isteyen sümbül, elma isteyen elma, hurma isteyen hurma... Herkes istediğini seçer, beğenir ve alır.

Hepsi hayırlı olsun, uğurlu olsun, mübarek olsun.

Bir kıvılcım, bir ateşi tutuşturmağa yeter. Biz de yeryüzünde yaşadığımız, çocukluktan sonraki 50 - 60 yıl boyunca, günde alıp verdiğimiz 24 bin nefesle, hiç değilse bu süre zarfında manevi uyanışımızın ateşini tutuşturabilelim.

Hacı Ahmet KAYHAN

Ağustos 1994

TASAVVUFA GİRİŞ

Tasavvuf gibi engin ve derin bir konuyu, biz burada ünlü tasavvuf şairi Niyazi Mısırî Hz.'nin dilinden anlamaya çalışacağız. Denilebilir ki, tasavvufu Niyazi'den daha güzel şiir diline döken olmamıştır. Ancak dilinin ağırlığı, zaten ağır ve derin olan bu konunun anlaşılmasını daha da zorlaştırmaktadır.

Biz burada Niyazi'nin bazı şiirlerim vererek konuya yaklaşmağa çalışacağız. Şiirlerin önce beyitleri, sonra her beytin altında açıklaması verilecektir. Nakaratların bulunduğu şiirlerde nakarat ilk geçtiği yerde açıklanacak, sonraki tekrarlarında bir daha ele alınmayacaktır. Yorum ve açıklamalar, parantez içinde verilecektir.

* * *

*Ey gönül gel Hak'ka giden rahı bul
Ehli derd olup derun-u ahi bul
Canın ilindeki şems ü mahı bul
Âdem isen semme vechullah'ı bul
Kande baksan ol güzel Allah'ı bul*

Ey gönül, gel Hak'ka giden yolu bul. Derd ehlinde olup gönül ahını bul. (Çünkü Hak'kı özlemeyen, onun için dert çekmeyen, onu bulamaz. Can ve ten, ruh ve beden demektir.) Ruhunun içindeki, yani ruh alemindeki güneşi ve ay'ı bul. (Burada güneşten kasıt Allah, aydan maksat da Hz. Peygamber olsa gerekir. Çünkü geceleri ay, güneşin ışığım bizlere yansıttığı gibi, Allah hakkında bilgiye de Allah'ın Resulü sayesinde erişebiliyoruz. işin doğrusunu Allah daha iyi bilir.)

İnsan isen (yani insan denmeğe layık, kamil bir insan isen) "semme vechullah"ı bul. (Burada Kur'an'daki bir ayete gönderme yapılmaktadır : "Feeynema tuvellü fesemme vechullah" (2:115). Yani : "Her nereye baksan Allah'ın yüzü oradadır." Niyazi diyor ki, bu ayeti sadece söz olarak bilme, işin tahkikine, gerçeklemesine eriş, nereye baksan Allah'ı gör.) Nereye baksan o güzel Allah'ı bul.

*Devlet-i dünyaya mağrur olma sen
Lezzet-i cahına mesrur olma sen
izzetim buldum deyu hor olma sen
Âdem isen semme vechullah'ı bul
Kande baksan ol güzel Allah'ı bul*

Dünya zenginliği seni gururlandırmasın. Mevkilerinin, makamlarının lezzeti de seni sevindirmesin. Yüksek şerefe kavuştum diyerek kendini küçük düşürme, başkalarını da küçük görme.

*Gerçi Allah'a ibadet de güzel
Zühd ü takva ve kanaat de güzel
Halvet ehline keramet de güzel*

Âdem isen semme vechullah'ı bul

Kande baksan ol güzel Allah'ı bul

Gerçi (bütün dindarların yaptığı gibi) Allah'a ibadet de güzel. Dinin gereklerini dikkatlice yerine getirmek, Allah'tan çekinmek ve onun verdiklerine kanaat etmek de güzel. Halvet (uzlet, yalnızlık) ehline keramet de güzel. (Nitekim halvete çekilenlerden birtakım olağanüstü haller, kerametler zuhur edebilir.) Fakat bunların hepsinden daha değerlisi, baktığı her yerde Allah'ı görmektir.

Ol sana açmış durur daim gözün

Sen yitirmişsin ha ararsın özün

Bî-cihet göstermiş eşyada yüzün

Âdem isen semme vechullah'ı bul

Kande baksan ol güzel Allah'ı bul

O, seni devamlı gözler. Sen ise özünü kaybetmiş, devamlı onu ararsın. Bütün nesnelerde, yön ayırımı olmaksızın yüzünü göstermiştir.

Arife eşyada esma görünür

Cümle esmada müsemma görünür

Bu Niyazi'den de Mevla görünür

Adem isen semme vechullah'ı bul

Kande baksan ol güzel Allah'ı bul

Arif (yani bilge) bütün nesnelerde Allah'ın isimlerim (esmasını) görür. Bütün isimlerde görünen ise, isimlenen; yani Hak'kın kendisidir. Arif olan kişi, (herşeyde Hak'kı gördüğü için) bu Niyazi'nin suretinde, şeklinde de O'ndan gayrısını görmez.

Aşına-yı aşk olandan âh ü zâr eksik değil

Küşte-i bahre demadem ruzigar eksik değil

Aşk'a tanış, aşinâ olandan ağlama eksik olmaz. (Çünkü daima Sevgili'nin özlemi içindedir.) Denizin kaybolması için her an rüzgar eksik değildir. (Rüzgar esince deniz dalgalanır, bu dalgalar denizi örter, gizler. Tıpkı bunun gibi, her an yaratılmakta olan sonsuz sayıda varlıklar, şekiller de Cenabı Hak'kın varlığını örtmüş, gizlemiştir.)

Ol cema-i mutlakın aşkında arttıkça niyaz

Ol kadar naz arttırır bir gülizar eksik değil

O mutlak güzelliğin aşkından dolayı aşığın yakarışı arttıkça, o gül yanaklı da nazını o kadar arttırır.

Yeri cennet, baktığı didar olursa aşkın

Vech-i nurudan ânı yakmaya nâr eksik değil

Aşık cennette olup Sevgili'ye baktığı zaman, O'nun yüzünün ışığından aşığı yakacak ateş eksik olmaz.

Bu nişanı âşkın, rahat ölür gam dirilir

Hayret ender hayreti leyl ü nehar eksik değil

Aşığın işareti, belirtisi odur ki, rahatı kalmaz, Sevgili'den uzak kaldıkça her an kederli olur. (Buna karşılık Sevgili de ona perdeleri açar, onun için aşığın hayret içinde hayreti, hayranlığı gece-gündüz eksik olmaz.) (Nitekim Allah'ın Resulü, "Allah'ım, benim hayretimi arttır" buyurmuştur.)

*Şem-i aşka Mısırîya yandır özün yok ol müdam
Âşıka her yokluğun üstünde var eksik değil*

Ey Niyazi Mısırî, özünü aşk mumunun ateşiyle yak, devamlı yok ol. Çünkü Sevgili için her yok oluşa karşılık, sevgili aşığa daha büyük bir varlık ihsan eder.

*İster isen bulasın cânânı sen
Gayre bakma, sende iste, sende bul
Kendi mir'atında gözle anı sen
Gayre bakma, sende iste, sende bul*

Sen Sevgili'yi bulmak istersen, onu kendinden başka yerde arama. Onu kendi gönül aynanda gözle. (Yani kalbinde. Nitekim Allah, kudsi hadiste buyuruyor : "Yerlere ve göklere sığmam, ancak mümin kulumun kalbine sığarım.")

*Her sıfat kim sende var, izle anı
Gör ne sırdan feyz alır, gözle anı
Erişince zâtına, özle ânı
Gayre bakma, sende iste, sende bul*

(İnsan, Hak'kın: 1. Ef'aline (yani fiillerine, eylemlerine); 2-Sıfatlarına (yani niteliklerine, özelliklerine); 3. Zâtına (yani özüne) bir aynadır. Zattan sıfatlar, sıfatlardan da fiiller türer. Böylece, belli bir sıfattan türeyen fiiller tevhid edilince (birlenince) o sıfata, sıfatların tevhid edilmesiyle zata erişilmiş olur. Bunlara *Tevhid-i Ef'al* ve *Tevhid-i Sıfat* denir. Zata da *Temkin* (kalıcılık) kazandırmakla, *Tevhid-i Zat* gerçekleşmiş olur.) Sıfattan zata geç, hangi sırdan kaynaklandığını, beslendiğini anla. O zat sırrına varınca da durma, devam et, o halin kalıcı olmasını özle.

*Kenz-i mahfi, âşikâr hep sendedir
Yaz ve kış, leyl ü nehar hep sendedir
İki âlemde ne var hep sendedir
Gayre bakma, sende iste, sende bul*

(Kenz-i mahfi, "gizli hazine" demektir. "*Küntü kenzen mahfiyen...*" diye başlanan kudsi hadiste, şöyle buyuruluyor: "Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, beni bilsinler diye halkı yarattım.") Gizli, açık hazine hep sendedir, yaz ve kış, gece, gündüz hep sendedir, iki âlemde (dünya ve ahiret, madde ve mânâ) ne varsa hepsi sendedir. (Çünkü insan, "nüsha-i câmiâ"dır, cem edici bir kitaptır, herşeyi kendinde toplar.)

*"Men aref" sırrına er, ko gafleti
Gör ne remzeyler bu insan sureti
Haşrû neşreyle tamuyu cenneti
Gayre bakma, sende iste, sende bul*

(Hz. Ömer'den rivayet edilen bir hadisi şerifte şöyle buyurulmaktadır: "*Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu.*" Yani "Nefsini bilen Rabbini bilir.") Bu sözün sırrına er, gafleti, bilgisizlik ve umursamazlığı bırak. Bu insan biçiminin neyi temsil ettiğini, simgelediğini gör. (insan, bütün ilahi isimlerin mazharı, yani beliriş yeridir. Melekler ise sadece kuvvet isimlerinin mazharıdır.) Cehennemi, cenneti derle ve yay.

*Haşri sûri halin inkâr eyleme
Gülse iken yerini hâr eyleme*

*Enfüsü, âfâki bil, âr eyleme
Gayre bakma, sende iste, sende bul*

("Sûr", burada çift anlamlı olarak kullanılmıştır. Birincisi, kıyamette Sur üflenince ölümler haşrolur, yani dirilir ve derlenir, ikincisi, bu haşroluş gene suretlerde, şekillerde olmaktadır. Kur'an'da bildirilen herşey gibi, haşr da haktır, gerçektir.) Bunu inkar edip de, yerin gül bahçesi iken, onu ateş ve diken haline getirme. Nefsleri ve ufukları bil, çekinme. (Kur'an'da buyuruluyor : "*Senürihim ayâtinâ fil âfâk...*" "Biz ayetlerimizi, işaretlerimizi ufuklarda ve kendi nefslerinde göstereceğiz" (41:53). Nefsin Nur-u Muhammedi (Muhammedi ışık), görünen alemin de; Tafsilat-ı Muhammedi (ayrıntılar) olduğu söylenmiştir. Peygamber Efendimiz, bunu şöyle açıklıyor: "Allah önce benim nurumu yarattı, başka herşeyi de o nurdan yarattı.")

*Zât-ı Hak'kı anla zatındır senin
Hem sıfatı hep sıfatındır senin
Sen seni bilmek necatındır senin
Gayre bakma, sen de iste, sende bul*

Şunu anla: Hak'kın zatı, senin özündür. Sıfatları da senin niteliklerindir. (Burada gene Tevhid-i zat ve Tevhid-i sıfata, ayrıca insanın "nüsha-i câmiâ" oluşuna işaret var.) Senin kendini bilmen, senin kurtuluşundur. ("Nefsini bilen, Rabbini bilir." Rabbini bilip tanımaktan da büyük kurtuluş olmaz.)

*Sureti terk eyle, mânâ bula gör
Ko sıfatı, bahri zata dala gör
Ey **Niyazi**, şark u garba dola gör
Gayre bakma, sende iste, sende bul*

Biçimi, şekilleri terk et, ruh ve anlam bul. Sıfatlardan geç, zat denizine dal. Ey Niyazi, doğuya ve batıya dol. (Çünkü o deniz, herşeyi kapsar.)

*Evvelimde dinmez idi âh ü efgânım benim
Gece gündüz, bilmez, idi zâr ü giryânım benim*

Daha önce (Sevgili'ye olan özlemimden) benim ahım, feryadım bitmezdi. Gece gündüz durmadan ağlardım.

*Düştü aşk odu bu cana, yaktı kül etti beni
Kül olunca yanmaz oldu nâr-ı sûzânım benim*

Aşk ateşi ruhuma düştü, beni yaktı, kül etti. Kül olunca yakıcı ateşim yanmaz oldu, söndü.

*Hâr u hâşâk-ı enaniyet yanalı aşk ile
Arş ü Kürsiden geniş açıldı meydânım benim*

Nefsin (benliğin) ateşi ve değersizliği aşk ile yanalı beri, benim meydanım Arş ve Kürsi'den (bir bakıma gök ve yerden) daha geniş açıldı. (Burada, yukarıda geçmiş olan "... mümin kulunun kalbine sığarım" kudsi hadisine işaret vardır.)

*Ar ü namus şişesin' yerlere çalıp kırmadan
Vech-i Hak'kı olmadı her yüzde seyrânım benim*

(Burada "ar ve namus şişesini kırmak"tan kasıt, asla edepsizlik demek değildir. Şişe, insanın parça benliği, yani nefsidir. Parça (cüz'i) benliği Hak'ka ulaştırmak için, aradaki tüm engelleri, perdeleri kaldırmak lazımdır, insandaki utanç duygusu da bir perdedir, insan kuldur, kusurludur. Hata ve günahlarından dolayı Allah'a karşı mahcupdur (perdelidir), utanç duyar. Ancak öyle bir nokta gelir ki, bu çeşit düşünceler, manevi ilerlemeye bir engel teşkil

etmeğe başlar. Bu engel aşılabilirse, "Hak'kın yüzünden gayri herşey yok olur" (*Küllî şey'in hâlikü illâ vecheh*; 55:26) ve her yüzde Hak'kın vechesi seyredilmeğe başlanır. Burada, yukarıda ele alınan "semme vechullah"a da (2:115) gönderme vardır. Bu arada, Arapça'da vech'e'nin sadece yüz demek olmayıp, öz ya da gerçek anlamına geldiğini de hatırlayalım.)

*Rahat ile istedim, vaslını kahretti bana
Derde düşüp ağlayınca güldü cânânım benim*

(Rahatlık olunca vuslat, yani kavuşma olmaz. Çünkü rahatlığın olduğu yerde özlem yoktur. Sevgili, ancak özlem çekip ağlayana güler, yüzünü gösterir.)

*Top ile çevgânı sundu bana cânân lütfile
Bendedir amma görünmez top ve çevgânım benim*

Sevgili bana lütfetti, top ve çevganı sundu. (Çevgân, topa vurmaya yarayan bir sopadır, "top ile çevgân bendedir" demek, Tevhid ilminde reisim demektir. Tasavvufta, çevgân Allah'ın iradesini, top da insanı temsil eder.)

*Hayret ender hayrete şöyle düşürdü gönlümü
Şerh olunmaz bu dil ile şimdi hayrânım benim*

Sevgili, gönlümü hayret içinde hayrete düşürdü. (Çünkü onun tecellileri, sonsuzdur. Hz. Peygamber, "Allah'ım, hayretimi arttır" buyurdu.) Şimdi benim hayranlığım, bu dil ile anlatılamaz.

*Âlem ol vech-i âmâ'dır, hayret andandır bana
Bu vücudum ay bın' örttü mihr-i rahşânım benim*

Kâinat, âmâ'nın yüzü, özüdür, ben o nedenle şaşkınlıktayım. Parlak güneşim, bu vücudumun ayıbını örttü. (Allah'ın Resulüne sordular: "Allah, evreni yaratmadan evvel nerede idi?" Buyurdu ki: "Altında ve üstünde hava olmayan (yani uçsuz bucaksız) bir âmâ'da (ince bulutta) idi." Bu konudaki diğer bir hadiste şöyledir: "Allah var idi, onunla birlikte hiçbir şey yoktu." İmam-ı Ali Hz.'nin buna ilavesi meşhurdur:

"El'an kemâkân" (halen de öyledir). Parlak güneşim doğunca, bu bedenim, ayıplarıyla birlikte yok oldu, yalnız o kaldı.)

*İptida azmeyleyince bu cihan iklimine
Bir libasım yok idi kim örte üryânım benim*

Başlangıçta bu cihana gelmeye kalkıştığımda, çıplaklığımı örtecek bir elbisem yoktu. (Burada çeşitli anlamlar var. 1. Bir çocuk, dünyaya çıplak gelir. 2. Varolan alem, bir elbisedir. 3. Mürid manevi yolculuğa başladığında çıplaktır, üzerini örtecek Tevhid kaftanını giymemiştir.)

*Hep birer kaftan verildi dostlarıma hem bana
Onların daha durur, eskidi kaftânım benim*

Dostlarıma ve bana, bu yola başladığımızda birer Tevhid elbisesi giydirildi. Ancak onlar onu kullanmadılar, verilen uygulamaları yapmadılar, onun için kaftanları eskiledi ve ilk makamda kaldılar. Bense ilerledim.

*Suya vardık onlar ile, kaplarını doldurdular
Ben de vardım, testimi mahvetti ummânım benim*

(Vaktiyle bir mürid, bir arif kişiye giderek ondan marifet ilmini öğrenme k istemiş. O sırada deniz kenarında bulunuyorlarmış. Arif, ilme talip olana demiş ki: "Şu kevgiri al, denizden doldur." Mürid çok denemiş, fakat başaramamış. Kevgiri denize daldırdığında içi su doluyor, fakat çıkarır çıkarmaz boşalıyormuş. Sonunda hocası: "Dur da göstereyim," demiş.

Kevgiri elinden kaptığı gibi, denize fırlatmış. Kevgir dibe batmış. Efendisi müride dönmüş: "İşte, kevgiri suyla doldurmanın yolu budur."

Aynı şekilde, Niyazi ile dostları su kenarına vardılar. Onlar az birşey aldılar. Herkes kendi kabı kadar su aldı. Niyazi'ye gelince, onun testisi denizin dibine battı, yok oldu. Testi mestli kalmadı. Yani kendini (nefsini) ifna (mahv ve yok) etti. *Fena Fillah* makamına ulaştı.)

Derler imiş : Halka-i zikre girip dönmez, niçin?

Ben dönerdim lîk gözden mahfi devrânım benim

Zikir halkasına niçin girip dönmez, diye soruyorlar. Ben dönüyordum, lakin dönüşüm, gözlerden gizli idi.

(Burada tasavvuftaki *devir*, *devran* ya da *devriye* kavramına atıf vardır. Kainat, Allah'tan gelmiş ve Allah'a dönecektir. Bu sürekli hareket, bir daire ile temsil edilir. Bu daire bir inen yay (*kavs-i nüzul*), bir de çıkan yaydan (*kavs-i uruc*) oluşmaktadır. İniş kısmında Muhammedi veya İlahî nur'dan; önce Akl-ı Evvel (ilk akıl), sonra da sırasıyla Nefs-i Kül (evrensel nefis), Tabiat, Heyula (ilk madde), Cism-i Kül (evrensel beden), Suret (şekil) ve Arş yaratılmıştır. Buraya kadar olan kısım Devre-i Arşîye'dir ki, buna son beyitte rastlayacağız. İniş yayı devam eder : Kürsi, Dokuz Felek (gök) ve Dört Unsur (ateş, hava, su, toprak).

Burada iniş kavsi sona erer ve çıkış kavsi başlar. Topraktan Maden'e, sonra sırasıyla Bitki, Hayvan, Cin, Melek, insan ve sonunda Hak'ka vasıl olan İnsan-ı Kâmil'e varılır.

Kısacası, Niyazi diyor ki : Ben bu iniş-çıkış halkasını dönüyordum da, kimse farkında değildi.)

Halk bir kez dönmeden ben nice kez devreyledim

Bilmediler devrimi yanımda yârânım benim

Yanımdaki dostlarım bile devredişimin farkına varmadılar.

Yâr ile ahdeyledim kâh dağılıp kâh cem olam

Tâ ezel budur ânınla ahd ü peymânım benim

Sevgili ile, kah dağılıp (kesret/çokluk alemine inip), kh toplanmak (vahdet/ birliğe yükselmek) üzere sözleştim. Ta ezelden beri onunla söz ve yeminim budur.

Ânın için kâh cem'im, kâh perişan tâ ebed

Döndü kaldı üstüme cem ü perişânım benim

Onun için ebediyete (sonsuz geleceğe) kadar kâh cem olmuş (toplanmış) durumdayım (vahdetteyim), kâh çokluktaım (çokluk ise perişanlıktır). Bu iki hal de benim üzerime kaldı.

Döndürür daim Muid ismi takoz/ası beni

Nokta-i zatım değil, surette ceylanım benim

Muid (Allah'ın Güzel isimleri'nden - Esmâül Hüsnâ'sından - "iade eden") isminin zorlaması, manevi baskısı beni daima böyle döndürür. (O halden o hale iade eder.) Ama zatımın noktasında değil (çünkü zatta değişiklik olmaz), benim dönüp dolanışım şekillerdedir.

Devre-i arşîye'den her kim haberdar olduysa

*O duyar ancak, **Niyazi**, ilm ü irfânım benim*

(Devre-i arşîye, yukarıda *devran* kavramında açıklanmıştı.) Onu kim bildiyse, benim de ilim ve irfanımı ancak o anlar.

* * *

Ol menem kim vâkıf-ı esrar-ı ilm-i Âdemim

Kâşif-i genc-i hakikat, hem hayat-ı âlemim

O benim ki : (Kamil) İnsan olma sırlarına vâkıfım. Gerçek (Hak) hazinesini keşfedenim ve âlemin hayatıyım. (Alem benimle — Kamil İnsan ile — değer ve canlılık kazanır.)

Bende mahfi oldu gaybül gaybın esrarı hemin

Bendedir sır-ı emanet, âna kenzi müphemim

Hem bende gizlendi Görünmezin de Görünmezinin sırları. "Emanet" sırrı bendedir, ona belirsiz, bilinmez bir hazineyim. (Kur'an'da buyruluyor ki: "Biz emaneti göklere ve yere teklif ettik, onlar reddettiler. Emaneti (taşımayı) ancak insan kabul etti"(33:72). Niyazi, emaneti taşıyan bir insan olduğunu, fakat herkesin ondaki bu gizli hazineyi göremeyeceğini söylüyor.)

Ben cemâl-i Hak'kı cümle şeyde zâhir görmüşem

Bu merâyâya anınçün baktığımca hürremim

Ben Hak'kın yüzünü/güzelliğini her şeyde açıkça görmüşüm. ("Nereye baksan Allah'ın yüzü oradadır" — 2:115.) Onun için bu aynalara baktığım ölçüde sevinçli oluyorum. (Her aynadan bana Hak'kın güzelliği yansıyor.)

Her sözüm miftah-ı küfl-i "Küntü kenz" olmuşdürür

Hem dem-i İsa ile her bir nefeste mahremim

Her sözüm, "Gizli Hazine" kilidinin anahtarı olmuştur. ("Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim..." - Kudsi Hadis. Yani benim her sözüm, Hak'kın sırlarını açar.) Hem Hz. İsa'nın soluğuyla her nefeste sırdaşım. (Hz. İsa, nefesiyle hastaları iyi eder, ölüleri diriltirdi. Benim nefesim de öyledir.)

Cümle mevcudatı verdim ben vücud-u vahid'e

Zât ü esmâ ve sıfâtın ile hâlâ yek demim

Ben tüm varlıkları bir tek bedene verdim. (Hepsini tevhid ettim/birledim, cem ettim/topladım.) Senin özün, isimlerin ve sıfatlarınla hâlâ biraradayım.

Yerde gökte her ne ki var, bağlıdır başı bana

Âşikâre vü nihâne, ben tılsım-ı âzamım

Açık ve gizli, yerde gökte ne varsa, başı bana bağlıdır. Ben en büyük tılsımım (hazineyi koruyan duayım).

Ben o Mısır'yım vücudum Mısır'ına şah olmuşum

Hâdisim gerçi veli mânâda sır-ı akdemim

Ben o (Niyazi) -Mısır'yım ki, vücudumun ülkesine padişah olmuşum. (Nefsimi yenmişim.) Gerçi sonradan yaratılmayım ama, ruh olarak, mânâ olarak en eski sırrım. Özüm, kâinat yaratılmadan önceki özden bir parçadır.)

NAMAZI KILIN

Bismillahir Rahmanir Rahim.

La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah.

Allahu Teala, hem ilk insan, hem de ilk peygamber olan Adem Aleyhisselam'a namazı talim etti. Ondan önce ise melekler namaz kılıyorlardı. Bu da namazın ne kadar büyük ve kadim, öncelikli bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Adem Aleyhisselam'dan Peygamber Efendimize kadar gelen bütün peygamberler, namaz ile geldiler.¹

Secde aynı idi, şariat ve ibadet farklı idi. Hepsi de namaz emri ile geldiler, kendi ümmetlerine bunun gereklerini açıkladılar.

Ancak daha sonra gelenlerin yaptıkları tahrif ve "reform"lar sonucu, namaz geçmiş ümmetler tarafından terk edildi. Son din olarak îsâm dininin indirilmesindeki sebeplerden biri de, işte namazın bu geçmiş ümmetler tarafından terk edilışıdır. Gene de bu ümmetlerin namazlarının kalıntısı, Hintlilerin Yoga'sında ve Uzak Doğu'nun din/felsefelerinde gözlenebilir.

Dört Kitap'ta, yani Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an'da namaz hep vardır. Namazın temel unsuru olan secdeyi, ilk üç kitabın bugünkü tahrif edilmiş şekillerinde bile bulmak mümkündür.²

Biz, Kur'an'da namazsız bir yer aradık. Kur'an'da ve hadiste "namaz kılmayın" diye bir hüküm aradık, bulamadık. Sonunda namazı kılmak zorunda kaldık. Halen de kılıyoruz.

Bütün veliler, evliyalar, ancak namaz ile yol bulmuşlardır. Allah'a ancak namaz ile yaklaşmışlardır. "Namaz, müminin miracıdır." Keza, "namazı olmayanın miracı yoktur."

Namazı olmayan hiç kimse, ermişlik taslamasın, manevi büyüklük iddialarına kalkışmasın. Ne kendisini, ne de başkalarını boşuna yormasın, aldatmasın.

Şeytanın Zürriyeti

İnanan ve iman eden bir kimse eğer namazı kılmıyor ise, kazancı, doğan çocukları haramdır. Şeytanın malıdır.

Kur'an'da "insan şeytanları"ndan söz edildiğini görüyoruz. Bu konuda açıklayıcı mahiyetteki bir hadisi şerifin meali şöyledir :

Adem Aleyhisselam,, Havva validemizle evlendiğinde, Allah'ın emri ile zürriyetler başlamış. Adına Şeytan dediğimiz, bunu kıskanmış ve Allah'a müracaat etmiş:

— Adem'e soy sop, zürriyet verdin, benimse zürriyetim yok.

Cenabı Allah Şeytan'a cevap vermiş:

— Adem'in zürriyetinden, evlatlarından kim nikah ile evlenirse, Adem'in soyundan olacaktır. Kim ki hanımının yanına gider de nikahlı olmazsa, iki rekat namaz kılmazsa, bizim ismi şerifimizi aklına getirmezse, onlardan doğacak çocukların hepsi, şeytan'ın zürriyetidir.

Bunu duyan Şeytan, sevincinden oynamaya başlamış :

— Benim zürriyetim, Adem'inkinden daha çok olacak !

Şimdi öyle görünüyor ki, ekseriyetin şeytani tarafı, Rahmani tarafından fazladır.

Biz şimdi insanlığımızı ve islamlığımızı düşünerek, Kur'anı Azimüşşan'dan, Peygamber Efendimizin şeriatının hükümlerinden ayrılmamaya çalışalım. Yapabildiğimiz kadar Allah'ın ve Allah'ın Resulünün emirlerini yerine getirmeye çalışalım. Bizi yaratan Allah'a her an hamd ü senada bulunalım.

*İyi de yaparsan kendine,
Kötü de yaparsan kendine,
Her ne yaparsan kendi kendine.
Kendim ettim, kendim buldum, kime ne?
Aradığımı buldum, sana ne?*

(1) Kur'an'da geçmiş peygamber ve ümmetlere secde emri : 38:24 (Davud), 7:161 (israil Oğulları), 3:42 (Meryem), 18:107, 19:59 (ewelkiler).

Namaz emri : 10:87, 20:10 (Musa), 14:40 (ibrahim), 19:57 (ismail), 31:17 (Lokman), 19:32 (isa), 21:73 (ibrahim, İşhak, Yakub).

(2) Tevrat'ta ibadet, namaz ve secde : ıkış 33:10, 34:8; Tekvin 24:52. Eski Ahit'te : I Krallar 18:42; Nehemya 8:6, 9:3; Danyal 6:10, 8:18, 10:9; Ezra (Üzeyr) 9:5; 2 Tarihler 7:3; Mezmurlar (Zebur) 5:7,95:6,138:2.

Kible kavramı: Mezmurlar 5:7,138:2, I Krallar 8:30,35; Danyal 6:10. I Krallar 18:42'de Uya Peygamberin uyguladığı özel secde şekli, M.S. 2-10. yüzyıllar arasında revaç gören, Yahudi geleneği içindeki Merkabe (Arş, ya da binek/araba, taht) mistikleri tarafından sürdürülmüştür.

İncil'de secde için : rn. Matta 26:39, Markos 14:35, Luka 22:41.

SEVGİ VE KARDEŞLİĞE DAVET

(Maddi ve manevi birbirimizi sevmek, birbirimize destek olmak, Allah'ın emri üzerine hareket etmek.)

Hepimiz birlik, beraberlik istiyoruz, bunu hep söylüyoruz, ama, bir türlü uygulamaya geçmedik. Ancak, sağlamak zorunda olduğumuz birlik, beraberlik ve bütünlük için her düzeyde herkes üzerine düşeni yaparak birlikteliği sağlamalıyız. Herkes bu sorumlulukla hareket etmelidir. Aksi takdirde milletin ve tarihin önünde mesul oluruz.

Küsmek yok, darılmak yok bu yolda. Ayırmak yok, ayrılmak yok. Bu yol birlik yolu, bu yol beraberlik yolu. Hiç kimse melek değil. Hiç kimse Aşere-i Mübeşşere'den değil. Herkes kul, herkes insan. Beşer elbette şaşar. "Masum îmam" anlayışı yok bizde. Herkes hata yapabilir. Sen de, ben de, o da, bu da... Hepimiz hata edebiliriz. Yeter ki ısrar edilmesin. Hatasız kul olur mu? Olmaz. Hatasız insan olmaz. Hep karşıdaki insan değil, sen de hata yapabilirsin. Kusur hep karşımızdakinde olmaz ya... Bizde de olur. "Kişinin noksanını bilmesi gibi irfan olmaz." Bu sözdeki manayı arif olan anlar, zarif olan anlar. Herkes hatayı önce kendinde aramalı, hatalarını düzeltmeye çalışmalıdır. Birbirimizi suçlayacak yerde kendimize bakmalı : "Kendimize yapılmasını istemediğimiz bir şeyi kardeşimize, kardeşlerimize de yapmamalıyız." Hatasız dost arayan, dostsuz kalır. Menfi tenkidçi yalnız kalır, arkadaşsız kalır. Gizli kusurları araştırmacı ve yayıcı olmak yerine; affedicisi, örtücü olmalı. Ben sende, sen bende kusur arama yarışına girersek, ikimiz de yaya kalırız; düşman kazanırız.

Darılmaca, küsmece yok. "Bu yol ki Hak Yolu'dur; dönme bilmeyiz, yürürüz," deyip koşmak lazım. Küsmek değil, koşmak. Darılmak değil, sarılmak. Uzaklaşmak değil, kucaklaşmak, islam kardeşliğinin manasını iyi anlamak ve bu kardeşliği bozacak

davranışlardan da kaçınmak... Bu yolda kullardan bir şey beklemeden çalışmak ve her şeyi Allah'tan istemeğe alışmak. Bu yol böyle bir yoldur. Dünyevi menfaat bekleyen, insanlardan "aferin" bekleyenler bu yola girmesin... Halisler gelsin, muhlisler gelsin. Fakat böyle insanların kıymeti de bilinsin, unutulup kenara itilmesin. Hakkı verilsin, adalet yerine getirilsin... Bunlar olmuyor, bunlar yapılmıyor diye de kimsecikler yoldan dönmesin ve Allah'ın rızasını düşünsün. Cephe gerisine sakın düşmesin. Samimi insanlarımız "Bize değer verilmiyor" diyerek üzülmesin. Allah katındaki makamını, Allah nazarındaki derecesini düşünsün.  z lmesin, sevinsin. Nefsin arzuları gerçekleşmediği için de ayrıca sevinsin.

Hemen darılmak yok. D n kardeş olduklarına bugün düşman olmak yok. Düşmanın ekmeğine yağ sürmek, düşmanın işini kolaylaştırmak yok. "Kol kırılır yen içinde. " Sinsi düşmanlık olmadığı gibi, akılsız dostluk da yok. "Sözün tamamı ahmağa söylenir." Bizim yolumuzda ahmaklığa yer yok. Akıllı davranmak zorundayız. Hesaplı-kitaplı yürümek mecburiyetindeyiz. Hatalarıyla, sevaplarıyla bu insanlar bizim.

Bunlar bizim kardeşlerimiz. M tteki, musalli (Allah'tan çekinen, namaz kılan) kardeşlerimiz. Kardeş kardeşi nasıl görmeli, nasıl değerlendirmeli? Muamelesi, münasebeti nasıl olmalı? Kardeşinin yanında mı olmalı, onu yalnız mı bırakmalı? Bazı dilek ve temenniler yankı bulmuyor diye ters yollara girmenin ve y n değiştirmenin manası nedir. Darılmanın, kardeşlerinden ayrılmanın hikmeti nedir? Nefs yarışına ne lüzum var ki?

Ameller, niyetlere göre değer kazanır..." O halde herkes evvela niyetine baksın. Hangi niyetle, hangi işlere girişiyor? Ona baksın. Hareketi kul için mi, Allah için mi?  nce bunu anlasın... Bu yolda komutan iken nefer olmak da var. Er'den kumandanlığa yükselmek de.. O halde darılmak yok. Hak Yol'da Hak için çalışmak var, coşmak var.

Makam, mevki için gerçeklere sırt  evirmeyelim. Siyaseti en kutsal bir ibadet kabul ederek, günümüzün gerçekleri ışığında hareket ederek akılla, ahlakla, sevgi, saygı, edeple, hikmetle, ilim ve irfanla, güzel sözle, ihlasla, riyaya dalmadan, Din, Millet, Vatan, Devlet ve insanlık için hayrı, hakkı, doğruyu, iyi, güzeli hep birlikte arayalım.

İman ve ülküsü aynı olan, ehli küfre karşı duran bütün mübarek şehidlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyoruz. Ruhları şad olsun.

En ulvi ve hasbi duygu ve düşüncelerle, sizleri Allah'ın selamıyla selamlıyorum.

Allah'a emanet olun.

TÖVBE VE İSTİĞFAR

(Bu Tövbei istiğfar yazısının çok dikkatli okunması rica olunur. Zira abdestsiz. namaz kılınamayacağı gibi, tövbe etmeden de Allah'ın rızası kazanılamaz)

Tevbe Estağfurullah:

Bu sözcüğü, bilinçli bir şekilde, şuuruna ererek sarf ettiğimizde acaba neler kazanıyoruz dersiniz?

"Tevbe" ve "Estağfirullah", bu iki sözcük yanyana gelip, bizden olgunlaşarak çıktığında, ne büyük bir dua oluyor, bir bilseniz. Öylesine bir dua ki, bizi gerçeğe karşı karşıya bırakan, gerçeği bize öğreten.

Aslında hepimizin de öğrenmek istediği, gerçek değil midir?

Herkes onun peşinde, onu yakalamak için koşar. Çünkü insana sonsuzluk içeren mutluluğu veren, gerçektir.

İnsanın gerçeğe yüzyüze gelmesi, Kur'an'ın 39:42. ayetinde şöyle verilmiştir :

"Allah, öleceklerin ölümleri anında, ölmeyeceklerin de uykuları esnasında ruhlarını alır. Ölmelerine hükmettiği kimseninkini tutar, diğerlerini bir süreye kadar salıverir. Doğrusu bunda, düşünen kimseler için dersler vardır." Gerçekte gizli olanın da tevbe estağfirullah ile bulunacağı, pek çok ayetle müjdelenmiştir. İşte bunlardan birisi : "Allah kötülüğü bilmeyerek yapıp da hemen tövbe edenlerin, tövbesini kabul etmeyi üzerine almıştır. Allah, işte onların tövbesini kabul eder. Allah Bilen'dir. Hakîm olandır" (4:17).

O halde, Tevbe Estağfirullah, Allah'ın kullarına verdiği bir sözdür diyebiliriz. O'nun sözü, hak olup, o verdiği sözden caymaz. O söz ise, gerçeğin ta kendisidir.

Biz bu satırlarımızda, bu kez Tevbe Estağfirullah ile gerçeği bulmaya niyetlendik. Bunun için, başımızı kaldırıp tüm yönlere şöyle bir bakalım.

Yeryüzü bir beşik, gökyüzü de bir kubbe, adeta beşiğini örten ve koruyan kocaman bir çadır. Güneşin varlığıyla beliren isimler, gecenin yerine geçmesi karşısında gizlenerek sıfatlanmış. Sanki, saklambaç oyunu gibi bir oyun bize görünen.

Halk, gündüzde Hak'ta belirmiş. Hak ise gecede saklanmış, halkı göstermiş.

İşte, biz insanlar hep birlikteyiz bu çadırdaki, yürür gideriz hayatımız boyunca, Halk'ta Hak'ı arayıp bulmak için. Tüm yaratılmışlarda Yaratan'ı bulmak için. Bir başka deyişle gecede gizlenen, gökteki Ay'ı, gündüzde ve yerde bulmaktır amacımız. Neden? dersiniz; Çünkü iş orada deriz. O'nunla konuşabilmek ise, O'nu yerde bulmakla, secdeye baş koymakla olabilir.

Özetle, bu güzelliğe ulaşmak bir yolla başarılır, o da doğru yürümeyi öğrenerek.

Hepimizin yaşadığı bu ortak çadırın içindeki hayatımız, doğru yürümeyi öğrenmekle geçer. Doğru yürümek, bir hünerdir insanoğlu için. Kimileri, yürüyeceğim diye orasını burasını incitir, yaralar ya da kırar. Kimileri, kırarım, incitirim korkusuyla hareket edemeyip, yürümeyi bir türlü beceremez. Kimileriye, öyle bir yürür ki, onlar için ne engebe kalır, ne de başka bir engel.

Onların yürüyüşlerinde bir güven vardır. Korkunun nedeni olan bilgisizlik, bilgi adı verilen en etkili eriticiyle eriyerek, onlarda yerini güvene bırakmıştır. Niye korksunlar ki? Onların gözleri görür, kulakları işitir. Onlar bilgilerinde takva ehli olmuşlardır.

Emrin çıktığı yere kadar uzanan sağlam bir ip onları bellerinden sıkı sıkıya kavrayarak, engellerden ve tehlikelerden, Tevbe Estağfirullah'ın sağladığı elastikiyetle uzak eyler.

Onlar adeta uçarcasına attıkları her adımda takva ile hamle yaparlarken, bu ipin sevgiyle korumasına, yardımına ve öğretilmesine inanmışlardır.

Çünkü onlar her türlü girişimlerine Tevbe Estağfirullah ile atılırken, Allah'a dayanarak kendilerini güvene sokmuşlardır.

Başkası için tehlikeli, korkulu olan şey, onlar için Tevbe Estağfirullah ile korkulur olmaktan çıkmış, adeta örtülmüştür.

Düz, pürüzsüz bir asfalt yol

Bu bölüme, böyle bir yolda yürüyerek girelim. Yağmurun pırl pırl parlattığı, tozu dumanı olmayan, rahat yürünen bir yol.

Bu yol, öyle bir yol ki, imanı yansıtan asfalt, pürüzlerim örtmüştü.

Rahman'ın huzuruna bölük bölük gidenlerin ve orada toplanacakların izlediği yol.

Bu yolda yürümeğe, "her türlü noksanlardan uzak, bozulması imkansız tevbe" anlamına gelen Nasuh tevbesini okuyarak başlayalım.

"Ey inananlar : Yürekten tevbe ederek Allah'a donun ki, Rabbiniz kötülüklerinizi örtsün, sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koysun.

Allah'ın peygamberim ve onunla beraber olan müminleri utandırmayacağı o gün, ışıkları önlerinde ve defterleri sağlamdan verilmiş olarak yürürler ve : 'Rabbimiz, ışıgımızı tamamla, bizi bağışla, doğrusu sen her şeye Kadir'sin' derler" (66:8).

Evet, bu güzel ve bilgi yüklü tevbeyi hepimiz yaparak, Yaratan'ın peygamberlerine müjdelediği ve onlara sunduğu af ve mağfirete ulaşalım. Kendini koruma ve manevi örtünme anlamına gelen mağfiret ile Hak Teala, enbiyayı dünyada korumuştur. Bunların hepsi

Resulullah'ın temsilcileri olup, amin diyen bütün kullar da onlara uyduklarında, Allah'ın af ve mağfiretiyle müjdelenmişlerdir.

Bütün peygamberler, her biri bir şekilde tevbelerini yapmışlar, onların tevbelerini izleyerek uygulayan kullar da o rahmetten faydalanmışlardır.

Musa "Rabbim, beni ve kardeşimi bağışla, bize acı, sen merhametlilerin merhametlisin" (7:151) seslenişiyle, Rabbinden böyle tevbe ve mağfiret dilemiş.

Hz. İbrahim ise, "Elbette ki sen Tevvabür Rahim'sin" (26:75) duasını aynı duygularla yapmış.

İşte Hz. Nuh'un tevbesi : "Rabbim, bilmediğim şeyi senden istemekten sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum" (11:47).

Kur'an, Hz. Adem'in tevbesini, Bakınlı nasıl dile getirmiş : "Adem, Rabbinden emirler aldı; onları yerine getirdi, Rabbi de bunun üzerine tevbesini kabul etti. Şüphesiz O tevbeleri daima kabul eden ve merhametli olandır" (2:37).

Ve nihayet, insanlığın çıkışım simgeleyen Adem ve Havva, bu olgunluğa, "Rabbimiz, kendimize yazık ettik; bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen biz kaybedenlerden oluruz" (7:23) seslenişinin şuuruyla ermiş, kazananlardan olmuşlardır.

Kur'an'ı incelediğimizde, bütün peygamberlerin teker teker tevbe ettiklerine ve Allah'tan mağfiret dilediklerine şahid oluruz, İşte onların hepsi, bu olağanüstü rahmeti, herşeyin yaratıcısı ve hakimi olan Allah'ın "rahmetim herşeyi kaplamıştır" (7:156) müjdesinden ve bu müjdenin tebliğcisi olan, hatta bizzat kendisi rahmet olan Hz. Peygamber'den almışlardır: "Ey Muhammed, biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik" (21:107).

Ayetlerden de görüldüğü gibi, Allah'ın alemle ve alemi oluşturan tüm isimleri toplayan insanla bağlantısı, bu rahmet üzeredir.

Bu rahmet, Rahman sıfatıyla inanan ve inanmayan tüm insanlara, Rahim sıfatıyla da müminlere, inançlardaki güç ve kuvveti nispetinde doğru orantılı olarak artan bir şekilde kendini gösterir.

Rahim sıfatı, Tevbe ve Estağfirullah ile inananlara en güzel yardımcıdır.

İnananlar içinde en değerli olan, şüphesiz takva ehli kişilerdir, İnsan, imanı güçlendirdiği oranda ve hayırlı işlerde çalışarak bu değere ulaşabilir. Allah, tüm insanlara aynı şekilde yakındır. Kur'an, "Biz ona şah damanından daha yakınız" (50:16) diyerek, bunu açık bir şekilde belirtmiştir. Burada önemli olan, bu yakınlığın biz insanlar tarafından bilinmesidir ki, bu iş de ancak takva ile gerçekleşebilir. "Allah katında en değeriniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır" (49:13).

İşte, o kişilerdir Allah'a ve peygamberlerine uyanlar. Onlara uyanlar, bu davranışları sayesinde Allah'ın af ve mağfiretiyle müjdelenmişlerdir. Bu öylesine bir müjdedir ki, bu müjdeyle onların vücutları, Hak örtüsüyle örtünerek korunmuştur. Bu örtünme bir şekilde müjdelenir, o da marifettir. Yani olgunluğa doğru ustalıkla, bilerek, durmadan, adım adım yürümek.

Olgunluk, bir başka deyişle kemal, marifetle doğru orantılı olarak yükselme gösterir. Bu gelişme ise, tüm noksanlardan ayrılarak onlara pişmanlık getirmeye olacaktır. Kısacası Tevbe Estağfirullah ile diyebiliriz. Tevbe Estağfirullah'ın, emirleri simgeleyen Allah'ın ipine sağladığı esneklikle.

Emirleri bilmek, onlara sıkı sıkıya uymak, bizlerin birinci görevidir.

Ancak Allah'ın asfaltlı yolundan ne kadar uzaklaşırsak uzaklaşılim, Tevbe Estağfurullah sözü, bizi ona geri döndürecektir.

Başlı basma bir ibadet şekli olan tevbe, kelime anlamı itibarıyla "rücü" demektir. Veli Ulutürk, Kur'anı Kerim Allah'ı Nasıl Tanıtıyor? adlı kitabında, bu kelimenin anlamı için, Beydavi ve Ragıp'dan çok güzel açıklamalar getirerek, bizlere yardımcı oluyor:

"Tevbe, kul hakkında günah işlemekten Allah'a dönmek, Allah hakkında ise, cezalandırmadan kulun tevbesini kabul ederek, mağfirete dönmektir. Hem kul, hem Allah için kullanılan bu kelime, "alâ" harfiyle Allah açısından ayrılmaktadır. Kur'an'ın Tevbe Suresi 118. ayetinde hem kul, hem de Allah için, ikisi bir arada kullanılmıştır. "Allah, tevbe ettikleri için onların tevbesini kabul etmiştir. Çünkü O tövbeleri kabul eden, merhametli olandır" şeklinde sunulmuştur.

Tevbe, kul açısından pişman olmaktır. Pişmanlık getirmektir. Pek tabii ki tevbe sıfatı da diğer sıfatlar gibi, O'nun o Güzel isimleri'nden belirmiştir. Bu güzel isim, Kur'an'da Allah'ın ismi olarak yalnızca bir ayette, Nasr Suresi 3. ayetinde geçer. Bakınız o Güzel isim nasıl sesleniyor oradan : "O'ndan bağışlanma dile. Çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir." O halde, tevbeleri kabul eden (Tevvab) ile, tevbe eden (Taib) arasındaki, sonsuza dek işlerliğini sürdürecektir rahmete katılmak, şarttır.

Kur'an, "Ey inananlar, saadete ermeniz için hepiniz tevbe ederek Allah'ın hükmüne dönün" (24:31) derken, bunu bir temel istek olarak bizlere belirtmiştir. O'nun o yüce ismi, Tevvab, ancak tevbeyi şuurlu bir şekilde etmek suretiyle bilinecektir.

Tevbe şuuru, Allah'ı bilmeyle, yani O'ndan sakınma ölçüsüyle belirir ve kazanılır. Maddi ve manevi olarak yapılan her güzel iş, daha güzelinin, daha mükemmelinin olabileceğinin düşünülmesi karşısında tevbeyi gerektirir. Bu düşünüş, en güzelin Yaratan'a ait olduğunu hatırlatırken, kulun acizliğini ortaya sererek, onun tevhidle yaşamasına yardım eder.

Tevhidle yaşamak, insana insanı kazandırır. Allah karşısında kulun acizliği, iyi değerden kötü değere kadar her derecede vardır. O, her derecenin Hakimi, başlangıcı ve sonu olmayan. Azim ve Kerim olan, rahmetiyle herkese merhamet eden, affetmeyi sevendir. İyi ve kötü değer olarak söylemeye çalıştığımız, isimler ve sıfatların sergiledikleri tüm uygulamalardır.

O halde, iyiden kötüye ya da artıdan eksiye kadar her durum ve her halde tevbe, insanın, sürekli oluşun bir üst olgun durumunu bulmasına yardımcı olur. Onun azimet üzere dikkatle, sıkı bir şekilde ibadetini yapmasına katkıda bulunur. Böyle bir tevbeyle kul, bir işi şuuruna ermiş olarak bitirip, bir diğer işe mutlulukla koyularak, Allah'ın emrini yerine getirmiş olur.

İşte O'nun emri : "Bir işi bitirince diğerine giriş" (94:7).

Onun yolu, bu güzel ismin yardımıyla, sıratı müstakim (doğru yol) üzere, yıkanarak açılır. Gerçeği bulduran tevbe, insana insanı en güzel öğretendir. İster alim, ister cahil; ne olursanız olun, tövbeleri kabul eden Tevvab, gerçek tevbeyle karşılaştığında, tevbeyi eden o kuluna, yani Taib'e gerçeği öğretecektir.

Hz. Peygamber : "Kalbime öyle şeyler gelir ki, her gün ve gece bunlardan yetmiş defa Allah'a istiğfar ederim" derken, Allahu Teala, ona : "Allah böylece senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar, sana olan nimetini tamamlar, seni doğru yola eriştirir" (48:2) müjdesini vermiştir.

Hz. Peygamber için hal böyle olunca, bizlerin de izlemeği gereken tek yol, O'nun işaret ettiği sıratı müstakim üzere olacaktır. Olmalıdır.

Gerçeğin gizlendiği yokluk hazinesi, ancak bu şekilde, tevbeyle bilinir. Varlık, yerini yokluğa bırakır, nefis ruhta erir ve gerçek ortaya çıkar.

Bu bilgi seviyesinde olan Mevlana Hazretleri, Divan'ından şöyle sesleniyor:

"Aferin o yokluğa..."

Aferin o yokluğa ki, varlığımızı kaptı. Can alemi o yokluğun aşkıyla vücuda geldi. Yokluk nereye gelse varlık azalır, biter. Bu ne tuhaf yokluk ki, o gelince varlık çoğalmada.

Yıllardır ben yokluktan varlık kapmadayım. Fakat yokluk, bir bakışta bütün varlıklarımı kapıp gitti.

Varlıktan, elemenden, ölümü düşünüp korkan candan, korkudan, ümitten, oldu olacak düşüncesinden, her şeyden, her şeyden kurtardı beni. Varlık dağı, yokluk yeline karşı bir saman çöpüne benzer. Hangi dağdır o dağ ki yokluk onu bir saman çöpü gibi kapıvermesin?

Varlık nedir, yokluk ne? Saman çöpü ne oluyor, dağ dediğin ne? Ey söz, bu kapıdan dışarı çık, in damdan aşağı."

Mevlana Hazretleri, yine Divan'ının bir başka beyitinden de tövbeyi unutanlara şöyle sesleniyor :

"Yarabbi, niçin tövbemi bozdum, ne diye ağzımı bağlamadım lokmaya?

Vesvese, halka halka çevremi kapladıysa ne diye geçtim de ortasına oturdum.

Sonucu, herşeyin yerini, aklımla gördüm; yüzlerce defa, binlerce defa kurtuldum.

Adeta Allah'a kulluk etmekten usanmıştım; çünkü canla, gönülle boğazıma tapmadaydım.

Bütün sıkıntıları bir tek sıkıntı yapan hadisim de Peygamber'den okumuştum hani.

Nasıl oldu da gönlüme bir dumandır çöktü; nasıl oldu da tezce, toz gibi sıçramadım?

Şimdi pişmanlıkla yazdığım şu satırları, o vakit yazsaydı elim."

Mevlana Hazretlerine bu güzel dizelerde kendini hatırlatan hadisi, bir de biz dinleyelim : "Bütün sıkıntıları bir tek sıkıntı yapana Allah kifayet eder, onu dünya sıkıntılarından korur; fakat birçok sıkıntılara düşen, Allah bilir dünyanın hangi bucağında, helak olur gider."

Bu güzel bilgi yüklü hadisi, Kur'an'ın pek çok ayetinde görebiliriz, işte onlardan birisi : "Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, şeytan tarafından bir vesveseye uğrayınca, Allah'ı anarlar ve gerçeği hemen görürler" (7:201).

Allah'ı anmakta insanlara yardımcı en büyük kavram ise, Estağfirullah'tır. Şimdi bir de Estağfirullah'a bakalım.

Yarlıgama (acıma, merhamet), esirgeme (afv) ve de bağışlama (mağfiret) kavramlarını içeren, sevgi ve merhametle işlerlik gösteren, Allah'ın terbiye eden, olgunluğa eriştiren Rab ismini bizlere verir.

Duaların vazgeçilmez ismidir Rab. Karşılıksız sevgi ve merhametle kendini gösterir, insan, Yaraticısının sonsuz rahmetinden bu isimle yardım alır. Allah kendisi tarafından tespit edilmiş hedefe doğru Rab ismiyle ulaştırır.

İşte insan, bu ilahi iradenin hakimiyeti altında, Allah'ın ahlakıyla ahlaklanarak, Tevbe Estağfirullah'ın yardımıyla sıratı müstakim'de ilerler. Çünkü insanları doğru davranışlara götüren Rab, sıratı müstakim üzeredir, ilahi iradenin çekimi, sıratı müstakim (doğru yol) üzere, Arş'a doğrudur. Hepimizin bildiği gibi : "Rahman arşa hükmetmektedir."

Tümüyle her şey O'ndan gelir ve yine O'na geri döner. Geldiği ve gittiği yer belli olan insanın. Rahman ve Rahim olan Allah'ın o güzel merhametiyle tüm yarattıklarına rahmet ettiğini bilerek yaşaması, en doğru yaşam şekli olacaktır.

Anlatmaya çalıştığımız Tevvab (tevbeleri çokça kabul eden) ve Gafur (bağışlayan, affeden) sıfatlarıyla birlikte kullanılan Rahim olgusu, rahmetin sonsuzluğunu simgeleyen bir müjde olarak karşımıza çıkar. O halde geliniz, biz de bu güzel rahmetten faydalanalım. Bunun için de Kur'an'ın seslenişine kulap verip takvaya sahip olmak üzere ona uyalım : "Sen af yolunu tut, bağışla, uygun olanı emret, bilgisizlere aldırış etme" (7:199).

O'ndan gelip, O'na dönen bir varlık olduğunu bilen insanın, şunları yapması gerekir: Akıl ve düşüncenin birliğinden çıkan çalışmalanna sevgiyle bağlanmak, başarma gücünü ümit ışığıyla kuvvetlendirmek, Yaratan'ın sonsuz rahmetinden affedilme ve bağışlanmayı dilemek.

Daima O'nun rahmetine ve merhametine güven duyarak yaşamak. Ruhu çıktığı yere, bedeni de dünyaya teslim ederek, takvaya erişmek.

İşte, bu şekilde yaşamak, başlı basma tevhidi ortaya seren, tevhidçi bir yaşam tarzıdır.

"Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, size Allah'tan hayırlı bir mağfaret ve rahmet vardır" (3:157) ayeti, yine bize tevhidi hatırlatıyor ve tevhidle yaşamaya davet ediyor.

İlahi iradenin hakimiyeti altında yaşaması emredilen insanın tevhidi gerektiren yaşayış tarzı, aslında herkeste vardır. Şu farkla ki biri, geçici yağmur gibi toprağı doyuramaz, bitkinin kökünü kurutur. Diğeriyse, toprağı doyurarak, bitkinin dallarım göğşe doğru yükseltip, meyva vermesine neden olur.

Hz. Peygamber'in dediğı gibi: "İlim, iki çeşittir. Biri dildeki ilim ki, bu Allah'ın kullarına karşı bir tutanağıdır. Öbürü de kalplerdeki ilimdir." Esas ilmin geliş yerini hatırlayıp yaşamak, bir bitki gibi yetişen insanın olgunlaşıp meyve vermesine yardımcı olur.

Bir başka deyişle, yağmurun bilinmesi yanında, yağmasını dilemek de gerekir. Yağmur Allah'ın rahmeti, onun istenmesi ise tövbedir.

Tevhid, herkeste vardır: Cahilinden alimine kadar ve pek tabii ki, derece derece. Çünkü ilahi irade, bunu böyle istemiştir. "O'nu hamd ile teşbih etmeyen hiçbir şey yoktur, fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız" (17:44) diyen Kur'an, bu uyarısıyla yine bizi bilgilendiriyor.

Bu bilginin ışığı altında şöyle diyebiliriz: Alim ile cahil arasında, karanlıkla aydınlık gibi, ya da geceyle gündüz gibi fark vardır.

İnsanlar, tevhidle yaşamalarındaki başarıları oranında birbirlerinden fark edilirler. Bu fark, gecenin yerini gündüze bırakması gibidir.

İnsan, aydınlığa kavuştuğı oranda olgunluk gösterir, işleri kötü sergileyen kötü, işleri iyi sergileyen de iyi anılır. Bu kadar basittir.

Herşeyin Yaratıcısı olan Allah, "Ol" emriyle yarattığı herşeye en güzel şekli, karakteri vererek isimlemiş ve bizlerden bunu bilmemizi istemiştir.

"Verdikleriyle denemek için sizi yeryüzünün halifeleri kılan ve kiminizi kiminize derecelerle üstün yapan O'dur. Doğrusu, Rabbinin cezalandırması süratlidir. Şüphesiz O bağışlar, merhamet eder" (6:165).

İyi ya da kötü ismi, fiilin doğru ya da yanlış uygulanişıyla meydana gelir. Uygulamanın doğruluğı ise bir şekilde ortaya çıkar, o da Allah'ın yasa ve yaratışım iyi bilip, sonsuz rahmetinin ışığı altında aydınlanarak ve aydınlatarak çalışmak.

Bir insan ne kadar alim olursa olsun, kendisini Yaratan'ı hep bilmeli ve hatasızlığın, noksansızlığın, zenginliğiyle ilminin, her şeyi kapsayan Allah'a ait olduğunu hep hatırlamalıdır. Böylece de tevbe etmelidir.

Affedilmek, merhamet dilemek ve bağışlanmak istiyorsa, bu mucizevi güzellikteki noksansızlığı hatırlayıp, önce kendi affetmeli, merhamet etmelidir.

İsimler, ismi gerektiren bir çalışma sonucu ortaya çıkar. Tevbe, tevbe etmeyle; Estağfurullah ise, olgunluğa götüren Rab isminin kuvvetiyle merhamet, acıma, bağışlama sıfatlarını, hayatın vazgeçilmez bir gıdası haline getirmekle elde edilebilir.

Pek tabii ki, bütün bu güzel davranışlar, olgunluğun belirmesiyle ortaya çıkacaktır.

İnsanı olgunluğa kavuşturan, onu karanlıklardan aydınlığa çıkaran Tevbe Estağfurullah, başlı basma bir ibadettir. Bu ibadetin sonucu nefsteki olgunluk, bir başka

deyişle Allah'ı bilme, yani marifet; insanın çalışmalarında açık seçik görülür, insan, marifetteki durumuna göre iyi ya da kötü davranışlar sergiler. Buna da şahid olan yine ilişkide olduğu hemcinsi, yani insandır. Demek ki olgunluk, insanın insanla olan ilişkilerinde gizlenmiş, son derece değerli, anlamlı bir olgudur.

Bu konuda Kur'an, "Ey insanlar, sabreder misiniz diye sizi birbirinizle sınarız" (25:20) diyerek, bu olgunluğa ulaşmada bizlere ne güzel bir yol gösteriyor.

Emirlere sıkı sıkıya yapışmak, birinci görevidir insanın. Tevbe Estağfirullah ile emirlere sıkı sıkıya bağlanmak ise, O'nun ipine elastikiyet kazandırır. Bu öylesine güçlü ve koruyucu nitelikte bir şeydir ki, emrin çıktığı yere kadar uzanan bir iple bağlanan kuluna Allah rahmet ederek, ismini sunar. Yani, O'nun rahmeti, Tevvabür Rahim şeklinde belirir ve ipin anlatmaya çalıştığımız elastikiyeti ortaya çıkar.

Kul, tevbe ederek günah işlemekten Allah'a dönerken. Yaratan da, Tevvab ve Rahim şeklinde ona rahmet eder.

Sonuç olarak tevbe, sadece hatalardan ve günahlardan arınmak için izlenilecek bir yol değil, Allah'ın isminin yüceliğine şahid olmak için yapılması gereken büyük bir ibadettir. O'nun yeri, secde dir dersek, en güzelim demiş ve seçmiş oluruz: Allah'ın kula emrettiği, emrini tutana da hediye edip verdiği secdesi.

"Ey doğru yolda olan, sakın ona uyma. Sen secde et, Rabbine yaklaş" (96:19) emri Hz. Peygambere verildiğinde, Hz. Peygamber secdesinde: "Allah'ım, azabından nızana, affına, senden yine sana sığınıyorum. Sen kendini yücelttiğin gibi ben seni yüceltemem" şeklinde dua ile karşılık vererek ibadet etmiştir.

Bu duayı yaparken Hz. Peygamber, secdesinde Allah'ın bir fiilinden başka bir fiiline sığındı. Sıfatı değerlendirme konumunda durmayıp. Zatı idrak etme konumuna ulaşarak, "Senden yine sana sığınırım" dedi. Bilgisinin boyutlarının derinleşmesiyle "ben" kavramını idrak ederek, "ben seni hakkıyla yüceltemem" seslenişiyle kendi yokluğuna şahit oldu.

Sonuçta, her şeyin yok olup, O'nun Zatinin kalıcılığına emin olarak Hak'kın Zatını müşahade etti.

Satırlarımıza pürüzü olmayan, yağmurun yıkadığı, temizlediği, pırl pırl parlayan asfaltta yürüyerek başladık, inancımız; Allah'ın verdiği sözden caymayacağı ve sevgisini, bilgisini sunacağı idi.

Satırlarımızın sonuna geldik. "Yerin başka bir yerle, göklerin de başka göklerle değiştirildiği, her şeye üstün gelen tek Allah'ın huzuruna çıktıkları günde, sakın Allah'ın peygamberlerine verdiği sözden cayacağını sanma, doğrusu Allah güçlüdür, öç alandır." (14:47-48).

"Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler; kazandığı iyilik lehine, ettiği kötülük de aleyhinedir" (2:286).

Sözlerimizi, alemlere rahmet olan Hz. Peygamberin Estağfirullah'ı içeren şefaatiyle bitirmek istiyoruz. Tevbe bizden, şefaati O'ndan.

"Rabbimiz; eğer unutacak veya yanılacak olursak, bizi sorumlu tutma.

Rabbimiz; bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır yük yükleme.

Rabbimiz; bize gücümüzün yetmeyeceği şeyi taşıtma, bizi affet, bizi bağışla,

Bize acı. Sen Mevlamızsın, kafirlere karşı bize yardım et."

Amin.

YİRMİSEKİZ PEYGAMBER'İN KİMLİĞİ

Cenabı Hak varlığını tanıtmak ve büyüklüğünü bildirmek, herkesi doğru yola çevirmek için, kullarının en namuslu, en akıllı, herkesin güvenilebildiği, özü ve sözü doğru olanlarından bazılarına peygamberlik ihsan buyurmuştur. Onlara kendi kudretinden kimsenin yapamayacağı mucizeler vermiştir. Fazla olarak bir kısmına da kitap da göndermiştir. Peygamberler de, Cenabı Hak'kın emirlerini ümmetlerine tebliğ etmişlerdir.

Peygamberler normal insanlardan ayrı birer varlık olarak yaratılmışlardır. Onlar bir çok şeyleri önceden görürler ve bildirirler, iç alemleri pek kuvvetlidir. Gönül gözleri açıktır. Bu

kudret sayesinde ruhlarını cesetten çekerek manevi aleme yükselme hasletine sahiptirler. Bu haslet onlara Rüya, Cezbe ve Vahiy halleriyle verilmektedir.

Peygamberlerin hepsi fakirane yaşamışlar, dünya zevklerini terketmişlerdir. Ömürleri insanları irşad etmekle geçmiştir. Bu yüzden çok cefa çekmişlerdir.

Kur'an'da adı geçen peygamberlere ait çok kısa, ancak bilinmesi gereken bilgiler aşağıya yazılmıştır.

Her peygamberin bir hakikati ve ruhu, bir akli ve kalbi, bir de nefsi vardır. Bunlardan hakikati ve ruhu, Allah'ın Zati isimlerinin nurundandır. Akıl ve kalbi, Allah'ın Sıfati isimlerinin nurundandır. Nefsi ise, Fiili isimlerin nurundan yaratılmıştır. Aşağıda, bu unsurlardan her birinin, Allah'ın hangi isminin etkisinde ve egemenliğinde, yani hangi ismin nurundan yaratılmış olduğu belirtilmiştir.

Künyesi	Hız. Muhammed (A.S.)
Gönderildiği Kavim	Tüm insanlığa.
Babasının Adı	Abdullah (R.A.)
Annesinin Adı	Amine (R.A.)
İndirilen Kitap	Kur'anı Azimüşşan.
Yaşama Süresi	63 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Medinei Münevvere'de, Ravzayı Mutahhara'dadır.
Lakabı	Pek çoktur. En meşhurları, Habib, Ahmed, Hatemen Nebi v.s. dir.
Hakikati	Hız. Muhammed (S.A.V.)'in Hakikati, gerçeklerin gerçeğidir. Ve de bütün semavi mertebelerin sıfati belirışlerini yüce isminde toplamıştır.
Ruh'u	Hak Teala'nın bütün Zati isimlerinin nurundan.
Aklı	Yine Hak Teala'nın bütün Zati isimlerinin nurundan.
Kalbi	Hak Teala'nın bütün sıfati isimlerinin nurlarındandır.
Nefsi	Hak Teala'nın bütün fiili isimlerinin nurundandır.
Ruhların Babasıdır (ebül ervah). O'ndan sonra Peygamber gelmeyecektir.	
Künyesi	Adem (A.S.)
Gönderildiği Kavim	İlk insan.
Gönderildiği Yer	Serendip Adası.
İndirilen Kitap	On Suhuf (Sahife).
Yaşama süresi	960 Yıl.
Lakabı	Bütün insanların atası (ebül beşer).
Ruhu	Adem Allah'ın Zat ismi nurundandır. Mübarek Ruhlarının I. kat gökte dolaştığı Miraç olayında bildirilmektedir.
Aklı ve Kalbi	Rahim, Rahman nurundandır.
Nefsi	Bedi nurundandır
Künyesi	Nuh (A.S.)
Gönderildiği Kavim	Mısır kavmi.

İndirilen Kitap	Yok.
Yaşama Süresi	950 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Bunun için üç yer gösterilmektedir, 1- Küfe, 2-Kerkük, 3- İbrahim (A.S.)'in mağarası.
Lakabı	İkinci Adem.
Kavminin Helaki	Su tufanı iledir.
Hakikati ve Ruhü	Selam nurundan.
Aklı ve Kalbi	Şekur'dan.
Nefsi	Müntakim (intikam alıcı). Hafız (Koruyucu).
Özellği	Kavminin inkarı üzerine, Hak Teala tarafından bir gemi yapması emredilmiş, bu gemiye her cins yaratıktan birer çift alınması emredilmiş ve gemi tamamlandıktan sonra da tufan başlamıştır. Kafirlerin helakından sonra gemi Kaf dağına konmuştur.
Künyesi	Hud (A.S.)
Gönderildiği Kavim	Ad kavmi.
Gönderildiği Yer	Yemen.
İndirilen Kitap	Yok.
Yaşama Süresi	150 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Mekke'de İbrahim (A.S.)'in makamının yanındadır.
Hakikati ve Ruhü	Mümin'den.
Aklı ve Kalbi	Kahhar (Kahredici).
Nefsi	Hadi (Hidayete erdiren), Zar (Zarar veren).
Künyesi	Salih (A.S.)
Gönderildiği Kavim	Semud kavmi.
İndirilen Kitap	Yok.
Yaşama Süresi	200 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Kabe'de; Rükün ile Makam arasında olduğu söylenir.
Kavminin Helaki	Ateşte.
Hakikati ve Ruhü	Bedi.
Aklı ve Nuru	Muhsi (Sayıcı).
Nefsi	Fettan (Açııcı), Kabid (Kabzedici, ruh alıcı).
Künyesi	<i>İbrahim (A.S.)</i>
Babasının Adı	<i>Azer.</i>
Gönderildiği Kavim	<i>Samoğulları.</i>
İndirilen Kitap	<i>10 Suhuf (Sahife).</i>
Yaşama Süresi	<i>200 Yıl.</i>
Mübarek Kabirleri	<i>Kudüs civarında Halilürrahman kasabesindeki bir mağarada olduğu söylenir.</i>
Lakabı	<i>Halilullah (Allahın dostu demektir).</i>

Hakikati ve Ruh	<i>Aziz.</i>
Aklı ve Kalbi	<i>Halim.</i>
Nefsi	<i>Rezzak, Reşid.</i>
Özelliği	<i>Doğar doğmaz ayakları üstüne durup, "La ilahe ilallahü vahdehü la şerike lehül mülkü ve lehül hamdü elhamdü lillahillezi halekani ve belagani" demiştir.</i>
Künyesi	<i>İsmail (A.S.)</i>
Babasının Adı	<i>İbrahim (A.S.)</i>
Annesinin Adı	<i>Hacer (R.A.)</i>
Gönderildiği Kavim	<i>Cürhüm kabilesi.</i>
İndirilen Kitap	<i>Yok.</i>
Yaşama Süresi	<i>130 Yıl.</i>
Mübarek Kabirleri	<i>Bilinmiyor.</i>
Hakikati ve Ruh	<i>Cebbar.</i>
Aklı ve Kalbi	<i>Halim.</i>
Nefsi	<i>Mucib, Hasib, Rakib.</i>
özelliği	<i>1- ilk kurban edilmek istenendir, 2- Peygamber Efendimiz, ismail (A.S.)'in neslindendir.</i>
Künyesi	<i>Lut (A.S.)</i>
Babasının Adı	<i>Hasan bin Tarık</i>
Gönderildiği Kavim	<i>Sodom (Sedum) kavmine.</i>
Kavminin Helakı	<i>Zelzele ile.</i>
Yaşama Süresi	<i>Bilinmiyor.</i>
Mübarek Kabirleri	<i>Bilinmiyor.</i>
Künyesi	<i>İshak (A.S.)</i>
Babasının Adı	<i>İbrahim (A.S.)</i>
Annesinin Adı	<i>Sara (R.A.)</i>
Gönderildiği Kavim	<i>Beni İsrail.</i>
İndirilen Kitap	<i>Yok.</i>
Yaşama Süresi	<i>160 Yıl.</i>
Mübarek Kabirleri	<i>Kudüs civarında Halilürrahman kasabasında bulunan mağaraya defnedilmiştir.</i>
Hakikati ve Ruh	<i>Mütekebbir nurundan.</i>

Aklı ve Kalbi	Rauf.
Nefsi	Vekil, Bais.
Özellği	Peygamber Efendimiz'e kadar gelmiş peygamberlerin İshak (A.S.)'in neslinden geldiği söylenir.
Künyesi	Yakup (A.S.)
Babasının Adı	İshak (A.S.)
Gönderildiği Kavim	Kenanlılar
İndirilen Kitap	Yok.
Yaşama Süresi	145 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Kudüs civarında Halilürrahman Kasabasında bulunan mağaraya defnedilmiştir
Hakikati ve Ruhu	Kebir.
Aklı ve Kalbi	Vedud.
Nefsi	Halik (Yaratıcı), Bari.
Künyesi	Yusuf (A.S.)
Babasının Adı	Yakup (A.S.)
Gönderildiği Yer	Mısır.
İndirilen Kitap	Yok.
Yaşama Süresi	120 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Kudüs civarında Halilürrahman kasabasında bulunan mağaraya defnedilmiştir.
Hakikati ve Ruhu	Allahü Teala'nın Zat isimleri nurundandır.
Aklı ve Kalbi	Kaadir.
Nefsi	Musavvir, Hafız, Afüv.
Özellği	1- Mısır'a padişah olmuştur. 2- O güne kadar yaratılanların en güzel yüzlüsüdür.
Künyesi	Eyyüb (A.S.)
Gönderildiği Yer	Beni israil.
İndirilen Kitap	Yoktur.
Yaşama Süresi	290 Yıl.
Hakikati ve Ruhu	Gayb.
Aklı ve Kalbi	Sabur.
Nefsi	Vasi (Geniş), Tevvab (Tövbe edici).
Özellği	1- Çok zengin idi. 2- Çok cömertti. 3- Çok belalar çekti. 4- Çok sabırlıydı.

Künyesi	Şuayb (A.S.)
Babasının Adı	Milka.
Gönderildiği Kavim	Medyen evlatları.
Kavminin Helakı	Sıcak Yel.
İndirilen Kitap	Yok.
Yaşama Süresi	300 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Mekke'de Rükün ile Makam arasındadır.
Hakikati ve Ruhü	Macid.
Aklı ve Kalbi	Kerim.
Nefsi	Muksit.
Özelliği	O'na peygamberlerin hatibi derlerdi.
Künyesi	Musa (A.S.)
Babasının Adı	Mişa (İmran).
Gönderildiği Kavim	Beni İsrail.
İndirilen Kitap	Tevrat-ı Şerif (40800 kelime, öğüt ve nasihatlerden ibarettir.)
Yaşama Süresi	120 Yıl.
Mübarek Kabirleri	Bilinmiyor.
Lakabı	Kelimullah (Allah'la konuşan).
Hakikati ve Ruhü	Celil ve Ula.
Aklı ve Kalbi	Alim.
Nefsi	Muiz (Aziz eden, Mükerrerem kılan), Muzil (Zelil eden, itibarsız kılan)
Özelliği	Allahü Teala Hazretleri ile Sina dağında perdeli konuşması. Kendisine mucizevi asa verilmesi. Nil nehrini yürüyerek geçmesi.
Künyesi	Harun (A.S.)
Babasının Adı	Mişa (İmran).
Gönderildiği Kavim	Beni İsrail.
İndirilen Kitap	Yok
Yaşama Süresi	Bilinmiyor.
Mübarek Kabirleri	Bilinmiyor.
Hakikati ve Ruhü	Zahir, Batın. Lütfü ile Zahir, sırrı ile Batın oldu.
Aklı ve Kalbi	Gaffar (Bağışlayıcı), Latif.
Özelliği	Musa (A.S.)'nın kardeşidir.

Künyesi	
Gönderildiği Kavim	
İndirilen Kitap	
Yaşama Süresi	
Mübarek Kabirleri	

Yuşa (A.S.)

Beni israil.

Yok.

Bilinmiyor.

Bilinmiyor.

Kiinyesi

Gönderildiği Kavim

indirilen Kitap

Yaşama Süresi

Mübarek Kabirleri

İNSAN VE İMAN

İnsan iman etmesi için yaratılmıştır. Onu inançsızlığa yönelttiniz mi, suyu tersine akıtırınız. Toplamlar, fertlerin vicdan ahengi dengeleriyle kurulur ve yürür. Onların vicdan ahengindeki ortak cereyan, inançtır. " Bu söz, inançsız toplumların da dağılıp parçalanmalarının kaçınılmazlığını belirterek, inancın önemini vurgulamaktadır.

İnsanoğluna Allah'ın istek ve iradesi içinde, halkı yönetmek ve yönlendirmek amacıyla ne zaman bir peygamber gönderilse, insan mesajın öz değerine bakıp onu kabul edeceğine, Allah'ın elçilerinden olağanüstü deliller, mucizeler istemiştir. Bu, insanoğlunun imana, inanca ulaşmada ne denli zor geçitlerden geçeceğini, doğru yolu bulmada nefsiyle girişeceği mücadelenin önemini ortaya koymaktadır. Oysa peygamberlere Allah tarafından bir güvenname olarak verilen olağanüstü olaylar, alametler, harikalar, mucizeler, Allah'ın kendisi tarafından yapılmaktadır, insanoğlu bu ince noktayı hatırlayarak, peygamberlerin de Allah'ın kulu olduklarını ve Allah Resülü'nün "En büyük derece, Allah'a kulluk derecesi'dir", diye buyurdıklarını unutmaması gerekir. Böylece Allah'a, kitaplarına, resullerine iman konusunda, hiç bir tereddüde düşmeden inanmanın mutluluğuna ermesi gerekmektedir. Allah'ın varlığına, birliğine inanan her insan, son ilahi kitaba, Kur'an'a ve son peygamber olan Resulullah'a kayıtsız şartsız inanır. "Onlara yetmez mi, biz sana (Ey Muhammed) indirmiş bulunuyoruz ki,

sürekli onlara okunup duruyor. Mutlaka onda bir rahmet ve hikmet var, iman edecek bir kavim için" (29:51) ayeti kerimesinde belirtildiği gibi, imanın eksiksiz olarak kazanılması için, Allah'ın son mesajı olan Kur'anı Kerim'in iyi anlaşılması, iyi öğrenilmesi, onun hükümlerinin noksansız ve doğru olarak uygulanması gerekir. Zariyat suresinin 56. ayetinde belirtildiği gibi, "insanın yaratılmasının hikmeti, Allah'ı tanıyıp ona ibadet ve kulluk etmektir." insana evrende yücelik kazandıran, Allah inancı ve Allah sevgisidir. Bu ise en üstün yanımızdır. İnsana bu kutsal yanını öğreten, onu bütün çıkmazlardan çıkartan, insanı en değerli yaratık haline getiren de, Resulullah Efendimizdir.

Allah'ın sanatını, insan oluşumuzun üstünlüğüne yakışanı derin bir duyarlılıkla seyrederek, her an ona şükrederiz. Bütün evrenlerin en üstün yaratılmışı olan Resulullah Efendimizin, bu son İslam Peygamberinin en büyük mucizesi olan Kur'anı Kerim'in yolunda ve Peygamber Efendimizin sünneti seniyelerinin ışığında, akılcı, bilimsel ve tam bir imanla, müslüman oluşumuzun şükürünü yaşarız.

Yalnız islam alemi değil, hıristiyan, putperest, ateistlerden de bir çok düşünür, alim, bilim adamlarının, Allah'ın varlığı, birliği, Resulullah'ın büyüklüğü, Kur'anı Kerim'in erişilmez üstünlüğü hakkında pek çok araştırma, inceleme ve düşünceleri vardır. Bunlardan çok sınırlı bir parçası özetlenerek aşağıya alınmıştır. Tam bir imana erişememiş, islam'ın yüceliğini daha anlayamamış kalplere belki bir uyarı olur. Hidayet Allah'tandır.

NEFSİN ARITILMASI

İnsanı Kamil

Hiç şüphe yok ki Peygamber Efendimiz, İnsanı Kamil'in, yani mükemmel insan'ın, en birinci ve eşsiz örneği idi. Önceki peygamberler de derecelerine göre, birer kamil kişi idiler. Kim ki Peygamber Efendimizin bildirmiş olduğu prensiplere uyar, İslam dininin gereklerini hakkıyla yerine getirir, onun gösterdiği yoldan gider, o da kamil bir kişi olma bahtiyarlığına erişebilir. Bunun yolu ise, nefse savaştır.

İnsan, normal olarak nefsi emmare seviyesinde bulunur. Bu nefis tezkiye edilmeli (arıtılmalı), terbiye ve ıslah edilmelidir ki, saflaşsın, nefsi safiye ya da nefsi kamile haline gelebilsin.

Bunun kolay bir uğraş olduğunu sanmayınız! Tüm kötü ahlakları kendinde toplamış olan nefsi emmare, sizinle bütün gücüyle, ölümüne dek savaşıacaktır. En amansız bir düşman gibi sizi pusuya düşürecek, en güvendiğiniz taraftan, en ummadığınız bir anda sizi yere serecektir. Peygamber Efendimiz, en zorlu bir savaşın dönüşünde şöyle buyurdular: "Şimdi küçük savaştan, en büyük savaşa (cihadı ekber) gidiyoruz." Etrafındakiler: "Aman Elendim", dediler, "şu yeni çıktığımız savaştan daha yaman hangi savaş olabilir ki?" Allah'ın Resulü şöyle buyurdu:

"Nefsimizle savaş."

Ancak, korkmayınız. Nefs düşmanının korkunçluğu, sizi yıldırmasın, ümitsizliğe düşürmesin. Allah, Kur'anı Azimüşşan'ında müjdeliyor: "Nefsini arıtan, temizleyen, mutlaka umduğuna kavuşmuş, kurtuluşa ermiştir" (91:9) ; ve : "Allah temizlenenleri sever" (9:108). "Kendini pak tutan, Rabbini zikredip namaz kılan, elbette umduğuna, kurtuluşa ermiştir" (87 : 14-15).

O halde yapılması gereken şey, nefsimizi öldürmektir. O bizi mahvetmeden, biz onun hakkından gelmeliyiz. Kur'an'da şöyle buyuruluyor: "Nefslerinizi öldürün" (faktillu enfiiseküm. Bakara, 2:54). Peygamber Efendimizin hadisi şerifi de buna işaretler: "Ölmeden evvel ölünüz" (mutu kable en temutü). Hemen belirtelim ki, burada kastedilen katiyen intihar etmek, birbirini öldürmek ya da başka birşey değildir; aksi halde "ölmeden önce" nasıl ölünebilir ki? Hayır; burada kastedilen, nefsin emmare'liğini, yani buyurganlığını, bencilliğini öldürmektir. Benliğimizin kötü taraflarını öldürmeliyiz; kötü ahlakımızı ıslah etmeliyiz; kötü huylarımızı ayıklamalıyız. Ta ki onu tamamen arıtana, tam saflığa erdirmeye kadar, işte o zaman, Abdülkadir Geylani Hz.'nin belirttiği gibi, "Nefslerinizi öldürmeyiniz" çağrısı gelir (la taktillu enfüsekküm: Nisa 4:29, Enam 6:151). Savaş bitmiş, nefis yenik düşmüştür, işte o zaman, şimdiye kadar şu ya da bu yönden devamlı isyan içinde olan nefis, nihayet Rabbini tanır; onun bütün emirlerine boyun eğerek. Peygamber Efendimizin hadisi gerçekleşir: "Nefsin bilen, Rabbini bilir" (men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu).

Peygamber Efendimiz buyurdular: "Her insanın bir şeytanı vardır." Ashabı bu sözün üzerinde düşündüler, taşındılar, sonra çekine çekine sordular: "Sizin de şeytanınız var mı, Allah'ın Resulü?" Efendimiz cevap verdiler: "Var! Hem de benim şeytanım, hepinizinkinden daha yaman, daha zorludur." Ashabı şaşırdılar: "Aman Efendimiz nasıl olur? Sizden daha üstün ahlaklı, Allah'ın emirlerine sizden daha iyi uyan kim var? " Efendimiz gülümsediler: "Ben onu müslüman ettim."

İşte bu, müslümanlığın doruğudur.

İlmi Ledün

Ledün ilmi, sırlar ilmidir; Gayb (görünmezlik) alemine ait bilgilerdir, insanlığın büyük çabaları sonucu, bugün ilim ve teknik, doruğuna ulaşmıştır. Çağdaş bilim ve teknik, tamamen madde aleminin araştırmasına yöneliktir. Fakat tabiattaki her olayın, insanların her teknik buluşunun, iç dünyamızda, yani mana aleminde, bir karşılığı, bir eşdeğeri vardır. Yüce Allah, Kitab'ında buyuruyor: "Biz onlara ayetlerimizi (yani işaretlerimizi) ufuklarda (dışarıda) ve kendi nefislerinde göstereceğiz" (41:53).

Şu halde, dış dünyada gözlediğimiz her olayın ve buluşun, kendi iç dünyamızda da tekabül ettiği bir gerçek vardır. Bu açıdan bilimin keşfettiği her sır, ilmi ledünden bir parçadır; ancak biz, onun iç manasını kavrayamıyoruz. Diğer bir deyişle, ledün ilmine biz de sahip olabilirdik — eğer dışarıdaki olayların içyüzüne vakıf olabilseydik.

Peygamber Efendimizden rivayet edilen bir hadis şöyledir: "Eşbahiküm ervahiküm, ervahiküm eşbahiküm." Yani bedenler (son çözümlemede) ruhlardır, ruhlar da bedenlerdir. Bu söz hem tevhid (birleme) anlayışı ile bağdaşır, hem de fiziksel dünyanın yasalarının ruhsal dünyada, manevi dünyanın yasalarının da maddi dünyada birer karşılığı olacağını gösterir. O halde madde bilimlerinde ilerlemek, doğru bir yorumlama sağlanabilirse, manevi bilimlerde de ilerleme sağlar.

Bu düşüncelerden hareketle, nefsin saflaşması ile dış dünyadaki bir olay arasında bir benzetme kurabiliriz. Kömürün elmas haline gelmesi, bazı yönlerden nefsin arıtılması olayını andırmaktadır. Bilindiği gibi kömür, çok eski çağlarda ormanların toprak altında kalması ile meydana gelmiştir. Kömürün hammaddesi, odundur; ağaçlar, binlerce yıl boyunca toprak altında kalmışlar ve sonunda kömürleşmişlerdir. Ancak bu, kömürün elmas haline dönüşümünü açıklayamaz.

Bunun gerçekleşebilmesi için, kömürün (grafit) yerin çok altında, çok yüksek sıcaklıklara (3 bin dereceden fazla) ve basınçlara (yüzbin atmosferin üstünde) maruz kalması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, kesinlikle kolay bir iş değildir. Zaten elmasın ender oluşu ve değeri de buradan kaynaklanmaktadır. Fakat kömür bu şartlara uğrarsa, sonuçta yapısı değişir ve kristalleşir: Ortaya çıkan sonuç, elmas, yani saf karbondur. Kapkara kömürün yerini, ıslıl ıslıl parlayan, saydam elmas almıştır. Saf olduğu için de, yandığında hiç kül bırakmaz.

İşte nefsini arıtan herkesin yaptığı, belki de insanı Kamil'in "elmas bedeni"ne kavuşmak için çaba sarfetmeğe benzetilebilir.

BİR ZİKİR SENFONİSİ: KAINAT

“Yedi gök, yerküre ve bunun içindekiler Allah’ı tesbih ederler. Hiçbir şey yoktur ki, O’nu överek tesbih etmesin. Fakat siz onların tesbihlerini anlayamazsınız.” — Kur’an, 17/44.

Ayet-i kerimede belirtilmiş olduğu gibi, tüm varlıklar her an Allah’ı tesbih etmekte, yani zikretmektedirler. Bu zikir, insanlar tarafından görülüp algılanamamaktadır. Bununla birlikte, onu en azından anlamak yönünde bir adım atamaz mıyız?

İşe kalbimizden başlayalım. Kalbimiz, tıpta “sistol” ve “diastol” adı verilen bir ritm içinde çarpmaktadır. Ve biz farkında olsak da olmasak da, dakikada ortalama 80 defa “Allah Allah..” demektedir.

Nefes alıp verişimiz de böyledir. Ciğerlerimiz her nefeste “Al..” diye dolmakta, “..lah” diye boşalmaktadır.

Hayatımız, kalbimizin ve ciğerlerimizin bu zikrine bağlıdır. Onlar olmazsa hayatımız da olmaz.

Buradan giderek, doğadaki bütün ritmik hareketleri bir zikir olarak görmek mümkündür. Tabiattaki bütün varlıklar, devamlı tekrarlanan hareketler içindedir ve bu hareketler, her tekrarlanışta bir zikir oluşturmaktadır. Her ritmik hareket, bir zikirdir.

Dünya, kendi etrafında 24 saatte bir kere dönmekte ve böylece bir gün oluşmaktadır. Bu günün bir kısmı gündüz, bir kısmı gecedir. Dünyanın “Allah” zikri uzun süren bir zikirdir.

Dünyamız, güneş etrafında yılda bir kere dönmektedir. Bu sayede mevsimler oluşmaktadır. Şu halde dünyanın ikinci zikri, daha da uzun süren, bir yıl süren bir zikirdir. Bu hareketiyle dünyamız, yılda bir defa “Allah” zikrini tekrarlamaktadır.

Güneş etrafında dönen diğer gezegenlerin de kendilerine göre değişik süreler alan “gün”leri ve “yıl”ları vardır. Bunlar, her tekrarda bir zikir oluşturmaktadırlar.

Havada uçan bir kuş, her kanat çırpışta bir zikir yapmakta, bu zikir üzerinde kanatlanıp uçmaktadır. Âdeta “zikirden kanatlar” takınmıştır.

Tabiatı uzun süreli zikirler olduğu gibi, çok kısa süreli zikirler de vardır. Bunları incelemeye, ses dalgalarından başlayalım.

Havadaki moleküllerin titreşmesi, yani sürekli olarak gidip gelme hareketi yapımlarıyla ses dalgaları oluşur. Bunlar saniyede 32 ila 16 bin titreşim yaptıklarında, insanlar için duyulur bir hal alırlar. Demek ki her titreşim, bir zikirdir. Her dalganın tekrarlanan çıkışı ve inişi, “Allah” isminin bir kere zikredilmesinden başka bir şey değildir.

Buradan elektromanyetik dalgalara geçiyoruz. Saniyede bir titreşime Hertz (Hz) adı verilmiştir. Radyo ve televizyonlarımıza kadar gelip orada ses ve görüntüye dönüşen dalgalara binlerce, milyonlarca, hatta milyarlarca Hertz mertebesinde (kilo-mega ve gigahertz).

Gözümüze gelip dış dünyayı görmemizi sağlayan ışık ışınları (fotonlar) ise, çok daha yüksek frekanslara ve çok daha kısa dalga boylarına sahiptirler. Evet, fotonlar, saniyede trilyonlarca defa zikretmektedirler.

Evimizden çıktık, arabamıza bindik. Kontak anahtarını çeviriyoruz. Arabamızın motoru, dönmeye başlıyor ve her devirde bir kere “Allah” diyerek, tekerleri çeviriyor. Tekerler, her tam dönüşte bir kere, “Allah” lafza-i celâlini tekrarlıyorlar. Arabamızın tekerlekleri bunu yapmasalar, şuradan şuraya gidemezdik.

Bize hayat ve canlılık veren güneşe dönelim. Güneş yüzeyinde 11 yıl arayla lekeler belirir. Güneşin bu zikri, 11 yıllık bir sıklıkla tekrarlanır.

Her tekrarı bir zikir olarak düşüneceksek, hareketle sınırlı kalmak zorunda mıyız? Madde, enerjinin, yani hareketin donmuş şeklidir. En azından Einstein, böyle diyor. Kendimizi küçültelim, küçültelim; maddenin temel zerrelere olan atomlar âleminde dolaşmaya başlayalım. Bir madde parçasına girdik, karşımıza kocaman bir dünya gibi bir atom

(ya da molekül) çıktı. Onun yanından geçiyoruz.

Sonra aynısından bir tane daha, sonra bir tane daha... Bir tesbihin taneleri gibi yanyana dizilmiş sayısız atom.

Milyonlarca, milyarlarca defa bu olay tekrarlandığı vakit, maddeyi de zikrin donmuş şekli olarak düşünmeye başlarsak yanılmış olur muyuz?

Maddeyi “zikrin donmuş hali” gibi değerlendirmek, bize sürekli tekrarlanan desenleri ve simetriyi bir zikir olarak düşünme kapılarını açar. Bunun en basit örneği kristallerdir. Bir kristal, son derece simetrik bir düzen içinde ve belirli geometrik şekiller çerçevesinde, basit ya da karmaşık bir molekülün sürekli tekrarından oluşur. Burada mümkün olan diğer bir nokta, Esma-ül Hüsna’yı (Allah’ın Güzel isimlerini) ve bütün diğer Esma’yı bu çerçeve içine

alabilmektir. Örneğin bir molekül, Allah’ın Rahman, Rahim... gibi isimlerini, tek tek ya da bunların bir bileşkesi olarak temsil edebilir. Böylece her farklı kristal, Allah’ın isimlerinin

farklı bir zikri gibi düşünülebilir. İslâm sanatındaki geometrik desenler de, gene farklı isimlerden oluşan “durgun bir zikir” olarak görülebilir.

Çağdaş bilim, bize hayatın temel taşının DNA molekülü olduğunu göstermiştir. Bu molekül, “ikili sarmal” şeklindedir. Yani, helezon şeklinde iki molekül zinciri, birbiriyle irtibatlanarak daha büyük DNA molekülünü oluşturur. Burada da helezon yapısı, sürekli tekrarlanarak bir “zikir zinciri” oluşturmaktadır. O halde bütün canlılar, canlılıklarını, sürekli tekrarlanan bu zikirden almaktadırlar.

Buraya çok azını almış olduğumuz bu örnekler, sonsuz derecede çoğaltılabilir. Ve böylelikle, görürüz ki, kâinatın tamamı, “Allah” zikrinin sonsuz çeşitte, sonsuz tekrarından oluşan bir “zikir senfonisi”nden ibarettir. Her varlık kendi yaratılış özelliklerine uygun bir şekilde, kendi zaman birimine göre zikretmektedir. Ve bu biteviye tekrarlar, evren dediğimiz varoluşun dokusunu örmektedir.

Bunların içinde zikrin en efdali, en üstünü insana verilmiştir. İnsan imanıyla, ilmiyle, tıbbi ile, tekniği ile, bütün varlığı ile Allah’a bağlıdır. O halde bilinçli olarak zikretmek, kainat senfonisine insanın faal katılımını sağlayacaktır.

İnsan dışındaki tüm varlıkların, hatta insanın kendi bedeninin zikirleri, irade dışıdır; Allah tarafından tüm evrene programlanmış olarak sürüp gitmektedir. İnsanın kendi bilinciyle, iradesiyle zikretmesi ise, kâinatın sayısız zikirlerine aktif olarak katkıda bulunması demektir. İnsan, yaptığı zikirlerin yoğunluğuna, derinliğine ve mükemmelliğine göre, kâinatın yaptığı zikirlerin başka bir seviyesine eşlik etmiş olur. İnsanın zikri, müzik aletleri ile çalınan bir parçaya bir şarkıcının eşlik etmesi gibi, kâinatın zikir senfonisinin tamamlayıcı unsurudur. Önem önceliği ise, insanın zikrindedir; çünkü assolistin söylediği şarkıya, müzik aletleri tamamlayıcı derinliği kazandırır.

ADETULLAH (SÜNNETULLAH)

Allah'ı görmüyoruz" diyorlar. Allah'ı görmediğini söyleyen insana konuşma yeteneğini veren kimdir?

İnsan yaratılış şekline bir baksa: Evvela annesinin bünyesinde bir tek hücre idi. Bu tek hücre bir insan gibi besleniyor, canlanıyor ve ürüyor. Bir yandan, bir hücreden milyarlarca hücre meydana gelirken, Allah bunlardan organlar (uzuvlar) yaratıyor. Biyologlar buna "embriyon safhası" deyip, işi basite indirgemişler. Halbuki kemikleri, beyni, kulağı ve damarları düşününüz. Bunlar ne büyük sanat eserleri. Bu sanat eserlerinin sanatkarı olmaz mı? İşte O Allah'tır, Allah'ın yaptığı bu işlere "Adetullah" denir.

Allah'ı görmüyoruz diyen, kendisini görsün : Allah etten göz yaratmış, görüyor; etten kulak yaratmış, işitiyor... Etten burun yaratmış, koku alıyor ve etten dil yaratmış, tat alıyor. Bunlar tabiata, kendi kendine oluşa verilir mi?

Allah insanı geri zekalı yaratsaydı, ona üstün zekayı verip, ders çalışıp, sınıf geçmesini temin edecek kimdi?

Yüz sene evvel olmayan insanı dünyaya getiren, ona canlılık, hareket veren, hem vücut nizamını temin eden, hem de vücut düzeni ile kainat düzenini bütünleştiren kimdir?

Adetullah deyince akla fizik, kimya, matematik, biyoloji, astronomi, tıp gibi bilim dallarındaki kanunların, formüllerin, denklemlerin, teoremlerin bütünü de gelir.

Evet, bu kanunları koyan Allah'tır, bulan bilim adamlarıdır. Nitekim çağdaş bilimin kurucuları olan Newton, Descartes (Dekart) gibi bilim adamları, doğa yasalarının Allah tarafından konmuş olduğunu biliyorlardı. Bilimin, bu kanunların araştırılması ve keşfi demek olduğunun bilincindeydiler. Bu kanunları koyan Allah, kanunları anlayacak beyni sadece insana vermiş. Bu bakımdan din, iman deyince akla insan gelir. insandan başka mahlukların dinle, imanla işi olmadığı gibi, bunlardan ayrılanlar da bir insanlık özelliğini yitirmiştir.

Bazı insanlar, Allah'ın koyduğu kanunlara tabiat kanunu veya doğa yasası dediklerinde bunların tabiata kendi kendisi tarafından empoze edildiğini düşünüyorlar.

Halbuki :

Tabiat, bir sanat eseridir; sanatkar olamaz.

Tabiat, bir nakışdır, nakkaş olamaz.

Tabiat hükümdür, hakim olamaz.

Tabiat Şeriat-ı Fitrîdir (yaratılış kanunlarıdır), Sari (kanun koyucu) olamaz.

Tabiat mahluktur (yaratık). Halik (Yaratan) olamaz.

Tabiat kanundur, kudret olamaz.

Tabiat, yani Naturalizm, bir zamanlar Fransa'nın milli felsefeseydi, Müslüman'a din olamaz.

Tabiat ne kadar büyük olursa olsun, Allahu Ekber yanında hiç kalır. Çünkü tabiatı yaratan ve idare eden, Allah'tır.

İnsan, kainat müzesine baksın. Bu sanat eserlerini yaratan, tanzim ve tertip eden kimdir? Bu eserlerden daha mükemmelini yapacak var mı?

İnsan yeryüzü sarayına baksın: Gök, kubbe; güneş, avize; yıldızlar, kandil... Ve toprak denen şeylerden neler yaratılmış, sulardan hayat fışkırmış, kuşların sesiyle orkestra kurulmuş. Fakat "alışkanlıklar" kalın bir perde gibi bu gerçeklerin üzerini örtmüş. Böyle insan, araştıran, öğrenen, düşünen kabiliyetlerim körletmiş. Sonra sebeplere önem verilmiş: Sebzelerin topraktan yaratılması gibi... Toprağın basitliğine, elmanın güzelliğine bakınız.

Gübrede gülü yaratan, gübrenin pis kokusunu, gül kokusuna çeviren Kerim Yarattıcı değil, mi?

Nasıl ki her yerde kanun yapanlar ve kanunları tatbikata koyanlar varsa, Adetullah da bir yasalar dizisi, bir kanunlar manzumesidir. Bu yasaları atomlardan güneş sistemlerine kadar her şeyde uygulamaya koyan da, yine Allah'tır.

Allah, sıfatlarıyla tecelli eder, herşeyi yaratır, yaşatır ve öldürür. "Allah'ı görmüyorum" diyen, kendisine hayat vereni bilmiyor demektir. Ölü ile diri arasındaki farkı görmeyen, Adetullah'ı anlayamaz.

Sünnetullah da aynı manaya gelmektedir. Bunlar, Şeriat'ın bölümleridir.

Allah, isteseydi, evreni çok başka şekilde, çok başka yasalarla yaratabilirdi; fakat böyle yaratmayı seçmiş, tercih etmiştir, işte Allah'ın sünneti (yolu) budur. Allah'ın peygamberlerine bahsettiği mucizeler ve veli kullarına lütfettiği kerametler, yani kendi adeti olan doğa yasalarını geçici bir süre için askıya almaşı, gene kulları olan biz insanlara sonsuz merhametindendir, bizim kurtuluşumuz içindir.

Adetullah'ı iyi anlayan. Rabbani faaliyeti de anlar. Allah'ın hakimiyetini de anlar. O'ndan gizli bir iş yapılamayacağını bilir, helal dairede yaşar.

Bilir ki, dünyayı yaratan Allah, ahireti de yaratmıştır. Bunun için hayatının hesabını tutar, kendi kendine muhasebeci olur.

Adetullah'a uymayan başarılı olamaz. Sebepleri ihmal edip, sadece dua edenin duası daha değişik manada kabul edilebilir. Tembel insanın: "Ya Rab, rızkımı artır" demesi gibi. Halbuki tarlasını süren, hal lisaniyla : "Ya Rezzak-ı Kerim (Cömert Rızıklandırıcı) rızkımı artır" derken, "Dolu, kuraklık gibi afetlerden de beni koru" derse dört başı mamur bir dua olur.

Gelişmiş ülkeler, Adetullah'a (tecrübe ve deneme yoluyla) uyup kalkınırken, İslam ülkeleri Adetullah'a (Sünnetullah'a) uymayıp, fiili duayı terk etmişler.

Dil ile yapılan dua da yeterli olamaz. Duanın "olabilirliği" olmalı. Sebepler tamamlanmalı (bu fiili duadır), sonra da dil ile dua yapılmalı.

Dua etmezseniz ne öneminiz var?

Neticede: Her yaratık Allah'ın bir mucizesidir, bunlara Adetullah da denebilir. Çünkü Allah, en küçük, en önemsiz bir varlığı bile, sayısız yasalar ve hikmetlerle yaratmıştır. Önemli olan, kulun Adetullah'a dikkat etmesidir. Adetullah'a dikkat etmeyen, dünyada da başarılı olamaz.

Bütün bunlardan çıkan toplu sonuç, şudur:

Her an Allah ile olmalı, Allah'ı unutmamalı, insan olarak Allah'ın emirlerini daima yerine getirmelidir.

DUALARIMIZ NİÇİN KABUL OLUNMUYOR?

Yüce Rabbimiz, ayet-i kerimesinde “Bana dua edin, size icabet edeyim,” Buyurmaktadır. Fakat birçok duamızın kabul edilmediği de bir gerçektir. Bunun sebebini büyük veli İbrahim Ethem Hazretleri’nden sorduklarında, şöyle cevap vermiştir:

Kalbiniz on şeyden ölmüştür:

Allah’ı tanırırsınız, ama hakkını eda etmezsiniz.

Allah’ın Kitabı’nı okudunuz, ama onunla amel etmediniz.

İblis’in düşmanlığını iddia edersiniz ama, ona tâbi olursunuz.

Resulullah’ın sevgisini iddia edersiniz, ama onun izini ve sünnetini terk etmişsiniz.

Cennetin sevgisini iddia edersiniz, ama onun için amel etmezsiniz.

Ateşten korkuyoruz dersiniz, ama günahlardan çekinmiyorsunuz.

İnanırsınız ki ölüm haktır, ama ona karşı tedbir almıyorsunuz.

Başkalarının ayıpları ile meşgul olursunuz, ama kendi ayıplarınızı terk etmezsiniz.

Allah’ın verdiği rızık yiyorsunuz, ama Allah’a şükretmezsiniz.

Ölülerinizi gömersiniz, ama onlardan ibret almazsınız.

Dualarımızın Kabulü İçin:

— Besmele ile başlayınız.

— Başlarken ve bitirirken Yüce Rabbimize hamd ü senada bulununuz.

— Resulullah’a salavat getiriniz.

— Çokça tövbe ediniz.

— Saygı, sevgi, ümit ve korku ile dua ediniz.

— Kul haklarını ödeyiniz.

— Dualarımız genel olmalı.

— Kalp katılığı olmamalı.

— Beddua etmemeliyiz.

Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.

Başkalarının kusurlarını örtmekte gece gibi ol.

Sehavet ve cömertlikte akarsu gibi ol.

Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.

Tevazu ve mahviyette toprak gibi ol.

Olduğun gibi görün, görüldüğün gibi ol.

Hız. Mevlânâ

Gerçek aşık olan kişi

İçer ağuyu nûş eder

Topuğa çıkmayan çaylar

Deniz ile savaş eder

Dağlar nice yüksek ise

Yol, onun üstünden aşar

Derviş Yunus yolsuzlara

Yol gösterir hem hoş eder

Yunus Emre

DUA

ALLAHIM, lütfet ki gittiğimiz her yere barış götürelim; bölücü değil, bağdaştırıcı, birleştirici olabilelim. Nefret olan yere sevgi, yaralanma olan yere affedicilik, kuşku olan yere inanç, ümitsizlik olan yere ümit, karanlık olan yere aydınlık ve üzüntü olan yere sevinç saçıcı olmayı bize lütfet.

ALLAHIM, kusurları gören değil, kusurları örtenlerden; teselli arayanlardan değil, teselli edenlerden; anlayış bekleyenlerden değil, anlayış gösterenlerden; yalnız sevilmeyi isteyenlerden değil, sevenlerden olmamıza yardım et.

Yağmur gibi hiçbir şey ayırdetmeyip aktığı her yere canlılık bahşedenlerden, güneş gibi hiç bir şey ayırdetmeyip ışıyla tüm varlıkları aydınlatanlardan, toprak gibi herşey üstüne bastığı halde hiçbir şeyini esirgemeyip nimetlerini herkese verenlerden, ve gece gibi bütün ayıpları sarıp örten, âlemin dinlenmesine imkân hazırlayanlardan olmayı bize lütfet.

Alan değil veren ellerin, affedici olduğu için affedilenlerin, Hak ile doğan, Hak ile yaşayan ve Hak ile ölenlerin ve sonsuz yaşamda yeniden doğanların safına katılmayı bizlere nasip eyle. AMİN.

ALLAHIM, Hz.Muhammed (SAV) ve onun hanedan ve yararına olan selamın, yarattıkların sayısınca, hoşnutluğun nisbetinde, arşın ağırlığınca, kelimelerin mürekkebi miktarınca olsun.

ALLAHIM Bizleri sana tevekkül edip gönül bağlayanlardan eyle. Bizler fakir kullarız, sen bizi zengin kıl. Bizler zayıflarız, sen bizi kuvvetlendir. Bizler günahkarız, sen bizi bağışla. Bizi razı olduğun din üzerine sabit kıl.

ALLAHIM, dünyada ibadet etme imkanını, günahlardan kaçma şuurunu, ahirette ise cennetini, Cemalini görmeyi ve azabından selamette kalmayı diliyorum.

Ey, her garibin sahibi, ey her yalnızın gönüldeşi, benim hem dünyada hem ahirette dert ortağım sensin.

Canımı müslüman olduğum halde al, ıslah eyle. Dert ve şikayetlerin son durağı, isteklerin gayesi de sensin.

Sen şu isteklinin gözyaşına merhamet et. Rabbim sen yegane sahip iken ben kime sığınayım.

ALLAHIM, bize, razı olduğun şeyleri yapmayı nasip et. Sana olan ibadetlerimiz ile bizleri diri eyle.

Rabbim duamı reddetme, beni kendi güç ve kuvvetime terketme, acizliğime merhamet et. Fakirlik ve perişanlığımı acı, bize lâayık olduğumuz şekilde muaamele etme.

Yüzümüzü senden başkasına secde etmekten koruduğun gibi, ellerimizi de senden başkasına açmaktan koru.

ALLAHIM, Salat ve Selam (Es-selamu Aleyke eyyü en Nebiyyü) Efendimiz Hz. Muhammed'e (SAV) ve onu al ve ashabına olsun. Öyle bir salat ki bizi her türlü korku, bela ve benzeri şeylerden korusun, kurtarsın. Bizi bütün ayıp ve kusurlardan, günah ve isyanlardan temizlesin ve bütün günahlarımızın affedilmesine sebep olsun. AMİN.

ALLAHIM, azabından rızana, affına, senden yine sana sığınıyorum. Sen kendini yücelttiğin gibi ben seni yüceltemem.

ALLAHIM, Doğu ile Batıyı birbirinden uzak tuttuğun gibi beni de günahlardan uzak tut. AMİN.

ALLAHIM, sonunda küfür olmayan iman ve yakîn, dünya ve ahirette şerefini kazandıracak bir rahmet ihsan et.

ALLAHIM, bize bizimle günahlarımız arasında engel meydana getiren bir korku, cennete ulaştıracak bir itaat, dünya musibetlerini kolaylaştıracak bir inanç ver.

ALLAHIM, hayatımı her türlü hayrın artmasına, ölümümü her türlü kötülükten kurtuluşa vesile kıl.

ALLAHIM, korkmayan kalpten, kabul edilmeyen duadan, doymayan nefsten, fayda vermeyen ilimden sana sığınırım.

ALLAHIM, bizleri hidayette olan ve hidayete ulaştıranlardan eyle.

Erzele (boşa geçen) ömürden, cimrilikten, fakirlikten sana sığınırım.

Sana ibadet etmede, sana şükretmede, seni zikretmede bizlere yardımcı ol.

ALLAHIM sen affedicisin, affetmeyi seversin, bizleri de affet.

Ey evvelerin evveli, ey ahirlerin ahiri, ey sağlam kuvvet ve güç sahibi, ey yardım talep edenlerin rahmanı, ey merhametlilerin merhametlisi, ey semaların ve göklerin benzersiz mucidi, ey celal ve ikram sahibi, beni ateşten koru. Amin.

Ey Aziz, ey Kerim, Rahman ve Rahim olan Allahım, beni şedit azaptan kurtar.

ALLAHÜMME SALLİ ALA SEYİDİNA MUHAMMEDİN VE ALA SEYİDİNA MUHAMMED VE SELLİM.

Dualarımızın kabulü için el Fatiha... Amin.

DUA

Yaratan Yüce Rabbimiz, Sana hamdü senalar olsun.

Allahümme salli alâ Seyyidina Muhammedin ve alâ âli Seyyidina Muhammed ve Sellim.

Bismillahirrahmanirrahim.

Allahım, salih kulların Senden ne iyilikler istemiş ise cümlesini Senden isterim. Salih kulların hangi şerlerden Sana sığınmışlarsa, ben de o şerlerin hepsinden Sana sığınırım. Ey Rabbimiz, bize dünyada iyilikler, ahirette iyilikler ver. Bizi cehennem azabından koru. Amin.

Allahım, Senden Seni sevmekliği, Seni sevenleri de sevmekliği, Senin sevgi ve muhabbetine ulaştıracak amelleri Senden dilerim, Yarabbi m.

Dünya ve ahiret işlerimin cümlesini Sana teslim ettim. Hayatımda ve ölümümde Sana sığınırım Yarabbi.

Kazana razı, belâna sabırlı; nimetlerine şükredici kullarından eyle Yarabbi.

Beni nefsimin ve Seni tanımayanların eline bir an dahi bırakma Yarabbi. Amin

Ey kendi Zâtı ile kaim olup varlığı kendinden olan, hiçbir şeye muhtaç bulunmayan, Celâl ve İkrâm Sahibi Allahım!

Salâtü Selâmın, en mükemmel bilgileri kendinde toplayan, Kutb-u Rabbanî, en üstün iman kaftanının belirgin nişanesi, cömertlik ve iyiliğin menbaı, semavî himmetler sahibi, ledünnî ilimlere mazhar olan Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi Vesellem'in üzerine olsun. Amin.

Varlık âlemini yüzü suyu hürmetine yarattığın ve onun sebebiyle eşyaya ruhsat verdiğin, hikmetli Celâlin ve keremli Cemâlin olan Muhammed Mahmud'a ve onun hânedan ve yârânına, gerek şeriatta, gerekse tarikatta onu takip edip kendisine dosdoğru uyanlara Salâtü Selâmın olsun. Amin.

Allahım, biz Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi Vesellem ile Sana tevessül ediyoruz. Bizi, Kabe Kavseyn Ev Edna sırrına mazhar olan Habibi Ekrem'in vasıtasıyla Zat, Sıfat ve İsimlerinin ve Fiiller ve Eserlerinin hakikatine eriştir. Ta ki Senden başkasını görmeyelim, duymayalım, hissetmeyelim ve vücutta Senden başkasını bulmayalım. Amin.

Allahım, bizi, Sevgili Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa Aleyhisselâtu vesselâmin Makam-ı Mahmud’unda yükselen izzet ve şerefinde gark eyle. Bizleri, O’nun Livâül Hamd diye bilinen Hamd Sancağı altında topla. Amin, yâ Muin.

Ve selâmün alel mürselin, vel hamdülillâhi rabbil âlemîn. Essalâtu vesselâmu aleyke yâ Resulallah, Essalâtu vesselâmu aleyke yâ Habîballah, Essalâtu vesselâmu aleyke yâ seyyidel evvelîne vel ahirîn. Vel hamdülillâhi Rabbil âlemîn. El Fatiha.

Yaratan Yüce Rabbimiz, Sana Hamdü Senâlar olsun.

Allahümme Salli alâ Seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli Seyyidinâ Muhammed ve sellim.

KAZA VE KADER

İslâm dininin iman şartlarından birisi de Kaza ve Kader’e tereddütsüz iman etmektir. Kader, “ölçme, biçime koyma, şekillendirme, takdir etme, ayırma, herkese pay çıkarma” anlamındadır. İnsanın iradesi ve yaptığı işlerle ilgili olan bu konunun anlaşılmasındaki güçlük, İslâm tarihi boyunca kelâm ulemâsı ile İslâm düşünürleri arasında tartışmalara ve görüş ayrılıklarına neden olmuştur. Fikir uyuşmazlıklarının sonunda Ehl-i Sünnet dışı sayılan bir takım mezhepler türemiş ve görüş farklılığı derinleşmiştir. Halbuki Allah’a ve O’nun sıfatlarına iman eden kişi Kaza ve Kader’e de iman etmiş demektir. Çünkü Cenab-ı Allah’ın ilim ve irade sıfatı kaderi içine alırken, Tekvîn (oldurmak ve varetmek) sıfatı da kazayı içine almaktadır.

Kaza ile kader, bir anlamda aynıdır. Diğer anlamda ise kader, Allah’ın takdiri, kaza da, bu takdirin icra edilip hükmünün yerine getirilmesi demektir. Kâinatta kader, plan ve program, ölçü ve denge hâkimdir.

Ehl-i Sünnet vel Cemaat düşüncesi içinde, insan iradesinin dahil olduğu her yerde küllî bir kaderin hakim olduğuna inanırız. Kâinatta yaratılan her varlık, atomlardan galaksilere, mikro âlemden makro âleme kadar herşey Levhi Mahfuz’da tayin ve tesbit edilmiştir. Bu açıdan incelendiğinde Kaza ve Kader çok önemli bir iman şartı olduğu için, ayrıca iman şartları içinde bildirilmiş, Amentü’nün şartlarından biri olarak açıklanmıştır.

Hazreti Ömer’in Peygamber Efendimiz’den naklettiği ünlü Cibril hadisinde, Kaza ve Kader, iman esasları içinde sayılmıştır. Rivayete göre bir gün (Peygamber) Efendimiz ashabıyla otururken, insan görünümünde gelen Cebrail Aleyhisselam, Efendimize iman, İslâm, İhsan’ın ne olduğunu sormuştur. İman nedir? sorusuna Efendimiz, “İman: Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayrın da şerrin de Allah’tan olduğuna tereddütsüz inanmaktır” buyurmuşlardır. Böylece Ashab-ı Kirâm’a iman şartlarını ve kaderin de iman esaslarından olduğunu açıklamışlardır.

Hadid Suresi 22. ayetinde meâlen şöyle denmektedir: “Gerek yeryüzünde ve gerek kendi nefislerinizde, herhangi bir musibet gelmemiştir ki bu bizim onu yaratma mızdan önce kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz ki bu Allah’a göre kolaydır.” Mülk, 67/12: “Görmeden Rablerinden korkanlar var ya, işte onları için mağfiret ve büyük mükâfat vardır.” En’am, 6/69: “Gaybın anahtarları O’nun yanındadır. Onları ancak O bilir. O karada ve denizde olan her şeyi bilir. Düşen bir yaprak, yerin karanlıkları içinde gömülen dane, yaş ve kuru hiç birşey yoktur ki apaçık bir kitapta olmasın.” Yasin, 36/12: “Şüphesiz biz ölüleri diriltiriz. Ve önden gönderdiklerini, arkada bıraktıklarını yazarız. Zaten biz, herşeyi apaçık bir kütüğe kaydetmişizdir,” buyuruluyor. Ayrıca Kamer Suresi 40. ayette, Furkân Suresi 2. ayette, Meryem Suresi 21. ayette, Tövbe Suresi 51. ayette, Ta’ha Suresi 72. ayette, Rad Suresi 8. ayetlerde de, bu konularda derin uyarılar ve emirler vardır.

Kaza ve kader konusu insanın akılla çözemediği, âciz kaldığı, tam olarak anlayıp açıklayamadığı bir konudur. İlâhî bir sır olarak kıyamete kadar kalacaktır. Resulü Ekrem Efendimiz, bu sebepten kaza ve kadere, hayır ve şerri Allah’ın yarattığına iman etmekle yetinmemizi ve tartışmaya girilmemesini emretmiştir. Ebû Hureyre ve Enes Bin Mâlik’ten nakledildiğine göre, Efendimiz kader konusunu tartışan bir topluluğu görür. Hiddet ve gazapla “Siz bununla mı memursunuz? Yoksa Ben size bunun için mi gönderildim? Sizden öncekiler bu meselede tartışıkları için helâk oldular. Sakın bu meseleyi münâkaşa etmeyiniz” buyurmuşlardır.

Ehl-i Sünnet’in bu konudaki görüşleri şöyle özetlenebilir: 1- Kul kendi iradesi ve kararı ile yaptığı ve isteği içindeki bütün fiillerden sorumludur. 2- Allah tek yaratıcıdır. Herşeyi ve kulun fiillerini de yaratan, O’dur. Herşeyde küllî bir kader hakimdir. Mevlâna Hazretleri bu konuda şöyle diyor: “Takdir haktır, ama kulun çalışması da haktır. Ne ektin de devşirme vakti gelince onu biçmedin? Feryadımız, çaresiz ve kudretsiz olduğumuzun delilidir. Yaptığımızdan utanmamızda irademizin bulunduğu senettir. Allah’ın kaza ve kaderinden yine Allah’ın kaza ve kaderine sığınırım.” “Takdir yüzünden kaybettiğin şeyler, muhakkak senden belayı giderir, bunu böylece bil,” der.

Cenab-ı Allah her türlü maddi ölçünün ve açıklamanın ötesinde geçmişi ve geleceği, bütün sebep ve neticeleri ile yaptığımız, yapacağımız her türlü davranışımızı, irademiz de dahil olmak üzere sonsuz ilmiyle görüp bildiğinden tesbit ve takdir buyuruyor. Biz de zamanı gelince irademizle onu yapıyoruz. Örneğin 365 günlük vakit cetvelinin yapılıp namaz vakitlerinin önceden dakikasına kadar hesaplanması ve zamanı gelince Hakk’ın divânına durup namazın kılınması gibi. Tekvir Suresi 27-28. âyetlerinde meâlen, “O Kur’an, âlemlere ancak bir öğüttür. Sizden istikâmet üzere olmayı dileyenler için” buyururken, hemen ardından, “Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz” diyerek, herşeyi dileyenin de gene Allah olduğunu, ama insana da isteme, yapma hakkının verildiğini ifade etmektedir. Saffat,

37/96'da, "Allah sizi ve bütün yaptıklarınızı yaratandır" buyurularak, yaratma ve varetmenin bütünüyle Cenab-ı Allah'a ait olduğu bildirilirken, Bakara, 2/40'ta, "İnsana çalıştığından başkası yoktur. Allah yolunda mücadele edin. Cennete koşun. Allah'tan vesile isteyin. Okuyun, yazın, düşünün" buyurularak, insanın eli kolu bağlı olarak kalmaması teşvik edilmekte ve iradesini kullanması istenmektedir. Muhammed, 47/7'de, "Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz, Allah'ta size yardım eder." Rad, 13/11'de ise "Bir milletin fertleri kendi durumlarını değiştirmedikçe, Allah onların durumlarını değiştirmez" buyurularak, irade sahibi olan insan için şartlı bir zorunluluk olduğu bildirilmektedir.

Öyleyse insanın yaptığı işlerdeki payı, iradesini ve isteğini kullanma ölçüsündedir. Cenab-ı Allah'ta yaratıp, meydana getirerek neticeye ulaştırır. İnsanın tercih edip yöneldiği yolun sonuna varma isteği kendisindir. Ulaştıran ve sonucu yaratan ise Cenab-ı Allah'tır. Amelinin cinsine göre de öbür âlemde ceza ya da mükâfat alacak olan, kuldur. Cenab-ı Allah, sonsuz rahmetiyle ve merhameti ile bizim için çeşitli vesileler yaratarak, küçücük irademizle yapacağımız iyi davranışların karşılığında bizi cennetle müjdelemiştir. Sarsılmaz bir iman, sabır ve azimle "Lâ ilâhe illâ Allah" diyebilenin mükâfatı, "Cennetim size vacip oldu" ayeti kerimesidir.

Allah'ım, bizi Sana kulluk etmekten ırak tutma. Sırat-ı Müstakîm'den ayırma, Habib-i Ekrem'in izinden ayırma. Sünnetinden mahrum etme. Şefkatinle ve merhametinle muâmele et. Senin râzı olduğun kullarının arasına dahil et. Kulluk ikramıyla yücelttiğin ve seni dilediğin gibi metheden, vuslatını bahşettiğin kullar kervanına ulaştır. Her türlü hidayet sendendir.

Amin.

TEVHİD SIRLARI

Hazreti Pir, Gavsül Âzam, Seyyit Sultan Abdülkâdir Geylânî Hazretleri (Allah sırrını kutsasın) Buyuruyorlar ki:

“Cenab-ı Hak cemal (yüz güzelliği, lütuf) aynasına tecelli etti, her yansımada Habib’inin yüzü göründü.”

Allahu Teala’nın önce cemal aynasına tecelli ettiği bildiriliyor. Fakat âlemlere varlık sahası olan her yansımasında, Allah’ın Sevgilisi, Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi Vesellem’in yüzü görünüyor.

Bunun açıklaması: Muhammed Aleyhisselam, kâinattır.

Nitekim Allah’ın Habibi, hadis-i şerifte şöyle buyurmuştur, “Allah, önce benim nurumu (ışığı) yarattı, geri kalan herşeyi de o nurdan yarattı.”

“Sübhani cemal her aynada tecelli edince, Hakk’ın bu inişinde ‘Esmâ’ (Allah’ın isimleri) belirdi. Yani O’nun cemali her yansımada cilve eder olunca, Esmâ ile adlandırıldı ki, bunlar birer doğuş yeridir, kaynaktır.”

Bu beyite anlam verenler ne güzel örnek vermişler, vahdetin kesrette (yani birliğin çoklukta) görünüşünü ne güzel anlatmışlardır:

“Güneş, bir güneştir, fakat sonsuz bir tecelli ufkunun her noktasında mevcuttur. O noktaların her biri fark bilgisi yönünden birer doğuş yeri olduğu için, sanki cemal ışıkları çeşitlendi.”

“Bu nihayetsiz doğuş yerlerinde, niteliklerinin eserlerini meydana çıkardı. İşte eserler... Bunların Sani’i (yani bunları yaratan Sanatçı) kimdir?”

Cenab-ı Hakk’ın eserleri, Esmâ’sıyla belirdi de biz onları gördük. Fakat bu eserler ve vasıflar, bu Esmâ nedir?

Vücutuyla varolan, sıfatlarıyla çevrelenen, Esmâ’sı ile bilinen, fiilleriyle beliren, eserleriyle gözlenen Hak’tır:

“Bu vasıflar ve Esmâ, eserler, Evren’dir, Âlem’dir. İşte o Evren, aynı Zat’tır. Zira Allah, herşeyi toplayıcıdır.”

Ey hakikat yolcusu: Hazret-i Gavs'ın şu beyitindeki iddianın azameti huzurunda bir an dur, insanı nasıl tir tir titrettiğini anla...

Küllî tevhidi (tümel birlemeyi) bildiren bu mâ nâ, insanlığın akıl ile, mantık ile hiçbir zaman kavrayamayacağı bir mertebedir. Bu tevhid zirvesine ancak aşk ile çıkılır, zevk ile kavranır. Mânâ ehlinde Abdülkerim Ceylî Hazretleri, En Büyük Gavs'ın bu beytinde bildirdiği inceliği şöyle tefsir ediyor:

Gavs-ı Âzam, Esmâ ve eserlerin Kâinat, Kâinat'ın da aynı Zat olduğunu söyledikten sonra, "Allah câmi'dir (toplayıcıdır)" cümlesiyle, bunun gerçeğin ta kendisi olduğunu da ispat ediyor. Allah-u Teala'nın celal (azamet) zatıyla, cemal (güzellik) aynasına tecellisini ispat ederek, vahdette kesreti tesis ediyor. Bu şekilde Yaratan ile yaratılanı, Hâlık (Yaratıcı) ile evreni tarif ediyor.

Biz de deriz ki:

Kendi zatıyla varolan gerçek vücut, Allah'tır. Kâinat denilen olaylar dizisinin, görünen o azamet, kendi zatıyla bir varlığı yok iken mevcut oluşu, Zat hakikatine döndüğü içindir. Bu varlık şekillerinden hiçbirinin, küllî (tümel) vücutta tükenmemesi imkânsızdır. Bu nedenle Gavs-ı Âzam, "Allah câmi'dir" cümlesiyle, evrenin niçin aynı Zat olduğunu bildirmiş oluyor.

En mühim nokta:

"Aynı", "denk", "eşit", "benzer", "eş" gibi kelimelerin, hakikat dilinde, marifet lisanında ayrı ayrı anlamları vardır. Şunu iyi bil ki, bir şey diğer bir şeyin aynıdır demekle, o iki şeyin nitelik (vasıf) ve nicelik (miktar) bakımından eşitliği iddia edilmiş olmaz.

Örneğin ben, denizden bir damla su alıp bu damla, denizin aynıdır, dersem, damlanın deniz ile denk, eşit, benzer olduğunu mu iddia etmiş olurum?

Hayır. Deniz yine deniz, damla yine damladır. Yalnız ben bu sözümle şunu ispat etmiş olurum ki, damlanın deniz dışında hiçbir varlığı yoktur. Ki bu da gerçeğin ta kendisidir.

Bunun için "Âlem, aynı Zat'tır" demekle (hâşâ) ne Cenab-ı Hakk'ın âlemden ibaret olduğu ve ne de âlemin Allah olduğu iddia edilmiş olur. Allahu Teala yine Allah, âlem yine âlemdir. Yalnız âlemin, Allah'ın Zât'ından bağımsız bir varlığı yoktur.

"Varlık alanında Hak'tan başka bir şey yoktur. Her şey, Ahadiyet (birlik) zatında yokolmuştur. O'ndan başka işiten ve işitilen yoktur."

Gavs-ı Âzam şimdi de, "Ne tarafa dönerseniz dönün, Allah'ın yüzüyle karşılaşacaksınız" (feeynema tüvellü fesemme vechullah, 2/115) ayetindeki sırları vasıflandırıyor:

"Işık, karanlıklar, su, hava ve ateş unsurları ve tabiatın toplamı, O'dur.

Tesir hükmü, kaza (oluş) emri, aziz ve sultan ve mütevazi O'dur.

Söz ve anlam, akıldan belirmiş ve belirecek her şey O'dur.

Nesneleri icad eden O'dur. Nesnelerin aynı da O'dur.

Her şeyin zâtı O olduğu gibi, onların herbirini diğerinden ayrı bir hal içinde bulunduran da O'dur.

O'nun güneşinin ışığı, 'halk' adını alan yıldızlardan yüz gösterir. Ne var ki güneş daima doğmuş olduğu ve asla batmadığı halde, yıldızların hükmü ebediyyen kalıcı değildir."

Hazreti Gavs'ın şimdi gelen beyitleri, tevhidin bütün sırlarını ve tasavvufu kapsıyor:

"Sanki nefsin, zatından bir parça ayrıldığında kâinat ortaya çıktı. Ancak bu, ne senden kesin bir şekilde ayrıdır, ne de kesinlikle sana bitişik, yapışıktır."

Görülüyor ki bu yüce söz, öyle akıl ile, mantık sanatı ile erişilmesi mümkün olmayan bir gerçektir. Burada zıtların birliği sırrı vardır. Yani, aynı anda kavuşma ve ayrılığı var görme, fakat her iki tecellinin farkını da kaybetmemek. Bu müşahede (idrak, algı) ve rahmet derecesi, mânevî olgunlukların amacıdır.

"Halk, kar gibidir. Sen ise o karı meydana getiren, o karda vücut olan su demeksin. Fakat kar eridi mi hükmü kalkar, suyun hükmü tecelli eder. Bu ise beklenmedik bir durumdur.

Halk, kar gibidir. Yani, bütün yaratıklar, belirdikleri bedenlerde vekillerdir. Ancak, kara benzerler. Bağımsız vücutları yoktur. Zira, karın vücudu suyun vücududur. Sen ise o karı meydana getiren, o karda vücut olan su demeksin."

Hazreti Gavs-ı Âzam'ın, Hak ile halkı tevhid etmekle (birmekle) beraber tefrik eden (ayırarak) bu örnekleri o kadar açıktır ki, ârifler için buna hayran olmamak elde değildir.

Şimdi dikkat edilsin:

Şekilde beliren kar, su değildir. Yani kar ve su, dış hükümler açısından birbirlerine aykırıdır. Zira su ile temizlik olur, kar ile olmaz. Hatta, kardan gayri su bulunmaz ve karı eritecek bir şey de bulunmazsa teyemmüm caizdir. Karın vücudu teyemmüme engel değildir. Aslında ve gerçekte ise kar, suyun gayri değildir. Kar ve su aynı şeydir.

Kısacası: Kar, suyun belirş yeri ve şekli olduğu gibi, halk da Hakk'ın belirş yeri ve cilvesidir. Her biçimde tecelli ettiğinden, bu cilvelere 'halk' adı verilmiştir. Artık ona Hak denilmez. Zira varlık, yokluğa bağlanamaz. Gerçek varlık ise, ancak Hakk'a aittir.

"Fakat karın erimesiyle, hükmü kalkar. Yani kar eriyince, namı ve hükmü olan temizlik yokluğu ve teyemmüme engel oluş durumu ortadan kalkar. Suyun namı ve hükmü olan temizlik gerçekleşir. Çünkü suyun hükmü tecelli etmiştir."

Aynı şekilde irfan yolunda yürüyenlere, tevhidi zevk edinenlere, Cenab-ı Hak şöyle tenbih buyurur:

"Ben insanı ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler diye yarattım" (51/56).

Tevhid-i ef'al, tevhid-i sıfat, tevhid-i zat, Hakk'ı tevhid etmektir (birmektedir). Hak zatı müşahede edilince, her şeyden Hak belirir. Bu terbiye ve hal ile tevhid olmaksızın, halka Hak demek, küfür olur. Zira henüz halkın vücudu görülmemektedir. Nazarında halkın vücudu var

iken de ona Hak demek, soyut küfürdür. Bu davanın, Firavun'un "Ben sizin en âlâ Rabbinizim" (79/24) davasından bir farkı yoktur.

Bir de 'hazreti ruh' ve 'kurbu feraiz' (farzların yaklaştırması) denilen bir makam vardır ki, orada ""nel Hak"" (Ben Hakk'ım) demek caiz olur. Fakat bu sırrı ifşa caiz değildir.

Hallacı Mansur'un bu sırrı saklamaya sabrı kalmadı da, "Enel Hak" sırrını açıkladı. O zaman Mansur, kendi katline dua etti.

Onun için Allah'ın evliyası, bundan Allah'a sığınır. Zira bu sırrı açığa vuranın cezası, şeklen yok olmaktır ve o, huzurdan uzaklaştırılır.

Zıtlar, yani her biri bir tecelliye mazhar olan sayısız fiiller (eylemler), sıfatlar (nitelikler) ve özellikler Vahid'den (Bir'den) toplandı ve ondan meydana çıkıp yayıldı. O, yani Tek, onlardan cilve yüzünü gösterdi.

Bu makama "Hazreti Cemül Cem" denir. Bu makamda sıfatların, Hak zatı ile ayakta durduğu gözlenir. Yani bütün zıtlar, hiç biri diğerine benzemeyen hareket ve özelliklerin toplamı, ancak Tek Zat'ın ayakta duruşu ile var olup, taraflarında zıtlık belirir. Örneğin: Evvel (Önce), Âhir (Sonra), Zâhir (Dış), Bâtın (İç), Muti (Uyan), Mâni (Engel olan), Gafur (Acıyan), Müntakim (İntikam alan) ve diğer Esmâ (İsimler) ve Sıfatlar, Tek Zat olan Hak Teala'nın cilvelerinin sıfatlarıdır. Görünen fiillerin hepsi, Hak zatından belirdiler. Bununla beraber, taraflarında zıtlık vardır.

Keza su, ateş, taş, ağaç, hayvan ve diğerleri, gerek Sıfat, gerek Ef'al (filler), gerek anlam ve gerekse şekil bakımından, yukarıda söylediğimiz gibi Hak zatı ile belirirler; bağımsız vücudları yoktur. Hepsi Hak zatına döner, yani fâni (sonlu) ve bâtın (içsel) olur. O belirenlerde dış ve iç olarak, Hak zatından başka bir şey yoktur.

Şöyle bir örnek verelim:

Aynaya baktığımız vakit, aynanın yüzeyi görünmez olur, aynaya bakanın şekli belirir. Ne oldu ayna yüzeyi? Sende ve seninle belirdi...

İşte bundan ötesini anlatmak için, dile izin verilmemiştir. Harfi yoktur, sözü yoktur, kelimesi yoktur. Onun için sakın varlığa, hakaret nazarı ile bakma.

Hazreti Gavs buyururlar ki:

"Âlemde çirkin görme. Zira çirkin gördüğün, çirkinlik değil, O eşsiz cemalin, O benzersiz güzelliğin mükemmelliğini bildirmek için bir güzelliiktir.

Şekil yüzünden, bir şey sebebiyle O'ndan perdelenme. Yani hiçbir şey, sana karşı Hakk'a perde olmasın. Zira her görüş perdesinin arkasında, ışıık parıldar."

Şimdi de Gavs-ı Âzam Hazretleri, İnsan-ı Kâmil'in gerçeğini açıklıyor:

"Hakk'ın Âdem'i kendi sureti üzerine yarattığına dair olan açıklama, sana yeter. Onun bu biçimle en yüksek mazhariyete (belirliş yeri olmaya) kavuştuğunu bilmen için sana yetiştir.

Eğer Âdem'in yüzü, zat ışıklarının aynası olmasaydı, hiç melekler ona alçakgönüllükle secde ederler miydi?"

Hazreti Gavs bu güzel sözleri ile, meleklerin Âdem'e yaptıkları secdenin, gerçekte Hakk'a döndüğünü bildiriyor. Perde sahipleri, yani işin sadece dış şeklini görenler, secde olayını Allahu Teala'dan gelen emre indirgeyerek açıklama yoluna gittikleri halde, o yüce zat, bu secdenin Hakk'ın aynı olan Âdem'in mazhariyeti olduğunu açığa vurarak gerçeği anlatıyor.

"Eğer İblis'in gözleri Âdem'in gerçek yüzünü, yani Âdem'in yüzünde cilveleşen sırları ve güzellikleri görebilseydi, isyan etmez, yalnız itaatte kalırdı."

Hazreti Gavs'ın bu hikmetli sözleri şöyle tefsir edilmiştir:

İblis'in İblis olmadan önceki ismi, Azazil'dir. Azazil, Allahu Teala'yı sıfatsızlık, yani mutlak görünmezliği içinde, hiçbir zaman inkâr etmiyordu. Tersine, Bir olan Zat'ı onaylıyor ve daima ibadet ediyordu. Fakat bu kadar ibadetine rağmen, irfan açısından gizli şirkte kalmıştı. Onun için Âdem'in Hak'tan gelen mazhariyetini, yani tevhid (birleme) mazhariyetinin cilvesini göremedi. O sandı ki Cenab-ı Hak, zatından gayrısına secde etmeyi emrediyor. İşte bu bilgi fakirliği, Azazil'de nefsanî kibirin isyan ve ihtilâlini doğurdu. Âdem'i rakip bildi. Bilmedi ki, rakip gördüğü Âdem değil, bizzat Hak idi. Ve bu cehaleti yüzünden birlik zevkinden ebediyen uzak kaldı.

Yine, Hazreti Gavs'ın bu güzel sözlerinin zevkini anlatan ârif bir zat der ki:

—Ben bir Hazreti İnsan (İnsan-ı Kâmil) ile dostluk peydah etmiştim. Sohbetinden feyz alır, aydınlanırdım. Bir gün bu konu açıldı. Âdem dedikçe gönlüm bir Âdem murad ettiğinden, o yüce zat şöyle buyurdu: "Bir gün Hazreti Musa, yakarış halinde, acaba benden başka Allah'la konuşan (Kelimullah) var mıdır, diye düşünüyordu. Birdenbire gözünden perdeler kaldırıldı ve sayısız Sina dağlarından sayısız Musa'nın 'Rabbim, seni göreyim' (Rabbi erini, 7/143) yakarışı ile dua ettiğini gördü."

O Hazreti İnsan bu irşâd ile âlemlerin ve insandaki tecellilerin sayısız olduğunu ben âcize anlatmış oluyordu.

Yine bu konuyu düşündüğüm bir zamanda, Allahu Teala'nın meleklerle ne şekilde hitap ettiğini kendi kendime sormuştum. Bu hitap, bir dış hitap olamazdı; böyle bir fikir, ilâhî marifetten gafil olmaya işaret eder. Keza, dinleyenlerin vicdanında ilham ve doğuşlar şeklinde de olamazdı. Çünkü o takdirde İblis'in inkârı mümkün olamayacağı gibi, meleklerle de yaratılış özelliklerinden fazla bir yetenek atfedilmiş olurdu.

Demek ki hitap, Âdem'in dili aracılığıyla oldu. Fakat İblis bu işin farkına varamadı, inkârı da bundan ileri geldi.

Onun için insan, Âdem'in mazhar olduğu o büyük tecellileri, yani peygamberlik ve velilik gibi olgunlukları, onun mânevi mazhariyetini inkâr ederek İblis'in durumuna

düşmemelidir. İblis'i yoldan çıkaran, karmakarışık durumdaki akıl kaydını atmalıdır. Zira öyle akıl, insanı hidayet cennetinden çok, gaflet cehennemine götürür.

“Şimdi, eğer sen tavazu sahibi isen, yabancı kaydını adil bir tenzih ile gönlünden çıkar, Tevhid denizine dal.

Mutlak tenzihten sakın. Zira mutlak tenzih seni bağlar da gerçeğe kavuşmana engel olur.

Mutlak teşbihten de kaçın. Zira mutlak teşbih de seni aldatır, hakikatten uzaklaştırır.

O'nun Cemâlinin güzelliğini tenzih etme sırasında, tenzih yap. Fakat teşbih yaparken, gerçeğinin idrakine engel olan şeylerden O'nu tenzih eyle.”

Tenzih, Allah'ın hiçbir şeye benzersizliğini vurgulamak, O'nu herşeyden tenzih etmektir. Örnekler: Allah sonsuzdur, sınırsızdır, ölümsüzdür... gibi.

Teşbih, Allah'ı yarattığı özelliklerden bazılarını benzeterek anlamaya çalışmaktır.

Örnekler: Allah irade sahibidir, görür, duyar, bilir.

Fakat tenzih ya da teşbihte fazla ileri gitmek, insanı yoldan çıkarır. İslâm, tenzih ve teşbihin kararı, ortası olan Tevhid'dir.

Tevhid ilkesi, ilk kısmında tenzih, ikinci kısmında ise teşbih gösteren şu ayet-i kerimede özetlenmiştir:

“Hiçbir şey O'nun misli, benzeri değildir. O, Duyucu'dur, Bilici'dir” (Leyseke mislihi şeyün ve Huves Semiül Alim, 42/11).

Birlik (vahdaniyet) ve ilahlık (ulûhiyet) hakkında İslâm inancının bundan ibaret olduğu buyurulmuştur.

İşte Hazreti Gavs'ın yukarıdaki sözü de bu ayetin irfanlı bir açıklamasıdır.

“Hakk'ın güzelliğini görmekle, Zat'tan perdelene ve gafil olma. Zira Zat, yani Zat aynası sensin. Çünkü Sübhâni tecellilerin tamamına mazhar olan sensin. Sıfatları ve fiilleri zatında toplayan sensin.”

Hazreti Pir'in bu büyük sözünü bildiren bir zat, bu sözdeki anlamın her insanın havsalasına, idrakine sığmayacağını söylüyor ve diyor ki: “Bu, tevhidin öyle bir zevki, öyle bir mertebesidir ki, sözü taklit ederek konuşma ile hiçbir şey anlatılamaz. Bu, görmeye bağlı olan bir durumdur. Gerçeklerin amacı da budur.”

İşte bu şifre ve işaretle Hazreti Gavs-ı Âzam da buyuruyor ki:

“Tevhidin bu halinde, şu kısmında delil isteme... Zira anlatılan bu olaylar, akıl kitabının ötesindedir.”

AH EDEB

*(Ey İnsanoğlu! Allah'ı sevmek, Allah'a gitmek istiyorsan,
maddi ve manevi her işinde edeb ile gir, irfan ile çıkmaya çalış.)*

- Beni Rabbim edeblendirdi. Ve ne güzel edebledi.
- Âdemoğlunun edebden nasibi yoksa insan değildir.
- İnsanla hayvan arasındaki fark, edebdir.
- Edeble süslenmeyen akıl, silahsız kahramandır.
- Edeb: Aklın dıştan görünüşüdür.
- Edeb: Eline, diline ve beline sahip olmaktır.
- Edeble varan, lütufla döner.
- Edeblerin anası, az konuşmaktır.
- Edeb, evliyaullahın delilidir. Allah'a kavuşma sebebidir.
- Edeb olmadıkça asalet düzelmez.
- Edeb, şeytanı öldüren bir silahtır.
- Edeb, en hayırlı sanattır. Hakk'a giden yolun azığıdır.
- Edeb, her şeyin başıdır. Tasavvufun tamamı, edebdir.
- Edeb, olgunlaşmanın ilk şartıdır.
- Edebi terk eden, arif değildir.
- Edebi berk et! Her şeyi terk et!
- Edebden mahrum olanlar, Hak dergahından kovulurlar.

- Edebi olmayanın güvenilir ilmi yoktur.
- Emir, edebin üstündedir.
- Hakikat'tan maksat, ancak edebdir.
- Hakiki edeb, nefsi terketmektir.
- Ayıplarınızı edeble örtünüz.
- Hakiki güzellik; ilim ve edeb güzelliğidir.
- İnsanın ziyneti, edebin tamamıdır.
- Babası ölen değil, ilim ve edebi olmayan yetimdir.
- Evladına edeb öğretmeyen, düşmanlarını sevindirir.
- Ruhen yükselmek, ancak edeble mümkündür.
- Akıllı, edebi edepsizden öğrenir.
- İlim şerefi ve edeble Âdem, melekten üstün oldu.
- Şeytan Allah'ın huzurundan, edebi terkettiği için kovulmuştur.
- Edeb dışı hareketler, feyzi keser. Ve sahibini sultanın gönlünden uzaklaştırır.
- Sohbet bir cesettir. Edeb ise, o cesedin ruhudur.
- İmanın hakikatına ermek için, yakın bilgi; yakın bilgi için, ihlâslı amel; ihlâslı amel için, farzları eda; farzları eda için, sünneti tatbik; sünneti tatbik etmek için de, edebi korumak lazımdır.
- Edeb; insanı her türlü hatadan koruyan bilgi ve prensiplere sahip olmaktır.
- Sofilerin terbiye etmediği kimse, edebın hakikatini anlayamaz.
- Her şey çoğaldıkça ucuzlar. Fakat edeb çoğaldıkça, değeri artar.

- Edeb; kendisinden yükseğini çok görmemek, kendisinden aşağısını da hor görmemektir.
- Üstadının edebi ile edebilenmeyen, sünnet ve hadisle edebilenemez. Sünnet ve hadisle edebilenemeyen de ayet ve Kur'an'la edebilenemez.
- Üstadının meclisine edeble girenler, ondan nihayetsiz feyizlere erişirler.
- Üstadına edeble hizmet edenler, ondan Arş derecesinde mertebeye kavuşurlar.
- Şeyhlerin edebi ile edebilenmedikçe, şeyhlerden nasip almak mümkün değildir.
- Edeb güzelliği, kişiyi nesebe muhtaç etmez.
- Edeb, insanı kalbden sevdirebilir.
- Edeb, insanı utanılacak şeylerden koruyan melekedir.
- Edeb, sünnet-i Resulullah'a uygun hareket etmektir.
- Edebden daha üstün şeref yoktur.
- Edeb kaidelerinin en alt derecesi, bir kimsenin, cehaletini sezdiği yerde durup, onu gidermesidir.
- İlim elde etmek isteyen, edebli olsun.
- İyi amel sahibi olmak isteyen, edebli bir şekilde ilim sahibi olmaya baksın.
- Muhabbet ehli, sevgi işinde iyi niyete sahip oldukça, edebleri artmaya başlar.
- Edeb; nefsi gerektiği şekilde terbiye etmek ve güzel ahlâk ile süslemektir.
- Edeb, insanın mutlak bir fazilet kaynağıdır. Cennetteki makamlara, amel ve edeble ulaşılır.
- Edebin dostları: hayâ, samimiyet, teslimiyet, muhabbet, niyet, itaat, gayret, sohbet ve hizmettir.

İlim meclisinde aradım, kıldım taleb,
İlim en geridedir, illa edeb, illâ edeb.

Setreder ayıbını insanın hep:
Ne güzel elbiseymiş esvab-ı edeb.

Ehil diller arasında aradım, kıldım taleb,
Her hüner makbûl imiş; illâ edeb, illa edeb.

Edeb bir tac imiş nûru Hûda'dan
Giy ol tacı, emin ol her belâdan.

RESULLULAH'TAN BEDEVİYE CEVAPLAR

Enes îbni Malik'ten rivayet edilmiştir :

Bir gün Resullullah camide otururken bir müslüman bedevi gelir ve selam verir.

Resullulah (S.A.V.) :

"Nereden gelirsin?" der.

Yabancı : "Uzaktan geliyorum. Cevap aradığım sorularım var, onları öğrenmek istiyorum," der.

Efendimiz yabancıya sorularım sormasını emir buyururlar ve soruları cevaplarlar.

1. Ben insanların en akıllısı olmak istiyorum. Ne yapayım?
— Allah'tan kork.
2. Allah'ın yanında en sadık kul olmak istiyorum. Ne yapayım?
— Gece gündüz Kur'an oku.
3. Gönlümün her zaman aydın olmasını nasıl sağlarım?
— Ölümü unutma.
4. Düşmandan zarar gelmesine nasıl engel olurum?
— Allah'a tevekkül et.
5. Her zaman Hak'kın yolunda olmak istiyorum.
— Allah rızası için halka iyilik yap.
6. Halkın gözünde küçülmemek için ne yapayım?
— Nefsine hakim ol.
7. Ömrümün uzun olmasını istiyorum.
— Allah'a hamdet.
8. Gelirimi, kazancımı nasıl artırabilirim?
— Her zaman abdestli ol.
9. Cehennemden ateşinden nasıl konmayım?
— Diline, gözüne, eline, beline hakim ol.
10. Günahlarımdan nasıl arınabilirim?
— Allah yolunda tövbe et ve ağla.
11. Ağır bir insan olmak istiyorum.
— Kimseden hiçbir şey isteme.
12. İffet perdemin yırtılmaması için ne yapayım?

— Kimsenin ayıbım ortaya koyma.

13. Öldükten sonra kabrimin dar gelmemesi için ne yapayım?

— Devamlı Tebareke suresini oku.

14. Zengin olmanın yolu nasıldır?

— Müzemmil suresini her akşam oku.

15. Kıyamet korkusunu nasıl atayım?

— Yemekten ve uykudan önce Allah'ı zikret.

16. Namaz kılarken Allah'ın huzurunda olmak için ne yapmalıyım?

— Abdest almaya titizlik göster ve dikkatli abdest al.

NİYAZİ MISRİ DİVANI

Niyazi Mısrî'nin aşağıdaki şiirleri, elden geldiğince sadeleştirilmiştir. Ayrıca açıklayıcı notlar eklenmiştir.

Niyazi Hazretlerinin ele aldığı konular zaten yeterince ağırdır. Bu yetmiyormuş gibi, bir de dil sorunu bunun üstüne binmektedir. Üstad Osmanlıca'yı harika bir şekilde kullanmaktadır, fakat günümüzde onun dilini anlayacak babayiğit çok azdır.

Bunun için biz, aşağıdaki şekilde bir sadeleştirme yaptık. Kafiye ve vezni bozmamaya çalıştık, bunun dışında ise mümkün mertebe Türkçe sözcükler kullandık. Elde edilen sonucun, Niyazi Hazretlerinin eşsiz şiirleriyle boy ölçüşemeyeceği açıktır. Tek tesellimiz, bu büyük ustayı belki biraz daha kolay anlaşılabilir bir hale getirmiş olmasıdır.

Kâinat zuhurunun mâdenisin ya Resulallah

“Gizli Hazine” remzinin mahzenisin ya Resulallah (Belirîşinin kaynağının sembolüsün)

İnsan denen bu âlem ki senin şekil ve şahsındır

Kimliğinle sınırlı değilsin ya Resulallah

Vücûdun bütün varlıkları nasıl topladı ise

İlmin dahi kapsar oldu hepsini ya Resulallah

Senin dehânın kaynağı ledünnî sırlar ilmidir

Hakikat ilminin sen mahremisin ya Resulallah (Gerçek)

Ne ki geldi cihâna hem dahi her ki gelecektir

İçinde hepsinin en başısın ya Resulallah

Cihân bâğında insan bir ağaçtır gayrılar yaprak

Nebîler meyvedir sen zübdesisin ya Resulallah (En seçkinisin)

Şefa'at etmesen varlık Niyazî'yi yok ederdi

Vücûdu yarasının merhemisin ya Resulallah.

*“Ben bir gizli hazine idim, bilinmek istedim. Kendimden kendime muhabbet ederek, sevgiyle bu evreni yarattım” Kudsî Hadis.

***"Allah önce benim nurumu yarattı, benim nurumdan da kainatı yarattı" Hadis-i Şerif.

Hak zatında mahrem-i irfân olan anlar bizi (Bilgelige mahrem)

Sır ilminde bahr-ı bî-pâyân olan anlar bizi (Sınırsız deniz)

Bu ölüm güllüğüne bülbül olanlar anlamaz

Kalıcı yüz hüsnüne hayrân olan anlar bizi (Güzelliğine)

Dünya ve ahireti tamir etmekten geçmişiz

Her taraftan yıkılıp vîrân olan anlar bizi

Biz şu abdâlız bıraktık omzumuzdan şalımız

Varlığından soyunup üryân olan anlar bizi

Kahrı lûtfu aynı şey bilmeyen çekti azab

O azabdan kurtulup sultân olan anlar bizi

Ey zâhid, ayık dururken anlamazsın sen bizi

Saf yudumu içip de mestan olan anlar bizi

Ey Niyazî, damlamızı deryâyâya saldı bugün (Deniz)

Damla nice anlasın ummân olan anlar bizi (Nasıl)

Halkı bırakıp lâ-mekân ilinde yer tutalı (Uzaysızlık, uzayın ötesi)

Ey Mısırî şu cânlara cânân olan anlar bizi.

Yâr yüzü şarabıyla sekrân olan anlar bizi (Sevgili/sarhoş)

Damlasını deniz edip ummân olan anlar bizi (Okyonus)

Câhil anlamaz zü'l irfân olan anlar bizi (Tepeden tırnağa)

Sırlara vâkıf olup hayrân olan anlar bizi

Anlamaz hayyâl olan hayran olan anlar bizi (Hileci)

Halkın artık eksigine sözümüz yoktur bizim

Kimseyi kınamaya hiç dilimiz yoktur bizim

Lâ-mekândan gelmişiz biz ilimiz yoktur bizim

Bu ölüm güllüğüne hiç meylimiz yoktur bizim

Her seher bülbül gibi nâlân olan anlar bizi

Yare kavuşma sırrını yol azanlara açılmayız
Biz gerçek güneşiyiz revzenlere açılmayız (Güvenilmezlere)
Seçkinlerin sırlarını hünsalara açılmayız (Ortada kalmışlara)
Dışı dindar görünen reh-zenlere açılmazız (Yol kesenlere)
Açılıp güller gibi handân olan anlar bizi (Gülen)

Sanmayın zâhid gibi korku, ümit abdâlıyız
Geçmişiz ondan yüz nuru meclisi abdâlıyız
Lâhut iklimi tekkesinde bekâ abdâlıyız (Yücelikler/kalıcılık)
Baş açık yalın ayak fenâ yolu abdâlıyız (Yok oluş)
Kaldırıp ten cübbesin üryân olan anlar bizi (Herşeyden soyunup soyutlanan)

Ey Mısırî fenâ şehrine uğradı yolum bugün
Yâr yüzü güneşiyle dolunaydı ayım bugün
Kuluna rahmet edip kıldı nazar şâhım bugün (Yüzüme baktı)
“Allah ile”* sırrına sırdaştır İbrâhim bugün
O vahdet sarâyına mihmân olan anlar bizi (Birlik /misafir)

*Allah ile benim öyle bir vaktim vardır ki, aramıza ne bir peygamber, ne bir melek, ne de başka bir şey girebilir”

Hadis-i Şerif.

Ben sanırdım âlem içre bana hiç yâr kalmadı
Ben beni terk eyledim bildim ki agyâr kalmadı (Yabancı)

Her şeyde görürdüm diken var gül bahçesi yok
Hep gülistân oldu âlem şimdi hiç hâr kalmadı (Diken)

Gece gündüz ağlayıp feryad edip inlerdi dil (Gönül)
Bilmem ne oldu kesildi âh ile zâr kalmadı (ağlayış)

Gitti kesret geldi vahdet yalnız kaldık dost ile
Hep Hak oldu bütün âlem şehir pazar kalmadı

Hak ilminde bu evran bir kitap imiş ancak
O kitapta bu insan bir nokta imiş ancak

O noktada gizlidir nice bin deryâ
Bu âlem o denizden bir damla imiş ancak

İnsanlığını her kim bulduysa odur insan
Yoksa görünen şekil bir gölge imiş ancak

Bu zevki ister herkes bulmaz ama her nâkes (Noksan)
İnsan içre ona eren bir fırka imiş ancak (Bölük)

Kim o deme buldu yol kavuştu Niyazî ol
“Kurtulmuş” denen fırka bu zümre imiş ancak (Fırkai Naciye)

Ey zahid, şekil gözetme, içeri gir, cana bak
Yüzü üzre gör ne yazmış defter-i Rahman’a bak

Güzel Kur’an’ında yazmış “Kul huvallah” âyeti (“De ki: O Allah birdir.” 112:1)
Eğer inanmazsan geri git mekteb-i irfâna bak

Gözünü gösterdikçe âşıkın cânın alır
Dudakların açtıkça cân üfleyen cânâna bak

Saçının her bir telinde bağlı bin Mecnûn’u gör
Kaşının gecesindeki yüz bin meh-i tâbâna bak (Parlayan aya)

Yanağı ateşiyle yanmış kararmış çehresi
Harf giysisinden soyunan nokta-i üryâna bak (Şekillerden/çıplak noktaya)

Kapı eşiği kulları bu cihânın şahları
Kapısında pâdişâhlar kul olan sultâna bak

Evren güzelliğinin şerhinde olmuş bir kitâb
Metnin istersen Niyazî sûret-i insâna bak.

Arifin mutlak sözünü tutmaya irfan gerek (Bilgelik)
Muğlaktır bu sır gönülde zevk ile vîcdân gerek

Bir hazînedir tasavvuf sahip olmaz her cimri
Bulmak için onu iki âlemde sultân gerek

“Eşsiz inci” kaynağını evrende bulmak isteyen (Hz. Muhammed)
Bulmaz anu nehir içinde bahr-i bî-pâyân gerek (Sınırsız deniz)

Mârifet dâvası süren iddiaci bilmez mi ki
Dildeki dâvaya elde delil ve bürhân gerek (Kanıt)

Ârif halkı başına üşüştürmek istemez
Gönlü bütün halk içinde hâk ile yeksân gerek (Yerle bir)

Kibir, ucub illetinden kurtulup sağ olmaya (Kendini beğenmişlik hastalığından)
Bil hekimin mânâda senin şeyhin Lokman gerek

Mârifet hazinesin şöhret sahibi bulamaz
Varlığın’ şehri senin baştan başa vîran gerek (Harap)

Ölmeden evvel ölüp kabre girip haşre çıkıp (Toplanışa)
Malikü’l-Mülk’ün gözleminde gönül hayrân gerek (Allah’ın)

Nefs cehennemın şeriat Sıratı’yla burda geçip
Kalb evi hep hûri gılmân ravza-i rıdvân gerek (Cennet bahçesi)

Söyleyip işittiği hem de görüp fikrettiği
Sır arşını kaplamış Hazret-i Rahman gerek

Her ne zaman papağanları konuşturursa O
Lezzetinden papağan sözlerine iman gerek

Kâh sessiz olup dilinden kimse alamaz cevap
Kâh açılıp sevinçle güller gibi hândan gerek

Kâh dostluk, kâh korku kâh görme kâh cemâl
Kâh ayıklık kâh mahv kâh vücûd kâh cân gerek (Yok olmak)

Terkedip tüm kayıtları erişir Mutlak’a o
Mutlak’a eren gönül içi onun ummân gerek

Aradan kaldırıp tüm görelî şeyleri hemen
Hak vücûdu apaçık ve gayrısı pinhân gerek (Gizli)

Çünkü arıdır izâfetten bedeni güzelin (Göreceli şeylerden)
Küllî zevki isteyen âşık dahi üryan gerek (Tümel)

Ey Mısırî izâfâtı terk etmeye lâîk olan
Kâmiller içre bile binde bir insân gerek.

Dervîş olan âşık gerek yolunda hem sâdık gerek
Bağrı onun yanık gerek cân gözleri açık gerek

Alçaktan alçak yürüye toprak içinde çürüye
Aşk ateşinde eriye altın gibi sızmak gerek

Hak zikriyle meşgul ola yana yana tâ küî ola
Kim ki diler makbul ola tevhîde boyanmak gerek (Birliğ)

Kibirliyse yol alamaz amacını tez bulamaz
Yok olmayan var olamaz varını dağıtmak gerek
Dervîşlerin en alçağı buğday içinde burçağı*
Bu Mısırî gibi balçığı her bir ayak basmak gerek.

*Burçak, değerli olan buğday ile birlikte öğütölür. Yani onun yanında o da gider.

Salikin mürşidine hizmet’i şahane gerek (Hak yolcusunun)
Eşiğine koya başın, diye şâha “ne gerek”

Dünya ve ahiretten geçe, katiyyen âr etmeye (Çekinmeden)

Bu yolun zahmetine o kesin merdâne gerek (Yiğitçe)

İsteksiz olmaya tâlib ola ki, meydan ala

Halk içinde adı akıllı ve dîvâne gerek (Meçzup, cezbeli)

Musa gibi Hızır'a gemisini deldire o

Eski duvarı yıkıp hem katl-i oğlane gerek* (Oğlanı öldürmek)

Gemi sağlam olsa onu gaspeder emmare nefis (Buyurgan benlik)

Yeni duvar için eskisi vîrâne gerek (Yıkılması)

Eğer öldürmese oğlanı sonu boşa olur (Nefs-i emmare)

Bu bağın bülbülü aşk ateşine pervâne gerek

Ey Niyazî bu yola giren kurban eder cânını

En büyük bayram ona vuslât-ı cânâne gerek. (Sevgiliye kavuşma)

*Kehf, 18/66-83. Burada kastedilen, hep nefsin öldürülmesidir.

Varlığın mahveyleyip meydane gel

Varlık yokluktan geçip merdâne gel (Yiğitçe)

Gel hakikat ilmini sen de oku

Bir kadem bas mekteb-i irfâna gel (Adım at/bilgelik okuluna)

Karanlığa Hızır ile dal cevher çıkar

Hayat suyundan içip hem kana gel

Şer'iatı başa tâc et, İskender ol

Geç otur gönül tahtına, şâhâne gel

"Gizli Hazine" sırrını duydunsa

Sakla sırrı, deme her nâdâna gel (Cahile)

Vahdetin meydânı, sırrı var iken (Birliğin)

Kesret içre girme sen zindâna gel (Çokluk içinde)

Ey Niyazî baş açık dîvânesin

Nice bir dîvânesin uslana gel.

Heva ise yeter gönül gel Allah’a dönelim gel (Boş istekler)

Sivâ ise yeter gönül gel Allah’a dönelim gel (Allah’tan gayrı şeyler)

Nice bir sevelim gayr’ı nice bir olalım ayrı

Analım vuslat-ı yâri gel Allah’a dönelim gel (Sevgiliye kavuşmayı)

Bize Hak’tan gel olmadan, ecel davulu çalmadan

Cânın Azrail almadan gel Allah’a dönelim gel

Özenmez misin o yâre ki aldanmışsın agyâre (Yabancılar)

Seni azdırmış emmâre gel Allah’a dönelim gel

Taleb kıl her seher vakti yürekten eyle gel âhı

Sevenler buldu Allah’ı gel Allah’a dönelim gel

Soralım gel bilenlere gül kokusu derleyenlere

Vuslatına erenlere gel Allah’a dönelim gel

Niyazî’ye olup haldaş olursun yoluna yoldaş

Döküp gözlerimizden yaş gel Allah’a dönelim gel.

İster isen bulasın cânânı sen

Gayre bakma, sende iste, sende bul

Kendi aynanda gözle onu sen

Gayre bakma, sende iste, sende bul

Her sıfat ki sende var, izle onu

Ne sırdan aydınlanır, gözle onu

Erişince zâtına, öze onu

Gayre bakma, sende iste, sende bul

“Gizli Hazine” apaçık hep sendedir

Yaz ve kış, gece ve gündüz hep sendedir

İki âlemde ne var hep sendedir
Gayre bakma, sende iste, sende bul

“Men aref”* sırrına er, ko gafleti (Bırak habersizliği)
Gör ne simgeler bu insan sûreti
Haşrû neşret cenennemi cenneti (Topla, dağıt; kıyameti burada yaşa)
Gayre bakma, sende iste, sende bul

Haşr ve Sûr hâlini inkâr eyleme (Sûr üflenince dirilmeyi)
Güllük iken yerini hâr eyleme (Diken)
“Nefs ve ufuklar”ı** bil âr eyleme (Utanma)
Gayre bakma, sende iste, sende bul

Hak Zatı anla ki zâtındır senin
Hem sıfâtı hep sıfâtındır senin
Sen seni bilmek necâtındır senin (Kurtuluşundur)
Gayre bakma, sende iste, sende bul

Biçimi terk eyle, mâna bulagör
Ko sıfâtı, bahr-i zâta dalagör (Zat denizine)
Ey Niyazî şarka garba dolagör (Doğuya ve batıya)
Gayre bakma, sende iste, sende bul

* “Nefsini bilen Rabbini bilir” (Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu) – Hadis.

** “Biz onlara işaretlerimizi kendi nefslerinde ve ufuklarda göstereceğiz” (Fussilet, 41/53).

Kudret sahibi padişah, lütfeyle açiver yolum
Bağlandı her yanım ey şâh, lütfeyle açiver yolum

O zat ismin hakkı için, tüm sıfâtın hakkı için
Yüceliğin hakkı için lütfeyle açiver yolum

İsm-i âzam hakkı için, en soylu ıfık hakkı için (En büyük isim)
Fahr-i âlem hakkı için lütfeyle açiver yolum (Evrenin övüncü, Hz. Muhammed)

Lûtfunla insan eyledin, vaslınla handân eyledin (Kavuşmanla gülücü)

Hicrinle hayrân eyledin lûtfeyle açiver yolum (Ayrılığınla)

Saldın ava madem beni, insan olup bulayım seni

Bağladı dünya-yı denî lûtfeyle açiver yolum

Şaşırttı bizi nefs-i bed eyledi her yolları sed

Ey lûtfu çok senden meded lûtfeyle açiver yolum

Bu cân yine vuslat diler, sen şâh ile vahdet diler

Varmaya dil nusret diler lûtfeyle açiver yolum

Nerde bir kâmil görürüz bakıp ona yeriniriz

Dönüp sana yalvarırız lûtfeyle açiver yolum

Kulda ne ola Rabbenâ, ki sana doğru yol bula

Sensin tüm dertlere devâ lûtfeyle açiver yolum

Zikrini dost et bu gönle, erişe tâ dilden dile

Yol göstere ilden ile lûtfeyle açiver yolum

N’etsin Niyazî derdmend, etmiş unsurlar kayd u bend

Bilmem ilâhî başka fend lûtfeyle açiver yolum

Görünür oldu her yanda gözüme vech-i cânânım

Niçin sevmesin cân onu ki, onda buldu cânânı

Yıkıldı fikir kale’ m yapıldı dînim imânım

Bildim sevgili yüzünü herşeyde sezdim Allah’ı

Fenâyım Hak’da vallâhi, ne beldem kaldı ne şahsım

Bildim ki herşey Hak imiş arada gayrı yok imiş

Ne varsa onda gark imiş ne ben varım ne irfânım

Buluştı bir ten ve bir cân bu mülkü ettiler seyrân

Niyazî’den görünen o, ben ancak ad ile sânim

Şevk ateşine hoş yana geldim

Tevhîd mumunu gördüm yakılmış

Gitti karârım pervâne geldim

Zikir halkasın kurmuş âşıklar

Bende meydanda cevâlâna geldim

Mecnûnum bugün Leylâ derdinden

N’eylerim akli dîvâne geldim

Cânânın derdi açtı yaralar

Bağrım üstünde dermâna geldim

Ümmî Sinan’ın etek tozuna

Sürmeğe yüzüm sultâna geldim
Yaremi bildim yârimden imiş
Burda Niyazî Lokman’a geldim.
Levlâk* sözü mânâsının şânına kurban olayım
Kab-ı kavseyni ev ednâ’sına** kurban olayım
Ben onun ilmine, irfânına kurban olayım
Ben onun Mirac sırlarına kurban olayım
Ebubekr ve Ömer, Osman ve Ali dört yâridir
Peygamberlik bağının onlar gül-i gülzâdır
Tüm ashab hidayet yolunun ışıklarıdır
Ben onun âline, ashabına kurban olayım
Ben onun ashab ve ahabına kurban olayım
Hasan Hazretlerine zehir içirdi eşkiyâ
Hüseyin oldu susuzluktan şehid Kerbelâ’da
İkisidir aslı, nesli tüm âl-i Mustafâ
Ben onun âline, evlâdına kurban olayım
Ben onun evlâd ve mensuplarına kurban olayım
Cümle ümmetten hayırlıdır o şâhın ümmeti
Ümmetine herkesten fazla eder Hak rahmeti
Peygamberler onunla buldu bunca lûtfu, izzeti
Ben onun lûtfuna, ihsânına kurban olayım
Ben onun türlü lûtuflarına kurban olayım
Her ne kadar nebi ve peygamberler ki geldiler
Ümmeti olmaklığı Hak’dan temenni ettiler
Veliler ona, Niyazî, kul ve kurban oldular
Ben onun ayağının tozuna kurban olayım
Yoluna gidenlerin izine kurban olayım.

* “Sen olmasaydın; sen olmasaydın, bu gökleri yaratmazdın” (Levlâke levlâke mâ halaktel eflâk) Kudsî Hadis.

** “İki yay kadar, hatta daha yakın” (Necm, 53/9).

Kalpte sırrım sırda Sübhanımdır Allah Hu diyen
Kudret eliyle yazılmış yüzüne Hak âyetleri
Gönlümün tahtına sultânımdır Allah Hu diyen
Tüm âzâsından gelir Ene’l-Hak zikri na’rası
Cisimde iniltilim, figânımdır Allah Hu diyen
Geceleri sabaha dek inletir bu dert beni

Derdimin içinde dermânımdır Allah Hu diyen
Yere göğe sığmayan bir mü' minin kalbindedir*
Damlamın içinde ummânımdır Allah Hu diyen
Ten giysisinden soyunmuş seyrederek bu gökleri
Dönüp duran üryan abdalımdır Allah Hu diyen
Her kişiye kendiden yakın olan dost zâtıdır*
Ey Niyazî dilde mihmânımdır Allah Hu diyen

* "Yerler ve gökler beni alamaz, ancak bir mü' min kulumun kalbine sığarım" Kudsî

Hadis.

* "Biz size şahdamarınızdan daha yakınız" (Kâf, 50/16).

Hak yolunun hedâsıdır şeri'at
Hak dergâhının o kapısı budur
Ki yolun ibtidâsıdır şeri'at
Ve bununla tamamlanır bu yollar
Bu yolun intihâsıdır şeri'at
Sırât-ı müstakîme davet eden
Münâdiler nidâsıdır şeri'at
Şeri'at nebilerin sünnetidir
Hepsinin ihtidâsıdır şeri'at
Allah'ın Mirac Gecesi içinde
Habîbine atâsıdır şeri'at
Yirmi üç yıl boyunca Cebrail'in
Ona vahy-i Hüdâ'sıdır şeri'at
Dünyada çoktur çeşidi ilimlerin
Hepsinin de ankasıdır şeri'at
Bu katil nefsi öldürmek için
Hakk'ın hükm-i kazâsıdır şeri'at
Cihâd-ı ekber eden gönül ehli
Kalplerinin safâsıdır şeri'at
arîkat kervanının önünce
Rehber ve muktedâsıdır şeri'at
Hakîkat gerçi sultânlıktır ammâ
Önünde onun livâsıdır şeri'at
Şeri'attan velî uzak olmaz asla
Velînin âşinâsıdır şeri'at
Şeri'atla durur şu yer ve gökler

Bu dünyânın binâsıdır şeri'at
Ne bilsin pak şeriatı sapkınlar
O düşmanların düşmanıdır şeri'at
Hem onlar da aklınca sanır ki
Düzen için olasıdır şeri'at
Sakın ey cân sakın onlara uyup
Deme sen de n'olasıdır şeri'at
Şeri'atsız hakikat oldu sapkınlık
Hakikat nûr, ziyâsıdır şeri'at
Işık olmazsa aydınlığı da yok bil
Hakikatle kıyasîdir şeri'at
Cihâna bir velî hiç gelmez, mutlaka
Onun elde asâsıdır şeri'at
Hakikat cânıdır ancak velînin
Cânından başkasıdır şeri'at
Çıkınca cân beden kaldığı gibi
Çıkınca sır, kalıcıdır şeri'at
Karâr etmez beden olmayınca cân
Hakikatin bekâsıdır şeri'at
Hakikat güzel bir dilber gibidir
Onun parlak libâsıdır şeri'at
Sakın soyma onu nâ-mahrem içre
Yüzün suyu, hayâsıdır şeri'at
Hakikat arş-ı a'lâdır muhakkak
O arş'ın üstüvâsıdır şeri'at
Bütün peygamber ve velilerin
Niyazî reh-nümâsıdır şeri'at.

Sonuç: Şeriatsiz Tasavvuf olmaz. Şeriata kıl kadar aykırı şey, Tasavvuf olmaktan çıkar, sapkın (bâtıl) bir mezhep haline gelir. Tasavvufun gelmiş geçmiş en büyük ustalarından Niyazi Hazretleri, bunu böylece beyan ediyor.

YUNUS EMRE'DEN SEÇMELER

Sen Camlıdan Geçmeden

Sen canından geçmeden canan arzu kıalarsın (Canan : Sevgili.)
Belden zünnar kesmeden iman arzu kıalarsın (Zünnar : Rahip kuşağı.)
"Nefsim bilen kişi" dersin, evet değilsin ("... Rabbini bilir." - Hadis.)
Meleklerden yukarı seyran arzu kıalarsın
Ergenleşmemiş çocuk eteğin at edinip
Ele çevgan almadan meydan arzu kıalarsın* (Çevgan : Sopa.)
Bilemedin sen seni, sedefte ne cevhersin
Mısır'a sultan olmadan Kenan arzu kıalarsın (Nefs Mısır'ına Hz. Yusuf gibi gitmeyi.)
Yunus imdi her derde, Eyyub gibi sabreyle
Derde katlanamazsın, derman arzu kıalarsın

Dervişlik Der ki Bana

Dervişlik der ki bana, sen derviş olamazsın
Gel ne diyeyim sana, sen derviş olamazsın
Derviş bağı baş gerek, gözü dolu yaş gerek (Baş: Yara.)
Koyundan yavaş gerek, sen derviş olamazsın
Dövene elsiz gerek, sövene dilsiz gerek,
Derviş gönülsüz gerek, sen derviş olamazsın
Dilin ile şakırsın, çok maniler dokursun
Vara yoğa kızarsın, sen derviş olamazsın
Kızmak olsaydı eğer, Muhammed de kızardı
Bu kızmak sende varken, sen derviş olamazsın
Doğruya varmayınca. Mürşide ermeyince
Hak nasib etmeyince, sen derviş olamazsın
Derviş Yunus gel imdi, ummanlara dal imdi
Ummana dalmayınca, sen derviş olamazsın

(*) "Başın top edip çevgane / koyan gelsin bu meydane." - Niyazi Mısri

Canlar Canım Buldum

Canlar canım buldum, bu canım yağma olsun
Kar ve ziyandan geçtim, dükkanım yağma olsun
Ben benliğimden geçtim, gözüm perdesin açtım
Dost vaslına eriştim, gümanım yağma olsun (Vasıl: Kavuşma, Güman: Şüphe)
Benden benliğim gitti, hep mülkümü dost tuttu
La-mekana kavm oldum, mekanım yağma olsun (Mekansızlığa katıldım.)
İlgilerden kesildim, o dosttan yana uçtum
Aşk divanına düştüm, divanım yağma olsun

İkilikten usandım, birlik hanına kandım
Dert şarabım içtim, dermanım yağma olsun
Varlık çün sefer kıldı, dost ordan bize geldi
Harap gönül nur doldu, cihanım yağma olsun
Geçtim bitmez hevesten, usandım yaz ve kıştan
Bostanlar başın buldum, bostanım yağma olsun
Yunus ne hoş demişsin, bal ve şeker yemişsin
Ballar balım buldum, kovanım yağma olsun

Haktan Gelen Şerbeti

Hak'tan gelen şerbeti içtik elhamdülillah
Sol kudret denizini geçtik elhamdülillah
Sol karşıki dağları, meşeleri, bağlan
Sağlık safalık ile aştık elhamdülillah
Kuru idik, yaş olduk, ayak idik, baş olduk
Kanatlandık kuş olduk, uçtuk elhamdülillah
Vardığımız illere, sol safa gönüllere
Halka Tapduk manasın saçtık elhamdülillah
Beri gel barışalım, el isen bilişelim
Atımız eğlendi eştik elhamdülillah
İndik Rum'u kışladık çok hayr ü şer işledik
İşte bahar geldi geri göçtük elhamdülillah
Yaşadık, pınar olduk, şaşırdık, ırmak olduk
Aktık denize dolduk, taştık elhamdülillah
Taptuğun tapusunda kul olduk kapısında
Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdülillah

(Allah'a şükür.)

(Eşmek : Yürümek.)

(Hak'ka vasıl olduk.)

(Taptuk Emre'nin huzurunda.)

ABDÜLKADİR CEYLANI HZ. 'NİN VİRDİNE AİT DUA

(Cenabı seyyid sultan Abdülkadir Geylani Kaddesallahu sırrehu Aziz ve Hakim, Cenabı Hak'ka, Cenabı Resûlullah'a dua ile itaat ve iltica ederek, aklı selimle bu mübarek Selatü Selam'ı bütün Ümmeti Muhammed'e, insanlık alemine. Mirası Nebi olarak ithaf etmiştir.)

Esselatü vesselamü Aleyke ya Resulullah.

Esseldtü vesselamü Aleyke ya Habiballah.

Esselatü vesselamü Aleyke ya Keremullah.

Ya Hayre Halkullah, ya Emini vahyullah.

Ya Nure Arşullah, ya Hak Habiballah.

Ya Seyyidi veledi Adem, ya Hak ya destur...

Ya beşeri Huda, ya Nuru Yezdan, ya Merdi Meydan

Ya Fettah Haydar, ya imamı Aliyyül Murtaza, ya Hak ya destur...

Ya Hatîcetül Kübra, ya Fatîmatül Zehra.

Ya Hulku Rıza, ya Hulku Cemi.

Ya İmamı Hasan, ya İmamı şahı şehidi Kerbela (Hüseyn),

Ya İmamı Zeynel Abidin, ya İmamı Muhammed Bakır,

Ya İmamı Cafer Sadık, ya İmamı Musa Kazım,

Ya İmamı Rıza, ya İmamı Takı, ya İmamı Nakî,

Ya İmamı Askeri, ya Sahibüz Zaman Mededi Mehdi.

Ya Geylani Kaddes Allahu Sırrehül Aziz

Ya Hayrün Nas, ya Şeyhi Enam,

Ya Hak ya destur...

Allahım, Efendimiz Muhammed'e (A.S.) ezelle ebed arasını dolduracak ölçüde selamın olsun, öyle ki selamın sayı kapsamına girmesin ve belirli bir zamana sığmasın.

Onun dost ve yaranından ve kendisine dosdoğru uyanlardan, gerek şeriatte, gerekse tarikatte onu takip edenlerden razı ol. Hakikat yolunda ona uyan Ashabı kiram ve alimlerden, tarikat ehliyle irfan erbabından hoşnud ol.

Bizi de Ey Mevlamız, onlardan, o bahtiyarlardan eyle. Amin.

Ey Rabbimiz, bizden kabul buyur. Şüphesiz ki sen her şeyi layıkıyla duyar ve bilirsin. Tevbemizi de kabul buyur. Muhakkak ki sen tevbeleri çokça kabul eden Rahimsin.

Bizlere yararlı bir Marifet bahçeyle.

Şüphesiz senin her şey e gücün yeter.

Ey Alemlerin Rabbi, Ey Rahman, Ey Rahim : Senden, peygamberimiz Aleyhisselatü Vesselam Efendimizin yüzünü bize göstermeni, rüyada bu devlete bizi eriştirmeni istiyoruz. Ve onun üzerine selatü selamını ta kıyamete kadar indirmeni ve bizimle beraber bulunmanı arzu ediyoruz.

Allah'ım, selatü selamın, kemal güzeli, celal tacı, cemal cazibesi, visal (kavuşma) güneşi, ilahî yurdun izzet ve şerefi, vücut letafeti, her mevcudun hayatı, ilahi saltanatın azizi, ilahi kudretin yüksek sanatının açık misali, seçilmiş kişilerden seçilip beğenilenin açık nişanesi, ilahi yakınlığa mazhar olan has kişilerin hülasası, Allah'ın büyük sırrı, onun en iyi ve en güzel, hakiki ve Allah'ın mükerrem dostu Efendimiz, Mevlamız Muhammed'e olsun.

Allah'ım, biz Muhammed Aleyhisselam ile sana tevessül ediyoruz. Onun vasıtasıyla senden şefa'at verme ihsanını bekliyoruz. O büyük şefa'at sahibidir ve en saygı değer vesiledir. Parlak bir vasıta'dır. Yüce makam sahibidir. Yüksek bir araç'tır. "Kabe Kevseyn Ev Edna" sırrına mazhurdur. Bizi onun vasıtasıyla zat, sıfat ve isimlerinin, fiil ve eserlerinin hakikatına eriştir. Ta ki senden başkasını görmeyelim, duymayalım, hissetmeyelim ve vücutta senden başkasını bulmayalım.

İlahım ve Seyyidim: Fazlu rahmetinle bizi Muhammed (A.S.)'ın hüviyetine kavuştur, bizim hüviyetimizi onun kimliğinin aynı kıl; başlangıcında da, sonucunda da bizi ona ulaştır, dostluğunun sevgisine, muhabbetinin safasına, basiretinin nur kapılarına, iç aleminin sırlarının toplayıcı özelliğine, merhametinin acıyıp koruyuculuğuna, nimetlerine eriştir.

Allah'ım, Muhammed (A.S.) makam ve mertebesi hürmetine, senden mağfiret, hoşnutluk ve tastamam bir kabul olunma istiyoruz. Bizi bu hususta bir an olsun nefsimizle başbaşa bırakma. Ey kullarının isteğine en güzel cevap veren : Gerçekten senin rahmetinin eseri olarak Muhammed (A.S.) güvenilir aracı olarak varlık alemine girmiştir.

Allah'ım, selatü selamın, en mükemmel bilgileri kendinde toplayan, Kutbu Rabbani, en üstün iman kaftanının belirgin nişanesi, cömertlik ve iyiliğin menbaı, semavi himmetler sahibi, ledünni ilimlere mazhar olan Muhammed (A.S.)'e olsun.

Allah'ım, selatü selamın varlık alemini yüzü suyu hürmetine yarattığın ve onun sebebiyle eşyaya ruhsat verdiğin, iyilik ve cömertlik sahibi Muhammed Mahmud'a ve onun hanedan ve yaranma olsun.

Allah'ım, selatü selamın Efendimiz, peygamberimiz Muhammed (A.S.) üzerine olsun ki o, senin nurlarının denizi, sırlarının madeni, kullarının ruhlarının ruhu, paha biçilmez inci, emsalsiz güzel koku, mevcudatın aşk ve mayası, rahmetlerin H'sı, derecelerin C'si, saadetlerin S'si, inayetlerin N'sı, külliyyatın kemali, ezeli şeylerin başlangıcı, ebedi olan nesnelerin son mührü, seninle meşgul olup eşyayı terkeden, müşahede semerelerinden tadan, kudsiyet esmasından içirilen, geçmiş ve geleceği bilendir.

Allah'ım, selatü selamını, ruhlar arasında bulunan Efendimiz Muhammed'in ruhuna; bedenler arasında olan Muhammed'in cesedine; kabirler arasında bulunan Muhammed'in kabri üzerine indir. Selatü selamın, kulaklar arasında bulunan Muhammed'in kulağı üzerine, hareketler içinde bulunan Muhammed'in hareketi üzerine, sükunlar arasında bulunan Muhammed'in sükunu üzerine, oturanlar arasında bulunan Muhammed'in ayakta durması, ezeli olan açık lisanı üzerine, ebedi yüzük taşı üzerine olsun.

Allah'ım, selatın ve selamın ona olsun, al ve ashabına olsun, bildiğin şeyler sayısınca ve bildiğin nisbet ölçüsünde. Allah'ım, selatü selamın, Efendimiz Muhammed'e olsun ki ona nice ihsanlar ve nimetler verdin, onu mükerrem kıldın, onu üstün tuttun, ona yardım ettin, onun elinden tuttun, onu kendine yaklaştırdın, onu dünyaya indirdin, onu suladın, onu temkinli kıldın, nefis ilminle onu doldurdun, süsleyici ve kaplayıcı sevginle onu yeryüzüne yaydın, sözünle onu süsledin. O, feleklerin övünmesi, ahlakın en tatlısı, senin apaçık nurundur. Kadim kulun, en sağlam organın, sağlam kalen, hikmetli celalin, keremli cemalindir o. Efendimizdir, mevlamızdır. Muhammed A.S.)'dır. Salatü selamın ona, al ve ashabına, hidayet

fenelerleri olan arkadaş ve yakınlarına, vücut kandilleri, tertemiz kimselerin yükselme kemali olan yakın dostlarına olsun.

Allah'ım, selatü selamın ona olsun ki, bu salatta düğümler çözölür, üzüntü ve kederler onunla zail olur, yorgunluk ve sıkıntılar merhameten onunla giderilir. İhtiyaçları ikram yollu onunla yerine getirilir.

Ya Rab, Ya Allah, Ey diri olan. Ey Kendi zatiyle kaim olup varlığı kendinden olan, hiç bir şeye muhtaç bulunmayan. Ey celal ve ikram sahibi. Senin lütuf ve faziletlerini istiyoruz.

Ey Kerem sahibi. Ey kıyamet günü müminlere has rahmetiyle tecelli eden.

Allah'ım, salatu selamın, kulun, peygamberin, Resulün Efendimiz, Peygamberimiz, Nebiyyi ümmî. Resulü Arabî Muhammed (A.S.) üzerine ve onun al ve ashabına olsun, çocuk çocuk ve zürriyetine, Ehli Beyt ve yaranlarına olsun; öyle bir salat ki, senin hoşnutluğuna yol açsın. Onun için de güzel bir mükafat olsun ve onun hakkında edaya layık görölsün.

Muhammed (A.S.)'a vesile ve fazilet makamlarım ver, şeref ve yüce dereceler bahşeyle. Onu vaadettiğın Makamı Mahmud'a eriştir.

Ey Merhamet edenlerin en çok merhamet edeni: Allah'ım, aziz kitabınla, Efendimiz Muhammed (A.S.)'ın kerem dolu nübüvvetiyle, onun özge değer ve şerefiyle, babası İbrahim ve İsmail ile, yakın arkadaşları Ebubekir, Ömer ve Osman ile, hanedanından Fatıma, Ali ve bunların oğulları Hasan ve Hüseyin ile, amcası Hamza ve Abbas ile, zevcesi Hatice ve Aişe ile (Allah hepsinden razı olsun) sana tevessül edip yöneliyoruz. Ve senden bunların hürmetine (ihtiyaçlarımızı) istiyoruz.

Allah'ım, bizi bunların sırlarının hakikatine eriştir; marifetlerinin basamaklarında yükselerek hakikatleri anlama imkanım bize lütfeyle. Senden kendilerine en güzel mükafatlar kazanan Muhammed (A.S.) hanedanı hürmetine, büyük saadet ve kurtuluş kapısını açan, senin en yakın sevgine mazhar olan bunların hatırı için, bizi tahkik ehlinden eyle.

Bizi, o peygamberin Makamı Mahmud'unda yükselen izzet ve şerefine gark eyle. Onun sancağı altında bizi topla.

"Allah'ın Peygamberi rüsvay etmediğı günde" peygamberin irfan havuzundan bize içir. Öyle bir günde ki, Resölüne müjdeyle buyurursun: "Konuş, dinleniyorsun; iste, verilecek; şefaet et, şefaatin kabul olunacaktır." Zira senin bu husustaki müjden, şöyle zuhur etmiştir: "Muhakkak Rabbin sana verecek de, hoşnut olacaksın." Sen çok yücesin, her kusurdan pak ve münezzehsin Rabbimiz; sen celal ve ikram sahibisin.

Allah'ım, selatü selamın Peygamber (A.S.)'a, ataları İbrahim ve İsmail'e ve bunların hepsinin arkadaş ve yaranına olsun. Öyle bir salat ki, ezeli lisan onu Melekut bağında tercüme etmiş olsun; yüce makamlarda ve yüksek derecelerde en güzel şekilde çeviriye uğrasın. Ebed lisanı onunla Nasut Aleminin eteklerinde seslensin, günahların bağışlanması için avazını yükseltsin, keder ve sıkıntıları gidermek için avaz avaz terennümde bulunsun, çok önemli ve çözümü zor hususların defedilme çaresi olsun. Öylesine bir salat ve o salatın sebep olacağı feyizler ki, senin ilahiliğine layık olsun, azametli şan ve şerefine uygun düşsün. Ve kendilerini saygı ile andığımız Peygamber (A.S.), onun ataları, hanedan ve yaranlarının ehliyet ve liyakatına uygun gelecek ve bunların soylu makam ve mertebelerine münasip düşecek ve senin buyruğunda geçen "dilediğini rahmetine has kılar" özelliğine denk düşecek bir salatü selam olsun.

Allah büyük, çok büyük bir fazlü kerem sahibidir.

Allah'ım, celalinin izzeti ve izzetinin celaliyle, saltanatının kudreti ve kudretinin saltanatıyla, peygamberin Muhammed (A.S.)'m sevgi ve muhabbetiyle, merhametsizlikten,

kötü, şehvi söz ve davranışlardan sana sığınıyoruz. Ey muhtaçlara arka olan, ey güven isteyenlere emniyet sağlayan: Bizi nefsanî hatıralardan kurtar, şeytanî şehvetlerden koru, beşerî pisliklerden temizle, muhabbeti sıddıkiyye ile bizi sadeleştirip arındır. Gaflet sedasından, bilgisizlik evhamından uzak bulundur. Ta ki şeklimiz bencilliğimizin yokolmasıyla kaybolup gitsin; insani hırs ve arzularımız eriyip bitsin Kesretin (çokluğun), senin toplayıcı, bir araya getirici vahdetinin (birliğinin) huzurunda fena bulunduğu gibi... Bizi ilahî Ahadiyetin ziynetiyle süsle. Samedani hakikatlerin tecellisine mazhar kıl. Bütün bunları Vahdaniyetin müşahedesinde gerçekleştir. Öyle bir makamda ki, orada mekan yok, nereye ve ne yere gibi, nasıl ve nice gibi tabirler yok. Her şey, evet her şey o makamda Allah ile baki kalır, Allah'tan gelir, Allah'a döner, Allah ile beraber olur.

Bizler Allah'ın minnet denizinde Allah'ın nimetiyle gark olmak istiyoruz. Allah'ın kılıcıyla yardım görmek istiyoruz. Allah'ın inayetinden haz duyuyoruz. Allah'ın korumasıyla korunmuş oluyoruz. Bizi Allah'tan uzaklaştırıp meşgul eden her şeyden muhafaza olunmamızı talep ediyoruz. Allah'tan başka gönlümüze gelen her hatıradan sıyrılmak istiyoruz.

Ya Rab! Ya Allah! Ya Allah! Ya Allah! Rabbim Allah'tır. Benim başıma, ancak Allah iledir. Ben ancak O'na dayanırım ve ancak O'na yönelip (inayetini) beklerim.

Allah'ım, bizi kendinle meşgul eyle. Bize öyle bir bağışta bulun ki, onda senden başkasının dahli bulunmasın ve bu bağışın, ilahî ilimlerinle, Rabbani sıfatlarınla ve Muhammedi ahlak ile genişlemiş ve gelişmiş bir vaziyette olsun. Bizi güzel bir zan ile kuvvedendir. Hakkel Yakîn derecesinde bize bir itikat bahşeyle. Temkinî hakikate eriştir. Hal ve durumumuzu tevfiğin ile doğrult, saadet ve hüsnü yakîn ile ahvalimizi düzelt.

İstikamet yolunda (iman ve itikat) temellerimizi sağlamıştır; üstün muhkemlik kaidelerinde bizi yükseltip güçlendir. Öyle bir istikamet yolu ki o, peygamberin, sıddıkların, şehidlerin yoludur. Nimetine eriştiğin bahtiyarların doğrultusudur.

Maksat ve niyetimizi asil bir şan ve şeref düzeyinde, kerem doruğunun en yücesinde sağlamlaştır. Resullerden büyük azim sahibi olanların azmü niyetine yakın eyle. Ey yakaranlara cevap veren, ey imdat isteyenlerin imdadına koşan: Rahmetinin lütuflarıyla bizi (senden uzaklaştıran) sapıklıktan kurtar. İnayetinin nefhalarıyla bizi sevgi güreşinin yapıldığı yerde bir araya getir. Hidayetinin nurlarıyla, yakınlık avlusunda arzularımızı yerine getir. Üstün yardımınla bizi kuvvetlendir. Kur'anı Mecid ile belirtilmiş bir yardımla yardımımızda bulun. Fazlu rahmetinle inayette bulun.

Ey merhamet edenlerin en çok merhamet edeni. Ey Rabbimiz, bizden kabul buyur. Şüphesiz ki sen, evet sen, her şeyi hakkıyla işiten ve gereği gibi bilensin. Tövbemizi kabul et. Muhakkak sen, evet sen, tövbeleri çokça kabul eden Rahim'sin.

Allah'ım, salatü selamın, Efendimiz Nebiyyi Ümmî Muhammed (A.S.)'e, Onun zevcelerine, soyuna. Ehli Beyt'ine olsun, İbrahim'e ve hanedanına salavatını indirdiğin gibi onlara da indir. Şüphesiz ki sen övülmeğe layıksın, şan ve şeref sahibisin.

Ey, destek direği olmayanların direği, senedi olmayanların senedi. Ey azığı olmayanların azığı. Ey her kırık yerin yegane onarıcısı. Ey her garibin sahibi. Ey her yalnızın gönüldaşı: Senden başka ilah yoktur. Hem dünyada, hem ahirette seni tenzih ve teşbih ederiz. Şüphesiz ki ben zalimlerdenim. Benim dost ve yarım sensin. Müslüman olduğum halde canımı al. Beni salih kulların zümresine ulaştır. Soy ve sopumu benim için ıslah eyle. Hakikat ben sana tövbe ediyorum ve ben müslümanlardanım.

Allah'ım, meleklerin, peygamberlerin, resullerin ve bütün halkın salavatları, Efendimiz, Mevla'mız Muhammed'e onun al ve ashabına olsun. Allah'ın selamı, rahmeti de bunlara olsun. Allahım, bizi onunla, al ve ashabıyla birlikte şefaatine, kefilliğine ve koruyuculuğuna

mazhar olarak selam yurduna eriştir. Orası, senin yurdundur. Orası hak meclisidir. Ve kudret sahibi, mülkü çok yüce olan Allah'ın yanındadır. Onlarda oradadır. Ey celal ve ikram sahibi Allah'ım, bu makamın müşahedesiyle bize lütuf bağışında bulun.

Ey keremi bol olan. Ey kıyamet günü müminlere has rahmetiyle tecelli edecek olan Cemali azimini yaklaştırarak bize ikramda bulun. Cemalin kerametiyle tekrim, tebcil, tazim havası içinde bizi koru.

Hamdolsun Kainatın Rabbi Allah'a.

Amin.

MUHİDDİN İBN ARABİ HAZRETLERİ'NDEN TEVHİD IŞIĞINDA ÖĞÜTLER

"Tehlil" (La ilahe illallah) nasıl yapılır?

Abdestli olarak Kible'ye doğru oturup,

25 Estağfirullah

1 kez Fatihayı şerife

3 kez İhlası şerife

3 kez salavatı şerife okuyup, Hz. Peygamber'in ruhu şeriflerine hediye etmeli. Tevhid'i okurken, *Lâ'yı* göklere doğru çekerek, *İlahe'yi* sağ taraftan alıp, kalbe *İllallah'ı* indirmeli. Her yüz biti minde, bir defa *Muhammeden Resulullah* ve *"ilahi ente maksudi ve rızaike matlubi"* (Allah'ım, maksadım sensin ve senin rızan da arzumdur) demeli.

1. İnsan adaleti önce kendi nefsinde uygulamalı, İnsana yakışan ne kadar güzel şeyler varsa, onları doğru bir şekilde kendisine mal etmeli.

2. Faydasız ilim, şifasız ilaca benzer. Güzel ilim, çalışma ile beraber olandır.

3. İnsanın kendi şahsına rahmeti, başkasına rahmetinden daha büyüktür.

4. Peygamberlerden sonra, insanlar üzerinde en büyük hak, ana ve baba hakkıdır. Duada, nefsini, ana babasına takdim emrolunmuştur. Kur'an 71:28 bunu, "Rabbim beni, anamı, babamı, evime inanmış olarak gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla; zalimlerin de yalnız helakini artır," şeklinde belirtir.

5. Eğer söz sahibi isen, hak ile söyle, hak ile hükmet. Heva ve hevese uyma.

6. Hesap günü, ahiretteki hesap günü olmakla beraber, dünyada nefslerini hesaba çekmeyenler için de geçerlidir. "Hesaba çekilmezden önce kendinizi hesaba çekin" diye emir vardır.

7. Dünyada da cezalar vardır. Bunlar, insanları tevbe ve düşünceye yönelttiği için faydalıdır. Tevbe Suresi 102. ayetinde, günahlarını itiraf edenlerin affedilecekleri belirtilir:

"Savaştan geri kalanların bir kısmı da, suçlarını itiraf ettiler. Onlar iyi işi kötüyle karıştırmışlardı. Allah'ın onların tevbesini kabul etmesi umulur; çünkü O bağışlayandır, merhamet edendir."

8. Allah'ın haklarına ve halkın haklarına dikkat et. Kur'an 47:38'de, ".. Allah zengindir, siz ise fakirsiniz.." buyuruluyor. İnsan daima Allah'tan istemeye mecburdur.

9. Sakın ola ki iki kişinin arasını bozma. Bu durum dini yıkar.

10. Sağlığını ve boş zamanlarını en kıymetli hazine olarak bil. Allah'ın razı olacağı işlerde, ölçülü bir şekilde değerlendir.

11. Terk ettiğin kabahatleri bir daha yapmamaya kararlı ol. İşlemekte bulunduğun hayırlı işleri de ölünceye kadar sürdür, sakın bırakma.

12. Bilmediklerini bilenden öğren. Bildiklerini de bilmeyenlere öğret.

13. Sadaka mal ile olduğu gibi, Tehlil (La ilahe illallah). Tekbir (Allahu Ekber), Tahmid (Elhamdü Lillah), Havkale (La havle ve la kuvvete illa Billah), Tesbih (Süphan Allah) ile de olur. Bunlar, zikirlerin en üstünüdür.

14. Söylediğin söze dikkat et. Örneğin, bir insan mümin kardeşine kafir dese, o kelime dediği yere gider. Eğer dediği gibiyse, orada kalır, değilse söyleyene geri gelir.

15. Devletin büyüklerine dil uzatma. Hataları olursa onlara aittir. Senin tutumun emirlere uymak, düzeni bozmamak olmalı. Eğer tenkid edeceksen, sıfatı tenkid et, öze dokunma. Methedersen, her ikisini de methet.

16. Üç şeyden kork : Allah'tan, nefsenden, Allah'tan korkmayandan.

17. Allah sana servet ihsan etmişse, onu Allah'ın razı olacağı yerlere sarfet. İnsan nimeti arttıkça, şükürünü arttırmalı. Şükür etmeyenlerin kalbine dalgınlık gelir. Bunların dilleri zikrullahı, kalpleri de huzura kavuşamaz.

18. Üç kişi bir yerde iken, ikisinin gizli konuşması veya üçüncünün bilmediği dil ile konuşmaları doğru değildir.

19. Konuşmalarının anlaşılmasını istiyorsan, herkesin anlayabileceği şekilde konuş. Bu yetenek; ilim adamlarının yanına cahil olarak varmakla, zahidlerin yanına, dünyayı bırakarak gitmekle, irfan ehlinin yanına varınca da susmakla kazanılır.

20. Bir şeyi iyice bilmeden, görmeden işleme, işlediğin işin kalıcı ve faydalı olmasına özen göster.

21. Namazı evinin her tarafında kıl. Zekatını ver. İnsanlardan ayrı düşme. Sabır ve namazla Hak'tan yardım iste.

22. Evlere izinsiz girmeyin.

23. Misafirlerine ikram et. Misafirin hakkı üç gündür. Fazla kalırsa sadaka olur. Misafire ikram, imanın şubelerindendir. Kötülüğü en güzel bir şekilde savmak, sesini kısmak, sabırlı olmak, böbürlenmemek, alçakgönüllü olmak da imanın kapsamındadır.

24. Abdest, başlı başına bir ibadettir. Abdestli bulun.

25. Kimsenin ayıplarını araştırma. Karınla, koçanla iyi geçin. Sakın kendine uydurmaya çalışma. Çocuklarına güzel isimler koy, edep öğret.

26. Vasi, elçi, şahid olmamağa gayret et. Olduğun takdirde, sorumluluğunu en iyi şekilde, bilerek yerine getir.

27. Gizli yapılan faydalı işler, ihlasın en büyük göstergesidir.

28. Arefe ve Aşure oruçlarına devam et. Zilhiccenin ilk on gününde, Muharrem'in ilk on gününde ibadeti çok yap.

29. Günahında ısrar etme, hemen tövbe et. Yemine dilini alıştırma, kararlarında acele etme. Eğer öfkeliysen, sakinleşmeyi bekle; aç isen, açlığını gider.

30. Az ye, az uyu, öz konuş, yararlı iş işle. Herkesi dinle, sana faydalı olanları al ve kendinde hapsedmeden ölçülü olarak dağıtmaya yönel.

31. Her halinde iyi niyetli olmağa gayret et. İbadetin başı, niyettir.

32. Falcılara ve büyücülere gitme. Kendin de böyle işlerle uğraşma. Kazanmaya kudretin varken, sadaka alma. Her an Allah'ın verdiklerine şükret.

33. "Allah" ismi şerifine devam et. Başından *elif*'i kaldırırsan, *Lillah* kalır. Yine Allah'ın ismindendir. İkinci *lam*'ı kaldırırsan *Hu* kalır ki, o da Allah'ın ismindendir. Başka hiçbir kelime bu özellik yoktur.

34. Abdest alırken suyu fazla harcama. Her konuda israftan kaçın, ölçülü ol.

35. Yedi büyük günahı sakın : Allah'a eş koştuktan, isim peşine düşerek yaşamaktan, nefse zulümden, yetim malı yemekten, hak edilmemiş para yemekten, askerden kaçmaktan, insanlara kötü söz söylemekten, zan ve sanılarda bulunmaktan.

36. Hürmetler karşılıklıdır. Sabırla öfkesini yutanın kalbine emniyet ve iman dolacağını da unutma.

37. İhtiyacı olanların yardımına, karşılık beklemeden koş.

38. İnsanları hayırlı işlere teşvik edenler, sevaba ortak olurlar.

39. Borcuna sadık ol. Sözünden dönme ve yerine getiremeyeceğin vaadlerde asla bulunma.

40. Vasiyetlerin en faydalısı ve en doğrusu, Kur'an vasiyetidir. Kur'an'ı oku, öğren, öğret.

41. Daima bilgili kişileri dinle. Bir işi bitirince, yeni bir işe başla.

42. Sır tutmasını bil, sırrın sorumluluğu çok önemlidir.

43. Kusurları örtenlerden ol, Allah yardımcın olur. Akraba ve komşularına iyilik et, müslüman olursun. Dostlarına iyilik et, mümin olursun. Allah'ın farz kıldığı ibadetleri yap, abid olursun. Allah'ın taksimine razı ol, zahid olursun.

44. Sana sunulan maddi, manevi değerlerde cimrilik yapma. Ölçülü dağıt.

45. Neyi arzuluyorsan, arzu ettiğini önce kendin yap. Örneğin: Sevilmek istiyorsan, önce sevmeyi öğren. Kazanmak istiyorsan, önce çalış. Hürmet görmek istiyorsan, önce hürmet et.

46. Eğer işin sonundan korkar, nasıl sona ereceğini bilemezsen, Kur'an, 3:8'i oku : "Rabbimiz, bizi doğru yola erdirdikten sonra kalblerimizi eğriltme, katından bize rahmet bağışla; şüphesiz sen sonsuz bağışta bulunansın." 8:9 : "Rabbimiz, doğrusu geleceği şüphe götürmeyen günde, insanları toplayacak olan sensin. Şüphesiz ki Allah verdiği sözden caymaz."

47. Hata yapanları görüp, ne diyeceğini bilemediğin takdirde, Hz. İsa'nın dediği gibi söyle (Kur'an, 5:117) : "Sen benim içimde olanı bilirsin, ben senin içinde olanı bilmem; doğrusu görülmeyeni bilen ancak sensin."

48. Eğer, Allah'a yönelerek affını istersen, Muhammed Aleyhisselam ve ensarının dediklerini söyle (Kur'an 2:286) : "Rabbimiz, eğer unutacak veya yanılacak olursak bizi sorumlu tutma. Rabbimiz, bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır yük yükleme. Rabbimiz, bize gücümüzün yetmeyeceği şeyi taşıtma, bizi affet, bizi bağışla, bize acı. Sen Mevla'mızsın, kafirlere karşı bize yardım et."

KADİRİ YOLUNUN AÇIKLAMASI

Evrâd: lûgatte Vird'in çoğulu olup, Vird'ler, yani her zaman tekrar edilen ve belirli zamanlarda okunması vazife bilinen dualar anlamına gelmektedir. Biz, buna dil alışkanlığı veya daima dilde bulunması, daima tekrarlanması gerekli hayırlı ve faydalı sözler de diyebiliriz. Kaldı ki, evrâd-ı şeriflerin çoğu Kur'an-ı Kerim'den ayetler, hadis-i şerifler ve salâtü selâm ile süslenmiştir. Yüce tarikatlerin, büyük pîrleri veya daha sonra gelen soylu şeyhleri tarafından tertip olunmuş ayrı ayrı evrâd-ı şerifeleri vardır.

Kadiri evrâd-ı şerifinin Allahümmec'al Efdale Salâvatike ibaresinden sonuna kadar olan kısmı, bizzat Gavsül Âzam Hazretlerince tertip buyurulmuştur. Kadirî dergâhlarında mübarek gecelerde zikrullahı başlanılmadan okunduğu gibi, müridlere de sabah namazlarından sonra veya günün diğer uygun bir zamanında muntazaman okunması telkin ve talim olunmuştur.

Mânâsı ve ne kastettiği bilinmeden okunacak herhangi bir dua ile, bilerek ve anlayarak okunan dua arasında, kabule yakın olması bakımından, elbette büyük farklar olacağını göz önünde bulundurarak, Kadiri evrâd-ı şerifesinin metnini verdikten sonra, öz ve özet halinde şerhini (açıklamasını) yapmayı da maksada uygun ve faydalı bulduk.

Euzü billahi mineşşeytanirraciym.

İlâhi rahmetten kovulmuş olan şeytanın şerrinden, Allahu Teala'nın koruyuculuğu ve himayesine sığınırım.

Bismillahirrahmanirrahiym.

Rahman ve Rahim olan Allahu Âzîmüşşan'ın ismiyle başlarım.

Elhamdü lillahi rabbil'âlemiyn.

Bütün hamd ve senâlar, o Allahu Teala'ya mahsus ve aittir ki, âlemlerin Rabbi, eğiticisi ve sahibidir.

Er rahmanir Rahiym.

Dünya hayatında –ayırd etmeksizin– bütün yarattıklarına nimetlerini, ihsanlarını ve merhametini esirgemez. Âhirette ise, yalnız mü'min kullarına rahmet ve merhamet eyler.

Maliki yevmiddiyn.

Hesap ve ceza gününün hâkimidir.

İyyake na'büdü ve iyyake nesta'ıyn.

Ancak Sana ibadet ederiz ve ancak Senden yardım dileriz.

İhdinassıratel müstakıym. Sıratelleziyne en'amte aleyhim

Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna hidayet et.

Gayril mağdubi aleyhim ve leddalliyn. (Amin).

Gazabına uğrayanların ve sapıkların yollarına değil... (Amin).

(Evrâd-ı şerifenin bundan sonra gelen kısmı, Ahzâb Suresi'nin 56. âyet-i kerimesidir)

İnnallahe ve melaiketehu yusallûne alennebiyy. Ya eyyühelleziyne amenu sallu aleyhi ve sellimu teslimâ

“Muhakkak ki, Allahu Teala ve melekleri, en şanlı peygambere salât ederler. Ey i mân edenler, siz de ona salât ve selâm edin.” (Bilindiği gibi, Salât'ın iki mânâsı vardır. Birisi namazdır ve diğeri Peygambere duadır, ki bu duaya Tasliye denilir. Salât, Allahu Teala tarafından olursa; halkın rahmet ve nimeti, meleklerin istiğfarı ve Res ul-ü Zîşân'ın övgüsü demek olur. Selâm ise, ayıplardan ve âfetlerden güvencede olmaktır. Birbirimize karşı alıp verdiğimiz selâm da, bu mânâda bir duadır. Fahr-i Âlem Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde, “Beni bir kez tasliye edeni, Allahu Âzîmüşşan on kere tasliye eder” buyurmuş olduklarından, diğer bütün evrâd-ı şeriflerde olduğu gibi, Kadirî evrâd-ı şerifinde de salât ve selâma, geniş bir yer verilmiştir.)

Allahümme sallı ve sellim ve bârik alâ Seyyidina Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihi ecmaiyn

Allahım, salât, selâm ve berekâtın, seyyidimiz, önderimiz Muhammed ile, onun bütün ailesi ve dostlarının üzerine olsun.

Sübhane rabbike rabbil izzeti amma yesifun ve selâmün alel mürselin velhamdü lillahi rabbil âlemiyn

(Evrad-ı şerifenin bu kısmı da, Saffât Suresi'nin 180, 181 ve 182. âyet-i kerimeleridir ki, her duadan sonra okunmaktadır. Zira bir hadis-i şerifte, "Kim, âhirettekilerle ölçülecek sevap isterse, her mecliste son sözü Sübhane rabbike rabbil izzeti amma yesifun ve selâmün alel mürselin velhamdü lillahi rabbil âlemiyn olsun" buyurulmuştur. Bu âyetlerin meâli de şöyledir:)

"Şanı ve izzeti yüce olan Rabbin, onların bütün isnatlarından münezzehtir. Gönderilen bütün peygamberlere selâm ve âlemlerin Rabbi olan Allahu Teala'ya hamd olsun."

Es Salâtü vesselâmü aleyke ya Resulallah

Allahu Teala'nın rahmet ve nimeti, bereket ve ihsanı, selam ve övgüsü senin üzerine olsun ve seni bütün âfetlerden selâmette bulundursun, ey Allah'ın Resulü. (Resûl'ün de, üç mânâsı vardır: 1) Elçi, 2) Allahu Teala tarafından kitap ile gönderilen peygamberler, 3) Peygamber-i Zîşan Efendimiz. Burada her üç mânâ da kastedilmekle beraber, daha ziyade üçüncü mânâyı kasd ve kabul etmek lâzımdır. Aşağıda salât ve selâm tekrar edildikçe buna göre mânâ verilmelidir.)

Es Salâtü vesselâmü aleyke ya Habiballah

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Habiballah (Halil, sadık dost demektir. Allahu Teâlâ'nın en sadık dostu olarak, Peygamber Efendimiz Halilallah diye de anılmaktadır. Bu isim, aynı zamanda Efendimizin muhterem dedeleri İbrahim Aleyhisselâm'a da verilmiştir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın sadık dostu.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Nebiyyallah

(Nebi, bilindiği gibi Allahu Teâlâ tarafından kullara hükümleri tebliğ eden şerefli zat demektir. Resûl ile arada şu fark vardır: Nebiler, kitap sahibi olmayabilirler. Oysa, Resûl, kitap sahibi bulunanlara mahsustur. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın Nebisi.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Safiyyallah

(Safi, pâk ve temiz mânâsına gelir. Peygamber Efendimizin mübarek isimlerinden olduğu gibi, Âdem Aleyhisselâm'ın da isimlerindendir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın pâk ve temiz kulu.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Hayre Halkillah

(Hayr'ın mânâsı açıktır ve herkes tarafından bilinmektedir. Halkillah, Allahu Teâlâ'nın yarattığı bütün mahlûklardır. Peygamber Efendimiz âlemlere rahmet olarak gönderilmiş, Âdemoğullarının efendisi ve bütün yaratılmışların en üstünü bulunduğu, elbette mahlûkatın en hayırlısıdır. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın yarattıklarının en hayırlısı.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Nure Arşillah

(Allah'ın arşı, Muhammedî nurdan, ışıktan yaratılmış bulunduğu, Peygamber Efendimiz elbette arşın nurudur. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın arşının nuru.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Emine Vahyillah

(Peygamber Efendimiz, Hak Teâlâ tarafından kendilerine vahyolunanların hepsini, aynen ve tamamen ümmetine tebliğ edip öğretmiş olduklarından, vahyin emini mânâsına "Emine vahyillah" olarak tavsif olunmuşlardır. Kaldı ki, risâlet ve nübüvvetlerinden önce de kendilerine "Muhammed-ül Emin" lâkabı verilmiş olduğu, tarihi kaynaklardan anlaşılmaktadır. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah vahyinin emini.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Men Zeyyenehullah

(Zeyyenehullah, Allahu Teâlâ'nın ziynetlendirdiği, süslediği demektir. Gerçekten, Peygamber Efendimiz Hak tarafından mânen ve maddeten, zâhiren ve bâtınen (içte) hiç bir kula nasip ve müyesser olmayan üstün meziyetler ve seçkin özelliklerle süslenmiştir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, Ey Allah'ın ziynetlendirdiği.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Men Şerrefehullah

(Şerrefehullah, Allahu Teâlâ'nın şerefleştirdiği demektir. Gerçekten, Peygamber Efendimiz hiç bir resûl ve nebiye nasip olmamış şereflerle şerefleştirilmiştir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın şerefleştirdiği.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Men Kerremehullah

(Kerremehullah, Allahu Teâlâ'nın ululaştırdığı, hürmet edip yücelttiği demektir. Gerçekten Hak Teâlâ, Peygamber Efendimizi Sübhani yüceltmesine mazhar kılmış ve kendisine hiç bir peygamberine göstermediği saygıyı göstermiştir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın ululaştırdığı, yüceltip hürmet ettiği.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Men Azzemehullah

(Azzemehullah, Allahu Teâlâ'nın büyülttüğü ve yücelttiği demektir. Gerçekten, Hak Teâlâ Peygamber Efendimizi bütün peygamberleri arasında büyülmüş ve yüceltmıştır. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın büyülttüğü ve yücelttiği.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Men Allemehullah

(Allemehullah, Allahu Teâlâ'nın ilim verdiği, öğrettiği demektir. Gerçekten, Hak Teâlâ Peygamber Efendimizi ilm-i ledün ile zâhir ve bâtın ilimleriyle, evvel (önce) ve âhir (sonra) ilimleriyle eğitmiştir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın ezeli ilmini talim buyurduğu.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Seyyidel Mürseliyn

(Seyyid, efendi demektir. Mürseliyn de, Âdem Aleyhisselâm'dan itibaren Resûlü Zîşân Efendimize kadar gönderilen büyük peygamber hazretlerine denir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey bütün peygamberlerin efendisi.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ İmamel Müttakiyn

(İmamın mânası önderdir. Müttekiyn ise, günahlardan ve bütün şüpheli hal ve hareketlerden sakınanlar, takva ehli olanlar demektir. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey takva ehlinin imamı, önderi ve rehberi.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Hâtemen Nebiyyin

(Hatem, sonuncu demektir. Nebiyyin de Nebiler mânasına gelir. Gerçekten Kur'an-ı Kerim'de Ahzâb Suresi'nin 40. Âyet-i kerimesinde : "Ve Lâkin Resûlullahi ve Hâtemen Nebiyyin: Lâkin o, Allah'ın peygamberi ve peygamberlerin de sonuncusudur" buyurulmuştur. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey Allah'ın son peygamberi.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Rahmeten lil Âlemiyn

(Rahmeten lil âlemiyn, âlemlere rahmet olan demektir. Gerçekten Kur'an-ı Kerim'de Enbiyâ Sûresi'nin 107. âyet-i kerimesinde: "Ve Mâ Erselnâke illâ Rahmeten Lil Alemiyn: Biz, seni ancak âlemlere rahmet olmak üzere gönderdik" buyurulmaktadır. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey âlemlere rahmet olarak gönderilen.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Ya Şefiel Müznibiyn

(Şefi, şefaet edici demektir. Müznibiyn ise günahkârlar anlamına gelir. Gerçekten, Peygamber Efendimize Hak Teâlâ şefaet hakkı bahş ve ihsan buyurmuştur. Mahşer gününde, bütün peygamberlerin dizleri üzerine çökerek, nefsleri kaygusuna düştükleri sırada, Resûlü Zîşân Efendimiz, Allahu Azimüşşân katında günahkâr ümmetine şefaetçi olacaktır ve bu şefaetleri de haktır. Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey günahkârların şefaetçisi.

Es Salâtü Ves Selâmü Aleyke Yâ Resulü Rabbil Alemiyn

(Resûl ve Rabbil âlemiyn kelimelerinin mânaları yukarıda açıklanmıştı Buna göre:) Salât ve selâm senin üzerine olsun, ey âlemlerin Rabbinin Resûlü.

Salâvatullahi ve Melâiketihî ve Enbiyâihî ve Hameleti Arşihî ve Cemiyi Halkihî Alâ Seyyidinâ Muhammedin ve Âlihî ve Sahbihî Ecmaiyn

Allahu Teâlâ'nın bereket ve ihsanı, meleklerinin, nebilerinin, arşı taşıyan meleklerin ve bütün yaratılmışların hürmet ve salâvatı, Efendimiz Hz. Muhammed Aleyhisselâm ile ailesinin, evlâdının, eşlerinin, ashabının üzerlerine olsun.

Allahümme Salli Alâ Seyyidinâ Muhammedin Abdike ve Habibike ve Resûliken Nebiyyil Ümmiyi ve Alâ Alihi ve Sahbihî ve Sellim

Allahım: Senin kulun, peygamberin, sevgilin ve ümmi olarak yarattığın Nebiyyi âlemin olan efendimiz Hz. Muhammed Aleyhisselâm ile ailesine, evlâdına, eşlerine ve ashabına sonsuz ihsanların ve övgülerinle, rahmet ve nimetlerinle hürmet buyur.

Allahümme Salli Alâ Seyyidina Muhammedinin Nebiyyil Melih, Sahibil Makamil Alâ Vel Lisanil Fasih

Allahım: Efendimiz Hz. Muhammed Aleyhisselâm'a sonsuz ihsanlarınla, övgülerinle, rahmet ve nimetlerinle lütuf buyur ki, o senin mânen ve maddeten, zâhiren ve bâtinen güzellerin güzeli olarak yarattığın, Makam-ı Mahmud gibi yüce makamlar bahşettiğin, açık ve anlaşılır bir dil ile emirlerini ve yasaklarını tebliğ ettirdiğin, kerem sahibi nebindir.

Allahümmec'al Efdale Salâvatike Ebeden

Allahım: Sonsuz ihsan ve övgülerinin, rahmet ve nimetlerinin en üstününü ve ebedisini;
Ve Enmâ Berekâtike Sermeden

Hayır ve bereketlerinin, ezelden ebede kadar daima artanını;

Ve Ezkâ Tahiyâtike Fadlen ve Adeden

Selamlarının, hayır dualarının sayı ve fazilet bakımından en pâk ve arınmışını;

Alâ Eşrefil Halâikil İnsaniyyeti

İnsan olarak yaratılmışların en şereflişi,

Ve Mecmâil Hakayikil İmaniyyeti

İmân hakikatlerinin toplamı,

Ve Tûrit Tecelliyatil İhsaniyyeti

İhsanlarının ve gaip nurlarının tecellilerinin Tûr Dağı,

Ve Mehbitil Esrarir Rahmaniyyeti

Rahmani sırlarının belirîş yeri,

Ve Arûsil Memleketir Rabbaniyyeti

Vahdet (birlik) sarayının sırlarına mahrem olan,

Ve Vasıtatı İkdin Nebiyyin

Bütün Nebilerinin ahd ve yeminlerinin vasıtası,

Ve Mukaddimi Ceyşil mürseliyn

Resûller ordusunun önderi ve öncüsü,

Ve Kadi Rekbil Enbiyâil Mükerreremiyn

Mükerrerem kıldığın bütün nebilerinin yedicişi ve sürücüsü,

Ve Efdalil Halkı Ecmaiyn

Bütün yaratılmışların en üstünü,

Hâmili Livâil İzzül Â'lâ

İzzet sancağın olan Livâ-i Hamd'in sahibi,

Ve Mâliki Ezimmetil Mecdil Esnâ

Azamet ve kerem dizgininin sahibi ve kullanıcısı,

Şahidi Esraril Ezeli

Ezel sırlarının şahidi,

Ve Milşahidi Envârı Sevâbikil Üveli

Bütün âlemler yok iken, Allah ilminde mevcut olan nurların müşahidi,

Ve Tercümanı Lisanil Kıdem

Kelâm-ı kadimin (öncesiz kelamın) olan Kur'an-ı Azimüşşan'ın tercümanı,

Ve Menbâil İlmi Vel Hilmi Vel Hikem

İlmin, hilmin (yumuşaklığın) ve hikmetlerin kaynağı,

Mazharı Sırril Cudil Cüziyyi Vel Külliyyi

Dünyada kullarına bahşettiğin cüz'i nimet ve ihsanlarınla, âhirette ihsan ve inayet buyuracağın külli (toplu) nimetlerinin tamamına ait sırların açıklayıcısı,

Ve İnsani Aynil Vücudil Ulviyyi Vessüfliyyi

Ulvi (yüce) veya süfli (adi) insan vücudunun göz bebeği (Bilindiği gibi, gözbebeği görmek için zâhiri sebeptir. Görmek, onunla mümkün olur. Gözün sırrı, süsü ve faydası odur. Onunla bütün yararlar erişilir. Gözbebeği olmazsa, birçok büyük menfaatler ve faydalar ele geçirilemez. Oysa Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz, ulvi veya süfli bütün varoluşun, iki cihanda nimetlendiği ve faydalandığı gözbebeğinden elbette daha kıymetlidir.)

Ruhu Cesedil Kevneyn

Dünya ve ahiretin veya gayb (görünmezlik) âlemi ile şuhud (görünürlük) âleminin cesetlerinin ruhu (Dünya ve ahiret ehlinin cesetlerinin ruhu),

Ve Aynî Hayatid Dâreyn

Dünya ve ahiret hayatının (iki cihanın) gözü,

El Mütehakkiki Bi Alâ Rûtebil Ubudiyyeti

Kulluk rütbesinin en yüksek ve en yüce derecelerinin gerçekleştiricisi (Kulluğun en büyük rütbe olduğunun öğreticisi),

Vel Mütehalliki Bi Ahlâkil Makamatil İstifâiyyeti

Seçtiğin ve beğendiğin en güzel ahlâk makamları ile ahlâklanmış olan,

El Halilil Âzam

En büyük ve sadık dostun

Vel Habibil Ekrem

En soylu sevgilin,

Seyyidinâ Muhammed Bin Abdillâh Bin Abdilmuttalip

Efendimiz, Abdülmuttalip oğlu Abdullah oğlu Hz. Muhammed Aleyhisselâm'a,

Ve Alâ Sâiril Enbiya Vel Mürseliyn

Ve gönderdiğin diğer nebilere, peygamberlere,
Ve Alâ İbadillahis Salihiyin
Ve bütün salih kullarına,
Min Ehlis Semavati ve Ehlil Ardiyn
Göklerde ve yerde bulunanlar arasından,
Küllemâ Zeker Ez Zakirûn
Bütün zâkirler zikrettiği müddetçe
Ve Gafele An Zikrikel Gafilûn
Ve senin zikrinden gâfil olanların da gafletleri müddetince
Ve Sellim ve Radiyallahu Anh, Ashabı Resûlillahi Ecmaiyn
Ve Resulü Zîşan'ın ashabına da saadet ve selâmet ihsan buyur ve onların hepsinden
razı ol, yâ Rabbi.

VAHDETNAME

Daha Hâlık ile mahlûk yok iken	(Yaratan, yartılan)
Biz onu izhar ve ilân eyledik	
Âdem için hiçbir mekân yok iken	
Hanemize aldık, mihman eyledik	(misafir)
Kendisinin henüz ismi yok idi	
İsmi şöyle dursun, cismi yok idi	
Hiçbir kıyafeti, resmi yok idi	
Şekil verip tıpkı insan eyledik	
Yerleri gökleri yaptık yedi kat	
Altı günde tamam oldu kâinat	
Yarattık içinde bunca mahlûkat	(yaratıklar)

Erzakını verdik, ihsan eyledik	(rızkılarını)
Asılsız fasılsız yaptık cenneti	(süs)
Huri, gılmanlara verdik ziyneti	
Türlü vaadlerle herbir milleti	
Sevindirip şad ü handan eyledik	(mutlu, güler)
Bir cehennem kazdık gayetle derin	
Azap ateşiyle eyledik tezyin	(süsledik)
Kıldan gayet ince kılıçtan keskin	
Üstüne bir köprü mizan eyledik	(ölçek yaptık)
Gerçi "Kün" emriyle varoldu cihan	(ol)
Arş'ı Kürs'ü gezdik durduk bir zaman	
Boş kalmasın diye kevn ü mekân	(kainat)
Âdem'in halkını ferman eyledik	(Yaratılmasını emrettik)
Arif olan bilir sırr-ı müphemî	(belirsiz sırrı)
İzhar etmek için İsm-i Âzâm'ı	(açığa çıkarmak için)
Çamurdan yoğurduk yaptık Âdem'i	
Ruhumuzdan bir ruh revan eyledik	
Âdem ile Havva birlik idiler	
"Ne güzel bir mekan bulduk" dediler	
Cennetin içinde buğday yediler	
Sürdük bir tarafa puyan eyledik	
Âdem'le Havva'dan geldi çok insan	
Nebiler, veliler oldu nümayan	
Yüzbin kere doldu, boşaldı cihan	
Nuh Neciyullah'a tufan eyledik	
Salih'e bir deve eyledik ihsan	
Kayanın içinden çıktı nâgehan	
Pek çokları buna etmedi iman	

Onları hâk ile yeksan eyledik

Bir zaman Eshab Kehf'i uyuttuk

Hazret-i Musa'yı Tur'da okuttuk

Şit'e çulha yaptık bezler dokuttuk

İdris'e biçtirip kaftan eyledik

Süleyman'ı dünyaya sultan eyledik

Eyyub'a acıdık derman eyledik

Yakub'u ağlattık, nalân eyledik

Musa'yı Şuayb'a çoban eyledik

Yusuf'u kuyuya attırmış idik

Mısır'da kul diye sattırmış idik

Zeliha'yı ona çattırmış idik

Hatasından bendi zindan eyledik

Davud peygambere çaldırdık udu

Kazadan kurtardık Lût ile Hûd'u

Bak ne hale koyduk nâr-ı Nemrud'u

İbrahim'e bağ ve bostan eyledik

İsmail'e bedel cennetten kurban

Gönderdik, şad oldu Halilülrahman

Balığın karnını bir hayli zaman

Yunus peygambere mekân eyledik

Bir mescide soktuk Meryem Ana'yı

Babasız doğurttuk orda İsa'yı

Bir ağaç içinde Zekeriya'yı

Biçtirip kanını rızan eyledik

Beyt-i Mukaddes'de, Kudüs şehrinde

Nehr-i Şeria'da, Ürdün nehrinde

Temizlemek için günün birinde

Yahya'yı İsa'yı uryan eyledik

Böyle cilverle vakit geçirdik

Bu enbiya ile çok iş bitirdik

Başka bir Nebiyy-i Zışan getirdik

Onun her sözünü Kur'an eyledik

Kureyş kafirlerini ettik bahane

Muhammed Mustafa geldi cihane

Halkı davet etmek için imane

Murtaza'yı ona ihvan eyledik

Ona kıyas olmaz asla bir nebi

Nebiler şahıdır Hakk'ın Habibi

Dünyanın ahiretin odur sahibi

Biz onu Nebiyy-i Zışan eyledik

Bu sözleri sanma her insan anlar

Kuş dilidir, bunu Süleyman anlar

Bu sırr-ı müphemî ârifân anlar

Çünkü cahillerden pinhan eyledik

Hak ile Hak idik biz ezelîde

Ta rûz-u Elest'de, Kalû Belî'de*

Hüdâ mekânında, bezm-i celîde

Cemâlini gördük iman eyledik

Vahdet âlemini bilmeyen insan

İnsan suretinde kaldı bir nâdan

Bizden ayrı değil Hazret-i Sübhan

Bunu Kur'an ile ayan eyledik

Sözlerimiz bizim pek muhakkaktır

Doğan, ölen, yapan, bozan Hep Hak'tır

Her nereye baksan Hakk-ı Mutlak'tır

Ahval-i vahdeti beyan eyledik

Vahdet sarayına girenler için

Hakk'ı Hakkel yakîn görenler için

Bu sırrı, Harabî, bilenler için

Birlik meydanında cevlan eyledik.

(Harabî'den adapte edilmiştir.)

*Ezelde Cenab-ı Hak, yarattığı ruhlara “Rabbiniz değil miyim?” (Elestü birabbiküm, 7/172) diye sormuş, onlar da “Evet” (belî) diye cevap vermişlerdi.

SURETTEN GEL SIFATA

Suretten gel sifata, orda mânâ bulasın
Hayallerde kalma gel, erden mahrum kalasın

Bu yolda acaib çok, sen acaibe aldanma
Acâib orda ola, dost yüzünü göresin

Aşk kuşağın kuşan gel, dostun yoluna var gel
Mücâhede çekersen, müşâhede göresin

Burda aşkın şehrine üçyüz deniz geçerler
Üçyüz deniz geçip de yedi tamu bulasın

Yedi tamuda yan gel herbirinde kül ol gel
Vücudun orda ko gel başka vücud bulasın

Hakikattir Hak şehri, yedidir kapıları
Dergâhında yazılı, gidip kudret göresin

Evvelki kapısında bir kişi olur orda
Sana söyler teslim ol sen âşıklık bulasın

İkinci kapısında, iki aslan vardır orda
Niceleri korkutmuş, olmasın ki korkasın

Üçüncü kapısında, üç yılan vardır orda
Sana hamleler eder, olmasın ki dönesin

Dördüncü kapısında, dört pirlər vardır orda
Bu söz sana rümuздur gör ki delil bulasın

Beşinci kapısında, beş ruhban vardır orda
Türlü Metalar satar, olmasın ki alasın

Altıncı kapısında, bir hûri oturur orda
Sana der ki gel beri, olmasın ki varasın

Çün sen orda varasın o hûriyi alasın
Bu faydadan ötürü yoldan mahrum kalasın

Yedinci kapısında, yediler oturur orda
Sana derler: “kurtuldun gir,” dost yüzün göresin

Şu dediğim sözlerim vücut dışında değil
Tefekkür kılar isen hepsini sende bulasın

Yunus, işbu sözleri Hak varlığından söyler
İstersen kaynağını, âşıklıkta bulasın

Yunus Emre

NEFS MERTEBELERİ (BENLİK DÜZEYLERİ)

Cenab-ı Hak, kendi hikmetiyle, zatının sırlarını görünmeyen göklerden yere indirip, has isim ve sıfatlarını açığa vurmak, belli ettirmek için, o sırları insanın özünde saklamıştır. Ancak, nefsinin karanlıklarına gömülen insan, dünyaya gelişinden evvel sahip olduğu değer ve kemalleri unutmuştur. Canı gönülden dünyaya ve nefsin şehvetlerine yönelince, insanlar cehalet sıfatını kazanmış ve eski vatanlarıyla asıllarını tamamen unutmuşlardır. Sonra Allah, onları bu gaflet uykusundan uyandıracak, onlara doğru yolu gösterecek, iç ve dışlarını temizleyip düzenleyecek peygamberler ve kitaplar göndermiştir. Ta ki karanlık ve şehvet perdelerini kaldırıp nurlar alemini keşfetsinler, ilk asıllarını hatırlayıp ona dönsünler. Bu arzu ve istekle Allah’a bir karış yaklaşanlara, O on metre yaklaşır ve O’na yürüyerek gidenlere, O koşarak gelir.

İslam bilginlerine göre, insanın iki ruhu vardır. Bunlardan birine hayvani ruh, diğerine insani ruh demişlerdir. Onların hayvan ruhu dedikleri, ince (latif) bir cevherdir ki, bedendeki hayat, duygu, hareket ve iradeyi taşır. Bu ruha tekabül eden, onunla ilişkili benlik kavramına, biz nefs-i emmare, hayvani nefs veya şehvani nefs diyoruz. İnsani ruhla ilişkili benlik ise nefs-i natika, yani konuşan nefstir ki, levvame, mülhimme, mutmainne, raziye, marziye ve kamile mertebelerine erişebilen nefs, insani nefstir.

1. Nefs-i Emmare

Bu ilk makamda nefs-i natıka (yani insani nefis), şehvani nefse yenilmiştir. Kötülük işlemeye emredici, zorlayıcı olmuş ve bu yüzden, *Emmare* adını almıştır. Nitelikleri, cehalet, cimrilik, hırs, kibir, böbürlenme, şehvet, kıskançlık, kötü ahlak, boş şeylerle uğraşmak, alay etmek, incitmek, kavgaya etmek ve azarlamak gibi kötü hallerdir.

Nefs-i emmare, insana bir yükür. Her rezilliğı yapıp, pisliğı temizlemeyi babasına bırakan sarhoş bir evlat gibidir. Gerçi nefis, yani benlik, Allah'ın sonsuz lütfunun eseridir. Fakat dünyaya meyletmesi ve şehvani şeylere şiddetle bağlanması nedeniyle kirlenmiştir. Sırf şehvet olan hayvani duyguların etkisi altında kalmış, ona bağlanmış ve böylece hayvan sınıfına girmiştir. Kendi güzel vasıflarını, hayvanların çok kötü nitelikleriyle değıştirmiş, onlardan yalnız şekil olarak farkı kalmıştır. Şeytan bile ondan kuvvet almıştır. Bu öyle habis bir nefstir ki, içimizde bir düşmandır. Bir diktatör gibi zorlayıcı, dediğini yaptıncıdır. Dahası, tam aldedildiğini, kesinlikle yenildiğini sandığımız bir sırada, hiç umulmadık bir anda saklandığı taşın altından çıkıverir ve olanca azgınlığı ile bizi, çirkin emellerini gerçekleştirmeye zorlar. Ancak her şey olup bittikten sonra işin farkına varırız.

Yolcu, nefis-i emmare makamında iken, şeytan ona yanaşır ve onu doğru yoldan saptırmak için şu telkinlerde bulunur:

“Senin bu yolla ne ilgin olabilir? Bu yola girenlerin hepsi ölmüştür. Yalnız sözleri ve kitapları kalmıştır. Muradının Hak yoluna girmek olduğunu bilirim. Fakat bu yola kimin eliyle gireceksin? Hani, nerede o gayret ve gözlem (*müşahede*) sahipleri, nerede o hal ve kerametleri gösteren zatlar? O eski devirlerde imiş. Şimdi onlar gibi bir tane bile bulamazsın. Senin için en sağlam yol, yalnızca o ölülerden yardım dilemek ve şeriatla başbaşa kalıp, onunla yetinmektir.”

Şeytan, bu sözleriyle gerçeğı gizlemek ister. Zaten *küfür*, “örtmek” ve *kafir* de “örten” demektir. İnsan-ı Kamil, yani yetkin mürşid ve öğretmenler, her çağda vardır. Peygamber Efendimiz, iki vasfı kendinde toplamıştı: Nübüvvet (*peygamberlik*) ve velayet (*velilik, evliyalık*) nitelikleri. Kendisi *hatemü'l enbiya*, yani peygamberlerin mühürü, sonuncusudur. Nübüvvet onunla sona ermiştir. Fakat velayet vasfı, kıyamete kadar, onun kutsal mirası olarak devam edecektir.

Eğer salik, şeytanın bu telkinlerine kulak asar, tarikat yolundaki gayret ve çabasını azaltır, onda bu yolda soğukluk belirir ve süluka girmişken onda bir çekingenlik oluşursa, şeytan gene kendisine gelir ve der ki: “Allah, bağışlayıcıdır. Ruhsatları, yani yapılmasına izin verilen şeyleri yapanları sever. Nefsine karşı şiddetli davranmayı terket, ona yumuşak davran ki, o da sana itaat etsin.”

Eğer salik böyle yaparsa, helal ile haram arasındaki şüpheleri artar ve harama yaklaşmaya başlar. Kuşkuları çoğaldıkça kalbinin kararması artar ve bu kararma sonucunda haramları işlemeye yönelir.

Ancak eğer salike Allah’ın imdadı yetişirse, bütün bu kuruntuların şeytandan geldiğini bilir. “Ruhsatlara (*izin verilenlere*) sarılmak, tembellerin işidir. Onlarla amel etmek, acizlerin işidir. Şeriat edebi ve tarikat ilkeleriyle yürümeye çalışmak şarttır,” deyip hareket eder. İşte salik bunu yapabilirse, nefsi ikinci makama, yani Levvame makamına yükselir. Şehvani nefsin hapishanesinden, ilahi ruhun uzayına kanat açar. Sonunda da kibiri alçakgönüllülüğe, kindarlığı sevgiye, kırılcılığı yumuşaklığa, şehveti iffete dönüşür.

2. Nefs-i Levvame

İkinci makamdaki nefs-i natıka, kötülükleri emretmekten pişmanlık duyduğu ve kendini çok kınadığı (*levmettiği*) için kendisine *Levvame* adı verilmiştir. Emmare nefsin bazı alışkanlıklarının kalıntıları, gene bu nefste vardır. Ancak bu nefis, hak ile batılı tefrik, yani doğru ile yanlış ayırdetme yeteneğine sahiptir ve taşıdığı olumsuz nitelikler (*sıfatlar*), kendisini huzursuz eder. Ancak kendini bunlardan tamamen kurtarmaya gücü yetmemektedir. Fakat şeriata sevgisi fazla ve tarikata bağlılığı devamlıdır. Namaz, oruç ve sadaka vermek gibi salih amelleri fazladır. Ne var ki bunlara gizli riya (*ikiyüzlülük*) karışır.

Bu nefsin sahibi, işlediği güzel amellerin halk tarafından bilinmesini ister. Onları hem Allah için, hem de gösteriş için yapar. Ancak bu huyundan tiksindir ve bu yüzden rahat etmez. Fakat ondan kurtulmak da elinden gelmez.

Bu makamda olanlar, kendi benliklerinden yok olma ve Allah’la var olmayı istemiş ve ecelleri gelmeden, kendi iradeleriyle ölüp yok olma yoluna girmişlerdir. Hz. Peygamber, “Ölmeden evvel ölünüz,” hadis-i şerifi ile, nefslerinizi öldürmeye çalışın emrini vermişlerdir. Nitekim Hz. Musa da ümmetine, “Nefslerinizi öldürünüz,” demişti (*faktülü enfüsekü*m: Bakara, 2:54). Burada nefs’ten kasıt nefsanîyet, yani emmare’lik, bencillik ve ben-merkezciliktir.

Bu makamda durmayıp, yola devam etmek gerekir. Çünkü ikinci makamda büyük bir tehlike ve yıpratıcı bir yorgunluk vardır. Bu makamda kalanlar, rahat ve selameti bulamazlar.

İkinci makamın iki büyük tehlikesi, kibir ve öfkedir. Bunlardan öfke, şeytanın yaratıldığı ateştedir. Nitekim Hz. Ayşe annemizin kızgınlığı zamanında Hz. Peygamber ona, “İşte, şeytanın yeri diye buyrulan ateş budur,” demiştir.

Bu öfke hali, sahibinin çok tehlikeli ve uğursuz bir düşmanıdır. Bu kötü huyun özü ise, kibirlenmedir. İlaçların en yararlısı, nefsinden bu kibri yok etmektir.

Öfke ve kibirin üç ilacı vardır:

1. Kibirin yok olmasıyla, öfkenin kendiliğinden silinip gittiği görülür. Kibrin doğurucusu kesilmedikçe, yok olması imkansızdır. Kibrin doğurucusu ise, karnın doymasıdır. Onunla kibir kuvvetlenir ve öfke de kudurma derecesine varır. Onun için açlıkla uykusuzluk, muhakkak huy edinilmeli, kibir, acıkma ile kökünden kesilmeye çalışılmalıdır.

2. Öfkelenme heyecanının en kuvvetli ilacı, nefsinin zayıf olduğunu düşünmek ve bu nedenle başkasına saldırmaya kendinde hak görmemektir.

Nefsini, öfkenin sonucu ve Allah’ın intikamı ile korkutmalıdır. Hilim, şefkat, yumuşaklık gereklidir, fakat öfkeyi yenmek daha da gereklidir.

3. Öfkenin bir ilacı da şudur: Kızma anında ayakta olan hemen oturmalı, oturuyorsa kalkmalı, mümkünse bir abdest almalı ve arkası üstü yatıp şu duayı okumalıdır: “Yarabbi, beni ilimle zenginleştir, hilimle süsle ve bana ibadet ve takva ikram et, sıhhat ve afiyet ihsan eyle. Amin.”

Bütün varlıklar, saliki kıskandıkları için, onu Cenab-ı Hakk’ın huzurundan alıkoymaya ve engellemeye çalışırlar. Buna karşılık o kişi, hiçbir şeye iltifat ve itibar göstermemeli, hiç kimseden korkup çekinmemelidir.

Bu makamdaki insana şeytan, amellerini süslü gösterir ve böylece kalbine kendini beğenme duygusunu sokar. Bundan sonra da suret-i haktan görünüp der ki: “Sen artık her şeyi öğrendin. Bundan sonra senin ne ilim öğrenmeye, ne alim ve ariflerin sohbetine katılmaya, ne de vaizlerin vaazını dinlemeye ihtiyacın var. Keşke o vaiz, alim, kendi nefsine öğüt verse de senin amellerinin onda birini yapsa.”

İşte bu kandırmaca sonunda kişi, öyle kendini beğenmiş hale gelir ki, alimden bir tek nasihat almaz olur. Aklına göre ibadetini yapıp, cehalet karanlığında helak olur gider. Görüyoruz ki, şeytanın hile ve aldatmaları çoktur. Eğer gücü yeterse, salikin amelini bozar. Eğer bunu başaramazsa, yolcunun kalbine o amelden daha üstün, daha değerli öyle bir amel sokar ki, onu yapmaya kesinlikle gücü yetmez. İkinci ameli ona över ve yapmaya zorlar. Ta ki, salik onu yapmaya çalışırken birinci amelden de kesilir ve Dimyat’a pirince giderken, evdeki bulgurdan olur. Böylece her iki ameli de kaybeder.

Örneğin şeytan salikin kafasına, imkanları yetersiz olduğu halde Hacc’a gitme fikrini sokar. Hazırlıksız olarak Hac yollarına düşen salik, o yollarda perişan olur. Kalbi kararmaya başlar, namazlarını kazaya bırakır, dedikodu yapmaya, sövmeye, başka kötülöklere girer. Memleketinde iken kalbi ferah, huyu güzel, gönlü şen, merhametli, yumuşak huylu,

başkalarını kendinden üstün görür iken, başına gelenlerden, çektiği zorluklardan dolayı halkı yermeye, küçük görmeye başlar. Göğsü daralır, kalbi sıkıntılı, nefsi cimri, hırslı ve kınayıcı olur. Böylece şeytan muraadına erer.

Eğer Cenab-ı Hak'ın lütuf ve yardımı erişir de saliki şeytanın ilham ettiği bu vesveselerden korursa, o kişi, şeriat adabı ve tarikat erkanına sımsıkı bağlanarak çalışmak suretiyle, üçüncü makama yükselebilir.

3. Nefs-i Mülhimme

Üçüncü makamdaki nefse, hiçbir aracı olmaksızın Cenab-ı Hak'tan doğrudan doğruya ilhamlar aldığı için, *Mülhimme* adı verilmiştir. Levvame'den daha üstün olmakla birlikte, bu da tehlikeli bir makamdır ve kamil bir müridin rehberliğine ihtiyaç vardır. Aksi halde, bir önceki makama geri dönüleceğinden korkulur.

Yolcu, her dileğini ve her hatasını, kusurunu yalnız kaldıklarında rehberine söylemeli, ondan gizlememelidir. Hatırına, müridini inkar ya da ona itiraz etmek geldikçe, hiç çekinmeden aynen ona söylemeli ve tövbe etmelidir. Çünkü müridine olan inancı sağlam ve kuvvetli oldukça, kalbi kuruntulardan emin olur ve kutsal aleme yükselişi güçlü olur. Kamil müridin eteğine tam yapışır, hatıra gelen iyi ve kötü fikirlerin hepsini aynen ona anlatırsa, onun verdiği ilaçları kabul edip canla başla tatbik eder ve kalben ondan razı olursa, manevi alandaki yükselişi hızlanır ve dördüncü makama çabuk varır.

Gerçek şudur ki altında bulunan iki makamdan daha üstün olmakla birlikte, bu makam da şeytanın ve nefsanîyetin ilhamlarından güvencede değildir. Hak'tan da ilhamlar aldığı için, bu ikisini birbirine karıştırır. Nefsin ve şeytanın bu aşamadaki çabası, müridin müridinden bağı koparmaya yöneliktir. İlahi ilham süsü vererek, müridi müride çirkin gösterir. Oysa mürid, insanlara bir ayna olduğundan, müridin onda gördüğü hal, kendi nefsinin çirkinliklerinden başka bir şey değildir. Bu fırtınalı denizde yolcunun sarılacağı cankurtaran simidi, şeriatıdır. Özellikle namazı, usulüne tam uygun olarak kılmak gerekir. Eğer bundan kendine bir kibir ve üstünlük duygusu gelirse, Allah'a yakın olanlar zümresine yükselemez ve yalnızca iyiler zümresi arasında kalır. Fakat namazı kasten terkeden, zındık olur ve namazın manevi zevkinden yoksun kalır. Sevginin bir şartı da şudur ki, seven muhakkak sevgilisinin her emrine itaat eder ve boyun eğir.

Bu makamda salike, yokluk (*kendini bilmeme*) hali gelir. Bu hal içinde salik, bütün bildiklerini unuttur, yanlış görür, yanlış anlar ve yanılır. Duyu organları, ona yanlış algılar, idrakler verir. Ancak bunun, beşinci makama ait olan fenafillah (*Allah'ta yokluk*) hali ile ilgisi yoktur.

Üçüncü makamda şeytan, gene yolcunun peşini bırakmaz. Suret-i haktan görünerek ona der ki: "Sen artık her şeyi bildin, gördün, anladın. Arif bir kişi oldun. Daha bu zahmetli, yorucu amelleri yapmak senin neyine? Bundan böyle sana yakışanı şudur: Dış görünüşe ait bütün ibadet ve işleri, hiçbir şeyden anlamayan zahir ehline bırak, görünür ibadetten daha

önemli ve gerekli olan murakabe ve müşahede (*Allah'ı düşünmeye dalmak ve görmeye çalışmak*) gibi iç ibadetlerle vaktini değerlendirmeye bak.”

Şayet mürid bu telkinlere kanıp ibadet ve mücahadeyi terkederse, kalbi kararmaya başlar ve şeytan, orada yer tutma olanağı bulur. Bunu başarinca gene ona yaklaşır ve der ki:

“Rabbin senin gerçeğindir, sen de O’nun gerçeğisin. Artık sen erdin. Fani kullara mahsus yasaklar ve kısıtlamalar, senin üzerinden kalktı. O halde, her ne diler ve neyi arzu edersen yap. Her şey sana mübahtır. Katiyyen sorumlu olmazsın.”

İşte o zaman karanlık perdeleri, yolcunun gözlerini ve kalp gözünü öyle örter ki, gerçeği hiç göremez olur. Hırsızlık, hainlik, zina, içki gibi her çeşit haramı işlemekten çekinmez. İnancı tamamiyle bozulur. Allah’tan korkmaz olur. Şeytanın öyle bir oyuncağı haline gelir ki, Allah’ı bırakıp şeytanı önder yapar. İşte şeytanın sözüne uyanın hali ve acıklı sonu budur. Eğer bu kişiye Allah’ın lütuf ve yardımı erişirse, ibadet ve mücahadede sebat eder ve aşkla devam ederse, nefsi dördüncü makama yükselir.

4. Nefs-i Mutmainne

Dördüncü makamda nefs-i natıka tatmin olmuş, kalbi emin olmuş, itminan (*doyum*) bulmuş, duyduğu üzüntü Cenab-ı Hakk’ın hitabıyla dinmiştir. Bu yüzden ona *Mutmainne* denir.

Salık bu makamda şeriattan bir zerre kadar ayrılmaz. Peygamber Efendimizin ahlakını uygulamaktan zevk alır, onun eylem ve davranışlarına uymakla kalbi tatmin bulur. Söylediği her söz, Kur’an-ı Kerim’e ve hadis-i şeriflere tamamen uygundur. Bu yüzden onu dinleyenler, dinlemeye doyamazlar, çünkü Cenab-ı Hakk’ın kalbine akıttığı gerçekler ve incelikler, onun sözlerinde dile gelir. Etrafındakileri irşad eder ve çok zaman kendi zikir ve ibadetiyle uğraşır. Övülecek sıfatların çoğunu kazanmış, cömertlik, tevekkül, teslim, sabır, ümit, doğruluk, yumuşak gönüllülük, güler yüzlülük, şükredicilik, kusurları örtücülük, hataları bağışlayıcılık ve kalp sevinci ile nitelenmiştir.

Kendi eliyle meydana gelen olağanüstü hallere ve çeşitli kerametlere itibar etmez, onları ihsan eden Cenab-ı Hakk’a sarılır. Çünkü bunlara meyletme ve onları sevmenin utanç verici ve kötülüğe götürücü olduğunu bilir. Kamil zatlar, kendilerinden beliren kerametleri

bilmezler. Veya bilseler de iltifat etmezler, onları gizlemeye çalışır ve katiyyen kimseye söylemezler.

Allah'ı gerçekten seven kamil kişi için, şeriata uymayan fikirlerin hepsi de sapıklıktır. Çünkü batın ehli, dış aleme uygun olmayan iç görüşü sapık bulmuşlardır. Şeriatın her dış hükmünün bir sırrı, iç karşılığı vardır. Ama onun görünür, açık hükümlerine uymayan kişi, ne kamil, ne de arif olabilir. Şeriatın gizli hazineleri, ona açılmaz. Belki dinsiz olup sapıklıkta kalır.

Dördüncü makama erişen kimse ise, büyük çaba ve zorluklardan sonra şeytanın bileğini bükmeyi başarmıştır. Her iş ve hareketinde Allah'ın emirleri ve Peygamberin Sünneti'ne uyar. Bunlar, kabarıp taşan fırtınalı denizlerde, tutunacak tek sağlam dal ve can simididir. Böylece bu makama gelen yolcu, şeytanı kesinlikle yenmiştir. Bu nedenle de daha önceki makamlarda görülen tehlikeler, bu makamda kalmamıştır. Bundan sonraki makamlara ilerlemek, artık çok daha kolaydır.

Kur'an-ı Kerim, "Ey Mutmaine nefis, Raziye (*O'ndan razı*) ve Marziye (*O da senden razı*) olarak Rabbine dön," (Fecr, 89: 27-28) ayetiyle bunu beyan etmiştir. Şeytan bu makamdaki kamile yaklaşamaz, yaklaşıp da hiçbir yönden yol bulup kalbine giremez ve dilese de onu kesinlikle yolundan saptıramaz. Nitekim şeytan birgün, yolda yürüyen Şeyh Abdülkadir Geylani Hazretleri'ne yanaşıp: "Ya Abdülkadir, ben Allah'ım, haram ettiğim her şeyi sana artık helal kıldım. Dilediğini, arzu ettiğini yap," der. Hz. Pir, ona şu cevabı verir: "Yalan söylüyorsun. Sen şeytansın. Çünkü Cenab-ı Hak hiçbir şekilde, yasak ettiği şeylerin yapılmasını istemez ve yapın diye emretmez."

5. Nefs-i Raziye

Beşinci makamda nefis-i natika, bütün hallerinde rızanın kemal derecesini kazandığı için ona *Raziye* adı verilmiştir.

Bu makamdaki nefsin nitelikleri, yasaklardan sakınmak, temiz kalple sevmek, huzur, keramet, teslim ve rızada kemal göstermek, Allah'tan başka her şeyi terkedip unutmaktır. Kişi, dünyadaki olayları itirazsız, heyecansız ve gönül hoşluğu ile kabul eder. Nefsine hakim olduğu için yasak ve mekruh şeylere yönelmez. Cenab-ı Hak, onun duasını hiç geri çevirmez, mutlaka kabul eder. Fakat haya ve edebinin çokluğu, onu dua etmekten alıkoymaz. Allah'tan

bir şey istemeye utanır. Ancak güç durumda kalırsa dua eder ve bu dua, muhakkak kabul olunur. Allah katında azizdir. İç alemde öyle bir saltanat tahtı üzerine kurulmuştur ki, bütün dış alem onun emrini bekler.

6. Nefs-i Marziye

Altıncı makamda bulunan nefs-i natıkadan Cenab-ı Hak razı olduğu için ona, *Marziye* adı verilmiştir. Bu makamdaki insan, Allah'ın ahlakıyla bezenmiştir. İnsani istekleri terketmiş ve güzel huylu olmuştur. Günahları affeder, kusurları örter, daima iyi düşünür. Herkese şefkatli, eli açık ve vericidir. İnsanları tabiat zindanından, nefsin karanlıklarından ruhun aydınlığına çıkarmak için çalışır, sever ve onlara meyleder. Bu sevgi sırf Allah içindir ve bu nedenle de makbuldür. Nefs-i marziye, Yaratan'la yaratılanın sevgisini birleştirir.

Bu makamın sahibi her işinde ortalama davranır. Ne fazlasına gider, ne de eksikliğine iner. Bu ortalama hal görünüşte kolay, fakat yapılması gayet zordur. Bu güzel meziyete sahip olmayı herkes arzu eder. Fakat ortalama halde yürümek zor olduğu için, onu uygulayabilen çok azdır. Ancak bu makamın sahiplerine özgü bir lütuf ve meziyettir.

Altıncı makamda bulunan kamile, başlangıçta büyük hilafetin (*halifeliğin*) müjdeleri belirir. Sonunda da bunun hilatları (*kaftanları, değerli hediyeleri*) giydirilir. Kul, Allah'tan aldığı bilgilerle, her şeyde var olan ince ve derin sırları bilir. Cenab-ı Hak, "Ben Adem'e bütün isimleri öğrettim," (Bakara, 2:31) buyruğu ile, bu sırları kullarına işaret etmiştir. Bu makamda bazı gizli sırlar vardır ki, kelimelerle ifade edilemez. Hal ehli olmayanların bunları kavraması mümkün değildir, çünkü dış dünyada kıyas edilebilecekleri bir benzerleri yoktur.

7. Nefs-i Kamile ya da Safiye

Yedinci makama yükselmiş olan nefs-i natıkaya, bütün olgunlukları üzerinde taşıdığı, yani manevi kemalatın son basamağına vardığı için *Nefs-i Kamile*, nefs tamamıyla arınıp saflaştığı için de *Nefs-i Safiye* adı verilir.

Yedinci makam, bütün diğer makamların en yükseği ve en üstünüdür. Artık iç saltanat mükemmelliğe ermiş, mücahede tamamlanmıştır. Rizayet yapmaya ve nefsi körletmeye gerek kalmamıştır. Her konuda orta derecede davranmak yeterlidir. Bu makam sahibinin hiçbir isteği kalmamış, her dileği yerine gelmiştir. Ancak Cenab-ı Hak'ın rızasını dilemeye devam eder.

Bu makamdaki kamil kişinin bütün hareketleri, iyilik ve ibadettir. Hoş nefesi, kudret ve inayettir. Yumuşak konuşması, ilim ve hikmettir, lezzet ve tatlılıktır. Mübarek yüzü huzur ve sevinç vericidir.

Bu makamın sahibi bir an bile ibadetsiz kalmaz. O, bütün vücut organları, dili, eli, ayağı veya sırf kalbiyle ibadet eder ve bir an bile Cenab-ı Hak'tan gafil kalmaz.

Bu zat, çok tövbe ve istiğfar eder. Çok alçakgönüllüdür. Halkın Allah'a yönelmesi, onu çok memnun eder. Halkın gafleti, Allah'tan uzaklaşması ise onu çok üzer ve kızdırır. Allah'ı isteyenleri ve sevenleri, kendi çocuğundan fazla sever. Gerek sevgisi, gerekse kızması kendi nefsi için değil, sırf Allah içindir. Her şeyi yerli yerinde yapar: Her halinde adaletle hareket eder. Her dileği, Allah'ın dileğine uygundur.

Son Üç Makama Dair

Beşinci, altıncı ve yedinci makamlar, tasavvufta çok sözü edilen bazı oluş ve belirişlerin makamlarıdır. Örneğin nefs-i raziye ilme'l yakın mertebesinde bulunan talip, nefs-i marziyede ayne'l yakın mertebesine ve nefs-i safiyede de hakke'l yakın mertebesine erişir. Gene, raziye fiillerin, marziye isim ve sıfatların, safiye ise zatın tecelli makamıdır. Bu haller, çok az sayıda insana nasip olur.

İlme'l Yakın, Ayne'l Yakın, Hakke'l Yakın

Yakin, Allah’a kesin olarak yakın olma şeklinde tanımlanabilir. Bunun birinci basamağı, bu konuda bilgilenmek, ikinci safhası bunun delillerini görmek (*müşahede etmek*), üçüncü aşaması ise gerçekten öyle olmaktır.

Bunu bir benzetişle anlatalım: Bir ateş, bir kömür parçasını duvardan yansıyan ışığı ile aydınlatırsa, bu ilme’l yakın’e benzer. Eğer o kömür ateşin yanına yaklaşır, onun ısı ve ışığı ile vasıtasız aydınlanırsa bu, aynе’l yakın’e misaldir. Eğer o kömür ateşin içine düşer, o ateşle yanarsa, bu da hakke’l yakın misalidir. Gerçi salık, mücahede ile altıncı mertebeye kadar yükselebilir, fakat yedinci makama ulaşması, ancak Cenab-ı Hakk’ın ihsan edeceği cezbeye bağlıdır. Bu hakke’l yakın mertebesi, her şeyi nefsinde toplamış ahadiyet (*birlik*) mertebesidir. Birçok insanlar, olgun ve erişkin bir kimse olabilmek için Allah’a inanmanın yeterli olduğunu sanırlar. Oysa bu bir hatadır. Çünkü yalnız Allah’ın birliğine inanmak yetmez. Salike gerekli olan, vahdaniyeti (*Allah’ın birliğini*) görmek ve her şeyde onun varlığını idrak etmektir. Yalnız bilme fayda vermez, eksiktir. Müşahede (*görebilme*) gereklidir. Müşahede ise mücahedesiz (*çaba ve gayretsiz*) elde edilemez.

Fiillerin, İsim-Sıfatların ve Zatın Tecellisi

Beşinci, altıncı ve yedinci makamların diğer bir özelliği de, bunlardan beliren tecellilerdir.

Fiillerin tecellisi şudur: Cenab-ı Hakk’ın fiillerinden bir fiil, o kulun kalbinde doğar, onda tecelli eder. Bütün eşyada cereyan eden ilahi kudretin bir yönü, o kulunda belirir. O kul da, durduran ve yürütenin yalnız Cenab-ı Hak olduğunu görür. Bu durumu ancak o makamın sahibi bilir.

İsimlerin tecellisinde, Cenab-ı Hak, güzel isimlerinden bir ismini kulunun kalbine doğurur. O kul da bu ismin kudreti ve nurları altında öyle yenilir ve afallar ki, o anda Cenab-ı Hak o ismiyle çağırılsa, o kul cevap verir.

Sıfatların tecellisi de şudur: Cenab-ı Hak, kendi sıfatlarından birini kulunun kalbinde belirtir. Bu kulun bütün insani sıfatları yokolmuş, Cenab-ı Hak onun kalbinde, kendi sıfatlarından birisiyle görünmüştür. Örneğin Cenab-ı Hak ona ışıtlme sıfatıyla görünürse, o kul canlı cansız bütün varlıkların konuşmalarını ışıtlir, söylediklerini anlar.

Zat tecellisi, Cenab-ı Hakk'a çok yakın olmaktır. Salik artık sırf ibadet yolu ile, alçakgönüllülük, acizlik, zayıflık ve fakirlikle vasıflanmıştır. Nefsi bu vasıflarla Allah'ı, Allah'lık vasıflarıyla da kendini bilir. Bu kamilin nefsi, zillet ve yokluğu bulduğundan, kulluk aynası, ilahi aynaya karşı durur ve birinde ne varsa, ötekinde de o görünür. Nitekim kudsi hadiste Cenab-ı Hak, "Yer ve göklere sığmam, fakat gerçekten inanan kulumun kalbine sığarım," buyurmuştur.

Tevhid-i Ef'al, Tevhid-i Sıfat, Tevhid-i Zat

Yukarıda anlatılanlarla bağlantılı olarak tasavvufta geçen konulardan biri de, fiillerin (*ef'al*), sıfatların ve zatın birlenmesi (*tevhidi*)'dir.

Tüm evreni bir kitaba benzetirsek, bazı mutasavvıflar, kainattaki her nesneyi ve her olayı, Allah'ın diliyle yazılmış birer kelimeye benzetmişlerdir. Bu muazzam Kainat Kitabı'nın yapıtaşlarını, insanların dilindeki gramer ve dilbilgisi cinsinden anlatmaya çalışmışlardır. Her dilde temel sözcükler; eylem ifade eden fiiller, nitelik belirten sıfatlar ve çoğu kez sıfatlarla ilgili bulunan isimlerden oluşur. Bu zatların düşüncesine göre, Allah'ın isim ve sıfatları, O'nun zatından; fiilleri, yani hareketleri de isim ve sıfatlarından türemiştir. Bu sözcükleri, ilahi kudretin beyaz ışığını renklere ayıran, çeşitli yer ve biçimlerde odaklayan prizma ve mercekler olarak da düşünmek mümkündür. Her isim ve sıfattan, ona özgü sonsuz sayıda eylem ve hareketler belirir, türer. Yaratılış olayının son aşaması fiiller olduğundan, manevi yükselişin de ilk aşaması, bu fiillerin hepsinin Allah'tan kaynaklandığını, O'nun tarafından yaratıldığını bilmektir. Bundan sonra ise isim ve sıfatların tevhidi, yani bunların hepsinin Allah'a ait ve O'nun tecellileri olduklarının anlaşılması gelir. Son olarak, bu tecellilerin ilk kaynağının, yani Allah'ın zatının da bir olduğu kavranır.

Kainat Kitabının Çözülüşü

Basit ve yalın ifadelerle anlattığımız yukarıdaki hususlar, Kainat Kitabı'nın anlaşılmasında ancak çok genel ve soyut (*mücerret*) bir yol gösterici olabilirler. Bu anlatımların gerçeğinin yaşanması ise, çok başka bir şeydir. Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de, görünen varlıklarda nice manalar bulunduğunu insanlara bildirmiştir. Gerçekten insanın konuştuğu

kelimelerin herbirinde bir anlam vardır ki, kendinden öncekilere ve sonrakilere göre anlamı başkadır. Bunun gibi, görünen varlıkların herbirinde bir sır (*gizlilik*) vardır ki, o sır her insana başka türlü görünür. Tüm çıplaklığı ile görülebilmesi ise pek zor ve pek ender bir olaydır. Cenab-ı Hak o sırları, yalnız nefsini bilen arif kullarına bildirmiş ve bilge olmayan kullarından gizlemiştir.

Elinizdeki kitap da böyle değil midir? Bu kitaptaki kelimeleri ilim adamları okuduğunda, manasını anlarlar. Fakat cahil insanlar ona baktığında, ne okuyabilir, ne anlayabilir ve ne de ondan bir lezzet alabilirler. Ancak bu kitabın yazılı satırlarını görebilirler.

İşte, tabiat alemi de buna benzer. Ne var ki, tabiat kitabını okumak, bu kitabı okumaktan çok daha zordur. Bu Kainat Kitabı'nı okuyabilmek, veya okumuş olsak bile anlayabilmek, öyle herkesin harcı değildir.

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin Marifetname'si esas alınarak hazırlanmıştır.

NEFİS ŞEYTANLA BİRDİR

Kendi tatlı canına
Nefsin yavuz yoldaştır
Nefsine uyma şâhım
Aldar seni, kallaştır

Hayır der şerre iletür
Doğru tamuya çeker
Küfrü imân gösterir
Yol kesici, kalmaştır

Nefis şeytanla birdir
Çokları nefse esir
Nicenin nefs elinden
Ciğeri dolu yaştır

Kim ki nefsine uydu
Kendini oda koydu
O nefsine uymayan
Bil ki devletli baştır

Nefs kadîm Hakk’a âsi
Yoktur ateş korkusu
İşi benlik davası
Emmâredir, serkeştir

Nefsin hacca vardığı
Mescidlere girdiği
Aç yalın yürüdüğü
Maksadı bir sapaştır

Hak rızasından kaçır
Hevâ yolunda uçar
Kibir, kin, buhl ü hased
Bunlar nefse yoldaştır

Nefs ölümünü anmaz

İşin sonunu sanmaz
Öğüt versen hem almaz
Sanki bir katı taştır

Riyâdır hep taati
Hod benliktir âdeti
Terk ettir âdetini
Evliyâyâ ulaştır

Kanaat kılıcıyla
Kes nefsinin başını
Nefse uyup canını
Zor mihnete sataştır

Uyma nefsin itine
Eriş mürşid katına
Nefsine uyar isen
Var boş yere dolaş dur

Nefsi bırak, aşka uy
Dervişlikten doy hem, doy
Dervişlikten doyanın
Varı yolda taraştır

Bağla nefsin itini
Yemesin halk etini
Emîn olma nefsinden
Deme nefsim yavaştır

Keser tamah damarın
Vurur nefsin boynunu
Gör âşıklar nefs ile
Dün gün nice savaştır

Bu Eşrefoğlu Rumî
Nefsini öldürelî

Nereye baksa Dost yüzü
Gözlerini tutaştır

Eşrefoğlu Rumî

İÇERİ

Şer-i şerif inkâr olunmaz amma
Şeriat var şeriattan içeri
Tarikatsız Allah bulunmaz amma
Tarikat var tarikatten içeri

Gördüğün şeriat şeriat değil
Gittiğin tarikat tarikat değil
Hakikat sandığın hakikat değil
Hakikat var hakikatten içeri

İnsan-ı Kâmil'e gel eyle dikkat
Hakk'ın cemâlini edersin rüyet
Sade Hak var demek değil marifet
Marifet var marifetten içeri

(Harâbî'den adapte edilmiştir.)

ZİKRİN GEREĞİ

İnsanların yaratılmalarının hikmeti : Allahı tanımak, ona ibadet ve kulluk ederek anmaktır. Zariat suresinin 56. ayetinde bu husus açıkça ifade edilmektedir. Allahı bilmek ve anmak, farzdan evvel farz derecesinde sayıldığından, zikrin önemi açıkça ortaya çıkmaktadır.

Ahzab Suresinin 42. ayetinde : "Ey Mü'minler, Allah'ı çok zikrediniz, sabah ve akşam teşbih ediniz" buyurulmaktadır. Zikir için belli bir sınır yoktur. Bütün farzlarda olduğu gibi, zikrin terkinde de geçerli hiçbir Özür yoktur. Sallallahu Aleyhi Vesellem Efendimiz buyurmuş ki; "Kalpler demirin paslandığı gibi paslanır, onun cılası Kur'an okumak ve Allah'ı çok zikir etmektir." Buyuruyorlar ki : "Bir şeyi çok seven, onu çok anar. Allah sevgisi de onu anmakla, zikirle belli olur."

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri demişler ki : "Allahu Teala kullarına neyi farz kıldıysa, muhakkak o farz için sınır da tayin etmiştir." Özür halinde o farzı yapmayanları mazur görmüştür. Fakat zikir için sonu gelen bir hudut koymamış, terki için de özür kabul etmemiştir, insanların bütün hallerinde zikri emir buyurmuşlardır. Bundaki amaç, her an Allah'ı anmak ve unutmamaktır. Cenabı Hak, Bakara Suresinin 152. ayetinde Ümmeti Muhammed'e: "Siz beni zikir ediniz ki, ben de sizi anayım" buyurmaktadır. Ahzab Suresinin 41. ayetinde de : "Kalp dili ile zikrediniz ki kurtulasınız" buyurmuşlardır. Kehf Suresinin 28. ayetinde: "Ve o kimseye itaat etme ki kalbini zikrimizden gafil bırakmışız, keyfinin ardına düşmüş ve işi haddini aşar olmuştur" buyurularak, zikrin önemi belirtilmiştir. Ayrıca pek çok ayeti kerime ile bu önemli ibadetin gereği açıklanmıştır.

Kulluk görevimiz, Allah'a şükretmeyi gerektirir. Bize sunulan sayısız nimetler için şükretmek, o nimetlerin şükrüne sebep olmaktır. Zikirle Allah'ın ikramlarına ulaşılır. Şeytanın şerri yok edilir. Allah'ın rızasını kazanan kullar arasına girmek nasip olur,

Resulullah'a sordular : "Kıyamet günü Allah yanında derece itibarı ile hangi kullar daha üstündür?" Buyurdu ki : "Allah'ı çok zikredenler." Resulullah gene buyuruyorlar ki: "Ademoğlunu azaptan kurtaracak, zikrullahtan daha etkili bir ameli yoktur." Gene bir hadisi şerifte: "Allah zikir meclisleriyle meleklerle övünür" diyerek, Allah'ı anmanın değerini, güzelliğini, mutluluğunu belirtmişlerdir.

Allahü Teala'nın 99 Esması vardır. Her kim bunları ezberler ve okursa, cennete girer, denilmiştir.

Resullullah buyurdular ki ; *"La ilahe illallahu vahdehu la şerike leh, lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve ala külli şeyin kadir* : Her kim bu tevhidi günde yüz kere okursa, on köle azat etmiş kadar sevap kazanır. Yüz günahı silinir, geceye kadar şeytandan korunur."

Her kim bir günde yüz defa *Sübhanallahi ve bihamdihi* tesbihini okursa, deniz köpüğü kadar günahı olsa dökülür.

Muhyiddin Arabî Hazretleri diyor ki: "Boynunuzu Cehennem'den azad ettirmek ve nefsinizi Allah'tan satın almak için, 70 bin defa *Lâ ilahe illallah* deyiniz."

Bir hadisi şerifte şöyle denilmektedir: "Dört şey var ki, bunlar kimde bulunursa Allahu Teala onun için cennette ev yapar ve Allah'ın *Azam* nurunda olur: 1. *Lâ ilahe illallah* zikri, 2. *Elhamdülillah* demek, 3. *Estağfirullah* demek, 4. Bir belaya uğrayınca, *İnna Lillah ve İnna İleyhi Raciun* demek."

Gene bir hadisi şerifte denilmiştir ki : "Kıyamet gününde Allahu Teala yedi kısım insanı, kendi gölgesinden başka gölge bulunmayan o günde, gölgesinde gölgelendirecektir, O yedi kısımdan biri de tenhada Allah'ı zikredip, o esnada Allah korkusundan gözlerinden yaş

akıttandır." Resulullah Efendimiz, "Allah'ım, senin zikrin için kalp kulaklarını aç, taatle beni rızıklandır ve kitabınla da amel nasip eyle. Allah'ım, beni, şükrünü arttıran, zikrini çok yapan, nasihatine uyan ve vasiyetini tulan kullarından eyle" şeklinde dua etmişlerdir.

Kulda Allah sevgisinin gerçekleşmesi, onun Resulüne beslenen sevgi şartı ile tamamlanır. Resulullah sevgisi, can sevgisinden de öne geçmedikçe imanınız olgunlaşmaz. Onun sevdiklerini sevmek, sevmediklerini sevmemek, temiz ahlakını ve yaşayışını örnek almadıkça, imanınız kemale ermez, iman mertebeleri, Resulullah Efendimize olan bağlılık derecesine göre yücelir. Resulullah Efendimiz buyurdular ki: "Sefa ve vefa ehli olanların alameti, bana olan muhabbetini esirgemeyip, cömertçe vermek; bu muhabbeti kendi bütün sevdiklerinin üzerinde, üstün ve seçkin görmek ve kalbi, Allah zikrinden sonra beni anmakla meşgul kılmaktır."

Ashabı Kiram'ın sorusunu cevaplayan Resulullah Efendimiz, "Gerek zamanımda, gerek başka diyarda, gerekse zamanımdan sonra gelsin, muhabbet ehlinin, şevk ve sevgi sahibi olanların aşk, şevk ve muhabbetlerini bilirim. Getirilen salatlar benim üzerime arz olunur," buyurmuşlardır. Selat ve selamın müminler için ne denli önemli olduğu böylece açıklanmıştır.

YAKARIŞ

Bismillahir Rahmanir Rahim.

Yarabbi, salât ve selâmın, Peygamber Efendimizin ve onun kıyamete kadar sürecek olan olgun vârislerinin, takipçilerinin üzerine olsun.

Ey Hayy ve Kayyum olan Allah'ım, Sana sığındım. Bismillahir Rahmanir Rahim sırrındaki korumanla beni koru.

Evvel ve Âhir olan Allah'ım, beni gayb esrarının hazinesine dahil et; ki bütün kuvvet ve kudret, o gayb hazinende saklıdır.

Halim ve Settar olan Allah'ım, beni öyle bir yolda yürüt ki, Sen o yolun yolcularını koruyarak bütün gözlerden sakladın, iki dünyanın kaza ve belâsından kurtardın; onların damarlarında yürüyen kan Sen oldun.

Âlemleri kudreti ile kuşatan Allah'ım, beni Mecid (Ululuk) isminle, güvencene, mânevi kuşatmana aldığın bekâ sâkinlerinden kıl.

Ey her şeyi gören ve her şeyi söylemeden işiten, beni izzetinle aziz eyle. Benim nefsimi, dinimi, eşimi, evlatlarımı, evimi, malımı koruyuculuğunla muhafaza et. Senin emrin ve iznin olmaksızın, hiç kimseye hiç kimseden ve hiçbir yerden zarar gelemes.

İstemediğini men eden ve istediğini de defeden Allah'ım, ayetlerinin ve kelimelerinin hürmetine, insan kılığındaki şeytanların şerrinden beni koru. Şeytana uyup zalim olanlardan, nefsine uyup zorba olanlardan koru.

Senden ve Senin rızandan beni ayırma. Ayırmaya çalışanları benden uzak tut.Yarabbi, senin yardımın olmadan bizi zalimlerin elinden kim kurtarabilir? Ey her güzelliğin pınarı ve her tür temizliğin kaynağı olan Allah'ım, bana dua ve yakarış lezzetini tattır.

Ey selâmet sahibi, beni ve sevdiklerimi bütün düşmanların hücumundan, üstün gelmesinden, zorbalığından koru.

Ey her yüceliğin ve her büyüklüğün sahibi, bana cemal, celâl, ikbal kıyafetini giydir; beni kemal tacı ile taçlandır. Cismime ve ruhuma bu sırrı göster.

Ey her dostluğun kaynağı ve her değer sahibi olan Allah'ım, senden bana bir dostluk ihsan et ve aşıl ki beni gören bütün kullarının kalbinde, sana, bana ve birbirlerine karşı sevgi uyansın.

Ey güzelliklerin yaratıcısı olan Allah'ım, dilimin düğümünü çöz. Her sözümde hatalardan uzak olayım. Merhametin ve üslup güzelliğiyle, sözümü anlatmayı ve anlamayı

nasip eyle. Seninle gören, seninle bilen, seninle alıp seninle veren kalp sahiplerinin sıfatı ile beni sağlam kıl.

Ey Cebbar ve Kahhar olan Allah'ım, kuvvet ve şiddetinle, kudret ve izzetinle beni esirge ve sakla. Senden gayri kimse, kimseye yardım edemez; ancak senin yardımının vasıtası olur.

Ey her zorluğu kolay kılan, her kapıyı açan Allah'ım, benim üzerime kapalı olan kapıları aç, bana her zorluğu kolaylaştır.

Ey Lâtif ve Rauf olan Rabbim, kalbime öyle bir iman koy ki, o inançla doyumlu, emin ve sâkin kalpli müminlerden olayım.

Ey her sabrın ve her şükrün sahibi olan Allah'ım, beni Kur'an'da övdüğün, rahmet olunmuş Muhammed ümmetinden eyle.

Ey âlemleri saklayan ve her tevekkül ehline vekil olan Allah'ım, beni koru, hıfzeyle.

Ey kayyumiyetiyle yerleri ve gökleri direksiz tutan; ey fâni âlemde daim olan Allah'ım, Hak yolunda iki ayağımı sabit kadem (sağlam) kıl.

Ey büyükler büyüğü, ey yardımcılarının yardımcısı olan Allah'ım, bana yardım et, beni bütün düşmanların fenalığından, incitişinden esirge.

Ey her hayra talip, her düşmana galip olan Allah'ım, beni gerek söz, gerekse fiillerimde Nebiyyi Ekrem Efendimizle sağlamlaştı.

Ey kullarını nızıklandırıcı, rızık konusunda kâfiri, mümini ayırmadan, herkesin çabasına göre rızık bağışlayıcı olan Allah'ım, beni helâl nimetlerinle nimetlendir. Bana cömert bir rızık nasip et. Senin rızık verdiğini bilerek yiyeyim ve öylece kullarına da yedireyim.

Ey kadîm sıfatların sahibi olan Zat-ı Ahadiyet, habibin Muhammed Aleyhisselam sana: "Allah'ım, bana eşyanın hakikatini göster" (Allahümme erinel eşyae kema) diye dua ettiğinde, sen ona şöyle cevap vemiştin: "Habibim, gördüğün şu eşya, bu varlık, zâhiri açısından Lâ ilâhe, bâtını itibariyle İllallah'tır. Ümmetime söyle, eşyaya baktıklarında zahirinin Lâ ilâhe, bâtınının da İllallah olduğunu bilsinler." Beni de bunu bilen marifet sahibi takva ehlinde eyle- Ümmet-i Muhammed içinde beni kâmil bir veli kıl, beni yüce makamlara çıkar. Velî ve Âlî isimlerini üzerimde tecelli buyur.

Yarabbi, Gani isminle bana ikram eyle. Kerim isminle benden bütün insanlara ve varlıklara hürmet ve ikram, bütün varlıklardan da bana hürmet ve ikram nasip eyle. Dünya ve ahiret mutluluğuna, Muhammedî evliyalık makamına eriş.

Ey Tevvab ve Hakîm olan Allah'ım, beni fenalıklardan geri çevir. Bilerek ya da bilmeyerek bir kusur işlersem beni, bütün günahları yegâne affedenin Allah olduğunu bilen, rahmetine erişen ümmetinden eyle.

Ey Rahman ve Rahim olan Allah'ım, son ömrümde, son günümde, son saatimde, masivallah'tan (Allah'tan başka şeylerden) geçmiş olan evliyaullah ile (Allah dostları ile)

birlikte son nefesimi vermeyi bana nasip eyle. O ulu velilerinin yoluna giren en basit bir sâlik bile, Kur'an'daki "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz" müjdesinin korumasındadır.

Yarabbi, günah sebebiyle nefis her nerede ve ne zaman yoluma engel olmak isterse, rahmetinden ümidimi kestirme.

Ey Semi olan (yani biz söylemeden sesimizi işiten) ve Karîb (yani ruhumdan da bana yakın) olan Allah'ım, beni Adn cennetinin sâkinlerinden eyle. O Adn cenneti, benim kalbidir; senin gayrin olan herşeyi kalbimden sürüp atmama yardım et. Kalbimi hevâ (boş şey) ile değil, nurunla (ışığınla) doldur.

Yarabbi, beni bu şerefli Esmâ (isimlerin) hakkı için, her şeyde senin yardımına mazhar olan kullarından kıl. Öldüğümde beni ümmetinle ve sevdiklerimle haşret. Kur'an'ın nuru ile kalbimi ve kabrimi aydınlat. Ve kıyamet gününde hesabı kolay olan kullarından eyle.

Habib-i Ekrem'ine, onun aile ve ashabına olan salât ve selâmın, kainattaki zerrelerin sayısınca olsun. Amin.

Lillahil Fatiha.

GEYLANİ HAZRETLERİNDEN ÖĞÜTLER

Sabırlı kulların bu dünyada çektiği cefa, Yüce Allah'ın gözünden kaçmaz. Siz bir an olsun O'nun uğruna sabır yolunu tutun, yıllarca sevabını alırsınız. Ömür boyunca "kahraman" lakâbıyla gezen, onu bir anlık cesareti sonunda kazanmıştır.

Ey evlat, önce nefsine öğüt ver, onu yola getir, sonra da başkalarını... Senin henüz ıslaha muhtaç hallerin var, bunu sen de biliyorsun. Bunu bildiğin halde başkalarının ıslâhı ile uğraşma yolunda nasıl başarılı olabilirsin? Gözlerin bir adım öteyi görmüyorken, körleri neyle yola getirme sevdasındasın?

Size gereken, Yüce Yaratan'ı sevmek ve O'ndan başka kimseden korkmamaktır. Ve bütün işleri O'nun rızasını gözeterek yapmak.. Bunlar "Kalp"le olur, dil gürültüsüne getirip, söze boğmakla olmaz. Sonra mihenk taşına vurulunca utanırsın. Kuru davaya kimse inanmaz. Halk arasında söylediğin sözleri yalnız kaldığında söylüyor musun? ... Aynı duyguları tek başına kaldığın zaman da duymak mümkün oluyor mu?... İşte bunları yapabiliyorsan mesele yok... Kapı önünde "Tevhid", içeriye girince "Şirk", yakışır mı? Bu, nifak, iki yüzlülük alametidir, içi bozuk olmanın ta kendisidir. Acırım sana, sözün kötülükten sakınma hakkında, kalbin ise fitne çıkarmaya istekli. Şükrü dilinden bırakmıyorsun, ama kalbin daima itiraz halinde.

Geliniz aşırı, uygun olmayan arzularımızı bir yana atıp Yaratan'ımıza koşalım. Bu yolda biraz perişanlık çekelim.

Ne olur sanki biraz zahmet çeksek? O'na vardıkdan sonra bütün çekilen sıkıntılar unutulur. İçimize ve dışımıza hükmeden nefsimizi Hak yoluna çevirelim. Rabbimizin Elçisine, Sevgilisine başvuralım. O'nun eteğini bırakmayalım.

Bütün amacın yemek, içmek ve arzularının tatmini olmasın. Bunların hepsi amaç değil, Yüce Allah'a ulaşmak için birer araçtır. Bütün hedefin, sana en çok gerekli olana ulaşmak olmalı. Sana en gerekli olan ise Yaratan'ındır. O'nu ara. Herşeyin bir bedeli olur. Dünyaya bedel Ahiret, yaratılmışlara ise bedel Yaratan'dır. Dünyayı kalbinden atarsan yerini Hak alır.

Yaşadığın günü ömrünün son günü bil, işlerini ona göre ayarla. Bu duygu sana yeter.

"Allah'tan başka ilâh yoktur" dediğinde bir "Dava" peşine düştün demektir. Her davada şahit isterler, şahidi olmayan davasını kaybeder. Ayrıca bu uğurda gelecek her türlü sıkıntıya göğüs gerip, sabır göstermek de birer şahid sayılır. Bunları yaparken ihlâslı olmak gerekir.

Hiçbir söz amelsiz ve ihlâssız kabul edilmez. Kâinatın Efendisi'nin yolu ihlas'tan ibarettir.

Dünyalık toplarken dikkatli ol. Gece odun toplayan gibi olma. Elini uzattığında neyi alacağını önceden kestirmelisin. Gece odun toplayan eline geçeceği bilemez. Seni de ona benzetiyorum. Ayık ol, sonra felaket büyük olur.

Hak'la çekişme, nefsin için O'nu ktleme. Malım azaldı diye O'nu itham etme, insanlar sana yüz vermiyor diye O'nu suçlama. Suçu önce kendinde ara. Her işin kendi keyfine uygun olmasını istiyorsun, en büyük hüküm senin mi, O'nun mu? Sen mi fazla biliyorsun, yoksa O'mu? Merhametin O'nunkinden fazla mı?

Sen ve bütün yaratıklar O'nun kuludur. Herşeyde yalnız O'nun hükmü geçer, bunu sakın unutma.

Yaratan'ın rızasına erme yolunda yapmacık hareketler fayda getirmez, bu yolda yersiz arzu ve boş temenni ile yürünmez. Hele ii başka, dışı başka birinin eline hiçbir şey geçmez. Bir de yalancılık ortaya çıkarsa, felket o zaman başlar. Eğer bu hallerin azı sende varsa, hemen tevbe et ve tevbeni bozma. Tevbe etmekten ziyade, tevbeyi bozmamak esas hünerdir.

Bbrlenmeyi bırakın. Yüce Allah'a karşı büyüklük satmak da neymiş? Kullara da kibirli davranmayın, haddinizi bilin. Varlığınıza tevazuyu yerleştirin. Önceden ne olduğunuzu düşünün; bir damla su.

Sonrası ne olacak, mlum... Bir hendeğe yuvarlanacak bir ağırlık. Hali böyle olana büyüklük taslamak yaraşır mı?

Hırsa kapılmayın, kötü arzular sizi esir etmesin. Dünyalık adamların kapısını aşındırmayın. Ezilip bzlerek onlardan dünyalık dilenmek size yakışmaz, sabırla doğru yoldan nasibini arasan daha iyi olmaz mı? Ya bir de yaptığın dilenciliğin sonu boşa çıkarsa... Sevgili Peygamberimizin "En büyük bel, nasipte olmayanı aramaktır" buyruğunu hiç duymadın mı? Nasipte olmayanı kullar hiçbir zaman veremez. Dünya oğullarının buna hiç bir zaman gücü yetmez.

Ey ilim iddiasında bulunan, hani ağlaman? Yüce Allah'ın korkusundan gözlerin yaşarıyor mu? O'ndan korkman ve günahları itirafın nerede? Nefsinle cenk etmek ve onu terbiye etmek yok mu? O'nu Hak tarafına ağırman nerede?

Bunların hiçbiri sende yok. Bütün derdin kasa, masa, yemek ve eğlenmek. Aklını başına al. Dünyadaki nimetlerden sana gelecek bir kısmetin varsa gelir, zlme, iini ferah tut. Bekleme yükünden kurtulursun, hırsın ağırlığı seni yormaz. Eğer bu şekilde davranmazsan, bütün bu uğraşmalarından sana ne kalacak dersin? Sadece bir yorgunluk ve ağır bir hesap...

Doğruluk olmadan bilginin sana ne yararı dokunur? Doğruluğun olmadığı için bilgi sana bel olur. ğrendin, namaz kıldın, oruç tuttun; sebebi sana mal versinler, iyiliğini görsünler, seni vsnler oldu. Sana yakışır mı bu düşünceler?

Farzet ki halkın sana ilgisi arttı, bunun ölüm anındaki sıkıntıya faydası olur mu acaba? Seni sevenlerle aranda uçurumlar olacak o anda. Topladığın malları başkaları paylaşacak, hesabı ve cezası da sana kalacak.

Yazık sana! Cehennemlik işleri yaparken cenneti umuyorsun. Geçici şeylerle avunuyor, onları seviyor ve senin sanıyorsun. Ama onları yakında elinden alacaklar.

Yaratan hayatı sana emanet olarak verdi. O'nun rızası yolunda yaşamayı emretti. Sen ise kendi isteğin, heveslerinin peşinde hayatını tükettin. Sana verilen zenginlik, makam, sıhhat, birer emanettir. Bütün bunları Yaratıcı'nın rızasına uygun yolda kullan.

Ey evlat, ana rahminde seni kim besledi? O halde iken ne kadar acizdin, bu hale seni getiren kim? Sen ise kendi varlığına ve halka dayanmaktasın, parana, mevkiine, bilgine güveniyorsun. Güvendiklerin bu gün var, yarın yok olabilirler. Yüce Allah'tan başka her kime güveniyor veya kimden korkuyorsan, o senin ilâhındır. Yakında bütün güvendiklerin yok olur, kullarla aran açılır, sana karşı kalpleri katılaşıp, kapıları yüzüne vururlar, seni kapı kapı dolaştırırlar. Çağırsan yardımına koşan olmaz. Bütün bunlara sebep Hak'tan başkasına güvenmiş olman, O'nun nimetlerini başkalarından bilmiş olmandır.

Yüce Allah'ın dininde olmayan şeyleri yapmaya çalışma. Elinde iki şahit olsun; biri Kutsal Kitabımız, diğeri Resulallah'ın Sünneti. Bunlar seni Rabbine ulaştırır. Ama sen bu şahitleri bırakıp nefsinin peşinden gitmeye devam ediyorsun. Elinde iki şahidin var; biri zayıf aklın, diğeri de şahsi arzun. Şüphesiz bunlar seni ateşe iter. Firavun gibilerin arasına katar.

Ey kalplerini öldürüp nefslerini dirilttenler: Kalbiniz çoktan ölmüş. Kalbini diriltmek isteyen, oraya Hakk'ın zikrini aşıl原因. Hakk'a yakın olmaya çalışsın. Gözlerini yalnız O'nun saltanatına ve her şeydeki tasarruf ve tecellisine çevirsin.

Ey içi bozuk, yakında öleceksin, ölmeden sonra yaptıklarına çok pişman olacaksın ama, çok geç. Dilin güzel söze alıştığı için konuştu ve aldandı, ama kalbin hiç bir şeyden anlamaz bir halde. Bu durum seni kurtarmaz. Güzel konuşmayı kalp yapmalı, yalnızca dilin iyi söz söylemesi faydasızdır.

Ey Allah yolcularını bulamayan, varlığını ve yaratılmışları Hak varlığına perde eden kişi, ağla. Başkasına bir ağlarsan, kendine bin defa ağla.

Sakın yaptığın işlerde ve bulduğun mânevi halde kendi gücünü görmeyesin. Bu hal kişiyi azdırır ve Yaratan'ın rahmet nazarından uzak kılar. Sakın sözünü dinletme ve kabul ettirme hevesine de kapılmayasın. Önce temeli at, sonra üzerine binayı çık. Kalbini derin kaz ki, oradan hikmet pınarları fışkırsın. Sonra ihlâs ve iyi işlerle o binayı yükselt. Bu işlerden sonra halkı o köşke davet et.

Başkasında bulunan bir hatayı defetmek istersen, nefsinle yapma, imanıyla yap. Kötülükleri ancak îman yıkar. Bu durumda Rabbin sana işlerinde yardımcı olur. O kötülüğü yok etmek için sana arkadaş olur, o kötülüğü ezer, ortadan kaldırır. Eğer bir kötülüğü nefsin için, halkın seni tanınması için ortadan kaldırmaya niyet edersen, rezil olursun. Her işte Hakk'ın rızası aranmalıdır.

İslam gömleğın yırtık, iman elbisen pis, kalbin cahil, için kederle dolu. Gönlün, İslamiyet'e açık değil. İç âlemin harap, dışın mâmur, bütün sayfaların günah karası. Sevdiğin ve arzuladığın yalnızca dünya. Kabir kapısı açık ve ahiret sana doğru gelmekte. En kısa zamanda aklını başına topla, yalnız dünya azığı toplamaktan vazgeç de, ahiret azığını toplamakta acele et...

EMİR BUHARİ HZ'DEN YASİN SURESİ

Emir Buhari Hazretleri: “Besmeledeki Be harfi Allah’ın bekâsını, yani devamlılığı, Sin mü’ minler üzerine selâmı, Mim ise ariflere muhabbeti bildirir” demiştir. “Ve yoldaşı besmele olana başka yoldaş gerekmez. Besmele ile Ehlullah mertebesine ulaşılır. Besmelenin sırrını çözen Cenab-ı Zülcelâl’le beraberdir. Bismillâh diyen Allah’ın Sabur sıfatına ulaşır. İnsan besmele ile ihlâs bulur, yeryüzündeki herşeye hükmeder. Besmelenin sırrına ulaşan mü’ min, yalnız Cenab-ı Allah’a ibadet eder. Âlemlerin ve “Kün” (ol) sıfatının sırrını besmele ile çözer ve Hakkel Yakîn’e ulaşır” buyurmuşlardır. Emir Buharî Hz.Yasin-i Şerifin ledün âyetleri hakkında şu açıklamaları yapmışlardır:

1-4. Yâsîn, vel Kur’anil hakîm. İnneke leminel mürselîyn alâ sıratın müstakıym.

“Hikmet sahibi Kur’an hakkı için, Ey Resulüm, muhakkak ki sen tarafımdan kullanıma elçi olarak gönderilmiş Peygambersin. Doğru yol üzeresin.” Bu ayet Mekke müşriklerinin inançsızlıklarına karşı indirilmiştir. Yâsin, Kur’an-ı Mübin’de insan, Cenab-ı Peygamber, Kur’an ve ilâhi esmâ anlamında bildirilmiştir. Cenab-ı Allah’ın gizli kalan dört bin esmâsından biridir. Cenab-ı Allah’ın bin esmasını yalnız melâike-i kiram bilir. Bin esmâsı, Levh-i Mahfuz’dadır. Üç yüzü Zebur’da, üç yüzü İncil’de, İsm-i Âzâm’ı ve 86 esması da Kur’an’dadır. Hergün bu ayeti 33 defa ve namaz tesbihinin arkasından okuyan mümin, Cenab-ı Allah’ın razı olup sırat-ı müstâkime ulaştırdığı kullar arasına girer.

5. Tenzîlel azîzirrahîm

“Kur’an, Aziz ve Rahim olan Allah’ın indirdiği bir kitaptır.” Bir anlamı da şudur: “Sana indirilen bu kitap öyle bir kitaptır ki, Âlemlerin yüce Yaratıcısı gâliptir. Asilerden intikam alıcı olduğu gibi, itaat edenlere karşı da Rahim Esması ile tecelli eder.”

Not: Her gün beş vakit namazın arkasından 138 kere okuyana ledün sırları lütfedilir (40 gün).

6. Litünzire kavmen ma ünzire âbâühüm fehüm gâfilun

“Babaları Allah’ın azabı ile korkutulmamış bir kavmi (Kureyş’i) korkutasın diye gönderildin. Çünkü onlar habersiz gâfillerdir.”

Hz. İsmail’den itibaren gönderilen şeriatlar ve nezirler Arap kavmini islâh edememiştir. Sen bu Kur’an’la onları doğru yola çağır.

Not: Bu ayetin her gün 99 defa okunması, nefsin ıslahına yardımcı olur.

7. Lekad hakkal kavlü alâ ekserihim fehüm lâ yû’minun

Doğrusu çoğunun üzerine azap gerçekleşmiştir. Çünkü Allah onların imanı istemeyeceklerini bilir ve onlar iman etmezler.”

Not: Günde 21 defa okuyanı Cenab-ı Allah Gafur sırrına ulaştırır.

8. İnnâ ce’alnâ fîy a’nâkîhim ağılâlen fehiye ilel ezkânı fehüm mukmehûn.

“Biz o kâfirlerin boyunlarına boyunduruk geçirmişiz ki, bunlar çenelerine kadar dayanmıştır. Başları yukarıya doğru kalkmış (küfür batağında)dırlar. Hakk’a yönelemezler. Nefslerinin demir zırhında hapsolmuşlardır. Onlar cehennem yakıtıdırlar.” Marifet ehlinin çok okuduğu bir ayettir.

9. Ve ce’alna min beyne eydihim sedden ve min halfihim sedden, feağşeynâhüm fehüm lâ yübsirun.

“Biz onların ahiret işlerine ve dünya işlerine (önlerine ve arkalarına) sed çektik. Gözlerini erittik, göremezler. Ve Hakk’ı bilemezler. Hak olanı anlayıp iman edemezler.” Kureyş müşriklerinin Efendimiz’e hazırladıkları kötülüklerin kendilerine döndürülüşünü açıklayan bu âyet, geniş anlamda ümmet-i Muhammed’in kötülüklerden ve kötülerden korunma güvencesidir.Hz. Peygamber, Ebu Cehil ve adamlarının arasından: “Feağşeynahüm fehüm lâ yübsirûn” diyerek geçip gitmiştir.

Not: Mü’minin şerden korunma ayetidir. Sabah namazından önce okunmalı.

10. Ve sevâün aleyhim e’enzertehüm em lem tünzirhüm la yû’minün

“Kalpleri ve gözleri mühürlenmiş oldukları için, onları korkutsan da iman etmezler. Onlar için iman etmek, havada uçmak kadar zordur. Onlar ilâhî ilimden nasipsizdirler.”

Not: Nefs-i Emmare’dan kurtulmada bu ayetin etkisi çoktur. Akl-ı selimin gelişmesine, Muhammedî Nur’un artmasına sebeptir. İstikamet üzere olan mü’minin çok okuduğu ayetlerdendir. (Ledün sırrı taşır).

11. İnnemâ tünzirü menittebe azzikre ve haşiyerrahmâne bilgayb, febeşşirhü bi magfiretin ve ecrin keriyim

“Resulüm, sen ancak Kuran’a tâbi olan, onunla amel eden ve görmediği Rahman’a içten saygı besleyen kimseyi sakındırırsın. İşte o kimseleri hem dünyadaki günahlarının bağışlanmasıyla, hem de ahirette cennetle müjdele. Senin uyardıkların, Allah’ın ism-i şerifini dilinden düşürmeyenler içindir. Onlar cennet ehli dirler.”

Emir Buharî Hz. bu âyet için şöyle buyuruyorlar: “Bu ayet-i Celileyi 55 gün, günde 5’er defa okuyan kimse, kendi geleceğinden haberdar olur.”

72. İnnâ nahnü nuhyilmevtâ ve nektübü mâ kaddemû ve âsârehüm ve külle şey’in ahsaynâhü fîy imâmin mübiyn.

“Gerçekten biz ölüleri diriltiriz, onların önceden yapıp gönderdiklerini ve bıraktıkları eserleri yazarız. Zaten biz herşeyi açık bir kütükte, İmam-ı Mübin’de sayıp tesbit etmişizdir. Herşey oluşundan önce Levh-i Mahfuz’da yazılıdır. Allah’ın ilmi içindedir. Olduktan sonra bütün izleri ve gölgeleriyle yazılır. Böylece insanlar yaptıklarından sorumlu olurlar.”

Bu ayetin dünya ve ahiret hayatı yönünden pek çok nimeti vardır. Gaybın sırlarını sezen Ehlullah’ın okunmasını tavsiye buyurdıkları ayetlerdendir. Buharî Hz., gece namazından önce bir tesbih sayısınca okunmasını işaret etmişlerdir. Cenab-ı Peygamber’in

varisleri olan bu Evliya'yı Kiram'ın l tfettikleri bu nimetlerden yararlanmayı Cenab-ı Allah bizlere nasib etsin.

Hidayet Allah'tandır. Hamd yalnız Cenab-ı Allah'a mahsustur. İnsan-ı Kâmil olan Buhari Hazretleri, Yâsîn Suresi'ndeki hazineleri açmış ve ehl-i sünnete, yol ehline sunmuştur. Allah bu lütuftan anlamayı, onunla amel etmeyi ve şükrünü yerine getirmeyi nasib etsin.

Amin...

VAHDETİ ANLIYALIM

Allah vardı ve O'nunla beraber bir şey yoktu (Hadis). Hz. Ali: "Bu an, o andır."

Nefsine arif olan, Rabbine arif olur (Hadis).

İnsanlar uykudadır. Ölünce, uyanırlar (Hadis).

Ölmeden önce ölünüz (Hadis).

Evvel, Âhir, Zâhir, Bâtın O'dur (Ayet).

Attığında, sen atmadın, lâkin Allah attı (Ayet).

Yerleri, gökleri ve ikisi arasındakileri Hak olarak meydana getirdik (Ayet).

Nefslerinizde mevcut olan O... Hâlâ görmüyor musunuz? (Ayet).

Her ne yana dönerseniz, Allah'ın yüzünü görürsünüz (Ayet).

Dilediğine nuruyla hidayet eder (Ayet).

Her nerede olursanız, sizinle beraberdir (Ayet).

"Allah" de, ötesini bırak (Ayet).

Dilediğini yapar (Ayet).

Yaptığından sual sorulmaz (Ayet).

Beni gören, Hakk'ı görmüştür (Hadis).

Rabbimi, genç bir delikanlı suretinde gördüm (Hadis).

Dünyada âmâ (kör) olan, ahirette de â mâ olur (Ayet).

Allah, dilediğini kendine seçer (Ayet).

Yeryüzünde hiç bir canlı yoktur ki, Rabbim çekip götürmesin (Hadis).

Rabbin dilediğini yaratır ve dilediğini yapmakta özgürdür... İnsanların ihtiyârı yoktur (Takdirindekini yapmak zorundadırlar) (Ayet).

Ne hâl ile yaşarsanız, o hâl ile ölürsünüz; ve ne hâl üzere ölürseniz, o hâl üzere diriltilirsiniz ve o hâl üzere haşrolursunuz (Hadis).

Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanın (Hadis).

Hakikat, dünyada iken yaşanacak bir olaydır. Hakikati yaşamadan ölenler, ölüm sonrasında bu yaşamı elde edemezler. Hakikata karşı âmâlıkları sonsuza dek sürer. Ötendeki değil, karşıdaki Hakk'ın fiilinden razı olmak, şirkten arınmaktır. Ya "Allah kulu" olduğunu farkedersin; ya da "tanrının kulu" olarak, geçer gidersin.

Şeriat ve tarikattan gaye, Hakikate ermek, marifeti yaşıyabilmektir. Tarikat, hakikate erdirip hakikati yaşatamıyorsa, "yol" vasfını yitirmiş demektir. Seni senden arındırmayan, "tarikât" değil, "dernek"tir. Nur odur ki, seni, Hakikata erdire, şartlanmalarından, değer yargılarından, duygularından arındırıp; "Allah" gibi düşündüre, insan gibi değil.

Korku atılmadıkça, vehmin terki mümkün değildir. Vahdet idrak edilmeden, vehimden kurtulunmaz. "Allah"ı anlamadan vehmi atan, firavun olur. Firavun, bireysel nefse dönük,

sorumsuz yaşıyan kişidir. “Allah”ı nefsinde bulanda, bireysel menfaatlere dönük istek ve arzular kalmaz. “Allah ahlâkıyla ahlâklanmak”, bireyselliğin duygu ve değer yargılarından arınmaktır.

“Allah”ta kendini yok etmek, yani “fenafillah” muhaldir (olmayacak şeydir). “Allah” dışında ikinci bir varlık yoktur ki, o, “yok” edilsin. Geçerli olan, O’nun varlığı dışında varsaydığın benliğinin, gerçekte hiç bir zaman varolmadığını idrak etmektir. Şayet, sen “yok”san, elbette ki karşıdaki kişi de “yok”tur. Öyle ise, karşıdaki gerçek “var”ı kabullenebilecek ve hazmedebilecek misin? Yoksa, karşıdaki O’nu inkar ederek mi geçip gideceksin bu dünyadan, âmâ olarak geçip giden nice ve niceleri gibi?

Tüm mânâ terkipleriyle, her an, türlü isimler altında dilediğini, dilediği gibi yapmakta olan kim? Sen mi, O mu? O ise; Tanrın, senden razı olsun. Sensen, razı mısın yaptıklarından? Reva mı?

Tek’in nazarıyla, Tek’ten “çok”a bakışı muhafaza edip, sürekli olarak piramidin tepesinden aşağıya bakarak varlıkları seyretmek, yakîn ehlinin halidir. Ya “çok”tan, “yok”a bakılır; ya da Tek, kendi esma ve fiillerini seyreder. Neredesin?

BU AYETLERİ DEĞERLENDİRELİM

“Yedi gök, yerküre ve bunun içindekiler Allah’ı tesbih ederler. Hiçbir şey yoktur ki, O’nu överek tesbih etmesin.

Fakat siz onların tesbihlerini anlayamazsınız.”

— Kur’an, 17/44.

Ayet-i kerimede belirtilmiş olduğu gibi, tüm varlıklar her an Allah’ı tesbih etmekte, yani zikretmektedirler. Bu zikir, insanlar tarafından görülüp algılanamamaktadır. Bununla birlikte, onu en azından anlamak yönünde bir adım atamaz mıyız?

İşe kalbimizden başlayalım. Kalbimiz, tıpta “sistol” ve “diastol” adı verilen bir ritm içinde çarpmaktadır. Ve biz farkında olsak da olmasak da, dakikada ortalama 80 defa “Al-lah — Al-lah..” demektedir.

Nefes alıp verişimiz de böyledir. Ciğerlerimiz her nefeste “Al..” diye dolmakta, “..lah” diye boşalmaktadır.

Hayatımız, kalbimizin ve ciğerlerimizin bu zikrine bağlıdır. Onlar olmazsa hayatımız da olmaz.

Buradan giderek, doğadaki bütün ritmik hareketleri bir zikir olarak görmek mümkündür. Tabiattaki bütün varlıklar, devamlı tekrarlanan hareketler içindedir ve bu hareketler, her tekrarlanışta bir zikir oluşturmaktadır. Her ritmik hareket, bir zikirdir.

Dünya, kendi etrafında 24 saatte bir kere dönmekte ve böylece bir gün oluşmaktadır. Bu günün bir kısmı gündüz, bir kısmı gecedir. Dünyanın “Allah” zikri uzun süren bir zikirdir.

Dünyamız, güneş etrafında yılda bir kere dönmektedir. Bu sayede mevsimler oluşmaktadır. Şu halde dünyanın ikinci zikri, daha da uzun süren, bir yıl süren bir zikirdir. Bu hareketiyle dünyamız, yılda bir defa “Al-lah” zikrini tekrarlamaktadır.

Güneş etrafında dönen diğer gezegenlerin de kendilerine göre değişik süreler alan “gün”leri ve “yıl”ları vardır.

Bunlar, her tekrarda bir zikir oluşturmaktadırlar.

Havada uçan bir kuş, her kanat çırpışta bir zikir yapmakta, bu zikir üzerinde kanatlanıp uçmaktadır. Âdeta “zikirden kanatlar” takınmıştır.

Tabiatta uzun süreli zikirler olduğu gibi, çok kısa süreli zikirler de vardır. Bunları incelemeye, ses dalgalarından başlayalım.

Ve allemel ademe’l esmae külleha (2/31): Ve Âdem’e bütün isimleri öğretti.

Ve leinit teba’t eahvüm min ba’di maa caeke minel ilm (2/145): Sana hakikatın ilmi geldikten sonra, onların istek ve arzularına, hayalindekine tâbi olursan zalimlerden olursun.

Ve leneblüvenneküm bişey’in minel havfi vel cui ve naksın minel emvali vel enfüsi vessemerat (2/155):

Korktuklarınızla ve açlıkla ve malınızla, nefsî menfaatinizle ve elinizdekilerle imtihan ederiz... Bunlara katlanabilenlere müjdele.

Bel nettebiu ma elfeyna aleyhi abaena (2/170): Biz, babalarımızın şartlandırmasından sapmayız.. Babaları akılsız ve gerçekten sapmış ise, hâlâ onlara uymakta devam mı edecekler?

Ve men yü'tel hikmete fekad utiye hayren kesira (2/269): Kime Hikmet verilmişse ona çok hayır verilmiştir. (Bunu, Öz'e ermişlerden gayrisi anlayamaz.)

Küllü nefsin zaikatül mevti (29/57): Her nefs ölümü tadacaktır.

Ve ma hazihil hayatüd dünya illa lehvün ve leib (29/64): Dünya yaşamı oyun ve eğlencedir.

Men şekere feinnema yeşkürü linefsih (27/40): Şükreden, nefsine şükretmiş olur.

Tebarekelleziy ceale fissemai bürucen (25/61): Semada burçları meydana getiren, yücedir.

Ricalün la tülhihim ticaretün vela beyun an zikrillah (24/37): Ricali (Allah erlerini), ticaret ve insanlarla alışveriş, Allah zikrinden alıkoymaz...

Fesecedu illa iblis, kane minel cinni (18/50): İblis, cin olduğundan, insana secde etmedi.

Ya ma'şerel cinni kadisteksertüm minel'ins (6/128): Ey cin topluluğu, insanların çoğunu hükmünüz altına aldınız...

Va'bud rabbeke hatta ye'tiyekel yakin (15/99): Rabbine kulluk et, Yakın gelene kadar.

İnne Rabbeke fa'alun lima Yürid (11/107): Mürid (İrade Sahibi) olan Rabbin, kesinlikle dilediğini yapar.

Ve men yüdebbirül emr (10/31): Kimdir bütün olup bitenlere hükmeden, diyecekler (Allah'tır).

Kad eflaha men zekkaha (91/9): Nefsini arıtan kurtuluşa erdi.

Ve ma teşaune illa en yeşaallah (76/30): Sizdeki istek, Allah'ın isteği sonucudur.

Hel eta al'insani hıynün mineddehri lemyekün şey'en mezkûra (76/1): Öyle bir zaman vardı ki, insanın adı anılmazdı.

Ma esabe min musibetin filardı vela fiy enfüsiküm illa fiy kitabın min kabli en nebreeha (57/22): Yaşayacağınız olumsuz olayların tümü, yaratılmadan önce Kitap'ta programlanmıştır.

La tülhiküm emvalüküm ve la evladüküm anzikrillah (63/9): Allah zikrinden alıkoymasın malınız ve çocuklarınız için yaptıklarınız... Hüsrana uğrarsınız bunu yaparsanız.

ZİKİR VE DUA

Zikir Tenhada mı Yapılmalıdır?

Zikrin ne olduğunu tam anlamamış kişilerin, zikir yapılırken uyulması zorunlu şart olarak öne sürdükleri bir husus vardır. Zikri tenhada, kimsenin olmadığı bir yerde, sessizlikte yapacaksınız. Bu son derece yanlış bir zorlamadır. Ve asla şart değildir...

Tenhada bir yerde, yalnız başına olunan bir yerde, tefekkürle yapılan zikrin elbette bir çok faydalı yönleri vardır ve bu asla inkar edilemez.

Ancak ne var ki imkanı olmayan bu yüzden zikir yapamaz, yapmamalıdır gibi bir anlam da çıkarılmamalıdır.

Her yerde, her zaman zikir yapılabilir demiştik. Nitekim, gerek Kur'anı Kerim'deki, ayakta, otururken ve yatarken zikredilmesi gerektiğini bildiren ayet ve gerekse de çarşı pazarda *"la ilahe illallahu vahdehu la şerike leh, lehül mülkü ve lehül hamdu yuhyi ve yumitu ve huve hayyun la yemûtu, biyed'ihil hayr, ve huve alâ külli şeyin kadir"* zikrinin yapılmasının hadsiz hesapsız sevap getirdiğini anlatan hadisi şerif muvacehesinde, deriz ki, her yerde, her zaman zikir yapılır ve yapılmalıdır.

Esasen bu çok önemli bir konudur.

Zikir yaparken mutlaka tefekkür şart mıdır? Veya namaz kılarken — ki o da duadır ve zikirdir — aklına başka şeyler gelmesi, namazı bozar mı?

Zikir veya namaz sırasında akla başka şeyler gelirse, okunulan dua ve zikirlerin gene de faydası dokunur mu?

Kesin olarak söyleyelim ki, zikir veya namaz kılarken akla gelen şeyler, yapılan çalışmaya asla zarar vermez.

Beyin, aynı anda sayısız konuda ve yönde faaliyet göstermektedir ki, bunların her biri de kendisi ile alakalı bölümlerce ifa edilmektedir. Ve hepsi de yerini bulur.

Mesela, yolda yürürken, bir yandan tesbih çekip, bir yandan başka şeyler düşünür, bir yandan da çevrenizi seyredersiniz. Bu faaliyetin her biri beyinde ayrı ayrı birimlerde değerlendirilir ve hepsi de yerini bulur. Keza, diyelim ki evde bir yandan bir şeyler okur, bir yandan tesbih çekersiniz, bir yandan odada konuşulanlar kulağınıza gelir, bir yandan televizyona gözünüz kayabilir. Bunların hepsini de aynı anda yapabilirsiniz. Bu, beyninizin gelişmişlik derecesi ve çok yönlü çalışabilme özelliğiyle ilgilidir. Manevi yönü olan kişiler, bütün bunlara üstlük, bir de manevi irtibatlar halinde olup, onların da hakkını rahatlıkla eda edebilirler.

Burada mühim olan, beyinde yapılan çalışma ve onun neticesinin otomatik bir biçimde ruha yüklenmesi olayıdır. Siz ister farkında olun, ister hiç farketmeyin, değişmez. Nitekim, meyhanede içki içerken, rakı kadehi elde zikre başlayan kişi, devamı sonunda hacca gidecek duruma erişmiştir sekiz ayda. Dolayısıyla, zikir için تنها şart değildir.

Zikirde Niçin Kelimeler Arapça?

Zikir'den söz edildiği zaman hemen akla takılan ve sorulan bir soru da şudur:

— Niçin biz bu kelimeleri Arapça olarak söyleyelim? Aynı kelimelerin Türkçe karşılığını söylesek olmaz mı? Allah, sanki Türkçe anlamaz mı ki biz Türkçe okuyamıyoruz?

Elbette bu sorunun cevabını da vermek bize düşer. Öyle ise, dilimiz döndüğünce bunun da izahını yapalım.

Bilelim ki sesle duyduğumuz bir kelime, yapılan işin en son safhasıdır. Olay beyinde o anda içten (yani manevi boyuttan veya manevi aleme ait bir varlıktan) gelen; ya da dıştan (yani çevremizdeki algılamakta olduğumuz herhangi bir varlıktan) gelen bir etki ile başlar.

Bu gelen etki neticesinde, önce beynin biomanyetiği, bioelektriği ve sonra da bioşimik yapısı tesir alır. Bioşimik yapı aldığı tesir ile kendisindeki verileri bir araya getirdikten sonra, çıkan neticeyi tekrar bioelektrik kata dönüştürerek, ilgili sinir sistemini ve hangi organla ilgili bir durum söz konusu ise olayı ona aktarır... Ve biz o organdan yansıyan bir organ olarak, sonucu algılarız.

Şayet, beynin bu ana çalışma sistemini kavrayabildiysek; anlıyacağız ki, önemli olan kelimenin harf dizilişinden oluşan lisan değil, kelimeleri meydana getiren frekans/titreşimdir.

Salt enerji kökenli varlıklar, belli bir anlam taşıyan ve o ana yönelik görev yapan varlıklar olarak, "melek" kavramı ile dinde açıklanmıştır. Nitekim "melek" kelimesinin aslı "melk"ten gelir ki, güç, kuvvet, enerji anlamındadır.

İşte, evrensel manada her frekans/titreşim bir anlam taşıdığı gibi, beyne ulaşan her kozmik ışın, frekans da bir anlam ihtiva eder.

İnsan ise, kendi öz gerçeğini, Allah'ı tanımak için varedilmiş, yeryüzündeki en geniş kapsamlı birimdir.

İnsanın kendini bu bedende sanması, Kur'an tabiri ile "aşağıların en aşağısında varolması"; buna karşılık özünün hükümleriyle yaşaması ise, "cennet hayatı" diye tanımlanmasına sebep olduğu için insana tek bir görev düşmektedir: Kendi öz yapısını tanımak.

Bunu da din, "Nefsini bilen Rabbini bilir" diye formülleştirmiştir.

İşte, madde boyutunu asıl sanan beyin, kesitsel algılama araçlarının (beş duyu) kaydından ve onun getirdiği şartlanma blokajından kendini kurtarabildiği takdirde; mana alemi gerçeğini farkedecek, idrak edecek ve o gerçek boyutta, gerçek yerini almak için, gerçek varlığını hissetme arzusu duyacaktır...

Bu arzu onun manevi yapısıyla ilintisini güçlendirecek ve neticede farkedecektir ki, kendisinde meydana gelen tüm olaylar, anlamların açığa çıkışından başka bir şey değildir.

Yani beyin ruhsal anlamları bildiğimiz boyuta transfer eden ve bu arada da bir yandan bu kavramları bedene yüklerken, diğer yandan da dışarıya yayan muazzam bir cihazdır.

"Zikir" ancak bu anlattıklarımızın kavranılmasından sonra anlaşılabilir, idrak edilebilir, Arapça orijinal kelimelerle yapılan bir çalışmadır.

Zira, her bir kelime, harf: belli bir frekansın/titreşimin beyinde ses dalgalarına dönüşmüş halidir..

Her frekans bir anlam taşıdığına göre; kelimeler, belli anlam taşıyan frekansların ses dalgalarına dönüşmüş halidir ki; bu da "zikir kelime ve kavramlarını" oluşturur.

Yani, belirli evrensel anlamlar, evrende titreşimler halinde mevcut olduğundan: bunların ses frekansına dönüşmüş haline de kelimeler dendiğinden, o anlamların titreşimine en uygun kelimeler Arapça olduğu için, zikir kelimeleri Arapça olmuştur.

Dolayısıyla, siz o kelimeyi değiştirdiğiniz zaman, asla o frekansı tutturamaz ve asla o istenilen frekansın ihtiva ettiği anlama ulaşamazsınız.

İşte bu sebeptir ki:

Kişi, Allah Resûlünün, Kur'anı Kerim'in insanlara idrak ettirmek istediği sırlara ermek ve evrensel gerçeklere vakıf olmak istiyorsa, zikir kelimelerini geldiği gibi (yani Arapça orijinalinde olduğu gibi) tekrarlamak mecburiyetindedir.

Ve en az hayatında bir kere, kesinlikle Kur'anı Kerim'i Arapça orijinal kelimeleriyle beyinde tekrar etmek ve bunu ruhuna, yani manevi bedenine yüklemek zorundadır. Ki, ölüm-ötesi yaşamında sonsuza dek kendisinde bulunan bu bilgi kaynağından yararlanabilsin.

Ayrıca bundan çok daha basit bir sebebi de vardır bu kelimelerin Arapça olarak orijinaline uygun biçimde tekrar edilmesi zorunluluğunun. Bu Arapça kelimeleri, eğer, Türkçe'ye çevirmeye kalkarsanız, bazen bir sayfa, bazen daha fazla yazmak zorunda kalırsınız, o anlamı verebilmek, o manayı kavrayabilmek için. Oysa, bunu tek kelime olarak tekrar imkanı mevcuttur.

Bilmem anlatabildik mi, "zikir" daima niçin geldiği orijinaliyle yapılmalıdır?

Kur'anı Kerim Nasıl Anlaşılır

En büyük Zikir olan Kur'anı Kerim bahsine gelmeden önce; kısa bir şekilde Kur'anı Kerim'in nasıl anlaşılması gerektiği üzerinde, fazla derine girmeden, sadece ana hatları ile durmak istiyorum. Zira, bize "Onu anlayasınız diye" denilerek inzal olmuştur.

Bütün mahlukat, şartlandırılarak, ezberletilerek bir şeyler yapabilir. Ancak, sadece insan, idrak ve tefekkür gücüne sahip varlık olarak ve bu özelliği dolayısıyla. "Allah'ın Yeryüzünde Halifesi" olmak şerefine nail olmuş; bu gerçeği idrak edip gereğini yaşayabilenlere de "Şerefli Müslümanlar" denilmiştir. Elbette ki, takliden bir şey yapabilenler de "yakîn"leri ölçüsünde bundan hisselerini alırlar.

Kur'am Kerim'i anlamak için, önce "tahir" olmak, yani "arınmış" olmak gerekir. Çünkü "arınmamış olanlar dokunmasınlar" deniliyor. "Tahir"ın zıddı olan "necis"ın, yani necasetin, yani pis-kirli olma halinin ne olduğunu, bakın nasıl tarif ediyor aynı Kitab: "Kesinlikle necis olanlar, müşriklerdir," Yani, necis olma halini meydana getiren, "şirk" (ortak koşma) düşüncesidir.

İşte bu iki ayet bir bütünleme ile şunu ifade etmektedir :

"Şirk düşüncesiyle kirlenmiş olan müşrikler, bu pis düşünceden arınmadan Kur'an'a el sürmesinler; çünkü şirk düşüncesiyle, Allah'ın vahdaniyetini, Tek'liğini, ahadiyyelini anlatan bu Kutsal Kitab'ı anlayamazlar."

İnsanların, birimsellikten doğan bir biçimde, gökle hayal ettikleri Tanrı'ya bakış açılarına karşın; Allah'ın vahdaniyetini, ahadiyetini, sonsuz, sınırsız, tek oluşunu en açık seçik bir biçimde vurgulayan ve Tek'ten çok'a bakış açısını açıklayıp öğretme yi gaye edinmiş olan Kur'anı Kerim'in anlaşılması, elbette ki kolay değildir.

İşte bu sebeptendir ki, Kur'anı Kerim'i anlamak istiyorsak, önce şirk düşüncesinin pisliğinden arınmak mecburiyetindeyiz.

Nedir Şirk düşüncesi?

Tanrı (ilah) kabulü. Tanrı (ilah) vardır zanni şirk düşüncesinin temelidir.

İslam dininin, insanı şirk kavramından kurtaracak anlayışı ise, Allah Resulü Muhammed Mustafa Efendimiz Aleyhisselam tarafından şöyle tarif edilmiş ve formüllemıştır:

"Tanrı (ilah) yoktur, ancak Allah vardır." Bu demektir ki özetle :

Sizin düşündüğünüz gibi, bir tanrı ve tanrılık kavramı kesinlikle mevcut değildir; Allah vardır ve O'nun oluşturduğu kendi sistemi mevcuttur.

"Zikrin faziletlisi La ilahe illallah'tır." "La ilahe illallah, diyen cennete girer, hırsızlık yapsa da, zina yapsa da." Gibi hadisi şerifler, hep Kelime-i Tevhid formülünün manasının

yüceliğine dikkati çeker. Yani bir kişi bütün bunları yapsa dahi, Kelime-i Tevhid formülünün taşıdığı anlamı kavradığı zaman artık bu yaptıklarına tövbe eder; tanrı (ilah) var tahayyülünden ileri gelen, yaptığı yanlış işlerden vazgeçer; Allah'a yüzünü döner; gereğini yaşar ve bu da ona cenneti getirir demektir.

Evet, cenneti nasıl yaşamağa başlar insan? "Onlar dünyada iken cennet nema larını almaya başlarlar" buyuruluyor.. Ne demektir bu?

İnsan idrak eder ki, sonsuz-sınırsız Allah, her zerrede, tüm varlığı ile mevcuttur; ve dolayısıyla kendi benliğinde, özünde, her zerresinde kemaliyle, Zat'ına yakışır şekilde "O" vardır. Yıllardır ötelerde sandığı; özünden, benliğinden yüz gösterivermiştir kendisine.

"Ben taşrada arar idim, O can içre canan imiş" mısraları dökülür ağızdan. Sonra bakar görür ki, her zerrede yüz gösteren "O".

"Başını ne yana çevirirsen hep Allah Vech'ini (yüzünü) görürsün."

Ayetinin sırrını idrak eder, ve her yerde, her şeyde O'nu sevmeye başlar. Kimseye kızmaz, küsmez; kimsenin hakkını yemez; kimseye dil uzatmaz; kimseyi istemediği bir işe zorlamaz; geçici değerlerle vakit harcamak yerine, kalıcı hizmetlerle vaktini değerlendirip, hem fiilleriyle, hem diliyle, hem bilinciyle hep sevdiğini zikreder hale gelir. Eskiden, İslamiyet kendisine çok zor gelirken: şimdi kendisine çok basit ve çok kolay geliverir.

Zaten nedir ki...

Kelime-i şahadeti, dille tekrarlamak bir yana, haliyle yaşamağa başlamıştır... Farz olan beş vakit namaz. Nedir ki... Sabah velev ki kalktığında, elini yüzünü yıkarken, ayağını da yıkayıp almış olur abdesti ve alt tarafı, iki dakikadır, iki rekat sabah namazı. Öğlen de, bir fırsatını bulamaz mı dört dakikacık... Dört rekat da farz öğle namazı; maddenin tüm stresi içinde, dört dakikalık sonsuzluk tasavvuruyla yaşanan. dört rekat öğle namazı...

İkinci namazı için... Farz edilen dört rekat namaz için bulunamaz mı dört dakika... Senin gerçek boyutun olan o sonsuzluğa açılan pencere... Akşam eve gelmişsin; günün bütün dünya dertlerinden kendini soyutlayabilmek için; dini yüzünü yıkayıp, abdest alıp üç dakikalık, üç rekatlık özündeki sonsuzluğa yönetiş, o sonsuzlukta huzur... Ve nihayet yatmadan önce, günün bütün problemlerinden arınıp, kendi gerçek alemine dalmayı kolaylaştıracak dört rekatlık, farz olan yatsı, işle üzerine farz olan.

İslamiyete göre bu kadar az ve basit. Topunu toplasan günde 17 dakikacık!... 1440 dakika içinde sadece 17 dakika...

Ama istiyorsan, daha fazlası, diyorsan: beni, sonsuz bir gelecek bekliyor, benim orada daha pek çok şeylere ihtiyacım olacak, idrakine gelmişsen; dilediğin kadar arttırırsın yararlı çalışmalarını...

Namazdan sonra ne var? Hac...

İşte bu da son derece önemli bir konu.. Hazreti Resul Aleyhisselam buyuruyor ki:

"Hacca gitmekte acele ediniz. Çünkü hiç biriniz ileride karşısına hangi engellerin çıkacağını bilemez".

Ve gene şiddetle uyarıyor ki:

"Kim gitmesine engel olacak şiddetle bir hastalık, yahut hacı yasaklayan zalim sultan, yahud da yoksulluk olmadığı halde hacca gitmeden ölürse, o kimse ister Yahudi, ister Hristiyan olarak ölsün."

Bu, din kurucusunun hükümleri göstermektedir ki, hac, acilen yerine getirilmesi zorunlu bir ibadettir. Niye?

Çünkü, hacda, o güne kadar biyerek ya da bilmeyerek yapmış olduğun tüm suçların (kul hakkı da dahil) tamamıyla silinmekte; "anandan doğduğun günkü kadar günahsız olarak" dönmektesin; ve "acaba affoldu mu" diye düşünmeni de Hazreti Resul, "en büyük günah" olarak değerlendiriyor. Böyle bir fırsat kaçırılır, terkedilir mi? Ölümün, hele günümüz şartları içinde, ne zaman geleceği belli değilken; bir an önce, bizi azaba sürükleyecek tüm menfî yüklerden arınıp sıfırlanmak varken: bunca olumsuz yükle, günahla ölüm-ötesi aleme geçmek, mantık işi mi? Hele, bunu yapmamaktan dolayı bir Hristiyan veya Yahudi inançsızlığını göze alarak ölmek söz konusuyken..

İkinci olarak, bir de haccın manevî yanısı var. Hiç olmazsa, çok kısa bir süre de olsa; sanki kefen giyer gibi, dünyadan soyunarak ihramları giyip; madde dünyasından ve onun tüm geçici değerlerinden arınıp; sonsuzluğun tarifi mümkün olmayan değerlerinin içine dalmak. Bilinç boyutunun sonsuzluğunda, benliksiz bir biçimde kulaç atmak. Kabe'de dahi Vechullah'ı görebilmek. Ve Yar ile sohbet etmek..

İleri gidiverdiyse affola. Ama sıziverdi testiden işte.

Neyse, geldim Oruc'a ve Zekat'a:

Oruç, insana sanki yapısındaki melekî boyutu hissettirmek için konulmuş özel bir farz. Büyük rahmet, sen yemeden, içmeden, seks yapmadan ve seks düşünmeden, başkalarının hakkında kötü düşünmeden, kötü konuşmadan da durabilen; ve böyle yaşayabilen bir meleksin idrakini hissettirmek için konmuş bir farz. Senede 365 gün içinde, sadece 29 gün. Sana bu beden olmadığım, bir bilinç varlık, düşünsel varlık ol-duğunu, melekî boyuta ait bir varlık olduğunu rarkettinnek için konulmuş bir farz.

Ve zekat... Anladıysan, her zerrede, her birimde varolanın gerçekte sadece "O" olduğunu, paylaş onlarla hiç olmazsa varlığının kırkta birini, diyen anlayış...

İşle en basitiyle İslam.,

" Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz, sevdiniz, nefret ettirmeyiniz!" Buyuran Efendimiz Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in bildirdiği Kur'an'ın bize en öz manada anlatmak istedikleri ve bizden taleb ettiklerini anlayabildiysek, bunun ardından "Günah"ı anlayalım, sonra da istigfarın ne olduğunu ve nasıl bir düşünceyle yapılması gerektiğini...

"Dağlar gibi kuşatmış benlik günahı seni

Günahını bilmeden gufranı arzularsın."

Ve işte bundan sonradır ki, aralık Kur'am Kerîm'e "el sürebiliriz" ve zikre, duaya başlayabiliriz..,

FAYDALI DUALAR

Bismillahir Rahmanir Rahim.

Ya Hayyu Ya Kayyum

Ya Fettahu Ya Rezzaku

Ya Azizu Ya Hakimu

Ya Alimu Ya Veliyyu

Ya Latifu Ya Cebbaru

1. Ya Bediüs Semavatı Vel Ard. Ya Zülcelâli Vel İkrâm. Ecirni Minennar. Ecirni Minennar. Ecirni Minennar. Ya Aziz, Ya Kerim, Ya Rahman, Ya Rahim, Ecirni Minel Azabil Elîm.

2. (Hazreti Fatma'ya Sevgili Peygamberimizin tavsiye ettiği dua:)

Ya Evvelil Evvelin, Ve Ya Ahiril Ahiriyn, Ve Ya Zülkuvvetil Metin, Ve Ya Rahmanil Müstahsiyn, Ve Ya Hüve Erhamer Rahimiyn.

3. Allahümme Salli Alâ Muhammedin Ve Alâ Âli Seyyidina Muhammed, Bi Adedi Külli Dâin Ve Devâin Ve Barik ve Sellim Aleyhi Ve Aleyhim Kesira.

(Bu salavat 3 defa okunur. İlk iki defasında Kesira diye biter, 3.'de Kesiren Kesira diye okunur.)

4. Allahümme Salli Alâ Seyyidina Muhammedin Ve Alâ Ali Seyyidina Muhammed. Ve Alâ Seyyidina Cebrail Ve Mikail Ve İsrail Ve Azrail, Ve Hameletil Arşı Ve Melâiketel Mukarrebine Ve Cemi Enbiyai Ve Evliyai Vel Mürseline Alâ Külli Ecmain.

5. Rabbena Âtina Fiddünya Haseneten Ve Fil Ahireti Haseneten Ve Kınâ Azaben Nar, Edhilnel Cennete Meal Ebrar, Ya Azizü Ya Gaffar, Ya Rabbel Alemin.

(Ey Rabbimiz, bize Dünya ve Ahirette iyilikler ver, cehennem azabından kurtar, cennete iyi kullarınla ithal eyle; Ey Büyük, Ey affedici, Ey Âlemlerin Rabbi Allah'ım.)

6. Salli Ve Sellim Ve bârek alâ Habibike Muhammed Mustafa, Ve Alâ Cemi Enbiyai Vel Mürselin, Vel Evliyai Vel Ulemai Veşşühedai Vessalihin, Amin, Vel Hamdülillahi Rabbil Alemin, El Fatiha (Amin).

Mü' minler için istiğfar:

Allahümmağfirli veli valideyye velilmü'minine vel mü'minât, vel müslimîne vel müslimat, el ahyâi minhüm vel emvât, birahmetike yâ erhamerrâhimin.

“Günde 25 defa bu istiğfarı okuyana bütün mü'minler adedince sevap verilir.” – Hadis-i Şerif.

Sıkıntıların defi için :

Allahümme salli ve sellim ve Barek Alâ seyyidina Muhammed (1 kere)

Yâ Erhamerrâhimin (3 kere)

Bismillâhirrahmanirrahim (1 kere)

Lâ ilâhe illâ ente Subhaneke innî küntü minezzâlimin

(Besmele ile beraber 33 veya 100 kere)

Enni messeni yedurrü ve ente erhamürrâhimin (Besmeleyle 33-100 kere)

Sübhânallahi velhamdülillâhi ve lâ ilâhe illâllâhu vallâhu ekber. (Besmeleyle 33-100 kere)

Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azim (Besmeleyle 33-100 kere)

ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI HAZRETLERİNİN HAYATI

İbrahim Hakkı Hazretleri 1703 yılında Erzurum'a bağılı Hasankale ilçesinde dünyaya geldi. Babası Molla Osman Efendi, gördüğü bir rüyada emredilmesi üzerine bir müşid aramak maksadıyla Siirt'e ve oradan Tillo'ya gelmiş ve İsmail Fakirullah Hazretlerinin hizmetine girmiştir. İbrahim Hakkı da 9 yaşında iken babasının arkasından amcasıyla Tillo'ya gelmişlerdir. Okuma çağında olan İbrahim Hakkı, o günün şart ve araçlarına göre çok ileri durumda sayılabilecek fen bilgilerini Fakirullah Hazretlerinden almıştır. Daha sonra Veysî tarikatına intisap eylemiştir.

Büyük düşünür İbrahim Hakkı, fıkıh ve hadiste, şiir ve edebiyatta, tıp ve gökbiliminde, hasılı bütün ilim dallarında büyük bir kudret ve yetenek kazanmıştır. Yaşadığı çağda doğunun biricik ilmî faziletini gösterir.

Mürşit ve hocası Fakirullah Hazretlerinin ölümünden sonra, irşat ve öğretim görevlerini devraldı. İbrahim Hakkı burada edindiğı bilgileri yeterli görmeyip, ilmî tetkik ve araştırma için 1742 yılında İstanbul'a giderek Sultan Mahmut'un özel misafiri oldu. Saray kütüphanesinde bulduğı önemli eserleri tetkik ederek El İnsaniye adlı kitabını 150 eserden yararlanmak suretiyle yazdı.

İstanbul'dan sonra Kahire'ye uğrayarak burada bir yıl kaldı. Sonra da Tillo'ya döndü. İbrahim Hakkı Hazretleri 1780 yılında vefat etti. Vasiyeti üzerine İsmail Fakirullah Hazretlerinin yanına defnedildi.

Hakikat ve tasavvufla ilgili divanı, İbrahim Hakkı divanı ile çeşitli bilgileri kapsayan Marifetname'si basılmıştır.

Diğer eserleri şunlardır:

1. Mecuatül İrfaniye	13. Mecmuatül Vahdaniye	25. İsbatül Vücut
2. El insaniye	14. Kitabül Âlem	26. Sülukü Tariki Fena
3. Tuhfetul Kiram	15. Ruzname	27. El İnsanül Kâmil
4. Nuhbetul Kelâm	16. Nasihatname	28. Mahremül Esrar

5. Teddratul Ahbab	17. Felekname	29. Tevhidüs Sıfat
6. Urvetül İslâm	18. Vuslatname	30. Hüsnül Arifin
7. Meametul Meani	19. Tevhidil Kur'an	31. Asayı Musa
8. Kenzül Fütuh	20. Sefinetun Nuh	32. Naş-i Can
9. Definetür Ruh	21. Ruhüş Şuruh	33. İnayetname
10. El Amelül Felakiye	22. Cülulüm	34. Uzletname
11. Şerhül Basita	23. Cılalül Kulub	35. İbretname
12. Mürşidil Metalibin	24. Şifaüs Sudur	36. Kavsidül Lugatül Farisiye

Eserlerinden en ünlüsü ve bir nevi ansiklopedi vasfını taşıyan Marifetname, çağın bütün mânevi ilimlerini, kendi bilgilerini ve bu arada, astrolojiye olduğu kadar uzay ilmine de vakıf bulunduğunu gösteren bütün bilgileri ihtiva etmekte olup, hem doğu, hem batı ilim dünyasında aynı ilgiyi görmüştür.

İbrahim Hakkı Hazretleri, Fakirullah Hazretlerinin hem talebesi, hem de damadı olmuştur.

Mübarek ruhları için

El Fatiha.

FATİHA, AYETEL KÜRSİ VE YÂSİN-İ ŞERİF'İN FAYDALARI

Kur'an, şifadır. Kur'an ayetlerinin pek çok derde deva olduğu, bir gerçektir. Bu özelliğe sahip ayetler arasında, Fatiha Suresinin tamamı, Ayetel Kürsi (2/256) ve Yâsin Suresi vardır.

Aşağıda, Fatiha Suresi, Ayetel Kürsi ve Yâsin'in birçok faydalarından bir kısmı belirtilmiştir. Yer darlığı nedeniyle, bu konuda ancak bir özet verebiliyoruz.

Fatiha'nın Faydaları

Fatiha, dine, doğruluğa, Allah'a yönelmeye, başarılı olmaya, yardım görmeye, düşmana üstün gelmeye, ibadette ve itaatte bulunmaya, merhametli ve şefkatli kalmaya, yeterli bulunmaya, sevimli olmaya, kötülükten korunmaya, güven içinde kalmaya, mülk edinmeye, irade ve ilim sahibi olmaya, malda artış elde etmeye, mevki sahibi olmaya, güzel bir hayat sürmeye, ev halkını korumaya, zarar ve fesattan uzak olmaya, ilmin inceliklerini anlamaya, marifet sahibi olmaya yardım eder. Fatiha'yı çok okuyan, canında ve malında bereket bulur. Allah, onu açlık ve fakirlik gibi üzücü ve ezici şeylerden korur. Allah'tan meşru olarak ne isterse, mutlaka kendisine verilir. Bütün bunlar, Fatiha'ya devamlı elde edilir. Aynı zamanda bunlar, ehil bir zattan müsaade almakla gerçekleşir. (Hazinetül Esrar, s. 413.)

Farz namazlardan sonra 20 defa Fatiha'yı okumaya devam eden kimse, her gün 100 kere bu sureyi okumuş olur. Allah onun rızkını genişletir, durumunu iyileştirir. İç âlemini ışıklandırır, işlerini kolaylaştırır. Gam ve kederini giderir. İzzet ve şeref kazandırır. Fatiha ile birlikte bereket iner, ihtiyaçları karşılanır. Fatiha'da, erbabı için nurlar ve sırlar vardır.

Her farz namazdan sonra Besmele ile birlikte 7 kere Fatiha Suresini okumaya devam eden kimseye Allah, hayırların kapısını açar. Din ve dünya işlerinde yeterli sebep yaratır. Fatiha'yı 7 defa okuyup bir pamuk parçasının üzerine üfleyen ve sonra onu bir yara üzerine kapatan kimseye Allah, Fatiha bereketiyle şifa verir. (Dürretül Âfâk.)

İmam El-Hakim'e göre bu Surede bin zâhir, bin de bâtın olmak üzere iki bin hassa vardır. Sabah namazının sünnetiyle farzı arasında 41 kere Fatiha okumaya devam eden kimse, ne gibi bir makam ve mevki dilerse onu elde eder. Fakir ise zengin olur, borçlu ise borcu ödenir. Hasta ise şifa bulur. Zayıf ise güç ve kuvvet kazanır.

Garip ise izzet ve şeref elde eder. Halk arasında kıyaslanamayacak kadar itibar kazanır. Hem ulvi (yüce), hem süfli (aşağı) âlemde sevimli olur. Sözü dinlenir, işi beğenilir. Düşmanı yanında kuvvetli ve heybetli görünür. Dostu yanında son derece sevilir. O buna devam ettikçe, Allah tarafından devamlı bir emniyet içinde bulunur.

Bulunduğu makam ve mevkiden azledilen kimse, sabah sünneti ile farzı arasında, bir noksanlık yapmadan 40 gün, günde 41 defa Fatiha'yı okuyacak olursa, Cenab-ı Hak onun makam ve görevini veya daha iyisini verir. Eğer kısır kalmış ise, Allah ona salih bir evlat da verir. Belirtilen tertip üzere ağrı ve sızı hissedilen yaraya, özellikle göz ağrısına, halis bir niyet ile okunursa, Allah şifa verir. Fatiha'nın böyle şifa olması, tıbbi bütün çarelere başvurduktan sonra, tıbbın aciz kalması halinde başlar. Bu öyle bir sırdır ki, bunu ancak Allah'ın yardım ettiği kimseler bilebilir. Bu sırrı gizlemek gerekir. Ancak lâıyk olana, gönülden inanıp kabul edene açıklanabilir. (El-Hakim, Esrar-ı Fatiha.)

Her farz namazının ardından 100 kere Fatiha'yı okuyan kimse buna devam ederse, hızla maksadına ulaşır. Kim de sabah namazından sonra Fatiha'yı, harfleri sayısınca (125 defa) okursa, gayri meşru istekler dışında arzuladığı şeyi elde eder.

Fatiha'yı 125 bin defa hatmetmekte büyük faydalar vardır.

Fatiha'yı Resuller, Bedir savaşına katılan mücahitler ya da Tâlut'un askerleri sayısınca (üçü de 313'tür) okuyan kimse, arzu ettiği meşru dilekleri elde eder ve ihtiyacı olan korunmayı sağlar. Gece gündüz bu Sureyi okumaya devam edene Allah hem zâhiri, hem de bâtında ledünni ilim ilham eder.

Resulullah Efendimiz buyuruyor ki: "Kim döşegine uzandığında Fatiha'yı okur ve beraberinde üç İhlas ile bir Muavvizeteyn (Felak ve Nas Sureleri) okursa, ölümden başka her şeyden güven içerisinde olur."

Diğer bir hadis-i şerifte ise buyuruluyor ki : "Fatiha, mü'minlerin maksadına açılan kapıdır. Kim onu abdestli olarak yedi gün, günde 70 kez okur da tertemiz bir suya üfler ve onu içerse, Allah kendi fazlû kereminden ona ilim ve hikmet verir, kalbini fâsit (bozuk) düşüncelerden temizler. Onun zekâsını artırır, hafızasını güçlendirir, artık bir daha unutmaz olur."

Ayetel Kürsi'nin Faydaları

(Şeyh Muhakkik Celâl Divanî Hz.'nin beyanına göre:)

Kim Ayetel Kürsi'yi harfleri sayısınca (170 defa) okursa, ne gibi bir mertebe talep ederse herhalde onu bulur. Rızık isterse geniş bir nimete erişir. Borcundan kurtulmak isterse ödeme imkânı bulur. Zindanda ise, Allah oradan kurtuluş sebeplerini yaratır. Düşmanlarının şerrinden kurtulur. Özellikle bu sayıyı farz namazlardan sonra okursa, talebi süratle yerine gelir. Gece ortasında abdestli bir durumda kıbleye yönelecek olursa, kabul olunmaya pek

yaklaşmış olur. Ayetel Kürsi'yi kelimeleri sayısınca (50 defa) yavaş yavaş okursa, mübarek kılınır ve şeytanın çekip çevirmelerinden korunur.

(Şeyh İmam Ebül Abbas El-Bûnî (Bevnî)'nin beyanına göre:)

Ayetel Kürsi'yi harfleri sayısınca (170 defa) okuyan, ömrü boyunca hiçbir kötü şeyden korkmaz, kimse ona karşı kötülük yapmaya güç bulamaz. Ne söz, ne hareket ile dokunamaz. Şeytan'ın çevirmelerinden korunmuş olur. Bu sayıda okumaya devanı eden kimseye, varlık âleminde bulunan şeyler itaat eder. Hiçbir şey ona zarar vermeye güç yetiremez. Farz namazlarından sonra okuyan, halk arasında ve ruhâni varlıklarkatında sevimli olur.

Kimin bir ihtiyaç ve dileği olur da ona ulaşmaya yol bulamazsa, 170 defa Ayetel Kürsi'yi okuduktan sonra 3000 defa “Ya Kâfi, Ya Ganiy, Ya Fettah, Ya Rezzak” demesi halinde, Allah'ın izni ile arzu ettiği sebep kapıları kendisine açılır.

Ayetel Kürsi'yi harfleri sayısınca (170 kez) okuyan kimse, arzu ettiğinin sevgisine lââyık olur. Rızık ona doğru gelir.

Sevdiği bir kadın varsa, meşru yoldan onunla evlenir. Bununla düşmanını kahredebilir. İnatçı ve kıskancı defedebilir.

Hile yapanın düzenini bozabilir, borcunu ödeme imkânı bulur. Zenginlik arzu eder veya bir şeye erişmek isterse, Cenab-ı Hak bu isteklerini yerine getirir.

Kim bu ayeti Peygamber Efendimizin isimleri sayısınca (201 defa) okuyup, dünya ve ahiret işleri ile ilgili bir hacetini Allah'tan isterse, onun bu ihtiyacı karşılanır. Ayetel Kürsi'yi 313 defa okursa, kendisine ölçülemeyecek kadar hayır hasıl olur. Allah ona hayır kapılarını açar.

(Tefsir-i Tesir yazarına göre:)

313 sayısının büyük sır ve hikmeti ve garip özellikleri vardır. Bu sayı, 124 bin peygamber içinde resul olanların sayısıdır. (Her resul, ayrı bir vahye mazhar olmuştur.) Tâlut, 313 kişi ile Câlut'a karşı savaşa çıkmıştı. Bedir savaşına katılan Eshab-ı Kiram da 313 kişi idi.

(Şeyh El-Bûnî diyor ki:)

Yüce Kur'an'da en üstün ayet, Ayetel Kürsi'dir. Ayetel Kürsi İsm-i Âzam, yani Allah'ın en büyük ismidir. Cenab-ı Hak, bu ayetin başında “Allah Hu lâ ilâhe illâ Huvel Hayyül Kayyum” buyuruyor. Kim bu üç ismi anıp devam ederse, süratle faydasını bulur.

Rızık istediğinde, Lâ ilâhe illallahül Rezzak de.

Şeref arzu ettiğinde, La ilâhe illallahül Muizz söyle.

İlim talep ettiğinde, Lâ ilâhe illallahül Alim de.

Sevgi ve muhabbet talep ettiğinde, La ilâhe illallahül Vedud zikrine devam et.

Bir zalimden intikam almak istersen, Lâ ilâhe illallahül Müntekim'e devam et.

Bilmiş ol ki, Ayetel Kürsi'nin şanı çok büyüktür, faydası umumdur. Kim onunla dua ederse, Cenab-ı Hak kabul buyurur.

Bu ayetin özelliklerinden biri de şudur : Her farz namazından sonra okunursa, kul hakkı ve millet hakkı dışında, Allah okuyanın bir sonraki farz namazına kadar olan bütün günahlarını ve kusurlarını bağışlar. Uyumadan önce okuyan kimseyi, uykusu sırasında şeytandan korur. Kim de onu öfkelendiği zaman okuyup sol tarafına üflerse, şeytanını hapsedmiş olur, öfkesi de yatışır.

(Şeyhül Ekber Muhyiddin-i Arabi Hz.’nin buyurduğuna göre:)

Kim Ayetel Kürsi’yi harfleri sayısınca (170 defa) okursa, halk ve seçkinler arasında büyük bir dereceye erişir. Cenab-ı Hak onun üzerine hayır ve fayda kapılarını açar. İlim hazinelerinin, gizli bilgilerin pencerelerini aralar. Tedavi etme yollarını ona öğretir. Böylece Cenab-ı Hak, ona hem zâhirî, hem bâtinî ilim ve hikmet verir. Arzu ettiği üzerinde tasarrufa sahip olur.

Kim de Ayetel Kürsi’yi her gün bin defa okur ve bunu vird haline getirirse, dünyevi arzusuna kavuşur, maksadına erişir. Kim gece gündüz bin defa okur ve buna 40 gün devam ederse, ruhânî âlemin kapısı ona açılır, melekler onu ziyaret eder ve o kişinin bütün dilekleri yerine gelir. Bunda hiçbir şüphe ve tereddüde yer yoktur. Aynı zamanda, rüyada Peygamber Efendimizi görme şerefine erişmek mümkün olur, ondan birtakım ihsanlar ve talimat alınır.

Yâsin-i Şerifin Faydaları

Benzer şekilde, Yâsin Suresi’nin de pek çok faydaları vardır. Aşağıda, bunlardan iki tanesini özetliyoruz:

Emir Sultan Hz. şöyle buyurmaktadır: Eğer bir kimse Yâsin-i Şerifi gizlenmek ve bir düşmanın şerrinden kurtulmak veya başına gelecek felaketlerden korunmak niyeti ile okuyacak olursa, bu dileklerinden hangisini arzu etmiş bulunursa yerine gelir.

Nitekim Ebül Hasan Şâzeli Hz. şöyle buyurmaktadır:

“Her kim tehlikelerden azad olmak ve kendini gizlemek istiyorsa, aşağıdaki duayı okuyup etrafına üflemesi lazımdır.” Söz konusu dua şöyle:

“Bismillahir rahmanir rahiyim. Lâ ilâhe illa huvel hayyül kayyum. Bismillahillezi lâ ilâhe illa huve zülcelali vel ikram. Bismillahillezi la yedurru ma ismüh şey’in fil ardı ve lâfissema ve huves semiül alim. Allahümme inni euzü bike min Şerri.....”

Mânâsı ise şu şekilde özetlenebilir:

“Rahman ve Rahim olan Allahu Zülcelâl’in adıyla. O mutlak ilâh ki diri ve kayyumdur, yani her şey O’nunla vardır ve ayakta durur. Allah’tan başka yaratıcı olmadığı gibi, O Celal ve Kerem sahibinin mübarek adı bir kimseyle beraber olursa ona ne gökte, ne yerde kimse zarar veremez. O, işiten ve bilendir. Ya Rabbel Âlemin,’ın şerrinden sana sığınırım.”

Bu duayı sonuna kadar okuduktan sonra üç defa tekrar ederse ve Yâsin’i okurken her mübin’e varışta ya üç veya yedi defa tekrar ederse, gök ve yer ehlinden hiçbir varlık ona zarar veremez. Şöyle ki, dünya baştan aşağı ateş içinde kalsa veya suya gark olsa, itikadı

bütün olan bir kulu ne ateş yakar, ne su zarar verir. Ayrıca: “Ve cealna min beyne eydihim sedden, ve min halfehüm sedden, fe agşeynahüm fehüm la yübsirun” ayetini her mübin’den sonra yirmi bir defa okuyan kimseye, bu âlemde hiçbir kul zarar veremez. Kazdıkları kuyuya, Yâsin-i Şerifin bereketi ile düşmanları düşmüş olur.

Bir kimse yolculuğa çıkmak istese ve evinin soyulacağından veya eve girileceğinden şüphe etse, kapısının kilidini kapatırken bir defa Yâsin Suresini okuyup, kilidin üzerine üflecek olursa, en usta kilit açıcıları bile o kilidi açmakta başarılı olamaz; hatta içinden böyle bir arzu bile geçiremez. Hazinelerin kilitlerine dahi aynı minval üzere bu muazzam sure okunsa ve her mübin’e gelindiğinde: “Ve cealna...” ayetiyle Asr Suresi kırk defa okunsa, her türlü hıyanetten, tüm elem ve acılardan kurtulmuş olunur. Yukarıda bahsettiğimiz hazine bile, tıpkı emanet bir şey gibi, Yâsin Suresinin bereketi ile bütün saldırılardan emin olur, korunur.

NAMAZ BABI

Mâlumunuz üzere 5 vakit namaz, tüm insanlık âlemine farz kılınmıştır. Bunları her mü'minin vaktinde eda etmesi şarttır.

Öğle ve yatsı sünnetlerinin 4'er rekat olarak kılınması faydalıdır ve farz yerine geçer.

Geçmiş namazlar, beş vakit namazdan sonra vakit buldukça kaza edilmelidir. Bundan sonra aşağıdaki nafile namazları kılmakta fayda vardır:

Gece saat 12'den sonra 2 ilâ 12 rekat Teheccüd namazı kılmak gerekir.

Sabah saat 7 ilâ 10 arası İşrak namazı, 2 ilâ 12 rekattır.

Sabah 10 ile 12 arası Duha namazı, 2 ilâ 12 rekattır.

Akşam namazından sonra 2 ilâ 6 rekat Evvabil namazı kılınır.

Şah-ı Nakşibend Muhammed Bahattin Hz.'nin Sâ minî kolunda, 5 vakit namaz dışında fırsat buldukça çokça Kur'an-ı Azimüşşan okunur. Haftada bir gün Hatm-i Hâcegân, ihvanlar arasında ve bir halife maiyetinde toplanıp çekilir. Bunlar bittikten sonra şecere, Hz. Fahr-i Kainat Efendimiz'den başlar. Hz. Ebubekir Sıddık'tan son halifeye kadar sayılır. Üç İhlas, Felak ve Nas Sureleri birer defa ve bir defa da Fatiha-i Şerifle Hatim duası, Salavat-ı Şerif okunur. Fırka-i Naciye olarak rabıtayı şerifle, Hz. Muhammed Sallallahu Aleyhi Vesselem huzurunda imiş gibi, yeşil çadır, yeşil bayrak ve yeşil sancak altında, gelmiş ve geçmiş Ümmet-i Muhammed ve ehli iman ve ehli insanların ruhlarına hediye edilir. Tarikata intisap eden kişinin 24 saatte bir defa bunu yapması lâzımdır.

Lillahil Fatiha.

Not: En üstün ders, gece Teheccüd namazından sonra yapılan derstir. Şeceremizi bir şema üzerinde görelim:

Hz. Muhammed (Sallallahu Aleyhi Vesellem)

Ebubekir Sıddık Hz.

Şah-ı Nakşibend Hz.

İmam-ı Rabbani Efendi Hz.

Abdullah Dehlevî Efendi Hz.

Mevlâna Mehmet Halit Zülcenâheyn Hz.

İsmail Fakirullah Efendi Hz.

İbrahim Hakkı Efendi Hz.

Hoca Bekir Efendi Hz.

Ali Septi Efendi Hz.

Mahmud Sâminî Efendi Hz.

Tâberi İmamı Hoca Osman Bedrettin Efendi Hz.

Hoca Mustafayı Naci Efendi Hz.

Musa Kâzım Efendi Hz.

Hacı Ahmet Efendi Hz.

Hacı Ahmet Efendi Hz.

MÜSLÜMANIM DİYEN KİŞİ

Müslümanım diyen kişi şartı nedir bilse gerek
Tanrı'nın buyruğun tutup beş vakit namaz kılsa gerek

Tanla durup başın kaldır ellerin suya daldır
Tamudan azadlı odur kullar azad olsa gerek

Öğle namazın kılasın her ne dilersen bulasın
Nefs düşmanın öldüresin nefs her daim ölse gerek

O ikindiye kılanlar arı dirlik dirilenler
Onlardır Hakk'a erenler, dâim Hakk'a erse gerek

Akşam durur üç fariza dağ gibi günahın erite
İyi amellerin mezarda mum ve çırağ olsa gerek

Yatsı namazın ol hâzır hâzırları sever Kadir
İmanın eksiğin bitir iman önder olsa gerek

Her kim bu sözden almadı beş vakit namaz kılmadı
Bilin müslüman olmadı ol tamuya girse gerek

Görmez misin Mustafa'yı nasıl bekledi vefâyı
Ümmet için o sefayı ümmet ona erse gerek

Bekler isen din gayretin verme gel nefse muradın
Yunus Nebi salavatın' aşk ile götürse gerek

Yunus Emre

DUR SABAH NAMAZINA

Sana derim ey veli, dur erte namazına
Eğer değilsen ölü, dur erte namazına

Ezan okur müezzin, çağırır Allah adın
Yıkma dinin bünyadın, dur erte namazına

Uçar yükselir kuşlar, tesbih okur ağaçlar
Himmet alan kardaşlar dur erte namazına

Namaz kıl yarar olsun, ahrette gerek olsun
Mezarda چراغ olsun, dur erte namazına

Çıka gide can dahi, şöyle kala ten dahi
Derviş Yunus sen dahi dur erte namazına

Yunus Emre

ZEKAT VEREN HİRİSTİYAN

Sevgili Peygamberimiz arkadaşlarıyla sohbet ediyorlardı, Bir ara şunları söylediler :

— Zekat vererek, mallarınızı koruyunuz. Sadaka vererek, hastalarınızı tedavi ediniz.

Tam o sırada bir hristiyan geçiyordu. Bu sözleri duydu. Kendi kendine tekrarladi :

"... zekat vererek, mallarınızı koruyun..." Hem yürüyor, hem düşünüyordu :

— Acaba ben de zekat versem, malımı koruyabilir miyim?

Zekat, bir yıldır elinde bulunan malların, kırkta birini fakirlere vermekmiş. Yani 40 altınım varsa 1 taneciğini fakirlere hediye etmekmiş..

Ne kadar da kolay,..

Bunları düşünüyordu. Çünkü o günlerde bir ortağı, Mısır'a, ticaret için gitmişti. Büyük kervanla, çok mal götürmüştü. Mısır'da satıp "iyi kar" edeceklerdi.

Evet; yolda bulunan mallarını düşünüyordu.

— Acaba zekat versem o mallarım korunur mu?

Niçin olmasın?.. Peygamber, hiç yalan söyler mi?.. Kat'i olarak dedi ki :

"Zekat'la mallarınızı koruyunuz.." Sonunda karar verdi. Zekatını hesapladı. Fakirlere dağıttı, iki üç gün sonra Mısır'dan bir yolcu geldi. Zekat veren hristiyan, heyecanla onu buldu.

— Bizim ortağı gördün mü? diye sordu. Yolcu :

— Evet, gördüm, dedi ve şunları ilave etti : Fakat biz görüştükten 4 gün sonra, sizin kervan soyulmuş.

— Ne diyorsun?

— Ne yazık ki öyle. Bize haber veren deve çobanı, canını zor kurtarmış. Eşkiyalar bütün malları ve develeri yağma edip kaçmışlar.

Hristiyan deliye döndü.

Kılıçlarını kuşandı. Kimseye belli etmeden, Peygamber Efendimize yaklaşp, öldürecekti.

Daha evinden çıkamadan, kapısı çalındı.

— Kim o?..

— Bir haberci!..

Çıktı. Kan-ter içinde bir bedevi, elindeki mektubu uzattı.

Açtı, heyecanla okudu. Çünkü ortağı yazmıştı:

— Sevgili ortak:

Sana kötü bir haber vereceğim. Bizim kervanı, yolda eşkiyalar bastı. Ne kadar mal varsa alıp, götürdü. Herkes canını zor kurtardı. Fakat üzülme. Bize bir şey olmadı. Çünkü bir handa yediğim yemekten midem bozuldu. O yüzden üç gün hasta yattım. Tabii kervan da beni beklemeden gitmiş.

Ben "Mısır'a gidemedim, kar edemedik" diye üzülürken, yoldakilerin başına bu haller gelmiş. Ya sen veya ben herhalde bir iyilik yapmışız ki, bu yağmadan, mallarımız kurtuldu.

Selamlar... Ortağın.

Zekat veren hristiyan doğruca Peygamber Efendimizin yanına koştu. Efendimiz Eshabı Kiramla yine sohbettediler.

— Ya Resulullah, Sen Hak Peygamberisin. Son Peygambersin. Beni de, İslam ile şereflendir, dedi ve müslüman oldu.

ZİKRİN FAZİLETİ

Bismillahirrahmanirrahim.

Elhamdülillahi Rabbil alemin. Esselâtü vesselâmü alâ resulina Muhammedin ve ala alihi ve sahbihi ecmain.

Hadisi şerif:

"En iyi hediye, hikmetli bir sözü iyi anlayıp din kardeşlerine anlatmaktır ve bu, bir senelik ibadete bedeldir" (Taberanî, İbni Abbas).

Zikir Hakkında Hadisi Şerifler

- Allah'ı zikrediniz. Çünkü zikir, arzuya ulaşmakta size yardımcıdır.
- Allah'ı çok zikrediniz, ta ki size mecnun desinler.
- Her tacın ve her ağacın yanında Allah'ı zikredin.
- Her halükarda Allah'ı zikretmek, amellerin en üstünüdür.
- Sözün şerefçe en üstünü, zikrullahıdır.
- Halkın derece itibarıyla en yücesi, Allah'ı zikredenlerdir,
- Allah'ı zikretmeyi çoğaltınız, o kadar ki (münafıklar size) mecnun desin.
- Sana Allah'ı zikretmeyi tavsiye ederim. Çünkü zikrullah, dünyadan (gelecek sıkıntılarda) sana teselli verir.
- Hayırlılarınız, görüldükleri zaman Allah'ın adı anılan kimselerdir.
- Ey insanlar. Her hal ve hareketinizde Allah'ı zikredin.
- Zikrin hayırlısı hafi (gizli) ; rızkın hayırlısı kafi olanıdır.
- İşin hayırlısı, dilin Allah'ı anmaktan yaşarmış olduğu halde dünyadan ayrılmandır.
- Tenhada Allah'ı zikreden, sabırda, gaza eden (mücahid) gibidir,
- Allah Teala buyuruyor : "Kulum beni andığı ve benim (ismim) ile dudaklarını kıpırdattığı zaman, ben onunla beraberim."
- Her hastalığın bir şifası vardır. Kalplerin şifası, zikrullahıdır.
- Kıyamet günü Allah, minberler üzerinde yüzleri nurlu cemaatlar getirir. Onları görenler imrenir. Onlar ne peygamber, ne de şehittirler. Onlar çeşitli kabile ve beldelerden olup birbirlerine muhabbet eden (seven) ve Allah'ı zikretmek için bir araya gelen ve zikredenlerdir.
- Hiç bir cemaat yoktur ki Allah'ı zikre otursun da melekler onların etrafında dönüp dolaşmasın, ilahi rahmet onları sarmasın, üzerlerine sekine (Allah'ın barışı) inmesin. Allah onları kendi katında meleklerine anmasın.
- (Yani zikre oturanları melekler sarar, etraflarında dolaşır, ilahi rahmet (af ve mağfiret) onları kaplar, üzerlerine sükunet ve selamet iner, Allahü Teala onları meleklerine över.)
- Hiçbir sadaka Yüce Allah'ı zikretmekten daha faziletli değildir.
- Resulullah'a sırasıyla sual ettiler :
 1. Hangi cihadın ecri sevabı, daha büyük? "Yüce Allah'ı çok zikredenlerin."
 2. Hangi orucun ecri daha büyük? "Yüce Allah'ı zikredenlerin."
 3. Hangi namaz kılanların ecri daha büyük? "Yüce Allah'ı zikredenlerin."

4. Hangi zekat verenlerin eciri daha büyük? "Yüce Allah'ı zikredenlerin."

5. Hangi Hac edenlerin eciri daha büyük? "Yüce Allah'ı zikredenlerin."

6. Hangi sadaka verenlerin eciri daha büyük? "Yüce Allah'ı zikredenlerin." (Görüldüğü gibi hepsine de "Yüce Allah'ı zikredenlerin" buyuruldu. Kelamın sonunda Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer'e hitaben : "Ya Eba Hafs, hepsini Allah'ı zikredenler alıp gitti" buyurdular.)

— Diliyle Allah'ı zikredip de kalbiyle isyan eden kimseye yazıklar olsun.

— Diliyle Allah'ı zikretmeyi çoğaltıp da, (ameliyle) Allah'a isyan edenin vay başına geleceklere.

— Bir saat Allah'ı hatırlamak, seksen senelik nafile ibadetten hayırlıdır.

— Allah'ın büyüklüğü üzerine bir saat tefekkürde bulunmak, bir gece ibadet için ayakta durmaktan hayırlıdır.

"*Alâ Bizikrillâhi Tetmainül Kulub*" (Rad Suresi, 28).

Yani : "Kalbin mutmain olmasının, tatmin edilmesinin ve rahatlığa kavuşmasının yolu, Zikrullah'tır." Zikir sebebiyle Cenabı Hak'ka yakınlık elde edilir ve ebedî devlete erilir.

Vesile, Rabita, Vera ve Takva Hakkında Hadisi Şerifler

— Allah'tan benim için vesile (derecesini) isteyiniz.

— Kim deve sağacak kadar rabita yapsa, Allah (onu) ateşe haram kılar.

— Yarın (ahirette) Allah'ın dostları, dünyada iken vera (sahibi) ve zühd ehli olan kimselerdir.

— Hayırlınız, dünya hususunda en fazla perhizkar, ahirete ise en çok rağbet edeninizdir.

— Kim karnını aç tutarsa düşüncesi büyük, kalbi (ve başı) anlayışlı olur.

— Alçak gönüllü olmadıkça, zahid olamazsınız.

— Amellerin âlâsı, verâ ve takvadır.

— Allah Teâla buyurdu : Bana, vera ve takva sahipleri kadar kimse yaklaşmadı.

— Resulullah kalbini işaretle : "Takva burada" buyurdular.

— Kim Allah(a isyan)dan sakınırsa, Allah da onu (zararlı) her şeyden korur.

— Kime takva sıfatı nasip olursa, dünya ve ahiretin hayrı ile zıklanır.

— Kalpler Rahman (olan Allah'ın) iki kudret parmağı arasındadır, onu dilediği gibi çevirir.

— İnsanlarda ilk uyandırılacak şey, huşu (duygusu)dur.

— Gözlerin ağlaması ve kalplerin korkusu (ilahi) rahmettir.

— Senin en büyük düşmanın, iki yanın arasındaki nefstir.

LA İLAHE İLLALLAH

Her kim der ise dâim
Lâ ilâhe İllallah
Gönlünde dura kaim
Lâ ilâhe İllallah

Endişesi Hak ola
Gönlü nûr ile dola
Mahşere dek söyleye gele
Lâ ilâhe İllallah

Şu dem ki göçe canı
Lâ havfün* ola şanı
Çürütmeye hiç teni
Lâ ilâhe İllallah

Aldatamaya şeytan
Mûnisi ola Rahmân
Hem kurtariser imân
Lâ ilâhe İllallah

O gün ki kara yüzler
Hem söylemeye sözler
Hoş hüccet olup söyler
Lâ ilâhe İllallah

Cehd eyle mâsivâyı
Çıkara gör gönülden

Tevhide can u dilden
Lâ ilâhe illallah

Var Eşrefoğlu Rûmi
Terk etme bu kelâmı
Deyin bunu devâmlı
Lâ ilâhe illallah

Eşrefoğlu Rumi

**Elâ inne evliyâal lahi Lâ havfün aleyhim ve lâ hüm yahzenun: “Allah’ın veli kulları için korku da, hüzün de yoktur” (10/62).*

DOĞRU YOL (SIRAT-I MÜSTAKİM)

Her müslüman için gerçek ve tek amaç, Cenab-ı Allah'ın rızasını kazanıp onun hoşnutluğunu elde etmektir. Cenab-ı Allah, Peygamberleri aracılığı ile kendine ulaştıran en kısa ve orta yolu bildirmiştir. Bu yolun İslam'daki adı, sırat-ı müstakim'dir. Enam Suresinde meâlen şöyle buyrulmaktadır: “İşte benim doğru yolum budur. Ona uyun. Başka yollara uymayın ki, sizi Allah'ın yolundan ayırmasın. Azabından korunasınız diye Allah, size böyle tavsiye etti” (6/153).

Sırat-ı müstakime ulaşmak, Allah'ın lütfu ile beraber, kulun talep etmesi, gayret göstermesi, inançlı ve ihlâslı (içten) olmasına da bağlıdır. İlk Sure olan Fatiha'da: “Bizi doğru yola ilet, hidâyet et” denilerek, kulun ilk talebinin sırat-ı müstakim üzere olması gerektiği bildirilmiştir. Namazın her rekâtında tekrarlanan Fatiha Suresi ile devamlı olarak kul, Cenab-ı Zülcelâl'den doğru yolu talep etmektedir.

İnsanın yaşayışı, inancı, tutumu ve davranışlarıyla sırat-ı müstakim üzere olduğunu zannetmesi ile gerçekten sırat-ı müstakimde olması, ayrıdır. Bu zannın tehlikesini Zuhurf Suresi haber veriyor: “O şeytanlar bunları doğru yoldan çıkardıkları halde, bunlar doğru yolda olduklarını sanırlar” (43/37). Nahl Suresinde ise meâlen: “Doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapanları da, doğru yolda olanları da en iyi bilendir” (16/125) şeklinde uyarılmaktayız.

Kur'an-ı Mübin'de sırat-ı müstakim ifadesi, 32 defa geçmektedir. Bir çok yerde, hidâyet kökünden türetilmiş kelimelerle beraberdir. Ayrıca “düz yol, yolun doğrusu, murada erdiren yol” olarak bir çok ayette yer almaktadır.

“Hidâyete ulaşmak için gidilecek yol” olarak da ifade edilmektedir. Nisa Suresinde meâlen şöyle denilmektedir: “Allah'a ve Resulüne itaat edenler, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddîkler, şehitler ve salihlerle beraberdirler. Onlar ne güzel arkadaşlardır” (4/69). Böylece sırat-ı müstakim, Peygamber Efendimizin, ashabının ve halifelerinin yolu olarak açıklanmıştır. Kur'an'a göre sırat-ı müstakim, aynı zamanda sıratullah'tır. Yasin Suresinin 59. ve 61. ayetlerinde meâlen: “Ey âdemoğulları, ben size:

Şeytana tapmayın, o sizin apaçık bir düşmanınızdır. Bana kulluk edin, bu doğru yoldur, diye bildirmedi mi?” buyrulmaktadır.

Bütün nebiler doğru yolu, Allah’a kulluk etmek olarak bildirmişlerdir. Kur’an-ı Kerim’de sıratel müstakim, Sünnetullah anlamına da gelmektedir. Enam Suresinin 125-126. ayetlerinde meâlen: “Allah, kimi doğru yola iletmek isterse onun göğsünü İslam’a açar, kimi de saptırmak isterse onun göğsünü göğre çıkıyormuş gibi dar ve tıkanık kılar. Allah, inanmayanları küfür batağında bırakır. İşte Rabbinin doğru yolu budur,” buyruluyor. Hidâyet, Cenab-ı Allah’tandır.

Allah, kendisine halife olarak yarattığı insanı, rızasına ulaştıracak doğru yola çeşitli sebeplerle ve ayetleri vasıtasıyla çağırır. “İşte bu kitap, Allah’ın gönderdiği hidâyet rehberidir. Onunla istediğini doğru yola eriştirir” (Zümer, 23). “Gerçekten bu, en doğru yola iletir ve yararlı işler yapan müminlere büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler” (İsra, 9). Kur’an-ı Kerim öylesine bir kurtuluş sebebidir ki, onu anlamadan, hayatımıza uygulamadan, doğruya, gerçeğe, Hakk’a ulaşmaya imkân yoktur. Resulü Ekrem için “Gerçekten sen onları doğru yola çağırıyorsun” (Müminun, 73) ve “Eğer Peygambere itaat ederseniz doğru yolu bulmuş olursunuz” (Nur, 54) buyruluyor. Âl-i İmran Suresinin 96. ayetinde ise meâlen: “Allah’ın lâneti o zalimlere olsun ki, Allah’ın yolundan çevirirler ve onu eğiltmek isterler ve ahireti de inkâr ederler” buyurulmuştur. Böylece sırat-ı müstakimden ayrılmanın ya da buna sebep olmanın karşılığı, Cenab-ı Allah’ın lâneti olarak bildirilmiştir.

Sâlih kişiler dediğimiz ilim, amel, ihlas üçlüsüne sahip olanların da, sırat-ı müstakime çağırma hem sorumlulukları, hem de görevleri vardır. Müslim’den rivayet edilen şu kudsî hadis bunu açıklar: “Doğruya delâlet eden kişi için o doğru yola tâbi olanların sevabı kadar sevap vardır. Ve bu onların alacakları sevaptan bir şey de eksiltmez. Yine, sapıklığa çağırana da o yola uyanların vebalinin aynısı vardır. Bu da onların günahlarından bir şeyi noksanlaştırmaz.” Zümer Suresi 17-18. ayetlerde meâlen: “Şeytana kulluk etmekten kaçınıp, Allah’a yönelenlere müjde vardır. Dinleyip de en güzel söze uyan kullarıma müjdele. İşte Allah’ın doğru yola eriştirdiği, onlardır” buyrulurken, sırat-ı müstakime nasıl ulaşacağımız beyan edilmektedir.

Sırat-ı müstakim, inananların yolu demektir. Ve ilk şartı da imandır: “Doğrusu Allah, iman edenleri mutlaka doğru yola eriştiricidir” (Hac, 54). “Kim Allah’a sarılmışsa doğru yola iletilmiştir” (Âl-i İmran, 101). “Allah’a inanıp ona yapışanları, Allah kendinden bir rahmet ve lütufa sokacak ve onları doğru bir yola iletecektir” (Nisa, 175).

İmandan yoksun olanların, sırat-ı müstakimde olmaları söz konusu değildir: “Allah’ın ayetlerine inanmayanları Allah doğru yola eriştirmez” (Nahl, 104).

Sırat-ı müstakimde olabilmenin en az şartı, İslâm imanıdır: “Müslüman olanlar doğru yolu aramış, bulmuşlardır” (Cin, 14). Allah’ın rızasına ulaşmak, bunun için gereken

mücadeleyi yaparak tam bir teslimiyet içinde olmak da gerekir. “Gerçekten size Allah’tan bir nûr ve açık bir kitap geldi. Onunla, Allah rızasının peşinde gidenleri esenlik yollarına iletiyor ve onları, kendi izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkarıp, dosdoğru bir yola ulaştırıyor” (Maide, 16).

Sırat-ı müstakimde olmanın bir şartı da, İslâm esaslarına, İslâm’ın getirdiği sınırlar içinde kalarak sahip çıkmaktır.

Bunun şartlarından biri de sünnettir. Sırat-ı müstakimde olabilmek için, söz ve amel olarak sünnete uygun davranmak gereklidir. Resulullah’ın izinden gidenler ve sünnetine uyanların dışında kalanlar için, Allah’a giden yol kapalıdır. Sünneti ihmal edip de sırat-ı müstakimde olabilmek imkânı yoktur.

Gönül genişliği, kendi imanına gösterdiği duyarlılığı öteki müslümanlar için de göstermek de, sırat-ı müstakimde olmanın şartlarından biridir. Bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, “Kardeşine kâfir diyenin bu sözü, ikisinden biri hakkında gerçekleşir. Söylenen öyle değilse, söyleyene döner” buyurmaktadır. Bir din büyüğünün şu sözü ne kadar doğrudur: “Söz, amelsiz makbul olmaz. Niyetsiz de söz ve amel müstakim olmaz. Sünnete uygun düşmedikçe, ne söz, ne amel, ne de niyet geçerli ve doğru olur.”

Âraf Suresinin 43. ayetinde meâlen: “Bizi buraya erıştiren Allah’a hamdolsun. Eğer Allah bizi doğru yola iletmeseydi, biz doğru yolu bulamazdık” buyurularak, Sırat-ı müstakimde olmayı nimet bilmenin ve ona ulaşmanın da, Allah’ın hidayeti sonucunda olacağı bildiriliyor. Nimete şükür, nimeti verene teşekkürdür.

Sırat-ı müstakimde kalabilmenin bir şartı da, ilâhi irade ile irtibatta olmak ve dua etmektir. Cenab-ı Allah, “Dua edin, icâbet edeyim” buyuruyor. Bu emre uymak, sırat-ı müstakimde olmanın şartıdır. Allah’ın birliğini, kadim (öncesiz) olduğunu, sıfatlarını, adâlet ve hikmetini tasdik eden; Resulullah’ın peygamberliğini ve resullüğünün bütün insanlığı kapsadığını, şeriatını doğrulayarak, her getirdiğinin hak olduğunu ve Kur’an’ın, din kurallarının kaynağı olduğunu; Kâbe’nin namazın kendisine yönelerek kılınan tek kible olduğunu inançla ikrar eden ve bunlarla amel eden insan, sırat-ı müstakim üzeredir.

Âl-i İmran Suresinin 8. ayetinde meâlen: “Bizi sırat-ı müstakime ilet ve onda daim ve sabit kıl. Ey Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize katından bir rahmet ver. Şüphesiz bağışı çok olan sensin” buyuruluyor. Resulü Ekrem Efendimiz de: “Ey kalpleri halden hale değiştiren Allah’ım, benim kalbimi dinin üzere daim ve sabit kıl” diyerek, ümmetine yol göstermiştir.

Cenab-ı Resulullah’ın duasıyla sözümüzü bağlayalım: “Allah’ım, ey Cebrail, Mikail ve İsrail’in Rabbi, göklerle yerin Yaratan’ı, görüleni, görülmeeyeni bilen Allah’ım: İhtilaf ettikleri konularda, kulların arasında ancak sen hükmedersin. Üzerinde ihtilaf edilen Hak’ta izninle beni sabit ve daim kıl, çünkü dilediğini doğru yola hidayet eden ancak sensin.”

Gayret kuldân, bağıslamak Allah'tandır.

BULUNMAZ

Bu akl ü fikr ile o cân bulunmaz
Nice yıl geçti perişan, bulunmaz

Denizler içirim susuz geçirim
Beni kandıracak umman bulunmaz

Yitirdim Yusuf'u Ken'an içinde
Yusuf bulundu Ken'an bulunmaz

Bu demde nice yanarsın ey derviş
Her ne kadar yanarsan yan, bulunmaz

Bu derde müptelâ olmuş cihanda
Bu Rûmi gibi bir insan bulunmaz

Eşrefoğlu Rumi

HUKUK, VİCDAN VE SEVGİ SIRRI

Dinin Sırrı Sevgidir

Din ilahi bir kanundur.

Dinin sırrı, hukuktur. Hukukun sırrı, vicedandır.

Vicdanın da sırrı, sevgidir.

Hukuk Sırrı

Dinde hukuk, her şeyden önce doğruluk demektir.

Kişi, kendisine ait olmayana el sürmez ve göz dikmez. Hukuk deyince bu, sadece insan hukuku demek değildir. Hukuk, şu evren varlığı içinde, zerreden güneşe kadar, canlı ve cansız ne kadar varlık varsa, hepsine birden aynı hakkı tanımak demektir. Ve aynı şekilde uygulamak, insanlığın ve İslamiyet'in gereğidir. Çünkü varlıkların tümü, Hakk'ın varlığıdır.

Eğer bir insan "ben Hakk'ı seviyorum" derse, mutlak surette varlığını da sevmelidir. Varlığı sevmeyen, Hakk'ı da sevmiş olmaz. Bu bakımdan iyi/kötü, güzel/çirkin, faydalı/zararlı, sevimli/sevimsiz tercihlerinin hukukta yeri yoktur. Bunlar söz konusu olurlarsa, Allah'ın gazabını celbederler. Burada sevip sevmeme ayrı şey, hukuk ise ayrı şeydir.

İşte insanların ilerleyememesi de, bu anlayışsızlığın eseridir. Hukuka riayet etmeyen, günahkarların en büyüğüdür. Ve onun insanlıktan da nasibi yok demektir. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmamalıdır.

Cenab-ı Hak varlığını, dostluk, intibak ve esenlik düsturlarına göre, müjde ile işaretlemiştir. İnsan, tecellisine göre hareket etmekte serbesttir. Kendisine hoş gelmeyen, kötü, çirkin, zararlı ve sevimsiz dediği herhangi bir varlıkla ilgilenmeyebilir. Fakat eğer tesadüfen bir ilgi doğacak olursa, gereken şekilde hukukunu tanıması zorunludur. Çünkü insan, yalnız ve yalnız hukuktan sorumludur.

İster müslüman, isterse hristiyan olsun, bunda ayırım olmaz. Çünkü kurtuluş ve mutluluk kapısı, buradan açılır. Bütün varlıklar, Cenab-ı Hakk'ın esmasının suretidir. Bu

nedenle ilahi kitaplar, “kendini düşündüğün gibi yekdiğerini de düşüneceksin” diye, Allah’ın emrini bildirmektedirler. Çünkü canlı ve cansız bütün varlıklar, O’nun ruhunu taşımaktadırlar.

Bunun için de hukukta hiç kimse, keyfine göre hareket edemez. Allah bunu men etmiştir. Çünkü onun emri keyif değil, ölçüdür. Hele insanın kalbi, onun kutsal evidir. Ve Cenab-ı Hak orayı, kendisi için ayırmıştır. El süren yanar da, zavallı farkına varamaz.

İnsan aslında, Hakk’ın temsilcisi ve varlığının halifesidir. Bu yüzden hukuk yönünden son derece yükümlü ve sorumludur. Bastığı taştan gökteki kuşa kadar, canlı ve cansız ne varsa herşeyden sorumludur. Onun için Ehlullah, “mertliğin gereği, yekdiğerini düşünmektir,” demişlerdir. Bu uğurda hizmette kusur etmezler.

Cenab-ı Hak cümle varlığı, insana mazhar kılıp onun emrine vermiştir. Eğer bir noksanlık ve aksilik görececek olursa, bu da gene bizdendir. Bunu böyle bilmeli ve elimizi her bir şeye, “bismillah” diyerek sürmeli, gene besmele ile de yerli yerine koymalıyız. Kullanış esnasında, onda ruh olduğunu unutmamalıyız. Kendi uzvumuzdan bir parçayı nasıl düşünüyor ve hoş tutuyorsak, onu da o şekilde kullanmalıyız. İşte o zaman, “ente razı, Hak razı,” yani sen O’ndan, O da senden razı demektir. Allah için, şifa veren cevap budur.

Vicdan Sırrı

Vicdan, hukukun amiridir; kalpte yankı yaparak, insanı harekete geçirir. İnsan, her hali hukuk yönünden gerektiği gibi, her işi hukuk gözeterek yapar; mutlak olarak doğruluğuna inanır; kalben şüphesiz bir biçimde emin ve müsterih olursa, işte bu, vicdandır. Buna, hukukun aslı derler; bir adı da imandır. Bu hal, insanın kalbinin derinliklerinden gelen bir emrin sesidir. Doğruluğundan şüphe edilmeyen, saf ve temiz bir duygunun ürünüdür. Merhamet denizinin coşarak getirdiği bu hali, Allah cümlemize nasip etsin. (Amin.)

Eğer bir insanda iman yoksa, vicdan da yoktur. Vicdanı olmayanın insanlığı da yoktur. Eğer bir kimse hukuk tanıyor ve vicdanen gerçekten müsterih oluyorsa, o kimseye müjdeler olsun, çünkü Allah onunladır.

Sevgi Sırrı

Sevgi, insanın en ince ve hassas vicdan hislerinin meydana getirdiği, merhamet ve şefkat duygularının bir eseridir. Vicdan hükmü kalpteki iyi ve kötü bütün varlığı yakarak silip atmış ve orasını ayna gibi tertemiz bir hale getirmiş olduğundan, Cenab-ı Hak o kalbe, tecelli tahtını kurmuştur. Böylece bütün benliği Hak sevgisi kaplamış ve o kimse artık, sevgiden ibaret olmuştur. Artık o her şeyi, her şey de onu sever olmuştur.

Bu nedenle o kimse, Cenab-ı Hakk’ın dostluk, intibak ve esenlik sıfatları ile sıfatlanıp, haslar (seçkinler) zümresine girmiştir. Artık o insanın her iki dünyada da yeri cennet, makamı ise, sefa ve dostluktur.

İslamiyet, sekiz esasa dayalıdır. Bunlara “sekiz cennet kapısı” denir. Ayrıca divanlarda, “sekiz uçmak” diye de anılır:

1. Merhamet ve şefkat, 2. Doğruluk, 3. Sadakat, 4. Cömertlik, 5. Sabretmek, 6. Sır tutmak, 7. Fakirliğini ve acizliğini bilmek, 8. Rabbine şükretmek.

İşte bunlar olmadan, her iki dünyada da huzur, mutluluk ve cennet olmaz.

Bu güzel huylarla huylanan ve benliğine maleden bir insan, gereği gibi bir müslüman ve Resulüne layık bir insan demektir. Çünkü bu güzel huy ve ahlâklar, Peygamberimiz Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi Vesellem’e ait güzel huy ve sıfatlardır. Ve keza ondan da ailesine, evladına ve ashabına tecelli ederek, İslamiyet’in temel unsuru haline gelmiştir. Kur’an, böyle beyan ve ilan etmektedir.

Bunun için de İslamiyet, kelime-i şehadet’le camide cennet aramaktan ibaret değildir. Bunlardan biri eksik olursa insan, gerçek müslüman sayılmaz. Çünkü Allah’ın vahyindeki sırların sağlamlığı, bunlarla ayakta durur. Bunun için de hayatın devamı, huzur ve mutluluğu, bu esaslara bağlıdır. İnsan, yaşamında daima iyiye, güzele ve doğruya dayalı olmalıdır. Ölümsüzlük ve ebedilik, bu gerçeklerle mümkündür.

İşte bu yüzdendir ki, yukarıdaki esaslar, insanlığın ve Hak yolcularının elinde daima bir ışık ve bir meşale olmuştur. İnsan nasıl ki karanlıkta önünü göremez ve yol alamazsa, aynı şekilde Yaratan’ına da varamaz. Cenab-ı Hak, “Işık olun, Bana gelin, sırrıma erin” diye bizlere hitab ediyor ve bizleri diliyor. İşte bu hitabın anlamını o yüce Peygamber, Mirac yaparak bizlere anlatmak istemiştir. Şu halde bu hakikat ışıkları olmadan bu cehaletin karanlığında, Rabbimize nasıl yol bulup onun rızasına layık olacağız? Demek oluyor ki gerek şeriatta, gerek tarikatta ve gerekse hakikatta olsun, değerli olan bu güzel huy ve sıfatlardır.

Bu gerçeklere sahip olmayan Rabbine layık olamaz. Çünkü 100 Suhuf ve 4 Kitab’ın sırrı budur. İnsanlığa ve beşerî vicdanlara hayat kaynağı olan, neşe, huzur ve mutluluk bahşeden, bu sekiz esastır.

Dünyada ne kadar güzel huy ve ahlâk varsa, hepsi bunların içindedir. Bu nedenle bunlara, “sekiz cennet kapısı” denmiştir. Bunlara sahip olanlar, zaten bu alemdeyken cennet hayatı sürerler.

Yedi tamuya gelince: Bu cehennem kapılarını açan huylar da şunlardır:

1. Gurur, 2. Hırs, 3. Kıskançlık, 4. Bölücülük, 5. Dedikodu, 6. Şehvet, 7. Öfke.

İşte dünyada ne kadar kötü huy ve ahlâk varsa, onlar da bunların içindedir. Onun için her kim iyiyi, güzeli ve gerçeği kabul etmezse, kişiliği ne olursa olsun ve ne kadar suret-i haktan görünürse görünsün, onun gönlünde bunlar yatıyor demektir. İsterse başı secdeden kalkmasın, hiç bir önemi yoktur. (Gerek insanlık ve gerekse İslamiyet, gerçeklere dayanmakla olur. Keyfine göre hareket edip benliğe kapılarak, riya, gösteriş ile İslamiyet olmaz. O takdirde yedi tamunun gurur ve isyan kapılarını, insan kendisine açmış olur.

İYİCE BAK

Ben ârifim diye çıkma meydana
Bir tenhada irfanına iyice bak
Âlem bu ya, senden kâmil bulunur
Teraziyle dört yanına iyice bak

Bâzı ahmak sözün bilmez tutulur
Nohut gibi her yemeğe katılır
Kâmil meclisinde cevher satılır
Cilâ gelir îmanına, iyice bak

Cahil meclisinde satma cevheri
Ne bilsin değerini beyni serseri
Bir münasip söz bul, kapat defteri
Mukayyet ol, lisanına iyice bak

Azıcık söylersen olursun rahat
Boş durma, kalbinden getir salavat
Ki sende var ise din ve diyanet
İstikamet erkânına iyice bak

Kimisi söylerken vurur kafana
Ne kazancına fayda, ne de sefana
Durma, savuş sarılmadan yakana
Yüze güler düşmanına iyice bak

Kimi gıybet söyler, kimisi yalan

Demey ki imanım oluyor talan
Hiç bulunmaz kendi ayıbını bilen
Sen adam ol, noksanına iyice bak

Kimi bir iftira çıkarır yoktan
Ne halktan utanır, ne korkar Hak'tan
Kimisi kendini düşürür tahttan
Açık gezer şeytanına iyice bak

Kimi zarıflıkla dinin bitirir
Kimi bilgisiyle işin bitirir
Kimi yıkar ocağını batırır
Emmi dayı, gümanına iyice bak

Kimsenin ayıbına sen olma nâzır
Hepsinin Yaratan'ı her yerde hazır
Belki meclisinde bulunur Hızır
Kalp gözüyle dört yanına iyice bak

Eğer ki bir zalim seni döverse
Sükût eyle, sakalına söverse
Baktın, ayağına bir taş değerse
Sabreyl'Eyüp isyanına iyice bak

Etme bir kimseye sakın intizar
Hakkını toprak eder ol Perverdigâr
Eğer bir kimseyle edersen Pazar
Arşınına mîzanına iyice bak

Edepli ol edebini takın ha
Cahil meclisine olma yakın ha
Bu zamanın kadınından sakın ha
Kan akıtır yalanına iyice bak

Kurtarayım dersin eğer serini
Beş vakit namaza sarf et varını

Kardeşine bile deme sırrını
Kasdeder ha, öz canına iyice bak

İpeğini kara kıla katarlar
Cevherini az pahaya satarlar
Sonra seni bohça gibi atarlar
Ey Ruhsati, destanına iyice bak

Aşık Ruhsati

İMANIN ŞARTLARI ÜZERİNE PEYGAMBERLERE İMAN

1. Peygamber ve Peygamberlere İmân Ne Demektir?

Müslümanlığın temel ilkelerinden biri, Peygamberlere imân etmektir. Peygamberlere imân etmek, onlar hakkında vâcib, doğru ve câiz olan şeyleri bilip, tasdik etmektir. Allahu Teâlâ tarafından kendi emirlerini, irâdelerini, kanunlarını, şerîatini (din yasası) kullarına bildirmekle görevlendirilmiş olan büyük insanlara Resûl denir. Yeni bir din getirmeyen, daha önce gelmiş bir resulün dinini tebliğ eden kimseye de Nebî denir. Biz her ikisine de Peygamber deriz ki, Allah ile kulları arasında bir elçi, bir aracı demektir. Allahu Teâlâ insanlardan seçtiği birtakım büyük adamları bu iş için memur etmiş, kullarına kendi emirlerini, bu yetkin insanlar vasıtasıyla bildirmiştir.

2. İnsanların Peygamberlere İhtiyacı ve Peygamberlerin Vazifeleri

İnsanların hakîkî ve ilâhî birer mürşid olan Peygamberlere ihtiyacı vardır. İnsanlar, kendi akıllarıyla Allahu Teâlâ'nın Varlığını ve Birliğini anlayabilirlerse de, O'na mahsus olan birtakım yüksek sıfatları tamâmen anlayamazlar. Ne yolda ibâdet edileceğini, âhiret işlerini, âhiretteki sorumluluğu, oradaki mükâfatın ve cezânın şekillerini dosdoğru bilemezler.

İnsanların, en kısa ve pürüzsüz bir yoldan giderek dünyâ ve âhiret saadetine kavuşması, fikrî ve ahlâkî yüksekliğe erişmesi, ancak ilâhî eğitim ve öğretim sayesinde mümkün olabilir. İşte insanların bu ihtiyaçlarını sağlamak için, Allahu Teâlâ Peygamberler göndermiş ve onlara her şeyi bildirip, insanlara doğru yolu göstermeye onları memur eylemiştir. Peygamberler, en iyi ve en sağlam bir şekilde insanlara Allah'ı tanıtmışlar, Allah'ı tanıttıkları gibi, inanç hükümlerini ve ibâdetin şeklini anlatıp belirtmiş, birtakım şeylerde olan güzellik ve çirkinliği ayırt etmişler, ahlâkî fazîletleri insanlara aşlamışlar, medenî hükümleri tesîs etmişler, toplumsal ilişki ve bağları kuvvetlendirmişler, faydalı ve zararlı, hayır ve şer olan şeyleri anlatmışlar, hayatta lâzım olan şeyleri belletmişler ve bunların yollarını, esaslarını göstererek, maddî ve mânevi alanda insanlar için tam bir rehber olmuşlardır.

Sözün kıyası: Peygamberler, kendilerinin Allah tarafından birer memur olduklarını söylemişler, Allah'ın din ve şer'atını insanlara tebliğ etmişler ve inanmayan inatçılara karşı, kimsenin yapamayacağı harikulâde mucizeler göstermişler, Allah'ın söylediklerini tutanları Cennet'le müjdelemişler, tutmayanları da, azab ve Cehennem'le korkutmuşlardır. Şurası da muhakkaktır ki, Allahu Teâlâ her ümmete, her kavme bir peygamber göndermiş ve hiçbir kavmi bunlardan yoksun bırakmamıştır. Kur'ân-ı Kerîm'de bu nokta çok açıktır.

3. Peygamberlerin Sayısı

İlk Peygamber Hazreti Âdem, son Peygamber de Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'dır. Bu ikisinin arasında çok peygamberler gelip geçmiştir. Bazı eserlerde, adetleri yüz yirmi dört bin, bazısında iki yüz yirmi dört bin diye beyân edilmişse de bunlar kesin olmadığından, o sûretle î mân vâcib değildir. Çünkü, Allahu Teâlâ, Peygamberlerden bazılarını bize bildirmediğini Kur'an-ı Kerim'inde haber vermiştir. Binâenaleyh, sayılarını söylemeyerek, ne kadar Peygamber gelmiş ise, hepsinin hak ve doğru olduklarına da tafsîlen î mân etmek vâcibdir.

Peygamberlerin bazısına inanıp da, bir kısmına inanmamak küfürdür.

4. Kur'ân-ı Kerîm'de İsimleri Geçen Peygamberler

Kur'an'da isimleri söylenmiş olan Peygamberler şunlardır:

Âdem, İdris, Nûh, Hûd, Sâlih, Lût, İbrahîm, İsmâil, İshak, Yâkub, Yûsuf, Şuayb, Hârûn, Mûsâ, Dâvûd, Süleymân, Eyyûb, Zülkifl, Yûnus, İlyas, El-Yesa, Zekeriyâ, Yahyâ, İsâ, Muhammed. (Allah'ın salavatı, cümlesinin üzerine olsun.)

5. Peygamberlik Mertebesi

İnsan çalışmakla dünyada herşey olur, en yüksek mertebeye çıkabilir; fakat peygamber olamaz. Peygamberlik Allah vergisidir. Herşeyi yaratan ve herşeyi bilen Allahu Teâlâ peygamberliğe kimlerin lâıyk olduğunu bilir ve onu lâıyk olanlara verir. Onun için, o büyük rütbeyi zamanına göre lâıyk olanlara vermiş ve onlar vasıtasıyla, kendi kanunlarını, din ve şer'atını kullarına bildirmiştir. Çalışmakla, özenmekle, o büyük mertebe ele geçmez.

6. Peygamberler Hakkında Câiz ve Vâcib Olan Şeyler

Peygamberler bizim gibi insandır. İnsan olmak bakımından, onlar da, bizim gibi oturup kalkar, yiyip içerler, gezerler, çocuk sahibi olurlar, hastalanır ve ölürler. Bu yönden aramızda fark yoktur. Bunlar, peygamberler hakkında da geçerlidir; onlar için bir eksiklik değildir. Fakat onlar, Allah'ın en sevgili, en yüksek kullarıdır. Onlar hiç günâh işlemezler. Kiskanmak, içi dışına uymamak gibi kötü huylardan hiçbiri onlarda bulunmaz. Onlar asla yalan söylemezler. Ne söylemişlerse hepsi doğrudur. Oldu dedikleri olmuştur. Olacak dedikleri şeyler de zamanı gelince, herhalde olacaktır. Yalancından peygamber olamaz, böylelerini Allah rezîl ve rüsvây eder, yalancılığını çabuk meydana çıkarır.

Peygamberler, emânete hıyânet etmezler. Allah tarafından kendilerine bildirilmiş olan dînî hükümleri, ilâhî şerîatları Allah'ın kullarına tamâmen söylemişler ve hiçbir şeyi gizlememişlerdir.

Peygamberler, akıllı ve uyanık insanlardır, ahmak insandan, erkeklik ve dişiliği belli olmayandan peygamber olmaz.

Hülâsa: Doğru söylemek, eminlik, Allah'tan aldıkları hükümleri, olduğu gibi insanlara tebliğ etmek, zekâ ve aydınlık peygamberler hakkında vâcibdir. Peygamberin böyle olması gereklidir. Bunların aksi olmak, Peygamberler hakkında hiçbir sûretle olamaz ve düşünülemez.

7. Peygamberlik Ne Sûretle Sâbit Olur?

Bir peygamberin Peygamber olduğu, onun gösterdiği mûcizelerle (olağanüstü şeylerle) anlaşılır. Mûcize, Peygamberlik davâsında bulunan bir zâtın, bu iddiasında doğru olduğunu isbât için Allah'ın kudreti ile göstermeyi başardığı hârikulâde bir şeydir. Bunlar öyle hârika ve akıllara durgunluk verecek şeyler olacak ki, onun gibi bir şeyi, başka hiçbir insan yapamayacak. Peygamberin mûcizesi, bir çok insanların istemesi üzerine gerçekleşir.

“Peygamber isen bize şöyle bir mûcize göster” denildiği zaman, Peygamber olan zat, ne kadar akılların alamayacağı gibi de olsa, Allah'ın kudreti ile onu göstermeye muvaffak olur. Fakat inanmayanlara “Bu mûcizenin bir benzerini de siz getirin” denildiği zaman, hiçbir kimse buna kâdir olamaz.

Mûcize, Peygamberlik iddiasında bulunan zâtın iddiasına uygun, maksadına uygun bir şekilde olur. Maddî sebeplerden bir şey ile olamaz. Mûcizeyi gösteren zât, ahlâki fazîletlerle o kadar yükselmiş olacak ki, âdetâ kendi varlığı da insanlar arasında büyük bir hârika ve ilâhî bir mûcize hâlinde tecellî edecek; onun hedefi, insanlara, Allah'ın bildirdiği doğru yolu göstermek, onları dünyâ ve âhiret saadetine kavuşturmaktan başka bir şey olmayacaktır.

İşte bütün peygamberler, böyle mûcizeler göstermişler ve kendi zamanlarındaki inatçıları âciz bırakmışlardır. Peygamber Efendimiz de birçok mûcizeler göstermiştir. Lâkin onun en büyük, ebedî mûcizesi, Kur'an-ı Kerîm'dir.

Kur'an kıyâmete kadar kalacak ve inanmayanlara karşı dâimâ meydan okuyacaktır. Bunun hem sözü, hem anlamı, en büyük mûcizedir.

8. Peygamberlere Allah'm Vahiy ve İlhamı

Peygamberlerin hepsi de Allahu Teâlâ'nın vahyine mazhar olmuşlardır. Vahiy demek, Allahu Teâlâ'nın, dilediği şeriat hükümlerini ve hakikatlerini Peygamberlerine bildirmesi demektir. Bunları bazan rüyâda bildirir, bazan da uyanık iken Peygamberin kalbine ilhâm eder. İlham ile olana “okumasız vahiy” denir. Peygamberler, ilham yoluyla aldıkları emirleri, kendi kelimeleriyle ifâde ederler.

Bazan da, Allahu Teâlâ Hazretleri, dilediği hüküm ve gerçekleri, hiçbir aracı olmaksızın, doğrudan doğruya Peygamberine söyler ve işittirir. Bu kısım, vahyin en yüksek derecesidir. Miraç Gecesi Peygamberimize vuku bulan vahiy bu yolda olmuştur. Vahyin diğer bir yolu da, Melek vasıtasıyla Peygamberine söylemesidir. Melek, Cenâb-ı Hak'tan nasıl almış ise, aynen Peygambere okur. Peygamber de onu hıfzedip (olduğu gibi koruyup) insanlara bildirir. Peygamber Efendimiz'e, Kur'ân-ı Kerîm bu sûretle indirilmiştir.

9. Peygamberlerin Tebliğ Eyledikleri Dinlerde, Bir Olan Esaslar

Bütün peygamberlerin Cenâb-ı Hak'tan alarak insanlara bildirdikleri din, haktır. Bunların hepsinde hiç değişmeyen birtakım ilkeler (ana hatlar) vardır. Her dinde bir olup asla değişmeyecek olan esaslar, işte bunlardır. Din denildiği vakit anlaşılan da bunlardır. Bütün peygamberlerin tebliğ buyurdıkları dinlerde değişmeyen esaslar şunlardır:

Allah'ın Birliğine, Âhiret Gününe, Allah'ın Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine, Hayır ve Şerrin Allah'tan geldiğine îmân etmek, ibâdet ve ahlâk.

Her peygamber, îmân ve inanç konusu olan bu genel ilkeleri ve bunlara dayanan işleri, inanç ile hareket arasındaki vicdânî ilişkileri artırıp terbiye edecek olan ahlâk esaslarını ümmetine bildirmiştir. İşte her dinde değişmeyen esaslar bunlardır. İbâdetin şekilleri ile, zamanın, mekânın gereği olan işlemlere ait hükümler, bunun dışındadır. Bunun içindir ki, değişik zamanlarda, ayrı ayrı mahallerde, başka başka kavimlere gelmiş olan peygamberlerin tebliğ eyledikleri eylem ve davranışlara yönelik hükümlerde kısmi ya da toptan değişiklik olması, pek tabiidir. Kur'ân-ı Kerim'in beyânına göre her peygamber, yukarıdaki genel esasları tebliğ etmiştir. Binâenaleyh, bir dînin hak olabilmesi için bu prensipleri ihtivâ etmiş olması gerekir. Bunlardan yoksun olan bir din, hak olmak sıfatını kaybetmiş sayılır.

10. Din Yöntemi Her Dinde Bir İken, Şer'i (Yasal) Hükümlerin Nesih ve Tebdil Sûretiyle Zaman Zaman Değişmesinin Hikmeti

Din usulünün bütün peygamberlerin bildiri minde sâbit ve fakat şer'î hükümlerin zaman zaman değişmiş, evvelkilerde bulunan bâzı hükümlerin sonrakilerle yasak edilip, yerine başka hükümler konulmuş olması, akla, hikmete ve gelişim kanunlarına uygundur. Biz görüyoruz ki: Şu âlem dâimâ değişmektedir; bununla beraber, bunun âhengini tutan bir düzenleyici kudret vardır. İnsanlık ve onun ihtiyaçları da, her an değişmekte olan âlemden bir parçadır. Binâenaleyh, insanların akli ve idrâki ve ona dayanan iş ve hareketler, günden güne artmakta ve değişikliğe uğramaktadır. İşte bunun içindir ki: İnsanlığın ortak ahengini koruyacak ve başından sonuna kadar hayat silsilesinin toplamına denk olacak ilkeler demek olan din usulleri sâbittir, onlarda değişiklik yoktur.

Fakat ibâdetlerin dış şekilleri, âdet ve işlemlere ait olan şer'î hükümler; zamanın, mekânın ve şahısların değişmesiyle değişen ve her gün artan insan idraki ve davranışları için konulmuş olduğundan, bunların dâimâ değişmesi zorunlu idi. Bunlardan maksat, kulların

nefslerini temizlemek, ahlâkını yükseltmek, kalblerinde Allah sevgisini ve Allah korkusunu yerleştirmek, toplum ve medeniyetlerinin barış ve düzenini sağlamaktır. Onun içindir ki, temel ilkeler her dinde bir olduğu, her peygamber aynı esasları bildirdiği halde, şer'i hükümler zamanın gereğine, mizaç ve yeteneklerin ayrılığına, insanların ihtiyaçlarına göre değişmiş ve dâima ilerleyerek, Müslümanlıkta en son ve en mükemmel mertebesini bulmuştur.

Bundan sonra daha üstün bir din gelmesi söz konusu olamaz. Artık insanların ilerlemesi, bilim ve teknik sahasındadır, din alanında değil.

11. Şeriatların Rûhu

Bütün peygamberlerin tebliğ ettikleri şeriatların rûhu şu beş esasa yöneliktir:

- 1) Dini korumak,
- 2) Nefsi korumak,
- 3) Akli korumak,
- 4) Nesli korumak,
- 5) Malı korumak.

İşte şer'i (dînî) hükümlerden maksat, yani Şariat Koyucu'nun (Allah'ın) insanları şeriatlara uymaya özendirmesi ve teşvik etmesindeki hikmet, bunları korumak sûretiyle insanların sonsuz bir mutluluğa kavuşmasıdır. Bütün peygamberler bu esasları korumayı, zamanlarına göre çeşitli yollardan beyân buyurmuşlardır.

12. Yaratılmışların Efdâli

Cenâb-ı Hakk'ın mahlûklarının birbirlerine göre derece ve üstünlükleri şu şekildedir:

- 1) Mutlak anlamda bütün yaratıkların en üstünü, Muhammed Aleyhisselâm'dır.
- 2) Diğer peygamberler,
- 3) Meleklerin büyükleri,
- 4) Peygamberlerin gayri, genelde insanlar,
- 5) Büyük meleklerden başka genelde melekler.

Şu halde peygamberler bütün insanların ve meleklerin efdalidir. Hazreti Muhammed Aleyhisselâm ise bütün insanların, bütün peygamberlerin ve meleklerin en seçkini ve Allah'ın en sevgili bir kuludur. Allah'ın yarattıklarının ve insanların en büyüğü O'dur. O'ndan büyük gelmemiştir ve hiç gelmeyecektir.

13. Son Peygamber ve Peygamberlik Kapısı

Allahu Teâlâ, Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ı son Peygamber olarak gönderdikten sonra o kapıyı tamamen kapatmıştır. Ondan sonra bir peygamber ve yeni bir din gelmeyecektir. Kur'ân-ı Kerîm, bunu haber vermiştir.

Binâenaleyh, ondan sonra peygamberlik iddia etmiş olanlar yalancıdır. Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm'ın peygamberliği geneldir. Bütün dünyayadır. Diğer peygamberler böyle değildir. Onların her birisi özel bir kavim, belirli bir zaman için peygamberdir. Hazreti Muhammed'in din ve şeriâtı, evvelki kitapların hükmünü iptal etmiştir.

Kur'ân'ın hükmü ise evrensel ve kalıcıdır, daimidir. İşte bizim, peygamberler hakkındaki inancımız böyledir.

14. Muhammed Aleyhisselâm

Her Müslümanın kendi peygamberi hakkında biraz fazla bilgisi olması lâzımdır. Peygamberimizin adı Muhammed'dir. Babasının adı Abdullah, anasının adı Âmine'dir. Meşhûr rivâyete göre, Arabî ay hesabıyla bundan bin dört yüz küsûr sene evvel Rebîul Evvel ayının on ikinci Pazartesi gecesı sabaha karşı Mekke şehrinde doğmuş ve insanlığın ufuklarını ışığı ile aydınlatmıştır. Milâdi 571 yılı Nisan ayının yirminci Pazartesi gecesine tesâdüf etmektedir. Kendisi dünyâyâ gelmezden iki ay evvel babası, dünyâyâ geldikten altı sene sonra da anası öldü. Peygamberimizin süt anası Halîme nâmında bir kadındır. Peygamberimizi bu kadın emzirdi. Peygamberimiz bu kadının yanında dört sene kaldı ve ondan sonra kendi anasına verdiler. Altı yaşında, anası öldükten sonra Peygamberimize sekiz yaşına kadar dedesi Abdül Muttalib, onun vefâtından sonra amcası Ebû Tâlib baktı. Peygamberimizin çocukluk devri, gençlik devri, bekârlık ve evlilik hayâtı dünyâda hiçbir insana nasîb olmayan yüksek bir soyluluk ve temizlik içinde geçmiştir. Bütün etrafındakiler putlara taparken O, bunların amansız bir düşmanı idi. Ömründe bir defa yalan söylememiş, puta tapmamıştır. Kimseye hile yapmamıştır. Bundan dolayı "Muhammedül Emîn" unvanını almıştır. Düşmanları da O'nun doğru ve güvenilir olduğunu tasdîk ederlerdi.

Peygamberimiz yirmi beş yaşında iken Mekke'nin büyüklerinden Hatîce nâmında dul bir kadınla evlendi. Hatîce o zaman kırk yaşında idi. Hazreti Hatice'den, Peygamberimizin altı çocuğu dünyaya geldi. İki erkek, dört kızdır: Kasım, Zeynep, Rukiye, Fatma, Ümmü Gülsüm, Abdullah. Sonra Mâriye nâmındaki kadından İbrâhim isminde bir oğlu daha olmuştur. Hazreti Fatma'dan başka hepsi Peygamberimizden evvel ölmüşlerdir.

Peygamberimiz ailesini ve çocuklarını çok severdi. Kırk yaşına girdiği vakit, Cenâb-ı Allah tarafından kendisine Peygamberlik geldi. Bütün yaratıklara Peygamber olduğu Allahu Teâlâ tarafından kendisine bildirildi. Cebrâil vasıtasıyla Allah tarafından âyetler, emirler, hükümler gelmeye başladı. Bundan sonra on üç sene Mekke'de insanları hak dîne çağırıldı.

Peygamberlik iddiasında olduğunu ispât için onlara pek çok mûcizeler gösterdi. İlk önce üç sene insanları gizli gizli İslâm'a dâvet etti. Ondan sonra Allah'ın emriyle işi açıkladı. Herkesi açıkça İslâm dînine çağırıldı. Birçokları Müslüman oldu. Bu şekilde Mekke'de on üç

sene insanları hak dîne dâvet etti. Elli üç yaşında iken Allah'ın emriyle Mekke'den Medîne'ye hicret etti. Medîne'liler de Müslüman oldular. Medîne'de on sene yaşadı. Bu on sene zarfında

Allah'ın emrini yerine getirmek; Müslümanlığı her tarafa yaymak ve insanları saadete kavuşturmak için hiç durmayıp çalıştı. Hiçbir insanın tahammül edemeyeceği eziyetlere, açlığa, susuzluğa katlandı. Din düşmanlarıyla birçok muhârebeler yaptı. Yirmi bir defa kendisi bizzat harbe girdi ve savaşta birkaç yerinden yaralandı; mübârek dişi kırıldı. Durmadan çalışarak ortadan küfrü, putperestliği, zulmü, haksızlığı, cehaleti, ahlâksızlığı kaldırdı.

Dünyâyı ilim ışığı ile aydınlattı. Adâlet, gerçek özgürlük ve eşitlik esaslarını kurdu. Altmış üç yaşında iken Mevlâ'sına kavuştu. Allah cümlemizi O'na ümmet edip, dünyâ ve âhirette O'nun yardım ve şefaatinin üzerimizden eksik etmesin. Amin.

ÂHİRET GÜNÜNE İMÂN

1. Âhiret Günü Ne Demektir?

İmânın beşinci temeli, Âhiret Gününe inanmaktır. Âhiret Gününe inanmak, İslâm dininin itikat esaslarından biridir. Âhiret Gününe imân, Allah'a imân demektir. Çünkü, Allah'ın lütfunu tamamlaması için Basû badel mevt'e, öldükten sonra tekrar dirilmeye gerek vardır. Âhirete inanmayan, Allah'a ve Peygambere de inanmamış olur. Kıya mette, en büyük dört melekten biri olan İsrâfil, Sûr'a bir kere üfleyecek, bütün canlılar ölecektir. Kâinat sona erecektir. Sonra İsrâfil Sûr'a ikinci kez üfleyecek, bütün insanlar dirilecektir.

Âhiret Günü demek; birinci üflemeden ikinci üflemeye ve ondan Cennet ehlinin Cennete; Cehennem ehlinin Cehenneme girmesine kadar geçecek olan zaman demektir. Yâhut ikinci üflemeden başlayıp, sonsuz olarak devam edip gidecek zamandır. Binâenaleyh; Kıyâmet, İsrâfil Aleyhisselâm'ın Sûr'a üfürmesi, insanların yeniden dirilmeleri, herkese dünyâdaki amel defterinin verilmesi, amellerin tartılması, bu dünyadaki işlerinden dolayı herkesin hesaba çekilmesi, Şefaât, Sırât, Cennet ve Cehennem... Bunların hepsi, Âhiret Günü'nün ayrıntılarıdır. Âhiret Günü deyince bunların hepsini kapsar.

Âhiretin imkânı, yâni olabileceği aklen; olacağı da peygamberlerin haberleriyle sâbittir. Bunun içindir ki, her mü'minin bunları bilmesi ve tasdîk etmesi gerekir. Âhirete inanmak, dînî zarûretlerdendir. Şüphe yok ki, sonradan olan şeylerin hepsinin bir sonu, bir ölümü vardır. Allah'tan başka bâkî yoktur. Her şey er geç ölecektir. Dünyanın da bir ölümü vardır. Dünyânın ölümü, büyük (birinci) üfleme ile başlayacaktır. Büyük üfleme, (bitiriş üflemesi), zamanı gelince Allah'ın emri ile Hazreti İsrâfil'in ilk defa olarak Sûr denilen ve mâhiyeti, nasıl olduğu bizce belli olmayan bir şeyi üfürmesi ve bununla ansızın husûle gelecek pek şiddetli bir ses demektir. Bunun tesîri ile göklerde ve yerde bulunan bütün mahlûkat ölecek, ancak Allah'ın istedikleri kalacak. Bir müddet sonra onlar da ölecek, bu sûretle dünyâda bir canlı kalmayıp, dünya değişecek, yerlerin ve göklerin düzeni bozulacak,

yer yerinden oynayarak her şey alt-üst olacak, âlem başka bir âlem olacak, yeni bir âlem vücûda gelecektir.

İşte dünyanın ölümü ve kıyamet budur. Şunu hemen söyleyelim ki, kıyametin ne zaman kopacağını Allah'tan başka kimse bilemez. Çünkü Allah bildirmemiştir. Yeryüzünde “Lâ ilâhe illallah” diyen, yâni bir Allah'a, Allah'ın Birliğine imân eden bir ferd bulundukça kıyâmetin kopmayacağına dâir eserler ve Hadîs'ler vardır. İnsanın kendi ölümüne küçük kıyâmet, dünyânın ölümüne de büyük kıyamet denir.

Kıyâmet koparak dünyâ harab olup Allah'tan başka herşey helâk olduktan sonra, vakti zamanı gelince, Allahu Teâlâ İsrâfil'i baştan yaratacak ve ikinci nefhayı emredecektir. Allah'ın emriyle İsrâfil Aleyhisselâm tarafından ikinci defa Sûr üfürülecek, bunun üzerine Allah'ın emriyle bütün yaratıklar yeniden dirilerek kabirlerinden kalkacak ve şaşkınlık içinde bekleyeceklerdir. Buna “Basü badel mevt: öldükten sonra tekrar dirilme” denir. Haşır (derlenme), Neşir (yayıma), Hesap, Sual (sorgu), Mîzân (terazi), Sırat Köprüsü, Kevser Havuzu, Cennet ve Cehennem işte hep bundan sonradır. Âhiret Gününe imân demek bunlara inanmak demektir.

Biz kalbimizle tasdîk ve dilimizle ikrar ederiz ki: Her şey gibi dünyânın da bir sonu vardır; bir gün gelip dünyânın düzeni değişecek, kıyâmet kopup âlem başka bir âlem olacak, her şey öldükten sonra insanlar Allah'ın emriyle tekrar dirilecek, herkes, dünyâda işlediğinden sorguya çekilecek, yaptıkları iyiliği ve fenâlığı görüp anlayacak, haklı haksız ayırdedilecek, kimin kimde bir hakkı varsa alınacak, iyiler Cennet'e, kötüler Cehennem'e girecek, böylece her insan dünyâda yaptığıнын cezâsını görecektir, o gün temiz kalpten, dünyâda yapılmış olan güzel ve iyi işlerden, hayır ve iyiliklerden başka bir şey fayda vermeyecektir. Dünyâda Allah'ın emirlerini tutmuş, peygamberlerini tanımış, hiç kimseye kötülük etmemiş, elinden geldiği kadar iyilikte bulunmuş olanlar Cennete girecek, Allah'ına, Allah'ın lûtuflarına ve her türlü nimetlerine kavuşacak ve ebedî olarak orada kalacaklardır.

2 Mü'minler Allah'ı Nasıl Görürler?

Mü'minler kendileri Cennette oldukları halde Allahu Teâlâ Hazretlerini bir cihetten, bir mekândan, bir şekilden bağımsız olarak görmek şerefine nâil olacaklardır. Âhirette müminlerin Allah'ı görecekları, naklî delil ile sâbittir.

Bunun aslına imân ederiz. Dünyâda Allah'ını ve Peygamberini tanımamış, eliyle, diliyle herkese fenâlıkta bulunmuş olanların gidecekleri yer Cehennem'dir. Mü'minlerin Cennet'te dâimâ bir mükâfat, diğerlerinin de Cehennem'de azap görmeleri, kendilerinde kuvvetlenmiş bulunan ve sona ermek, kendilerinden ayrılmak imkânı olmayan inançlarının meyvasıdır. Çünkü insanlar neye inanır ya da inanmazlarsa, ona göre davranışta bulunurlar.

3 Peygamberlerin Şefaatları ve Peygamberimizin Şefaatının Genel Olması

Âhiret Günü, Allah'ın izniyle bütün Peygamberler için şefaattir. Şefaata demek, günâhı olan mü'minlerin günâhlarının affedilmesi, günâhı olmayanların daha büyük mertebelere erişmeleri için, peygamberlerle Allah yanında mertebeleri yüksek olanların, Allah'a yalvarmaları demektir.

O gün peygamberler gibi Allah'ın sevdiği has kulları da, Allah'ın izniyle şefaata ederler. Peygamberimiz de ümmetinin günâhkârlarına şefâat edecektir. Aynı zamanda Peygamberimizin kapsamlı ve genel bir şefaati olacaktır.

Mahşer'de bütün mahlûkat ıstırap ve heyecan içinde bulundukları bir sırada, bunların hesaplarının bir an evvel görülmesi için şefaata edecek olan, yalnız Peygamberimiz Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'dır. İşte buna büyük ve umûmî şefaata denir.

Mü'minlerin günâhkâr olanları, bir müddet azap gördükten sonra Allah'ın lütuf ve inâyetiyle Cennet'e girerler.

Müşrikler, Cehennem'de ebedî kalırlar. Cennet ve Cehennem yaratılmış ve şimdi mevcuttur, yok olmazlar. Varlıkları, içinde yaşadığımız fiziksel evrene paralel bir âlemde sürer.

4. Ölünün Kabirdeki Hâli

İnsan ölür ölmez, bir de kabir suâli, kabir azabı veya istirahati vardır. Peygamberimiz: "Kabir, Cennet bahçelerinden bir bahçe, yâhut Cehennem çukurlarından bir çukurdur" buyurmuşlardır. Binâenaleyh, insan öldükten sonra ya Cennet bahçelerinden bir bahçede, yâhut Cehennem çukurlarından bir yerde demektir. İnsanın teni çürür, fakat rûhu ölmez. Her kim neye ehil olarak ölürse, nasîbi kendini bulur. Öyle ise, kabir azabı veya istirahati, Kıyâmet, Âhiret, öldükten sonra dirilmek, Haşır ve Neşir, Mizan, Kevser, Sırat, Peygamberlerin şefaati, Peygamberimizin ayrıca genel şefaati, Cennet ve Cehennem, hepsi haktır. Bunların hepsi aklen mümkün olan şeylerden olup doğru söyleyenler, yâni peygamberler haber vermişlerdir. Kıyâmet ve Ahiret ahvâli, Kur'ân-ı Kerîm'de uzun uzadıya anılıp anlatılmıştır. Biz bunların hepsine imân ederiz. Olacaklarına tereddütsüz inanırız.

Âhirete inanmayan, mü'min ve Müslüman değildir.

5. Önemli Bir Uyarı

Âhirete âit meseleleri, sakın hâ, dünyâdakilerle ölçmeye kalkışmayın. Âhiret âlemi, başka bir âlemdir. Âhirette olan şeylerin, dünyâda ancak adları vardır. Oradaki vücûdlar, o âleme lâayk bir vücûddur. "İsrâfil, Sûr'u üförecektir, insanların amelleri tartılacak; herkesin defteri ortaya çıkacak; Sırat Köpüsünden geçilecek; Cennette şöyle nimetler var" dediğimiz zaman, hatırıma dünyâda bildiğimiz bir boru, bir terâzi, bir köprü, kağıttan bir defter gelmesin. Bunlar, birer remiz, birer semboldür. O âleme âit bulunanların hepsi o âlem cinsinden, beka (kalıcılık) âlemine lâayk şeylerdir. Onların gerçeğini, nasıl olduklarını Allah'tan

başka kimse bilemez. Cennet meyveleri, Cehennem ateşi de böyledir. Onlar bizim bildiğimiz, gördüğümüz şeyler değildir. Biz bunların yalnız asıllarına î mân eder ve hakîkatini

Allah'a bırakırız. İşte bu nokta çok önemlidir. Bunu anlamayanlar, Cennetin duvarlarının pasta ve çikolatadan olduğunu sanmışlar, nimetlerini de dünyâdakilerin aynı gibi görmek hatâsına düşmüşlerdir.

6. Âhiret Gününe İnanmanın Pratik Hayatta Önemi

Şimdi bir de Âhiret inancının insanı, pratik hayatta nerelere kadar yükseltebileceğini düşünelim: Âhirete imân demek, daha yüksek ve ebedî bir hayâta imân demektir. Bu dünyâyâ, ilim ve fazilet kazanarak daha ulvî ve ebedî bir hayata yükselmek için geldiğine ve o âlemdeki saadetin, burada kazanacağı yüksek ilim ve faziletlerle bağlı olduğuna îman etmiş bir insan için, dünyâda ilmin ve ahlâki erdemlerin en yüksek basamağına çıkmaya çalışmak, en birinci

görev olur. Bu î mân ve itikadın gösterdiği yolu tutarak, aklını, ahlâkını gerçek ve pozitif ilimlerle parlatır ve temizler. Çünkü, cehâletin doğuracağı noksanların maksat ve hedefe erişmesine engel olacağından korkar. Yaradan Allah tarafından kendisine verilen aklî kuvvetleri, insânî özellikleri, yaratıldıkları gayelere sarfeder. Hiç durmaksızın dâimâ ahlâkını güzelleştirir; ahlâksızlığın doğuracağı fenâlıklardan kendisini temizlemeye çalışır; bu sûretle kendisine vaadedilmiş olan o yüksek kemâli elde etmeğe var kuvvetiyle çalışır.

Böyle bir inanca sâhip olan insan, her işinde istikametten ayrılmaz. Para kazanıp zengin olmak isterse, kazancını meşrû yollarda arar; hile ve aldatma, haksız kazanç ve rüşvet yollarına yaklaşmaz. İlmî ve mâlî kazancını dâima yerine ve faydalı işlere sarfeder. Kendi hakkını bilir, başkalarının haklarını gözetir, kendisine lâıyk görmediği bir şeyi başkalarına da lâıyk görmez. Vazifelerini tam tamına, vakti vaktinde yapar. Çünkü bir mükâfat ve ceza gününün varlığına, herkesin bu dünyâdaki işinden dolayı Allah'ın huzurunda sorguya çekilecekleri, onun kalbinde yer etmiştir. Buna î mân etmiş olan bir insan doğruluktan ayrılmaz. Bu nedenle, hiç tereddüt etmeden diyebiliriz ki: Gerçek bilgi ve yüksek erdemler üzerine kurulmuş sâbit bir medeniyete doğru yol almaya insanı götüren en büyük mürşid, en doğru kılavuz, ancak itikattır. Adâletten ibâret bulunan doğru yolda hiç sapmadan gitmek, herkesin kendi haklarını bilerek başkalarının haklarını gözetmek esasına dayanan toplumsal birliğin devam ve bekası da, bu itikadın varlığına bağlıdır.

Milletler arasındaki bağların ve münasebetlerin sağlam bir hâle gelmesini kolaylaştıracak olan en büyük vasıta da bu inançtır. Bu itikat, bireylerin kalbinde ne kadar kuvvetli olursa, toplumlar arasındaki ilişkiler de o derece sağlam olur. Çünkü, herkesi kendi sınırında durdurup başkasının hududuna geçirmez.

Bu itikat, insanların kalbine müsâlemet (barış) hisleri saçan ezeli bir ruhtur. Çünkü, müsâlemet hissi, adalet ve muhabbetin meyvesidir. Bunlar ise güzel ahlâkın meydana getirdiği şeylerdir. Güzel ahlâk da, bu itikadın aşılması olduğu bir şeydir.

Bu itikadın önemini anlamak güç bir şey değildir: Bir sınıf insan tasavvur ediniz ki, onlar bu itikattan tamamıyla yoksun bulunsunlar. Bu itikad onların kalbine bulaşmamış olsun. Göreceksiniz ki, yalan, hîle, münâfıklık, haksız kazanç, rüşvet, zulüm, haksızlık, cana ve nâmusa tecâvüz gibi ne kadar kötü huylar varsa hepsi onlarda mevcut.

İnsanı hayrette bırakacak bütün fenâlıklar onlardan fıskırmakta.

Öyle ya, ilim ve irfan yoksulu, cehâletin verdiği körlükle, itikat bozukluğu ile inlemekte olan kimselerden, başka ne beklenir?

KADERE İMÂN

1. Kader Ne Demektir?

İmânın esas temellerinden biri de “Kadere îmân” dır. Allahu Teâlâ Hazretlerinin, ezelden ebede kadar olacak şeylerin zaman ve mekânını, niteliklerini, özelliklerini, kısacası ne şekil ve ne zamanda olacaklarsa onların hepsini ezelde —daha onlar meydana yok iken— bilip, o sûretle sınırlayıp takdir buyurmuş olmasına Kader denir ki, ilim sıfatına girer.

2. Kazânın Mânâsı

Cenâb-ı Allah’ın ezelden irâde ve takdir buyurmuş olduğu şeyleri, zamanı gelince her birisini ezeldeki ilim ve irâde ve takdîrine uygun bir şekilde icâd edip yaratması da Kazâ’dır ki Tekvin (yaratma) sıfatına girer. İşte İmam Mâturîdî’den nakledilen esas tanımlar bunlardır.

Şöyle de tarif edilir: Kazâ, ezelde bütün eşyânın vücûduna ait ilâhi ilim (İmam Maturidî’ye göre), yâhut ilmine uygun şekilde kâinâtta ezelde gerçekleşen ilâhi irade (İmam Eş’arî’ye göre)dir. Yâni Allahu Teâlâ’nın sonradan olacak şeylerin hepsini, nasıl olacaklarsa öylece, ezelde bilmiş ve ilmine uygun bir şekilde dilemiş olması, Kazâ’dır.

Vakti gelince her şeyi ilim ve ezeli iradesine uygun bir şekilde icâd buyurması yaratması da, Kader’dir.

3. Kazâ ve Kadere İmân, İlim, İrâde ve Tekvin (Yaratış) Sıfatlarına İmân Demektir?

Ne şekilde tarif edilirse edilsin, Kazâ ve Kader’e îmân demek; Allahu Teâlâ’nın İlim, İrâde, Kudret ve Tekvin (yaratış) sıfatlarına, bunların genel anlam ve kapsamlarına, ezeldeki ilişkilerine imân etmek demektir. Şu halde, daha açık bir ifade ile anlatmak lâzım gelirse, şöyle deriz: Kazâ ve Kader’e îmân demek; hayır ve şer, iyi ve kötü, acı ve tatlı, canlı ve cansız her ne varsa; onların hepsinin Allah’ın bilmesi, takdîri, dilemesi ve yaratması ile olduğuna; bunların sonradan alacakları şekil ve vasıflar ne ise, hepsini evvelden bilmiş ve öylece yaratmış olduğuna ve Allah’tan başka Yaradan olmadığına inanmak demektir. Allah’ın kemâl sıfatlarına îmân eden her Müslüman, şüphe yok ki Kazâ ve Kader’e de îmân etmiş olur.

Ancak özel bir önemi olduğundan, Kazâ ve Kader'e îmânın farz ve zorunlu olması, ayrı olarak belirtilmiştir.

4. Yaratan Yalnız Allah'tır

Evet, her şeyi yaratan, yalnız Allahu Teâlâ'dır. Ondan başka yaradan yoktur. Allahu Teâlâ meydana gelen ve gelecek olan ne varsa, önceden onları biliyordu ve bildiği gibi diledi ve takdir etti ve zamanı gelince ilmine, irâde ve Takdîrine uygun olarak yarattı.

5. İnsanın Kendi Dilemesi ve İstemesi ile İşlediği İşleri Vardır

Kâinatta Allah'ın ilmi, irâdesi, takdir ve yaratışı dışında hiç bir şey yoktur. Bütün olaylar, insanların bütün iş ve hareketleri, Alahu Teâlâ'nın takdîri ve yaratmasıyla meydana gelmektedir.

İnsanların irâde ve seçim sâhibi (dilediğini yapar) bir mahlûk olması da, Cenâb-ı Hak'ın dilemesi ve takdir buyurması ile olmuştur. Allah, insanın istediğini yapabilir bir şekilde olmasını dilemiş ve öyle bir kudrette yaratmıştır. Bunun içindir ki, insanlar kendi istek ve tercihi (ihtiyârı) ile bir şey yapmak veya yapmamak iktidarına sahiptirler. İki taraftan birini tercih ve ihtiyâr edebilirler. Sevap ve günaha ve sorumluluğa da özgür seçimleriyle olan bu işlerine göre hak kazanırlar. Allahu Teâlâ Hazretleri, ihtiyâra bağlı olan bu işleri, insanların dilemelerine ve seçimlerine uygun olarak irâde ve icâd buyurur. İlâhi âdet, bu yolda cereyân etmektedir.

6. Kul, Irâdesini Hangi Tarafa Sarfederse Allah Onu Yaratır

Her şeyi takdîr edip yaradan, Allahu Teâlâ Hazretleridir; fakat çalışıp kazanan, işi yapan, kulun kendisidir. İyi veyâ kötü, iki taraftan birini beğenerek seçip almak, kula ait bir iştir. Kul, irâde ve ihtiyârını hangi yöne sarfeder, hangi tarafı tercih ederse, Allahu Teâlâ da ona uygun bir şekilde yaratır. Meselâ Allahu Teâlâ herkesin rızkını takdir buyurmuştur. Fakat kaderde olan rızkını arayıp bulmakta, Allah'ın kendisine vermiş olduğu irade ve ihtiyâr ile mümkün olan herhangi bir şeyi yapıp yapmamakta, insan hür ve serbesttir. Bunun içindir ki, her insan işlediği şeyden sorulur. Hayır işlemiş ise mükâfatını, kötü bir şey yapmış ise cezâsını görür.

7. Kazâ ve Kader, İnsanı Sorumluluktan Kurtarmaz

Kazâ ve Kader'e îmân, farzdır. Fakat insanlar, bunu delil göstererek kendilerini sorumluluktan kurtaramazlar. Yâni bir insan: "Allah böyle takdir etmiş, ben ne yapabilirim" deyip de günâh olan bir şeyi yapmaya kalkışamaz. Böyle bir fenâlığı yaptıktan sonra: "Ben ne yapayım, Allah'ın takdiri böyle imiş," diye kendisini mâzur gösteremez. Çünkü, insanların işleri ne olmasından önce, ne de sonra, Kazâ ve Kader'e dayandırılmaz. Zirâ Allah'ın takdirinin ne şekilde olduğu, tarafımızdan yapılan bir işin gerçekleştiği zamana kadar, bizce belli değildir. Evet, Kader'in mahiyeti, bir sırdır; Cenâb-ı Hak'tan başkası onu bilemez. Bu yüzden, kendi arzu ve seçimimizle yapmış olduğumuz bir işi, bizce ne yolda olduğu belli

olmayan ezeli takdire nasıl isnâd edebiliriz? Belki biz, ihtiyâr ve irademizi o yöne sevk etmek sûretiyle, ilâhî takdirin bu şekilde tecelli etmesine kendimiz sebep olduğumuzdan dolayı, sorumlu oluruz. Biz irâdemizi o tarafa sarfetmeseydik, ilâhî takdir öyle tecelli etmeyecekti.

8. Kazâ ve Kader Deyip de Çalışmayı Bırakmak Câiz Olur mu?

Kazâ ve Kader'e güvenip de çalışmayı bırakıvermek, herhangi bir işin sebebine yapışmamak, sebeplere sarılmayı, tevekküle engel saymak da câiz değildir. Allahu Teâlâ, her şeyi birtakım sebeplere bağlamıştır. Her insanın rızıkını takdîr etmiş, fakat o rızık ele geçmesi için birtakım sebepler yaratmıştır. O sebeplere başvurmazsak, kaderde olan rızık gelmez. İlâhî âdet, bu yolda cereyan etmektedir. Ona uymak, herhalde gereklidir. "Kader ne ise öyle olur, insan biraz Allah'a tevekkül etmelidir" demek, doğru değildir.

9. Tevekkül Ne Demektir?

Tevekkül; maksada erişmek için gerekli maddî ve mânevî sebeplerin hepsine yapıştıktan ve başka hiçbir şey kalmadıktan sonra, Allah'a güvenmek ve ondan ötesini Allah'a bırakmak demektir. Örneğin: Bir çiftçi, önce vakti vaktinde tarlasını güzelce tımar eder, adamakıllı emek verir. Tam zamanı gelince sürer, tohumunu tarlaya atar, kendisi için yapılması icâb eden ne varsa hepsini yapar. Bundan sonra da Allah'a tevekkül eder. "Artık kaderde ne varsa, o olur," der. Yoksa bunların hiçbirini yapmadan: "Adam sen de, biraz da mütevekkil olmalı, kader ne ise öyle olur" demek, câiz değildir. Buna son derece dikkat etmek lâzımdır.

10. Hayır ve Şer

Allah'tan başka yaratıcı olmadığından, hayır ve şer olarak tecelli eden her şey, Allah'tandır. Ve O'nun yaratmasıyla vücut bulmuştur. Onların hepsi, Allahu Teâlâ'nın kaza ve kaderine tâbîdir; birer hikmeti ve gereği vardır. Allahu Teâlâ'nın her işinde birtakım hikmetler, âlemin düzen ve intizamına, halkın faydasına ilişkin çok önemli gerekler vardır. O'nun yarattığı şeyler arasında, abes ve faydasız bir şey yoktur. Çünkü; ilim ve hikmetle nitelenmiş, yegâne yaratıcıdır. O nedenle, bizim şer (fenâ) gördüğümüz şeyleri yaratmasında da, bizim bilmediğimiz bir hikmet vardır.

Bâzı insanlar hakkında zararlı ve fenâ görülen bir şey, başkalarına ve kamuya nisbetle faydalı olabilir. Öyle ise, şer ve fenâ gördüğümüz birtakım şeyleri Allahu Teâlâ'nın yaratması, yakışıksız ve çirkin değildir. Onların şer olması, bize göre olduğundan, biz insanların o gibi şeyleri yapması, çirkin ve sorumluluk getiren bir iştir. Biz onu yapmayacak olursak, onun varlığı bize bir zarar vermez. Şu halde, hayrı ve şerri yaratan Allahu Teâlâ'dır.

Fakat onlardan birini kendi isteğimizle, irâde ve seçimimizle işleyen, meydana getiren biziz. Şerrin Hak'tan olması, onun bizim için bir hak olmasını gerektirmez. Allahu Teâlâ Hazretleri hayra râzıdır, fakat şerre râzı değildir. Bunun için, Allâh'ın rızası olmayan bir şeyi yapmak meşrû olamaz; sorumluluk doğurur.

11. İnsanlardan Meydana Gelen İşler ve Neticesi

İnsanların işleri iki çeşittir: Birisi, kendi dilemesi ve isteğiyle yaptığı işler, diğeri de kendi isteğiyle olmayan işler.

Birincisi seçime bağlıdır, ikincisi değildir. Yazı yazarken, bir şey yaparken elimizi kımıldatırız, bunu isteyerek yaparız. Bazı adamlarda —Allah vermesin— bir rahatsızlık olur, eli dâimâ sallanır, istemediği halde yine sallanır, onun sallanmasına engel olamaz. İşte, bu onun kendi elinde olmayan bir şeydir. Uyurken bilmeyerek birisine vurmak da böyledir. Her ne sûretle olursa olsun, bizi de, yaptıklarımızı da yaratan, Allahu Teâlâ'dır. Lâkin bilerek; irade ve ihtiyârımızı sarfederek yaptıklarımız, bizim işimizdir. İrâdemizi o tarafa sarfetmekle meydana gelmiştir. Biz yaptık, diyebiliriz. Bundan dolayı onlardan sorumluyuz. Fakat ötekilerden,irâdemizi sarfetmediğimiz için sorumlu değiliz.

Bir kimsenin zorlaması ile değil, kendi arzumuzla yapmış olduğumuz ibâdetler, hayır ve iyilikler, günâh ve fenâlıklar, Allah'ın ilmi, kazâsı, takdîr ve iradesiyledir. O'nun dilemediği bir şey olamaz. Bununla beraber itâat, ibâdet, hayır ve iyi işler O'nun emridir. Onları yapmamızı emretmiş ve söylemiştir. Onları sever ve onları, yapmamıza râzı olur. Halbuki günâh ve fenâ olan şeyleri yapmayı emretmeyip, tersine onlardan uzak olmamızı

söylemiştir. Bu nedenle onları sevmez ve onları yapmamıza râzı olmaz. Allahu Teâlâ'nın râzı olmadığı bir şeyi yapmak, bizim için câiz değildir.

12. Rızık Meselesi

Her canlının yaşayabilmesi için lâzım gelen rızkını takdir buyuran da Allâhu Teâlâ Hazretleridir. “Rezzâk-ı Âlem” (Âlemin Rızıklandırıcısı), yalnız O'dur. Rızıklarımız da O'nun ilmi, takdîr ve irâdesiyledir. Ancak rızkını arayıp bulmak, insana aittir.

Bir insan helâl ile beslendiği gibi, haram ile de beslenebilir. İnsan öz irâdesiyle nasil isterse, Allahu Teâlâ o sûretle yaratır ve verir. Bununla beraber, haram ile beslenmeye râzı değildir. Helâl yolunu bırakıp da haram yollardan kazanmalarına rızâsı yoktur. İşte bunun içindir ki, Allah'ın rızâsına uygun iş yapanlar mükâfatlandırılır. Râzı olmadığını işleyenler de cezalandırılır. Allah onlara, işlerine göre ceza verir. Bu nedenle haram yiyen bir insan da mutlaka cezâsını görür.

13. Ecel Meselesi

Her şeyi yaratan ve hepsinin rızkını veren yalnız Allâhu Teâlâ olduğu gibi, onları yok edip öldüren de O'dur.

Diriltmek ve öldürmek, O'nun işidir; O'nun takdiri ve yaratmasıylaadır. Canlı olan her mahlûkun, Allah yanında belli ve takdîr olunmuş bir eceli vardır. Ecel demek; hayatın sonu, yâni ölüm için belirlenmiş ve takdir edilmiş olan vakit demektir. Her ne şekilde olursa olsun, ecel denilen vakit gelince, ölüm denilen olay gerçekleşir, bir dakika bile sonraya kalmaz. O nedenle, ecel birdir. Ehl-i Sünnet itikadı budur. Gerçek de bundan ibârettir. Öldürülmüş olan

bir insan, Allah yanında mukadder olan eceli ile ölür. İnsan, Kazâ ve Kaderi, ilâhi ilmin ezelde ne şekilde takdir ettiğini bilmez. Ona düşen görev, Allah'ın emrettiği şekilde hayatını koruyup, kendi ecelinin gelmesine sebep olmamak ve başkasının hayatına tecâvüz etmemektir. Allah'ın verdiği canı almak, yine Allah'a aittir. Bunun içindir ki, bir insanın canına kıymış olan adam cezâsını görür. Çünkü, kendi irâde ve seçimiyle onun ecelinin gelmesine, o adamın ölmesine sebep olmuştur; Allah'ın istemediği, râzı olmadığı çirkin bir işi yapmış ve Allah'ın emrine karşı gelmiştir.

İşte, Ehl-i Sünnet itikadı budur.

KELİME-İ TEVHİD'İN ANLAMININ KAPSAMI

Ve nihayet, iman esaslarının hepsinin, Kelime-i Tevhid'de nasıl toplandıklarına geliyoruz. Buraya kadar açıklamaya çalıştığımız temel inançların hepsi, “Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah” sözünde toplanmıştır. Kelime-i Tevhîd adını alan bu iki cümlemin anlamı, İslâm dininin inanç esaslarını tamamen içerecek kadar geniştir. Bunu biraz açalım.

Önce, “La ilâhe illallah: Allah'tan başka hiçbir Tanrı yoktur” cümlesini ele alalım. Bu cümle, şüphe yok ki, bir Allah'ın varlığını ve O'ndan başka ibâdet olunacak bir Tanrı olmadığını haber veriyor. Allah demek, varlığı zatının gereği olup, başka hiçbir şeye ihtiyacı olmayan ve her şeyin kendisine muhtâc olduğu bir Vâcibül Vücûd (varlığı gerekli olan) demektir. Kendi zatıyla varolan bir şeyin kadîm (öncesiz); bâki (kalıcı), ezelî olması, hiçbir şeye benzememesi, yâni zâtında, sıfâtında, fiillerinde ortağı ve benzeri olmaması gerekir. Bunun için “La ilâhe illallah” demek, bizâtihî var olup hiçbir şeye benzemeyen ve ihtiyâcı olmayan ebedî ve ezelî bir Allah'ın varlığını tasdik etmek demektir. Her şeyin Allah'a muhtâc olması, Allah'tan başkasının sonradan ve ancak Allahu Teâlâ Hazretlerinin yaratmasıyla meydana gelmiş olmalarını gerektirir. Her şeyi yok iken yaratıp meydana getiren Vâcibül-Vücûd'un ilim, hayat, irâde, kudret, tekvin (yaratma), kelâm (konuşma), semi (duyma) ve basar (görme) sıfatlarıyla nitelenmiş olması gereklidir. Binâenaleyh “Lâ ilâhe illallah”, Allahu Teâlâ Hazretleri hakkında imân ve itikad edilmesi gereken şeylerin hepsini toplar. Anlamını düşünerek “Lâ ilâhe illallah” diyen bir adam, bütün bunlara imân etmiş olur.

“Muhammedün Resûlullâh: Muhammed Aleyhisselâm, Allah'ın Resûlüdür” cümlesine gelince: Bunda bütün Peygamberlere, Meleklerle, Semâvi Kitaplara, Âhiret Gününe ve Âhiret hallerine imân dâhildir. Muhammed Aleyhisselâm'ın Allah'ın Resûlü olduğunu tasdik etmek, bunların hepsine inanıp imân etmektir. Çünkü Peygamber Efendimiz bunları tasdik eden bir şerîat ile gelmiştir.

Onun Peygamber olduğunu tasdik, söylediklerinin hepsini tasdik etmeyi zorunlu kılar. Daha ileri giderek diyebiliriz ki: “Muhammedün Resûlullâh” demek, Allah'a, Peygamberlere, Meleklerle ve diğer esaslara imân etmeyi zorlar.

Muhammed Aleyhisselâm'ın Peygamberliğini candan kabul eden bir adam, O'nun haber verdiği her şeye îmân etmiş demektir.

Peygamberlerin emîn (güvenilir) ve doğru olmalarının gerekli, yücelik ve şanlarını kirletmeyecek insânî hallerle vasıflı olmalarının câiz olması da, buradan anlaşılır.

Görülüyor ki: “Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullâh” cümlesi, kısa olmakla beraber, inanılması gereken şeylerin hepsini toplayıcıdır. Bundan dolayıdır ki, Peygamberimiz: “Lâ ilâhe illallah... diyen Cennete girdi, Cennete girmeyi hak etti” buyurmuştur. Yine bunun için olmalıdır ki, bu kalpte olan îmân ve İslâm'a işaret sayılmış, bunu dili ile söyleyen fertlerin îmân ettikleri kabul edilmiştir. Bunun için aklı başında olan her müslümanın, bütün îmân esaslarını kendisinde toplamış olan Lâ ilâhe illallah'ı dilinden bırakmayıp, her vakit söylemesi ve bunun anlamını düşünmesi lâzımdır. Buna devam edenlerin rûhen yükselerek kendilerine pek çok hikmetlerin açıldığı da, şüphe götürmez bir gerçektir.

Allâhu Teâlâ Hazretleri cümlemizi, “Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah” Kelime-i Tevhîd'inin barındırdığı iman esaslarından ayırmasın. Bu itikat üzere ölmemizi ve son sözümüzün de, “Eşhedü en lâ ilâhe illallah, ve eşhedü enne Muhammeden Abdühu ve Resûlüh” olmasını ve bunların taşıdığı anlamı dâimâ hatırlamamızı nasîb eylesin.

Amin.

HAZRETİ MUHAMMED'İN ÜNİVERSİTESİ:

MEDRESE-İ MUHAMMEDİYE

Müslümanlara ışıklı ve doğru yolu gösteren Hazreti Muhammed'dir. Bütün mezhepler ve tarikatlar, İslamiyet'in feyzinden ilham almışlardır. Bu feyzin başında ise "Muhammediyet Üniversitesi" gelmektedir.

Müslümanlar peygamberlerinin ismetine, yüksek ahlaklarına, manevi kemaline itikat etmektedirler. Onu insanların en mükemmeli ve ahlakça en yüksek olanı olarak kabul etmektedirler.

Peygamberler, manevi emirlere erişmiş insanlardır. Bu emirler insanları düşmüş oldukları batıl inanışlarından çevirmek, doğru yolu göstermek, Allah'ın birliğine inandırmak, yüksek ahlaka sahip etmek, insanlar arasında eşitliği kabul ettirmek, sosyal refahı sağlamak, bir hukuk nizamı içinde yaşatmaktır. Bu ulvi esaslar, Cenab-ı Allah'ın insanlara bahsettiği nimetler olmuştur.

Müslümanlar Ön Asya'ya yayılınca kazançları şunlar olmuştur:

1. Putlara tapan insanlar, İslam'dan aldıkları feyzle adam olmuş, yüce ve ahlakı büyük bir dine sahip olmuşlardır.

2. İlmin her derecesine malik bir toplum doğmuştur.

3. Kanunlara saygı gösterenler devlet idaresine malik olmuşlardır.

4. Asayiş ve adalet hakim olmuştur.

5. Fazilet insanlığın ilkesi olmuştur.

6. Müslümanlık mefkuresi yeni bir İslam medeniyeti doğurmuştur.

Hazreti Muhammed, kısa bir zamanda müslümanları bu nimetlere sahip kılmıştır.

Hazreti Muhammed'in üniversitesinden, çok büyük zatlar yetişmiştir. Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer, Hazreti Osman, Hazreti Ali gibi alim ve fazıl insanlar Mekteb-i Muhammediye'den feyz almışlar, onu devam ettirmişlerdir.

Hazreti Muhammed'den önce Arap alemi, sefil ve perişan bir halde birbirlerini boğazlama ile meşgul iken, Muhammediyet'in etrafında birleştiler. Hazreti Muhammed peygamber olmakla beraber, profesör, İslam hukukçusu, ruhani reis, imam, amir, hakim, kumandan ve devlet reisi idi. Namazları kendisi kıldırır, hergün mescitte namazdan sonra vaaz ve öğütler vererek etrafındakileri irşad eder, devlet işlerine düzen verirdi. Herkes müşküllerini ona sorardı. Halk öğrenmek sevdası ile dertlerini açar, ondan cevap alırdı. Fakirleri teselli eder, dertlilerin imdadına koşardı.

Sözleri birer Hadis, kanunu ise Şariat idi. Zekat ve Fitre ile fakirleri doyururdu. Savaşlara baş kumandan olarak iştirak ederdi. Kurduğu devlet, o günün şartlarında bir cumhuriyetti. Bütün insanların servet, şöret, mal, mevki, renk, ırk, dil farkı gözetilmeksizin eşit olduğunu, Allah huzurunda üstünlüğün ancak iman ile olabileceğini tebliğ ediyordu. Bu suretle demokrasiyi kabul etmişti. Kendisinden sonra gelen dört halife hep seçimle devlet başına geçtiler.

Muhammediyet yolunun esaslarını ihtiva eden hükümlerin hepsine birden "Fıkıh" (*İslam hukuku*) adı verilmiştir. Fıkıh üç kısma bölünmüştür. Birincisi fıkıh ilmidir ki, akıl ve istidlal (*türetim*) ile bulunan, bilimsel ve itikat edilmesi istenilen hakikatlerdir. Allah'ın birliğine inanmak ve ilahi sıfatlara inanmak bunlardandır. İkincisi ise ameli fıkıhtır. İşlenmesi gereken hükümleri ihtiva eder. İbadet ve muamelelere dairdir. Üçüncüsü ise vicdani fıkıh olup, nefsin terbiyesidir; ilim, ahlak ve tasavvuftur.

Bu üç esas, imanın temelini teşkil eder. Bu da Cenab-ı Hakk'ın varlığına, yani uluhiyete inanmaktır. Muhammediyet'in en büyük esası budur. Gerçek imana kavuşmanın yolu budur. Değişik şekil ve yol arayışları, insanları bu gerçekten uzaklaştırır.

Ehl-i Sünnet ve'l Cemaat

Muhammedi yolun esaslarını aynen kabul edenlere Ehl-i Sünnet denilmiştir. Ehl-i Sünnet'in itikatlarına da Tevhid İlmi denilir.

Hazreti Muhammed'in vefatından sonra birtakım ulema, uluhiyet meselesi ile meşgul olmuşlardır. Bunlar uluhiyeti (*ulvi, manevi ilim*) tevhid ilmi ile değil, kelim ilmi ile halle çalışmışlardır.

Bunlar akıl ile bilinen sıfatı ispata çalıştılar. Aklın almadıklarını tevil etmişlerdir. Bunların başında Mutezile mezhebine uyanlar gelmektedir. Bilhassa Abbasi halifelerinden Memun, Mutasım ve Vasık zamanında, akla dayanan Mutezile kuvvetlendi. Ehl-i Sünnet tehdit edildi. Nihayet Halife Mütevekkil zamanında Ehl-i Sünnet yeniden kuvvet kazandı.

Abbasiler devrinde birçok şeyhler çıkarak, çeşitli mezhepler meydana koydular. Bunların içinde Muhammediyet yolundan ayrılan "Turuk-u Dalle" (*Sapkın Yollar*) doğdu. Bunların arasında Batıniler, Kimitiler gibi mezhepler meydana geldi. Ayrıca hilafet ve imamet meselesinden de Alevi, Şii ve Harici mezhepleri kuruldu. Fakat bütün tarikatlar, İslamiyet'in esaslarına dayanan Hazreti Muhammed'in yolundan büyük farklarla ayrılmadılar.

Tarikatların en kuvvetlileri, Türklerin kurdukları tarikatlar olmuştur. Araplar mezhep, Türkler de tarikatlar kurdular. Ehl-i Sünnet Kur'an, Tefsir, Hadis ve Fıkıh ile meşgul olduğu halde, tarikat ehli, Kelam ve Tasavvuf ile meşgul olmuştur.

Kelam; müslümanların fikir hareketlerini, din felsefesini, tarikatların itikat usullerini, uluhiyet ve nübüvvet(*peygamberlik*), İslami itikatları ispat meselelerini inceleyen bir din ilmidir. Tasavvuf ise, uluhiyetin bir felsefesi olarak devam etmiştir. Tarikatlar daha ziyade, İslamiyet'in felsefesi olan İlm-i Kelam ile Tasavvuf'a önem vermişlerdir.

Tarikatlar

Tarikat, Allah’a kavuşma, İslami bilgileri öğrenme yoludur. Peygamber Efendimiz’in yoluna, “Tarikat-ı Muhammediye” de denir.

İslami tarikatlarda üç tarik (yol) tercih edilmiştir. Birincisi “Tarik-i Enbiya ve Hükema,” ikincisi “Turuk-u İslamiye,” üçüncüsü “Tarik-i Selefiyye” dir.

Tarik-i Enbiya ve Hükema yolunu tutanlar, hakkı ve hayrı arayanlardır. İkincisi Turuk-u İslamiye olup, İslam aleminde hakikati aramak uğrunda çalışanlardır. Bu iddiada bulunanlar da beş tarikata ayrılmışlardır: Selefiyye, Mütakellime, Mutasavvıfa, Mütefelsife ve Batıniyye. Üçüncüsü ise Tarik-i Selefiyye’dir. Bunlar, Sahabe ve Tabiin mezhebinde bulunan tarikatlar ve hadisçilerin yolundan gidenlerdir. Selefiyye’nin yolu, Kur’an yoludur. Bunlar Kur’an-ı Kerim’in iman akidelerini akıl ve nakil yolu ile isbata çalışmaktadırlar. Medreseler bu tarikat üzerinde yıllar yılı çalışmışlardır.

Selefiyye tarikatı, Muhammediyet yoludur. Bu Tarikat-ı Muhammediye’yi tutanlar, Kur’an-ı Kerim’e iman ve Hazreti Muhammed’in haber verdiği şeyleri tasdik etmektedirler. Bütün bu konularla ilm-i kelim meşgul olmuştur. İslam aleminde ilk ayrılığı doğuran Marke adında biri olmuştur. Bunlara “Ehl-i Bid’at” denilmiştir. Marke, Kur’an-ı Kerim’i yanlış olarak anlatmıştır. Fakat Kur’an-ı Kerim’i inkar etmemiştir. Bunun üzerine şu mezhepler doğmuştur: Şia, Kaderiyye, Mürcie, Cehmiyye, Cebriyye ve Musebbehe. Bunlar Müslüman olmakla beraber, birtakım batıl itikatlara ve adetlere maliktirler. Bu mezheplerin hepsi Arabistan’da doğmuş, fakat çökmüşlerdir. Bunlardan siyasi mahiyet taşıyan Şia yaşamıştır. Bir de Afrika’da İbaziyye yaşayabilmiştir.

Müslüman Türkler arasında kurulan tarikatlardan Ahilik, Kızılbaşlık, Bektaşilik, Yesevilik, Nakşibendilik, Kadirilik, Rufailik, Halvetilik, Celvetilik, Bayramilik, Melamilik, vesaire tarikatlar, uzun bir zaman devam etmişlerdir. Tarikat-ı Muhammediye’nin esaslarından ayrılık gösteren Mutezile ve Şia mezhepleri, Arap yarımadasından İran’a ve Batı Türk iline de yayıldı. Mutezile, kuvvetini Bağdat’ta buldu. Şia da İran’a yerleşti, kaldı. Türk ili ve Horasan’da Oğuz Türkleri Selçuklu İmparatorluğu’nu kurunca, ülkeye girmiş olan Ehl-i Bid’at mezhepleri kuvvet bulamadı.

Müslüman olan Türkler, Kur’an-ı Kerim’i ve Hazreti Muhammed’i çok sevdiler. Binlerce din uleması meydana gelerek İslamiyet’i derinden derine tetkik ve tatbika koyuldular. İslamiyet’in bütün feyzlerinden faydalanmayı bildiler. İslam alemi içinde Türkler, en büyük alimleri yetiştirmek şerefine nail oldular. Kur’an-ı Kerim tefsirinde, hadiste, kelimada, tasavvufta, diğer ilimlerde ve felsefede, dünya çapında Türk alim ve filozofları yetişti. Onuncu asırda Müslümanlığı kabul eden Oğuz Türkleri, 1040 tarihinde Selçuklu İmparatorluğu’nu kurunca Ehl-i Sünnet yolunu tuttular. Tarikat-ı Muhammediye’den ayrılmadılar. Ehl-i Bid’at ve dalaletle sapmış mezhep ve tarikatların hiçbirini tutmadılar. Bağdat halifelerine saygı gösterdiler. Onlara yardım ettiler. Halifelere hürmette kusur etmediler. Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey, halife Kaim Bi Emrullah’ı Şiilerin elinden kurtardı. Türklerin Bağdat’a girişi pek şanlı oldu. Halife Kaim Bi Emrullah, Tuğrul Bey’i huzuruna kabul ederek, bu Türk hakanının beline, biri doğunun diğeri batının hakimiyetini temsil eden iki kılıç kuşattı. Tuğrul Bey, Sünniliğin savunucusu olduğunu ilan etti.

Tuğrul Bey’in yerine geçen Selçuk Sultanı Alparslan, aynı Ehl-i Sünnet yolunu tutarak, Sünniliğin savunucusu ve muhafızı oldu. Nizamü’l-Mülk, Nizamiye Medreselerini kurmak suretiyle Tarikat-ı Muhammediye’nin devam ve bekasını sağladı. Nişabur ve Bağdat nizamiye medreselerine, Türkler arasından yetişmiş büyük ulema müderris oldular. Büyük Türk

alimleri, binlerce öğrenci yetiştirdiler. Arap aleminde Tarikat-ı Muhammediye'ye muhalif mezhep ve fırkalara mukabil, Türk sultanları Sünniliğin muhafızı oldular. İslamiyet'in şan ve şerefini ayakta tuttular. Nihayet bütün Arap alemi, Türk hakimiyetine geçmeye mecbur oldu.

Kur'an-ı Kerim'i, Türk uleması ve Türk kılıcı yaşattı. Türkler İslamiyet'i, ilim ve ahlak yolu ile devam ettirdiler. İslamiyet'i yok etmek isteyen Haçlı ordularını da, Anadolu Selçuklu sultanlarından Kılıç Arslan'ın orduları perişan etti. Türkler, Hazreti Muhammed ümmetini her türlü tehlikeden kurtardılar.

Tarikat-ı Muhammediye'de Teşkilat

Tarikat-ı Muhammediye, ümmet teşkilatına dayandı. Ümmet teşkilatı, her dinde başka şekillerde tecelli etmiştir. Katoliklerde Hristiyan ümmeti bir hükümet tarzında uzuvlanmıştır. Bu hükümetin imparatoru papa, vezirleri kardinaller, valileri ise piskoposlardır. Müslümanlarda ümmet, bir hükümet şeklinde değil, bir üniversite suretinde teşekkül etmiştir. Bu sebeptendir ki Hristiyanlıkta dini teşkilata "Kilise" adı verilmiş, Müslümanlıkta ise "Medrese" denilmiştir. Müslümanlıkta ruhani reisler yani klerikal (*ruhban*) sınıf yoktur, yalnız Müderrisler (*profesörler*) vardır.

İslamiyet, akıl ve hürriyet esasına dayanmaktadır. Müderrisler, akli delillerle ikna etmeden hiçbir kimseye hakikati kabul ettirmeye çalışmazlar ve papazlar gibi her şeyi nas halinde kabul ettirmezler. Müslümanlıkta zorlama yoktur. Akıl ile inanıp iman etmek esastır.

Medreselerdeki ulema, bütün cemiyeti doğru yola sevk etmeye ve kurtarmaya azmetmiştir. Medresenin faaliyeti bütün ümmete döndürülmüştür. Halbuki tarikatların şeyhleri ve velileri, kendilerini veyahut müridlerini kurtarmaya çalışırlar. Şeyh Sadi diyor ki: "Bir derviş tekkeyi terkederek medreseye intisap etti. Ona niçin dervişliği bırakıp alimler arasına geldiğini sordum. Dedi ki: Derviş kendi kilimini sudan çıkarmaya çabalar, alim ise boğulmakta olanları kurtarmaya çalışır."

Bu sebeptendir ki Sünnilik, bir tekke teşkilatı değil, bir medreseler birliğidir. Bütün İslam alemi, büyük bir üniversite olarak yaşamıştır. Şeyhülislam, bu İslam üniversitesinin rektörü mahiyetinde idi. Selçuklu ve Osmanlı Padişahları da hazineleri ve orduları ile, bütün ümmetin koruyucusu ve kollayıcısı idi. Mezhep ve tarikat sahibi olan şeyhlere ve imamlara gelince, bunlar ancak doktrin sahibi alimlerden ibarettir.

Bütün bunlardan anlaşıldığına göre, İslamiyet'te din, idari bir velayete değil, ilmi bir velayete dayanmaktaydı.

1517 tarihinden itibaren Yavuz Sultan Selim Han ile hilafet Türklere geçince, Türk sultanları tebaalarının hükümdarı, bütün müslümanların da halifesi sıfatını almışlardır. Bundan böyle Sünniliğin savunucusu oldular. Bu sebeple Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselme devrinde medreseler, vazifelerini hakkıyla gördüler.

Türkler, dünya tarihinin muazzam imparatorluklarını kurdular. Selçuklular dahil 1000 sene varlıklarını Anadolu'da yaşatmaya muvaffak oldular, büyük İslam medeniyetini

yarattılar. Fakat modern çağlarda demokratik rejimler doğunca, ümmet teşkilatına dayanan imparatorluklar tarihe mal oldu. Medrese de vazifesini müsbet ilimlere bıraktı.

Hilafet Meselesi

Hazreti Muhammed'in ölümünden sonra, İslam aleminde hilafet ve imamet meselesinde birçok mücadeleler olmuş ve sonunda ayrılıklara sebebiyet vermiştir.

Hilafet, bir kimsenin yerine geçmek; vekili, halefi olmak manasındadır. Geçen zata da Halife denir. Halifeler, müslümanların imamı olarak başa geçip devlet idaresini ele alan kimsedir. Hilafet, mahiyeti itibariyle iki kısma ayrılır: Biri Hilafet-i Kamile, diğeri de Hilafet-i Suriyye'dir. Hilafet-i Kamile, bütün vasıfları haiz, ümmetin rıza, seçimi ve biatıyla hasıl olan hilafettir.

Hilafet-i Suriyye (*şekli halifelik*) ise, şartları haiz olmadan, halkın arzusu hilafına, zorla elde edilen hilafettir. Hilafetten maksat, hilafet-i kamiledir.

Hilafette iki esas vardır. Birincisi Hazreti Muhammed'e nisbet, diğeri de İslam ümmetine nisbettir. Hazreti Peygamber'e nisbete Hilafet-i Nübüvvet denilir ki, hakiki hilafet budur. Devlet idaresinde ve imamette Hazreti Muhammed'e halef ve vekil olmaktır. Bu da ona gark olmakla mümkündür.

İkincisi, müslüman ümmetin vekalet ve nisbetidir. Bu da ancak, ümmetin rızası ve seçimi ile hasıl olur. Bu şartlar olmadan hilafete sahip olunmaz. Hilafet-i Suriyye, zahiren hilafet ise de, hakikatte değildir, saltanattır, padişahlıktır. Bütün Emevi ve Abbasi halifeleri böyle idi. Hakiki halifeler değil, suri (*şekli*) halifelerdi. Hazreti Muhammed demiştir ki: "Benden sonra hilafet 30 senedir. Bundan sonra hilafet, ısırcı bir saltanata inkılap edecektir."

Hazreti Muhammed'in ölümü ile, İslam dünyasında hilafet meselesi, bir dava olarak sürdü. İslam dininin kurucusu Hazreti Muhammed, 632 tarihinde Medine'de vefat edince Ashabı telaşa düştü. Hazreti Peygamberin gömülmesi ile meşgul olunurken, hilafet meselesi de meydana çıktı.

Dört Halife Mücadelesi:

Hazreti Muhammed sağlığında bir vasiyetname yazdırmak arzu etmişti, fakat Ashabı arasında şiddetli bir múnakařa çıktığından, Cenab-ı Peygamber bu fikrinden vazgeçmişti. Hasta yatağında iken hilafet meselesinde cenab-ı ihtilaf hasıl olmuştu. Hazreti Muhammed, hilafeti Hazreti Ali'ye bırakmayı arzu ediyordu. Çünkü Ali'yi büyük bir ihtimamla yetiştirmiş, sırlarına ve işlerine mahrem kılmıştı; fakat Hazreti Ali, amcası ođlu ve damadı olması hasebiyle hilafete irsi bir saltanat sűsű vermekten çekiniyordu. Bu sebeple Ashabı tarafından sečilmesini istiyordu. Fakat buna da kimse razı olmuyordu.

Hazreti Muhammed veda haccından döndüğü zaman irat ettiği hitabede Hazreti Ali'nin imamete layık olduğunu işaret etmişti. Fakat Hazreti Ömer, hilafetin sečil suretiyle hallini ileri sürműřtü. Ensar da reisleri olan Saad Bin Ubeyde'yi halife yapmak istiyorlardı. Bazıları da Hařimi ve Emevi műcadelesi açılmasından korkuyorlardı. Hazreti Muhammed bir gün, "Ben ilmin Medine'siyim, Ali de kapısıdır," demişti. Yine bir gün, "Beni seven Ali'yi de sever, Ali'ye düşmanlık eden bana düşmanlık etmiştir," buyurmuştur.

Hazreti Muhammed vefat edince öldüđü odaya gömüldü. Eřleri feryada başladılar, fakat bu esnada Ensar, Sahafi Nebi Saide'de toplanmış, kendilerine bir halife sečilmek için műcadele veriyorlardı. Bunu duyan Hazreti Ömer ve Hazreti Ebubekir buraya kořtular. Bunun üzerine Ensar'dan biri şöyle dedi:

— Biz Ensar-ı Resulű, bizler İslam'ın cenge hazır askerleriyiz, ey Muhacirin, sizler ise bizim içimize sığmış bir cemaatsınız. Hilafet bizim hakkımızdır.

Bu son söz üzerine Hazreti Ebubekir şunları söyledi:

— Bu ümmet, evvelden taştan ve ağaştan yapılmış putlara tapardı. Cenab-ı Hak kendisine ibadet etmeleri için onlara Resul gönderdi. Arap kavmine babalarının dinini terketmek güç geldi. Cenab-ı Hak, Muhacirin'i iman ile mümtaz kıldı. Onlar Hazreti Peygambere yaran ve dertlerine ortak oldular. Onunla beraber müşriklerin eza ve cefasına sabır ve tahammül ettiler. İşte yeryüzünde ilk defa Cenab-ı Hakk'a tapan ve Resulű'ne iman eden onlardır. Resulű Ekrem'in vefalı dostları ve aşireti onlardır. Bu sebeple onlara hilafet cűmleden ziyade haktır. Bu hususta onlarla kimse műcadele edemez. Eğer ki zalim olalar.

Ey Ensar, sizlerin de nice hizmetleriniz ve meziyetleriniz inkar olunmaz. Cenab-ı Hak sizi dinine ve Resulű'ne nusret için sečil. Sizlere Resulű'nün hicretini nasip kıldı. Muhacirin'den sonra sizin Medine'nizde bařka kimse yoktur. Fakat hilafet meselesinde Arap kavmi, Kureyř'i

tanır, başkasının hilafetini tanımaz. Biz umerayız (*emir*), siz vuzerasınız (*vezir*). Hiçbir meşveretten (*danışılma*) geri bırakılmazsınız.

Fakat içlerinden birisi:

— Bizden bir emir, sizden de bir emir olsun, diye cevap verdi. Hazreti Ömer, “İki emir cem olamaz. Peygamber hangi kabileden ise halifesi dahi o kabileden olmadıkça Arap kavmi kabul ve itaat etmez,” dedi.

Ebu Ubeyde Bin Cerrah:

— Ey Ensar, ilk defa bu dine yardım eden sizler idiniz, sakın ilk defa da bu işi bozan sizler olmayınız,” dedi... Mücadele başladı.

Bu esnada Hazreti Ebubekir:

— Size bu iki zatı seçtim. Birine biat ediniz... diyerek Hazreti Ömer ile Hazreti Ubeyde’yi gösterdi. İkisi birden istemediklerini bildirdiler. Hazreti Ömer:

— Hazreti Peygamberin ileri geçirdiği zatın önüne kim geçebilir. Hazreti Muhammed hangi mecliste bulursa sağ tarafına Ebubekir’i, sol tarafına da Ömer’i alırdı. Ebu Ubeyde hakkında dahi, “bu ümmetin emindir,” derdi. Ortalık birbirine karıştı, bu esnada Hazreti Ömer, Ebubekir’e hitaben:

— Resulü Ekrem seni, dinimizin büyüğü olarak namazda kendisine halife etmişti. Seni cümlemize imam eyledi. Elini uzat biat edeyim, diyerek Ebu Ubeyde ile birlikte Ebubekir’e biat ettiler.

O zaman Ebubekir:

— Ey müslümanlar, her kim ki Muhammed’e tapıyorsa bilmelidir ki Muhammed öldü. Her kim ki Allah’a tapıyorsa bilmeli ki Allah bakidir, ölmez. Hazreti Ebubekir sonra minbere çıkıp dedi ki:

— Ey nas, ben sizin üzerinize Veliyu’l Emir oldum. Halbuki sizin en hayırlınız değilim. Eğer iyilik edersem bana yardımcı olunuz, fena olursam doğru yola sevk ediniz. Doğruluk emanettir.

Hazreti Muhammed'in vekili olarak ilk halife Ebubekir seçildi. Medineli Us ve Hazrec kabileleri Ebubekir'e biat ettiler. Hazreti Ali Peygamberin ölüm döşegi önünde bulunuyordu. Hazreti Muhammed, Hazreti Ali'yi halife yapmak istediği halde kimse onun adını bile anmadı. Herkes devlet başına geçmek sevdasına düşmüştü. Hazreti Ali'nin halife seçilmemesi kısa zamanda Müslümanları ikiye böldü. Hilafet meselesi bir ihtilaf mevzuu oldu. Ali'nin hilafetini tanıyanlar “Şia” ve “Aleviler” diye ayrıldılar. Karşı taraf ise “Sünniler” gurubunu teşkil ettiler. Hazreti Ali'nin halife seçilmemesinden dolayı Ali'yi sevenlerle Haşimiler, Ebubekir'e biat etmediler. Hazreti Ali hilafet meselesinde fikri sorulmadığından dolayı çok müteessir oldu. Çok geçmeden yer yer isyanlar çıktı. Bunun üzerine Ebubekir, Ebu Ubeyde ile şu sözleri Hazreti Ali'ye bildirdi:

— Ali'ye git de ki, deniz tehlikeli, gök açık, yer ise çıplaktır. Şeytan İslam ümmeti arasına düşmanlık sokmaya çalışıyor. Sen bir köşeye çekilmiş küskün duruyorsun. Sen bu ümmetin ekmeğine katık gibisin. Bu ümmetin keskin kılıcısın. Eğrilip de kesmez olma. Bu ümmetin tatlı suyunun, acıyıp da bozulma; Ya Ali, Ensar ve Muhacirin benim sana biat etmemi isterlerse, ben sana derhal biat ederim. Eğer düşüncen başka ise sen de bana biat et, bize yardımcı ol. Yolunu şaşırانları irşad et... Artık fitne kapısı kapansın... Allahu Teala bizim dediğimize şahittir.

Aynı zamanda Hazreti Ömer de şunları bildirdi: “Ali'ye de ki: Ebubekir bu ümmete cebir göstererek sıçrayıp da halifeliği kapmadı. Bu ümmetin şuurunu yok edip, gözlerini bağlayıp, akıllarını bozmadı. Allah hakkı için böyledir. Ebubekir malumunuz olduğu üzere aziz, alicenap bir zattır. Hilafete bu meziyetleriyle nail oldu. O hilafetten çekindi, fakat hilafet ona sarıldı. Bu vazifeyi Cenab-ı Hak ona ihsan etti.”

Bu haberleri Ebu Ubeyde, Hazreti Ali'ye bildirdi. Fakat Ali'nin onlara bir kını yoktu. Ancak Hazreti Muhammed'i sevenler, Ali'yi çok seviyorlar, hilafete onu layık görüyorlardı. Buna rağmen Hazreti Ali, Hazreti Ebubekir'i ziyarete gitmiş, devlet işlerine yardımda bulunmuştur. Bütün bunlara rağmen Hazreti Fatıma çok müteessir idi. Halifeler onu ihmal ettiler. Hürmette kusur ettiler, baba mallarını elinden aldılar. Ebubekir yer yer çıkan isyanları bastırdı. İki yıl sonra Hazreti Ebubekir vefat edince yerine Hazreti Ömer halife seçildi. Hazreti Ebubekir vefat ettiğinde hiç parası çıkmadı. Yalnız bir deve ile kaftanı vardı. Bunların da hazineye verilmesini vasiyet etmişti.

Hazreti Ömer zamanında Araplar büyük fetihlerde bulundular. Hazreti Ömer adaleti ile tanındı. Hazreti Ömer'den sonra da Hazreti Osman halife oldu. Bu zat Emevi kabilesinden

idi. Ne kadar Emevi varsa onlara yüksek memuriyetler verdi. Bu yüzden Haşimiler ile Emeviler birbirlerine düştüler. Sonunda Hazreti Osman bu yüzden şehit edildi. İhtilalciler, bilhassa Mısırlılar ve Kufeliler, Hazreti Ali'nin hilafetini istiyorlardı. Nihayet Hazreti Ali halife seçildi. İlk defa kendisine Talha ile Zübeyr biat ettiler. Çok geçmeden Talha ile Zübeyr ve Hazreti Ayşe, Hazreti Ali idaresine isyan ettiler. Şam valisi Muaviye ise bu karagaşadan faydalanma yolunu tuttu. Hazreti Ali Muaviye'yi Şam valiliğinden azletti.

Asiler Hazreti Osman'ın katillerini istiyorlardı. Hazreti Ayşe ile Cemel muharebesi yapıldı. Bu harpte Talha ile Zübeyr öldürüldü. Hazreti Ali muharebeyi kazandı. Fakat bu hadiselerden faydalanan Muaviye Hazreti Ali ile Sıffin harbini yaptı. Üç ay süren bu muharebede iki taraf da pek çok zayıat verdiler. Amr İbnü'l As'ın bir kurnazlığı Muaviye'yi kurtardı. Muaviye'nin askerleri mızraklarının ucuna birer Kur'an-ı Kerim taktılar. Hazreti Ali'nin ordusunu Kitap ve Sünnet'in hükmüne davet ettiler. Bu hileye kapılan Hazreti Ali ordusu, mütareke yaptı. İki taraf birer hakem tayinine karar verdiler. Muaviye'nin hakemi Amr İbnü'l As, Hazreti Ali'nin hakemi ise Ebu Mürsel Eş'ari idi. Bu hakemler bir kürsüye çıkarak kararlarını bildireceklerdi. İlk önce Ebu Mürsel kürsüye çıkarak, "Parmağımdaki yüzüğü nasıl çıkardımsa, Ali'yi de hilafetten öyle çıkarttım," dedi. Ondan sonra kürsüye çıkan Amr İbnü'l As, "Parmağımdaki yüzüğü nasıl parmağıma takıyorsam Muaviye'yi de öylece halife tayin ettim," dedi. Tabii bu hile ortalığı karıştırdı. Bunu Ali taraftarları kabul etmediler. Hazreti Ali'ye, "Biz her hal ve karda senin sadık şian, yani taraftarlarınız," dediler. "Şia" ilk defa o zaman çıkmıştır. Bir kısım halk da, "senin Muaviye gibi bir fitneci ile mütareke ederek hakem tayinine razı oluşun küfürdür, tecdid-i iman etmelisin," diyerek ordudan ayrılıp Irak'a gittiler. Bunlara da "Hariciler" denildi. Bundan sonra Muaviye Şam sarayında saltanata başladı. Emevi devletini kurdu. Hakem vakasından sonra Ali'ye taraftar olanlar "Alevi" adını aldılar. Saltanat taraftarı olanlar "Sünni" diye adlandırıldılar. Şam'da Muaviye saltanatı sürerken, Hazreti Ali ızdırap içinde idi. Onu koruyanların sayısı azalmıştı. Hazreti Ali'nin Muaviye'den sonra en büyük düşmanı hariciler idi. Hariciler bir gizli toplantı yaparak Hazreti Ali'yi, Muaviye'yi ve Amr İbnü'l As'ı öldürmeye karar verdiler. İbn-i Mülcem adında bir Mısırlı Ali'yi, Merk adında birisi Muaviye'yi, Amr oğlu Bekir adında birisi de Amr İbn'ül As'ı öldürmek üzere vazife aldılar. Bu üç harici, bellerine birer zehirli kılıç takarak dağıldılar. Bunlardan Amr oğlu Bekir Mısır'a gitti. Fakat o gün Amr İbnü'l As camiye gitmediğinden ölümden kurtuldu. Amr oğlu Bekir, Amr İbn'ül As zannederek başkasını öldürdü. Haricilerden Merk ise Muaviye camiye giderken onu oyluğundan yaraladı.

Ramazan ayının 27. günü üç hain Ali'yi öldürmek üzere tertibat aldılar. Hazreti Ali, yanında oğlu Hasan olduğu halde sabah namazını kılmak üzere camiye yaklaştığı bir sırada İbn-i Mülcem yanındaki zehirli kılıcı Hazreti Ali'nin başına vurmak suretiyle ağır bir yara açtı.

Hazreti Ali'yi kanlar içinde evine götürdüler. Bu haini de yakalayarak Hazreti Ali'nin huzuruna çıkardılar. Hazreti Ali:

— Ya melun. Ben sana her zaman ihsanlarda bulunmadım mı?

Hain:

— Evet iyiliklerini gördüm.

— Öyle ise bu cinayete sebep nedir?

— Ya Ali, ben bu kılıcı 40 gün bile dim. Bununla seni öldürmeyi Allah'tan diledim. Sonra bu işi işledim.

Hazreti Ali hiddetlenerek:

— Hayır o kılıç ile sen öldürüleceksin. Çünkü sen insanların en kötüsüsün, deyince, haini dışarı çıkarıp derhal başını kestiler. Hazreti Ali, oğulları Hasan ile Hüseyin'e dönerek:

— Ey oğullarım, size vasiyet ederim. Dünyaya rağbet etmeyiniz. Benim için ağlamayınız. Doğruluktan hiç bir zaman ayrılmayınız. Allah'ın Kitabı ile iş görünüz. Zalimlere düşman, mazlumlara yardımcı olunuz, dedi. O anda Hazreti Ali'ye zehir iyice tesir etmeye başlamıştı. Yüzü soldu ve gözlerinin feri iyice kayboldu. Az sonra kelime-i şahadet getirerek bu fani aleme gözlerini yumdu (M.S. 661).

Hazreti Ali'yi sevenler önünde bel bağlayıp kanlı gözyaşı döktüler. Bilhassa Horasan illerindeki Müslüman Türkler, Ali için yanıp tutuştular. Hala onun aşkı ile yanmaktadırlar. Bundan sonra Ali taraftarları da "Alevi" adıyla yad olundular. Zamanla Aleviler onu taparcasına sevdiler, o derece büyüttüler ki, "Cenab-ı Hak Ali'ye hulul etmiştir," diye onu yükselttiler. Halbuki Hazreti Ali, Hazreti Muhammed'in sevgilisi idi. Onu ilmin kapısı addetmişti. Akrabası ve damadı idi. Hazreti Ali ilimde, ahlakta ve kahramanlıkta eşsiz idi.

Hazreti İmam Ali, geceleri biri Beytülmal'a ait, diğeri de kendi malı olan iki mum bulundururdu. Devlete ait işlerde Beytülmal'a ait olan mumu kullanır, hususi işlerinde parasıyla aldığı mumu yakardı. Bu derece devlet malını korurdu. Adil bir halife idi. Devlet malına “*Malullah*” ve amme hukukuna da “*Hakkullah*” derdi.

Hazreti Ali'nin şehadeti üzerine hilafet makamına büyük oğlu Hazreti Hasan geçti. Hazreti Hasan, Muaviye'nin üzerine yürümek üzere derhal bir ordu hazırladı. Fakat kendi askerleri ona bir ok atarak öldürmek istediklerinden, bu harpten vazgeçtiği gibi hilafetten de vazgeçti. Bir müddet sonra da Muaviye, Hazreti Hasan'ı zehirleterek öldürttü. Bundan sonra Muaviye'nin, oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesiyle “Emevi Saltanat Rejimi”ni kurdu.

Artık Hazreti Muhammed'in kurduğu cumhuriyet şekli, saltanata dönüşmüştü. Emeviler Hazreti Muhammed nesline düşman kesildiler. “Ehl-i Beyt”i mahvettiller. Halayıklarını imamete geçirdiler. Kur'an-ı Kerim'e saygı göstermediler. Şam sarayında zevk ve sefaya düştüler. Bu sebeple de İslam alemleri Emeviler'e düşman kesildi. Gerçi Muaviye kuvvetli bir devlet adamı idi. Arap devletini kuvvetlendirdi ve birçok fetihlerde bulundu, fakat ahlaksızlığı yüzünden İslam alemini ikiye böldü. Emeviler'in işlediği en büyük cinayet Hazreti Ali'nin oğlu Hazreti Hüseyin'i feci bir şekilde şehit etmeleridir. Araplar, Hazreti Hasan'dan sonra Hazreti Hüseyin'e biat ederek onu halife olarak tanıdılar. Hazreti Hüseyin'in halife olduğunu duyan Kufeliler, ona birçok mektuplar yazarak Kufe'ye çağırdılar. Bu davet üzerine Hazreti Hüseyin Kufe'ye gitmeye karar verdi. Dostları ona:

— Ya İbn-i Resulullah... Rica ederiz ki Mekke'den harice çıkma... Kufeli fesatçıların sözlerine itimat etme... Onların yüzünden babanızın başına neler geldi,” dedikleri zaman,

— Yezid'in zulmünden bezmiş olanlar yüzlerce mektup gönderdiler, bunları nasıl reddedeyim?

— Ya İmam, Kufe Yezid'in idaresindedir. Bu sebeple Kufeliler size yardım edemezler.

— Mademki bu kadar ısrar ediyorsunuz, müsaade ediniz de bu gece düşüneyim... dedi.

Fakat ertesi gün gitmeye karar verdi. O gün, dostları ile vedalaştıktan sonra yola koyuldu. Birçok yerlerde konakladı. Emevi halifesi Yezid, Hazreti Hüseyin'in Kufe'ye hareket ettiğini haber alınca Kufe valisi Abdullah bin Ziyad'ı Hazreti Hüseyin ile mücadeleye memur

etti. Hazreti Hüseyin'in kafilesi yoluna devam ederken bir yerde durakladı ve Hazreti Hüseyin, "Burası neresi?" diye sordu.

Yanında bulunanlardan birisi:

— Kerbela... deyince, Hazreti Hüseyin:

— Allahuekber, haza (*işte*) arz-ı Kerbela, dedi.

Buraya gelen Kufeliler'le görüştü. Onlara arzuları üzerine geldiğini bildirdi. Kufe Valisi, Hazreti Hüseyin'in Kerbela'ya geldiğini duyunca, "Yezid'e biat et, yahut harbe hazır ol," diye haber gönderdi. Bu haberi alan Hazreti Hüseyin, "Ümmetiyiz dedikleri Peygamberin evlatlarını mahv ve helak edenlerle cenge hazırım," dedi. Vali, adamlarından Amr bin Saad adında birisine Rey valiliğini vaad ederek Hazreti Hüseyin ile muharebeye gönderdi.

Ona dedi ki:

— Hüseyin'i zorla Yezid'e biat ettir. Eğer muhalefet ederse başını bana getir, dedikten sonra bu adama bir kaftan ile bir at hediye etti. İbn-i Saad, maiyetinde beşbin askerle yola çıktı.

Kerbela'ya yaklaştığında Hazreti Hüseyin'e, Yezid'e biat etmesini bildirdi, fakat Hazreti Hüseyin bunu reddetti. Bunu duyan Kufe valisi, İbn-i Saad'a, "Yezid'e biat edinceye kadar sudan mahrum et," emrini verdi. O da derhal Fırat nehri sahillerini beşyüz askerle tutturdu. Hazreti Hüseyin su almak üzere elli asker gönderdi. İbn-i Saad'ın askerleri onlara su vermediler. İbn-i Saad ile Hazreti Hüseyin karşılaşp görüştüler. Bunu duyan İbn-i Ziyad onu tehdit etti. Bu esnada Hazreti Hüseyin'e Beni Esed kabilesinden bir kısım silahlı askerler yardıma geldiler. Fakat İbn-i Saad kuvvetleri bunları dağıttı. Bu defa İbn-i Ziyad, İbn-i Saad'a derhal taarruza geçmesini emretti.

Muharrem'in onuncu günü Kerbela'da kanlı bir muharebe başladı. Zaman zaman her iki taraftan karşılıklı vuruşmalar oldu. Yezid askerleri umumi bir taarruza geçtiler. Oklar çekildi, kılıçlar oynadı, Kerbela'da kanlar döküldü. Bir türlü Hazreti Hüseyin kuvvetleri mağlup edilemiyordu. Bunun üzerine İbn-i Saad ikibin kişi daha gönderdi. İki taraf arasında kanlı bir kavga başladı. Zamanla Hazreti Hüseyin'in kahraman askerlerinin çoğu şehit oldular. Hazreti Hüseyin de elinde kılıcı, kahramanca çarpışıyordu. Hava pek sıcaktı. Mücahitler susuzluktan halsiz kalmışlardı. Su içmek istiyorlardı, fakat Fırat nehri tamamen tutulduğu için, kimse su içemiyordu. Hazreti Hüseyin de susuzluktan yanıyordu. Düşmanla çarpışa çarpışa Fırat kenarına geldi. Tam su içeceği sırada düşman askeri:

— Ey Hüseyin, düşman karargahına hücum etti. Su içmek zamanı değildir, diye bağırınca su içmeyip geri döndü. Bunun bir hile olduğunu anlayınca geri dönüp suya yaklaştığı esnada bir ok ağzına isabet etti. Bir damla su içmek nasip olmadı. Susuzluktan halsiz kalmıştı. Bu halde iken Malik bin Beşir adında birisi Hazreti Hüseyin'in başına bir kılıç

sallayarak yaraladı. Hazreti Hüseyin'in kanlar içinde yerde yattığını gören İbn-i Saad, üzerine hücum etti.

Hazreti Hüseyin:

— Ey zalim beni şehit etmeye mi geldin? dedi. Fakat bu kötü kalpli adam kılıcını çekemedi. Bu esnada Şemar adında bir hain Hazreti Hüseyin'in göğsüne çökerek kılıcını çekti. Hazreti Hüseyin mahzunane bir tavırla gözlerini açıp adama baktı.

— Ey hain... Sen kimsin?

— Ben Semar'ım.

— Ey Semar, benim katilim sensin. Fakat bu ay ne aydır, bu gün ne gündür, bu vakit ne vakittir?

— Muharrem ayı, cuma günü, namaz vaktidir...

— Ey zalim herkes namazda iken sen bu cinayeti nasıl işleyeceksin, bari göğsümden in de bir namaz kılayım...

İslam ve Türk tarihinden gelmiş ve geçmiş, elimize geçen tarihi belgelerle bu kadar anlatabildik. Burada insani olarak Hakikat-ı Muhammediye'nin gözümüz önüne alınması lazım geliyor. Cenab-ı Hakk'ın,

zahir ve batın vicdan hislerimizle emirlerini tutmak mecburiyeti hasıl olmuştur.

Tevfik Cenab-ı Allah'tan, nizam ve intizam ile gayret, çalışmak ve itaat etmek, umumi biz kullara düşüyor.

SEN AHMED-İ MAHMUD-U MUHAMMEDSİN

Sultan-ı Resûl, Şah-ı mümeccedsin Efendim
Biçarelere devlet-i sermedsin Efendim
Divan-ı İlahide Ser-âmedsin Efendim
“Le amrûk” tacı ile müeyyedsin Efendim
Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed’sin Efendim
Hak’tan bize Sultan-ı müeyyedsin Efendim
Hutben okunur minberi iklimi bekada
Hükmün tutulur mahkeme-i rûz-i cezada
Gülbang-i kudümün çekilir arş-ı Hüdâ’da
Esma-i Şerifin anılır arz u semada
Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed’sin Efendim
Hak’tan bize Sultan-ı müeyyedsin Efendim
Ol dem ki nebilerle veliler kala hayran
Nefsi için dehşetle kopa cümleden efgân
Yeis ile kulların ola halleri perişan
Destur-i şefaatta senindir yine meydan
Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed’sin Efendim
Hak’tan bize Sultan-ı müeyyedsin Efendim
Biçaredir ümmetlerin, isyanına bakma
Red eli vurup hasret ile düzâha yakma
Rahmet et aman, âteş-i hicranına yakma

En başta kulun Galib'i pür-cürmü bırakma
Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed'sin Efendim
Hak'tan bize Sultan-ı müeyyedsin Efendim.

Şeyh Galib

Şiirin açıklaması:

Resuller Sultanı, Şereflendirilmiş Şah'sın Efendim / Çaresizlere herdaim devletsin Efendim /
İlahî Dvan'da Öndersin Efendim / "Ömrün hakkı için" (15:72) tacı ile doğrulanmışsın Efendim
/ Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed'sin Efendim / Hak'tan bize doğrulanmış Sultan'sın
Efendim / Hutben okunur beka ikliminin minberinde / Hükmün tutulur Din Günü
mahkemesinde / Adın yüceltilir Hüda'nın arşında / Şerefli isimlerin anılır yerde ve gökte /
Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed'sin Efendim / Hak'tan bize doğrulanmış Sultan'sın
Efendim / İşte o an peygamberlerle veliler hayran kalır / Herkesten kendi nefsi için dehşet
içinde bir feryat kopar / Duydukları kederle kulların hali perişan olur / Ve şefa'at etme izninle
meydan yine senindir / Sen Ahmed-i Mahmud-u Muhammed'sin Efendim / Hak'tan bize
doğrulanmış Sultan'sın Efendim / Çaresizdir ümmetlerin, onların isyanına aldırma / Onları
geri çevirip senin özleminin cehenneminde yakma / Ne olur rahmet et, ayrılığının ateşine
yakma / Ve en başta, baştan sona günahlarla dolu olan kulun Galib'i bırakma / Sen Ahmed-i
Mahmud-u Muhammed'sin Efendim / Hak'tan bize doğrulanmış Sultan'sın Efendim...

YOLLARIN AYRIMINDAKİ ZAT

Meded, Ey Resuller Sultanı Muhammed

İlk yaratılan nur, O'nun nurudur. O zuhur etmezden evvel gündüzün geceden, baharın da kıştan farkı yoktu. İyilikler, kötülüklerle içice; akıl nefse yenik, ruh da bedenın esiri idi. Varlığın sırrını keşfedip, akla yüksek hedefler gösteren, düşünceye kapılar açıp insanın ebedlere namzet olduğunu evrensel bir dille haykıran, O'dur.

Bütün yeryüzü, engin denizler, sema ve yıldızlar, O'nun dört bir yana saçtığı nurlar ve gönüllerimizde mayaladığı irfan sayesinde birer mana ve değer kazandılar. O'nun varlığı didik didik edip önümüze sereceği güne kadar, denizler gulyabaniler diyarı, gökler birer bilmece ve kaos, yıldızlar yanıp sönen çocuk oyuncağı mumlardan ibaretti. O'nun aydınlık dünyasında herşey değişti, renklendi ve çok manalı, cisimleşmiş birer söz haline geldi. Şu kara ve kuru toprak, O'nun ötelerden getirip bağrına boşalttığı hayat suyu sayesinde, ebediyetin fideligi oldu. Tepeler, zümrütten urbalarıyla cennet bayırlarına döndü. Ovalar, bir bir ahiret güzelliklerine büründü. Irmaklar, kevser çağılıtlarıyla akmaya başladı. Ve yeryüzü, okunan, manası anlaşılan bir kitap seviyesine yükseldi.

O'nun gölgesi şu fani cihanın üzerine düştüğü andan itibaren ki, her insanın en büyük problemi olan "yok olma" düşüncesinin öldürücü tesirleri kırıldı; hicranla yanan sinelere, dost ikliminin bağ ve bahçesinden ümit kokuları gelmeye başladı. Bütün yaşlı çehrelerde tebessümler belirdi ve o güne kadar bir matemhane görünümünde olan yeryüzü, bir bayram, bir şenlik halini aldı.

Biz hepimiz, O'nun, ruhlarımıza üflediği hayat sayesinde varlığımızı idrak edip, çevremizdeki güzellikleri tanıyabildik; benliğimizdeki cevherleri değerlendirip sonsuza açık arzularımızı sezebildik. O olmasaydı, ne özümüzdeki sonsuzluk düşüncesini anlayabilir, ne de ebedler ülkesine seyahati bu kadar şirin görebilirdik. Gözlerimizden perdeyi kaldıran O; gönüllerimizi aşk ve şevkle coşturan O; ve bizleri hakikate seferler tertip eden sırlı gemilerin sonsuza açıldıkları aydınlık rıhtımına ulaştıran da O'dur. O'nun rehberliğini kabul etmeyenler, katiyyen bu limana ulaşamazlar; limanda bulunsalar bile, O'nun kaptanlık yaptığı gemiye binemezler.

O, bir uzun ve sırlı yolculukta bizim bulunduğumuz sahilin kaptan ve rehberi, öbür sahilin de konuk ağırlayıcısı ve teşrifatçısıdır. Kabirden cennet kapısına kadar her yerde O'nun bayrağı dalgalanır (dalgalandırana canlar feda olsun), insanlığın başının sıkıştığı her yerde, O'nun şefaatiyle problemler çözülür.

O'nun nuru, sonsuzluk iklimine seyahatlar tertip edenlere kutup yıldızı gibi bir fener, O'nun neşrettiği hikmet, bu uzun yolculukta hiç aldatmayan bir rehberdir. O'nun nurundan mahrum olanlar takılıp yollarda kalmış, O'nun hikmetini tanımayanlar da sapkınlıkta boğulup gitmişlerdir.

O'ndan evvel binler, yüzbinler, varlığın bağrına nurlar saçıp, eşyanın mânâ ve hakikatini ve O'nun işaret ettiği yüce gerçeği defalarca anlatmışlardı. O, bu mevzuda gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin sesi, soluğu oldu, yeri göğü velveleye verdi. Öncekileri ve onların hizmetlerini en gür avazlarla ilan etti. Kitaplarının asıllarını kabullenip, tahriflere parmak bastı. Yanlışları düzelterek, karanlık ve kısa geçilmiş noktalara aydınlık getirdi. Kurduğu dünya ve ahiret dengesiyle, akılsızlık ve muhakemesizliğin ayağına prangalar vurdu. Maddeyi ve maddeciliği ışıktan prizması altında değerlendirerek, herşeyi yerli yerine koydu. His, akıl, kalb ve ruh karışımından dantelalar gibi yepyeni sistemler meydana getirdi; insanlığın önüne herkesin istifade edebileceği semavi sofralar serdi. Ve bu renk ve desen içinde, vahyin büyüleyici ışıklarıyla vicdanlara en ölümsüz ilahi besteleri sundu.

Ey yaratılışın gayesi, varlığın özü, peygamberlik hakikatinin en seçkini: İnsanlık ancak senin bayrağının dalgalandığı yerlerde emniyet ve mutluluğa erip aradığını buldu; buldu ve yok olmaktan kurtuldu. Senin kutlu adın yeryüzünde duyulmaya başladığı andan itibaren (adına canlarımız feda olsun), sultanlar kulaklarına küpe takıp kul olduklarını ilan ettiler ve kapıkullarına sultanlık yolları açıldı.

Dünya senin dünyan, bizler de senin kapı kullarınız. Dizgin neden başkasının elinde olsun; bizler neden yabancıların kulu-kölesi olalım? Kalk, karanlıkta kalmışların dünyalarını aydınlat; pejmürdelerin imdadına köş; huzurunda el pençe divan durup kul olduğunu ilan edenlere tebessüm eyle; dünyaları yeniden şekillendir ve asırlardan beri devam edegelen şu kör döğüşüne hakem ol. Özünden uzaklaşıp başkalaşanların gözlerine ışık saç; yarasalara gündüzlerin erkanını öğret; nefsin kullarına hürriyete giden yolları göster; tabiata tapanları maddenin zindanından azad eyle.

Bak, bir yanda hak zayıflatılıp zulüm alkışlanıyor; diğer yanda getirdiğin ilahi mesajlara "çöl kanunu" denilip alay ediliyor ve Hak'kın cilalı aynası olan Yüce Zat'ın hakkında (Zat'ına ruhlarımız feda olsun — utancımından söyleyemeyeceğim) neler neler deniyor. Soyluluk ve cömertliğin, bu şom ağızları da bağışlayacaksa, boynumuzu büküp sükut etmeden başka ne gelir elimizden? Haddimiz mi, Sultan'a yol gösterelim? Ama, bizler Sen değiliz, sabrımız da sabrın olamaz. Birgün takat ve tahammül surlarımızı zorlayan bunca saygısızlık, bunca hoyratlık karşısında, senin yumuşaklığım, senin selimliğini koruyamazsak, Allah aşkına bizleri bağışla ve edeb bilmezliğimizi hoş gör.

Ey sabrın, hilmin (yumuşaklığın), silmin (selimliğinin), azmin, ümidin temsilcisi:

Gel, gönüllerimize bir kere daha doğ; vicdanlarımıza ümit ve barış mesajları sun. Gel, şu sarsılan gemimizin dümenine otur ve sadık tayfalarına kurtuluş sahilleri göster.

Cihanın dört bir yanında karanlık karanlık üstüne, havaların karardığı, denizlerin en hınçlı dalgalarla ardarda kabardığı, karaların en vahşi ulumalarla inlediği şu günlerde, uzat elini bizlere. Uzat ki, çok bunaldık. Uzat ki, atmosferimiz aydınlansın, kuduran deryaların homurtusu dinsin ve şu birkaç asırlık ulumalar kesilsin.

Bak, senin dünyanda fitne, gemi azya almış gidiyor; kundaklamaları kundaklamalar takip ediyor. Kalk, bu fitne ateşlerine bir su serp ve dünyanın çehresini saran tozu, dumanı temizle, her taraf çağının alnı gibi tertemiz olsun.

Güllerin minik minik tomurcuğa durduğu, kuşların gizli gizli tebessüm kesip yolunu gözlemeye koyulduğu, yolunu bekleyenlerin "bize ay doğdu" diyecekleri en şerefli saatin yaklaştığı şu dakikalarda, hasret ve hicranla yanan ruhları daha fazla bekletme, gel. Gel ki, kapıkulların coşsun ve övünsün, düşmanların da parça parça olsun, yerinsin.

Yıllar var ki, Sana, şu mütevazi sayfalarda, kırık-dökük beyanlarımızla davetiyeler çıkarıyor, halimizi arz edip yalvarıyor ve gönüllerimize taht kurup, bizlere "ben delerim" diyeceğin anı bekliyoruz. Hatta zaman zaman, ondört asır öteden lütfedip gönderdiğin "kardeşlerim" iltifatına itimat ederek, kapımızın önünde duyduğumuz her ayak sesine "bu O'dur" diyor ve "geldi bir ak kuş kanadıyla yürüyen" sözüyle kıyam eder gibi, kalkıp elpençe divan duruyoruz. Bu ümit ve bu şevkle kıyamete kadar da böyle oturup kalkmaya devam edeceğiz.

Ey dost: Dil eksik, ifade eksik; aşk ve şevk eksik, yürekte heyecan eksik... Affına sığınarak bir söz edelim dedik, o hepsinden eksik. Bir şey var eksik olmayan: Kapının kulları olduğumuz ve ışığına muhtaç bulunduğumuz... Evet, işte bunu şefaathane yapılarak son bir kere daha kapının tokmağına dokunuyor ve Şeyh Galip edasıyla :

Medet ey övülmüş, yüce Şah, resullere Sultan

Medet ey biçarelere ebedi zenginlik olan

Medet ey ilahi divanda en başta bulunan

Medet ey "Ömrün hakkı için" fermanıyla desteklenmiş, olan deyip inliyoruz, inanıyoruz ki böyle eşliğine baş koyup beklerken, birgün mutlaka o ipekten kanatlarınla uçup üzerimizden geçecek ve geçerken de, Taptuk diliyle "bunlar bizim kaçaklar mı?" deyip sahip çıkacaksınız.

Kainat Kitabının Tercümanı

Bütün varlık mükemmel bir kitap, Kur'anı Kerim bu kitabın mukaddes bir tercümesi, parlak bir tefsiri ve kainat kitabının kapalı noktalarını açan sırlı, sihirli bir anahtar; Hz. Peygamber ise o muhteşem kitabın açık seçik bir tercümanı, kitap sahibinin en gözde elçisi ve yerlerde, göklerde gizli bulunan hakikatlerin anlaşılır bir lisanıdır.

Kainat kitabını okuyan, Kur'an'la onun derinliklerini kurcalayan, sonra da varlığın özü o Zat (Aleyhisselam)'ın aydınlık ikliminde eşya ve olayları tanımayı başaran talihliler, zerrede güneşi bulur, damlada deryaya erer ve hiçliklerin içinde dünya ve ahiretin sultanları olma mevkiine yükselirler.

Varlığın çehresindeki bu yazıları okuyamayan, Kur'an semasının yıldızları arasında yolculuk yapamayan ve özellikle, peygamberlik aleminin ay'ı, güneşi sayılan Nebiler Sultanı'nın nurlu dünyasını tanıyamayan bahtsızlar ise, beyhude yaşar, bütün bir hayat boyu hayal kovalar ve talihlerine ağlayarak yıkılıp giderler.

Şimdi, Kâinat Sahibi'nden haber veren bu üç genel delilden (yani Kâinat, Kur'an ve Son Peygamber'den), Hak'kın Zatı'nın en parlak aynası olan Hz. Peygamberin nurlu iklimine girerek, O'nun ışığıyla aydınlanan gözlerimizle, O'nun feyziyle aralanan kalplerimizle, bir kere daha hakikatin çehresine bakmaya çalışacağız.

Evet, bu konuda en birinci söz, o Zat'a aittir. Zira yeryüzü bir mescid, Mekke bir mihrab, Medine de bir minber farzedilecek olursa, insanlık aleminin iftihar tablosu o ışıklı varlık, bu muhteşem mescidde bütün inananlara imam, bütün insanlara açık ve anlaşılır bir

hatip ve bu aydınlık cemaatin en başta gelenleri olan bütün peygamberlerin, feyiz kaynağı ve efendisi; nebiler ve velilerden meydana gelen muhteşem bir zikir halkasının saflardan saf bütün kutlularının özü ve hülasesi, O'na uyup arkasından gelen bütün Hak dostlarının aslı ve mayası; öyle nurani, öyle ışıkl, öyle mübarek bir varlıktır ki, hem gelip geçenler, hem de arkadan O'nu takip edenler, O'nun ilan ettiğı yüce davaya parmak basar ve tasdik ederler.

Şimdi, hangi kuruntunun haddi var ki, böyle binlerce imza ile desteklenen bir davaya parmak karıştırsın.

Cin ve insin (insanın) efendisi, varlığın özü, insanlığın iftihar tablosu, peygamberlik semasının en parlak yıldızı, güneşler güneşi Hz. Muhammed (S.A.V.), Hak'kın varlığını aksettiren en parlak ayna ve hakikate giden yollarda en nurani bir işaretçidir.

Evet, O gelmiş geçmiş bütün nebiler arasında en güçlü bir ışık kaynağı, en aydın bir sima, en tok sözlü bir hatip ve sonsuzluk yolunda arkasına alıp götürdüğü kimseler için en yanılmaz bir rehberdir. Geçmiş peygamberler O'nun tohum ve kökleri, onları takip eden bütün Hak dostları da O'nun çiçek ve meyveleridirler. Bu itibarla da O, çürüme bilmeyen, sağlamlardan sağlam bir kökten gelmiş ve her biri ayrı bir dünyayı aydınlatacak, değişik çiçekler açmış ve meyveler vermiştir.

İşte, Ebu Hanife, Maliki, Şafii, Ahmed b. Hanbel gibi fıkıh ve hukuk sahasındaki meyveleri.. İşte, imamı Gazali, İmamı Rabbani, Şahı Geylani, Şazeli, Muhammed Bahaüddin ve Mevlana gibi hakikat dalındaki semereleri... İşte Battani, Biruni, Cabir b. Hayyan, Farabi, İbni Sina, Fergani, Harizmi, İbni Heysem, Ali Kuşçu gibi ilmin değişik dallarındaki dev talebeleri.. İşte Halid, Ukbe, Nureddin, Salahaddin, Alparslan, Fatih ve Yavuz gibi, kışla ruhuyla yetişmiş, askeri ve idari sahadaki dahi çırakları...

Evet, o bir taraftan böyle peygamberler gibi, aldanmaz ve aldatmaz pırıl pırıl bir topluluğun diliyle, diğer taraftan da kendi medresesinde yetişen insanlık semasının yıldızları bu büyük insanların lisanıyla, kainatın en yüksek hakikati olan Allah'ın varlığını, bütün cihana avaz avaz haykırmakta ve yeri göğü velleve vermektir.

Şimdi hangi vehmin haddi var ki, böyle binlerce elmas çivilerle vakit semasına perçinlenmiş bulunan bu yüksek hakikate ilşebilsin? Kaldı ki, hiçbir delil olmasa bile, O Zat'ın üstün şahsiyeti Allah'ı gösteren en nürani bir aynadır. Ve "Muhammed aynasından Allah görünür daim..."

İşaret ve İşaretçilerden Sonra

Ey varlığın özü Yüce Ruh, gönüller seni tasavvur etmekle zevklerin en derinini elde eder, en erilmesine ererler, insanlar böyle bir mazhariyete kamçılana kamçılana götürülseler bile, elde edilmesi düşünülen şeylerin yanında çektikleri, çekecekleri hiç kalır. O'na ermeye yürekten azmetmiş o yolun delileri, gerekirse bu uğurda Kaf dağına bile seyahat edebilirler.

Bilhassa, ümitlere can getiren yeni esintilerin hissedildiğı, karanlıkların bir bir bozguna uğrayıp dört bir yanda şafakların sökün ettiğı şu günlerde, vuslata (kavuşmaya) teşne gönüllerde bir başka aşk, bir başka heyecan dalgalanıp durmakta...

Evet, O, elinde hayat iksiri taşıyan biricik hekim, bizler de, yıllar yılı onun yolunu gözleyen hastalarız (ruhlarımız O'na feda olsun). O gönüllerimize hayat üfleyip bizlere dirilme yollarını açmasaydı, bizler varolamazdık; O gözlerimizden perdeyi kaldırıp eşyanın hakikatini tanıtmısaydı, bizler hiçbir şeyi tanıyamaz, ilim ve medeniyet adına bir adım dahi atamazdık. Bugün varlık adına neye sahipsek, O'nun açtığı vadide malik olduk; hakikat adına neyi idrak edebiliyorsak, O'nun başlarımızın üstünde tutuşturduğu meşale sayesinde idrak edebildik.

Ey, başı gökler-ötesi alemlerde dolaşan Ruh; ey ümmetlerin en hayırlısını gemisinde taşıyan Nuh! Bizler, seni tanıyan ve tanımayanlarımızla hepimiz, kapının azad kabul etmez köleleriyiz; kapı kullarının yaramazlıklarına bakıp ihsanlarını kesme. Adab, erkan bilmezlerden lütfunu esirgeme. Yıllar yılı senden ayrı düşmüşlüğün derbederliğiyle yaşayan ruhları, başka kapılarda dolaştırarak perişan etme. "Allah'ın kulları, etrafımda toplanın" de ve atını çağımızın uğursuzluğuna doğru mahmuzla. Mahmuzla ki, yolunu gözleyenlerin canları dudaklarına geldi.

Senin, bir şafak gibi gönüllerde ağarman, seni tanıyanın da, tanımayanın da kurtuluşu olacaktır. Bugün seni tanımayıp sana baş kaldıranların her anı, ayrı bir çılgınlık, ayrı bir hezeyan.. İlimden, irfandan yoksun tanıma iddiasında bulunan bağluların, bir çoğu itibariyle ya içinde yaşadığı dünyadan habersiz, veya hayal okyanuslarına yelken açmış ve rüyalarda teselli aramakta.

Ey kapkaranlık bir dönemi bir hamlede ışığa boğan aydınlıklar Sultanı; güneşlere taç giydiren muhteşem nurunun geçici olarak gizlenmesi bile, her şeyi altüst etti. Seni gerektiği gibi tanıyamamış bir kısım dostlarının ümit mumu, sönmeye yüz tuttu. Dinsizlikle gözü kararmış düşmanların şımarıkça şımarıp, bütün bütün gemi azağa aldı ve senin cennetlere denk dünyanda, baykuş sesleri duyulmaya başladı.

Ey gecesi gündüzlerden daha aydın ve gündüzü, cennet baharlarına denk Sultanlar Sultanı: Cihanlara ışık dağıtan "Yedi beyza"ı, yani ışık saçan beyaz elini bir kere de karanlıkta kalmışların dünyasına çevir ve onları karanlık çevrelerinin kanlı kabuslarından kurtar. Sen bir Sultan isen, ki öylesin, sanma yaraşan budur; bir ışık kaynağı isen, ki öylesin, gel, nuruna hasret kalmış gönüllerimizi doldur...

Yıldızlara her gece ayrı bir türkü söyleten hikmetinin diline kilit vurulduğu; yakuttan düşüncelerin, değer bilmezler elinde tozlanmaya terkedildiği; söz cevherinin aşırı samimiyet ve yakınlıkla değersiz bir mal haline getirildiği günden bu yana, insanlık hep abes duyup abes dinledi; fikir diye hep, hezeyanların arkasına takılıp gitti ve o gün bugün de, saksığan sesini bülbul nağmesi diye alkışlayıp durmakta... Ne olur gel, kömürü elmas yapan o semavi bakışlarınla gönüllerimize bir kere teveccüh buyur; teveccüh buyur ki, sensizlikle karanlıklara boğulan sinelerimizde yeniden şuur ve idrak kıvılcımları parlasın. Bak, bir tarafta duman duman üstüne, çevreye sis püskürten imansızlık ve nifak ocakları, diğer tarafta sevgiden mahrum sineler, af bilmeyen düşünceler, hoşgörüsüz ruhlar. Birinciler dört bir yanda yangınlar çıkarıp dinde yarıklar açıyor; ikinciler, kine kinle, nefrete nefretle karşılık verip, senin sevgi ve dünyanın esas ve kaidelerini temelden sarsıyorlar. Bütün bir hayat boyu, kanter besleyip büyüttüğün gül bahçesindeki çiçekleri, peşi peşine poyrazların yalayıp geçtiği şu günlerde, Burak'ına (Miraç bineğine) atlayıp imdadımıza koşmazsan, ardı arkası kesilmeyen bu fırtınalarla yaprak yaprak savrulacak ve düşmanlarımıza bayram konusu olacağız. Diriltici soluklarına su kadar, hava kadar ihtiyaç duyduğumuz şu dakikalarda, sana olan hasretimizi nasıl ifade edeceğimizi ve gönüllerimizde bir şafak gibi ağaracağın günü nasıl bir heyecanla beklediğimizi dile getirememenin aczi içinde, "Yetiş, ey Resuller Sultanı" deyip inliyoruz.

Bir hamlede sinelerdeki bütün kötü duygu ve tutkuları silen, sen; bir solukta aydınlık düşüncelerinle karanlıkları yerle bir eden, yine sensin. Sen olmasaydın insanlık, ahlak ve fazileti bilemez, ihtirasların öldürücü girdaplarından kurtulamazdı. Bizler ahlak ve fazileti, senin sayende öğrendik; nefsaniliğin sisli labirentlerinden, senin eteğine sarılarak kurtulabildik.

Ey, insanlığın yıllanmış dertlerine derman olan hekimler hekimi; gel, asırlardan beri bucak bucak dolaşıp derdine derman arayanların ızdıraclarını dindir. Gel, çaresizliklerimize

çare bul. Gel, Yezid'lerin, Şimr'lerin kılıçlarını kır; Hüseyin'in âhü efgânını sona erdir. Gel, kendi elinle yapıp ortaya koyduğun gönül kabesini tamir et. Ve onu, ilmin, irfanın tefekkürün kıblesi haline getir, İbrahim peygamber Kabe'yi inşa ederken, ayağının altına koyacağı taşı Ebu Kubeys tepesinden getirmişti. Gel, yıllar yılı yolunu gözleyen bizler, kalblerimizi senin ayaklarının altına serelim... Hayır, hayır; Sen o mübarek ayağını (ayağın başlarımıza taç olsun) kemikleşmiş günahlarına kefaret arayan Kitmîr'inin (Ashabı Kehf'in köpeğinin) mücrim başına bas ve yapacaklarını yap. Söyleyeceklerini söyle. Alacaklarını al. Bırakacaklarını bırak.. Yolunun kara sevdalılarına, bağlılıklarını ifade etme fırsatını ver.

Ey, peygamberlik semasının güneşi ve nebiler ağacının meyvesi; şu senin çevrende dolaşıp sana yakınlığını hissedemeyen; senin kapının önünde kendi uzaklıklarını yaşayan; semavi sofralarınla sunduğun nimetleri göremeyip, o sofraların başında aç bî-ilaç kıvranan yol bilmez, usûl bilmezlerin kusuruna bakma. Bilmeyerek sana arka çevirip başka kapı arayan görgüsüzleri (Hak'kın sana olan lütufları hürmetine) kapından kovma.

*Kerem kıl, kesme sultanım, keremin, çaresizlerden
Cömerde yakışır mı, kerem kesmek dilencilerden
(M. Lütfi)*

Bizler çok uzaklarda kaldığımız zamanlarda bile, uzaklığımızın gerektirdiği azarlanmayı değil; yakınlığının gereği olan ihsanlarının düşleriyle yaşadık:

El benim, etek senin, ey Rahmeten Lil alemin

Şöhretim isyan benim, sen af ile meşhursun deyip, iki büklüm olduk. Senin iltifat ve teveccühlerin sadece yakınlığına ermiş kutlulara sınırlı kalamaz. Sen bütün alemlere rahmetsin ve rahmetin de, herkesin başvurduğu ve vuracağı bir Kevser çeşmesidir. Bizler, ellerimizde kırbalarımız, dillerimizde (Uhud şehidleri başında) kardeşliğe kabul buyurduğunu ifade eden iltifatkar sözlerin, bir düzine garib ve kimsesizler olarak, "Biçarelere ebedi zenginliksin efendim" iniltileriyle, kapının tokmağına dokunuyor ve bizleri göz ardı etmemeni diliyoruz.

Bu uçsuz bucaksız kainatlar, senin adına yaratıldı: Varlığın başlangıcı da sensin, sonu da sen. Kaosların bağrında beliren ilk nur senin nurun; yokluğun sinesine gömülen ilk çekirdek de senin hakikatindir. Senin varlığının ışığıyla kainatların çehresinin aydınlanacağı güne kadar, varlık-yokluk içiçe ve birbirinden farksızdı. Renkler seninle birbirinden ayrıldı; yolların hedefi seninle belli oldu ve senin etrafa saçtığın nurlar sayesinde, kainat manalı bir kitap, hadiseler de hikmetle akan bir ırmak haline geldi.

Her biri devrim çapındaki muhteşemlerden muhteşem icraatınla, bizleri derin uykulardan uyandırdın, gözlerimizden perdeyi kaldırıp, bizlere ölümsüzlüğün yollarını gösterdin. O gün, bugün, kah sekerek, kah uçarak, gölgesi yere düşmeyen sultanlar sultanına gölge olmaya çalışıyor ve izinin tozunu dudu kuşu gibi koklayıp koklayıp kendimizden geçiyoruz.

Şimdi, müsaade buyurulursa, damladan deryaya, sızıntıdan yağmur yüklü bulutlara menfezler açıp, bir kere daha güneşler güneşine doğru seyahati denemek istiyoruz.

Devlerin, dev destanlarının yanında, bir minik vızıltıyla huzura alınma arzumuzu hoşgör. Şimdiye kadar senin kapına koşanlardan hiçbiri, o muhteşem kapıya göre hediye getirdiğini iddia etmemiştir. Onlar sana doğru koşmayı, koşup kapının eşiğine baş koymayı en büyük şeref saymış ve bu mazhariyeti, hayatlarının gayesi bilmişlerdir.

Bizler de deruni hislerle, eli boş, eteği boş, fakat sana güven ve itimadın kanatlarında şahlanmış gönülleri mizle, bir yeni yolculuğa çıkma kararındayız.

Allah aşkına doğ gönlümüze. Bizi yalnız bırakma!